ORIGINES BENEDICTINAE, SIVE ILLUSTRIUM...

Aubert Le Mire

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
10
1 B
12

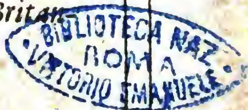

ORIGINES BENEDICTINÆ,

Siue

ILLVSTRIVM COENOBIORVM ORD. S. BENEDICTI, NIGRORVM. MONACHORVM,

PER *ITALIAM, HISPANIAM, GALLIAM, Germaniam, Poloniam, Belgium, Britanniam, aliasque Prouincias.*

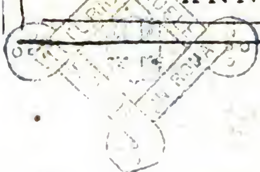

EXORDIA AC PROGRESSVS.

AVBERTVS MIRAEVS *Bruxellensis, S. Theologiæ Licentiatus, Canonicus & Sigillifer Antuerp.* eruendo *Publicabat.*

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus Bernardi Gualtheri.
ANNO M. DC. XIV.

AMPLISSIMO
&
REVERENDO
ADMODVM
PRAESVLI
D. PHILIPPO
CAVERELLIO,
ILLVSTRISSIMI MO-nasterij Vedastini, in vrbe Atrebatensi, apud Artesios,
ABBATI MERITISSIMO.

Eligiosę vitæ Statum, ab ipso CHRISTO Saluatore nostro, atque in ipsis primum Apostolis, institutum fuisse, nemo antiquitatum Ecclesiasticarum vel mediocriter peritus ignorat. Eam viuendi formulam

à Chriſto acceptam *Apoſtoli* primæuæ mox Eccleſiæ impreſſerunt. De qua, in Actis Apoſtolorum ſic ſcriptum legimus:

r.ca.4. *Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, neq; quiſquam eorum, quæ poſsidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia cōmunia. Quotquot enim poſſeſsiones agrorum, aut domorum erant, vendentes adferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apoſtolorum. Diuidebatur autem ſingulis, prout cuique opus erat.*

Rectè igitur de primo illo Chriſtianiſmi ſæculo Hieronimus: *Talis primò credentium fuit Eccleſia qualis nunc monachi eſſe nituntur & cupiunt. Vt nihil vſquam propriū ſit, nullus inter eos diues, nullus pauper, patrimonia egētibus diui-*

dantur, orationi vacetur & psalmis, doctrinæque & continentiæ; quales & Lucas refert primũ Hierosolymis fuisse credentes. Ipsius modi instituti & Alexandriæ in Aegypto princeps atq; antesignanus fuit *Marcus* Euangelista, vt Cassianus lib. 2. cap. 5. & Hieronymus in Marci vita commemorant.

Neque tamen Hierosolymis tantum, aut Alexandriæ, perfectior, atque à tumultu populari seductior illa viuendi ratio constitit, sed ijsdem ipsis temporibus, per alias quoque terrarum partes est propagata. Sic in Ethiopia Regis filiam à *Matthæo*; in Gręcia *Theclam* protomartyrem à *Paulo* gentium Doctore; Romæ *Domitillam* à *Clemente* Papa legimus Deo fuisse conse-

cratam. Sic in Gallia tradunt *Martham* Christi Saluatoris hospitam agro in Massiliensi loco solitario sibi & alijs aliquot honestissimis feminis Deo dicatis, cœnobium construxisse.

Religiosum porro istud vitæ genus, anno ferè salutis trecentesimo, quinquagesimo, mirificè creuit ac floruit, aureo nimirum Constantini gloriosissimi Imperatoris æuo, cum Dei Ecclesia hactenus à tyrannis oppressa, caput primùm extulit. Huius tanti incrementi magnus ille *Antonius* auctor, duxq; exstitit; qui Armeniam, Scytiam, Nitriam, vtramq; Thebaidem, totam deniq; Aegyptum monasterijs impleuit. Antonij discipulus *Hilarion*, primus in

Pale-

Palestina, teste Hieronymo cœnobia fundauit, cum antea in Syria tota numquam monachus fuisset.

Eodem ferè tempore *Basilius* Cæsareæ Episcopus, in Græcia floruit; qui monasterijs per Orientem passim exstructis, ita monachorum institutum legibus ac disciplina temperauit, vt solitariæ atque actuosæ vitæ vtilitates, prȩclarè simul coniungeret. Adeo quidem, vt non modò Græciæ sed vniuersi Orientis monachi, hodieq́ue viuant ex vnius Basilij præscripto ac regulis.

Transeamus in Occidentem, ne quis fortasse nobilissimam eam orbis partem ista laude caruisse existimet. Augustinus cer-

tè ſcribit Mediolani, vidiſſe ſe monaſterium *Ambroſio*, vt ait, *nutritore*; & ipſe Auguſtinus in Africa, vt Poſſidonius narrat, virorum ac virginum monaſteria fundauit.

In Breuiario Romano diſertè legitur, *Auguſtinum, cum à Valerio Epiſcopo Hipponenſi presbyter factus eſſet, familiam Religioſorum inſtituiſſe: quibuſcum victu communi, eodemq́ue cultu vtens, eos ad Apoſtolicæ vitæ doctrinæque diſciplinam diligentiſsimè erudiebat.*

His initijs fundatus Religioſę vitæ ſtatus, per S. *Benedictum* natione Italum, patriâ Nurſinũ, in immenſum, qua Occidentalis patet Eccleſia, auctus eſt ac propagatus: vt iure meritiſſimo, *Benedictus monachorum in Oc-*

cidente

cidente Pater ac Patriarcha nuncupetur. Cum namque circa annum Christi quingentesimum vigesimum in monte Cassino, Ordinis sui monastici fundamenta iecisset, multis ad eum quotidiè discipulis confluentibus, duodecim monasteria, momento ferè temporis, excitauit; & per S. *Maurum* in Galliam, per S. *Placidum* in Siciliam, & aliò per alios, varias colonias deduxit. At hęc regulam scripsit, quę hodieque viget, tanta Sapientia, vt Gregorius Magnus, eam dixerit esse *discretione præcipuam, sermone luculentam.*

Itaque vt S. *Basilium* Orientalis Ecclesia, Sic nostra Occidentalis S. *Benedictum* tanquam monastici instituti auctorem ac

parentem meritò veneratur. Ex hac autem vna quasi radice variæ postea variarum familiarum propagines profluxerunt; quæ S. Benedicti regulam sunt amplexæ; vt Ordo *Cluniacensis*, *Camaldulensis*, *Vallis Vmbrosæ*, *Cisterciensis*, *Montis Virginis*, *Cælestinorũ*, *Montis Oliueti*, *Claromontensis*, *Fontis Ebraldi*, *Siluestrinorũ*, & alij Ordinis Religiosi. De singulis dicere, longum esset atque immensum: Suffecerit de illustrioribus per orbem Christianum Abbatijs nigrorum, vt vocant Ordinis S. Benedicti monachorum, deq; earundẽ Originibus nunc differere. Quod opus, ex omnium penè gentium historijs, ex publicis cœnobiorum tabularijs, priuatisque amico-

rum bibliothecis Studiosè à me collectum, Tibi, AMPLISSIME PRAESVL lubens, meritò, do, dico, consecro. Tibi, inquam, qui nobilissimæ inter Belgicas Abbatiæ summa cum laude præsides, & eruditos homines tanto fauore ac liberalitate prosequeris, vt BELGICI MECAENATIS nomen ac titulum apud posteros haut dubiè sis obtenturus. Plura nunc addo: vnum opto ac voueo, vt similes Antistites plures Belgica nostra videat, vtq; in aliorum exemplum Deus Opt. Max. Te quàm diutissimè sospitet ac seruet: Antuerpiæ pridie Idus Martias, M. DC. XIV.

Rdæ. admodum Amplitu. Vestræ
Studiosissimus
AVB. MIRAEVS.

ORDI-

ORDINES RE-
LIGIOSI SVB REGVLA
S. BENEDICTI MILI-
TANTES.

ORdo nigrorum vt vocant, monachorum, toto terrarū orbe diffusus, à S. BENEDICTO circa annum 520. institutus,

Ordo Cluniacensis in Gallia, per S. ODONEM Abbatem Cluniacensem circa annum 900. inchoatus,

Ordo Camaldulensis in Italia per S. ROMVALDVM anno 940. excitatus,

Ordo Vallis Vmbrosæ, per S. IOANNEM GVALBERTVM Florentinum anno 1060.

Ordo Cisterciensis, anno 1098. à S. ROBERTO Abbate Molismensi fundatus, & postea mirificè auctus ac propagatus à S. BERNARDO Abbate Claræuallensi.

Ordo Montis Virginis in Apulia

per

per S. GVILIELMVM Vercellenſem, circa annum 1120. excitatus.

Ordo Fontis Ebraldi in Gallia per ROBERTVM Pariſienſem, (qui anno 1117. obijt) inſtitutus.

Ordo Humiliatorum in Inſubria ſeu Lombardia, Italiæ prouincia, circa an. 10,0. inchoatus, & per S. IOANNEM MEDAM, patriâ Comenſem, regulæ Benedictinæ aggregatus, perque Innocentium III. Papam anno 1200. demum approbatus.

Ordo Cæleſtinorum, anno 1274. per S. PETRVM MVCONEM (qui poſtea Cæleſtinus Papa eo nomine Quintus fuit) excitatus, & an. 1297. per Bonifacium VIII. approbatus.

Ordo Grandimontenſis in diœceſi Lemonicenſi, apud Gallos circa annum 1080. per S. STEPHANVM Abbatem (qui anno 1126. obijt) inſtitutus.

Ordo Montis Oliueti in Etruria

ſeu

ſeu Tuſcia, per S. BERNARDVM PTOLOMÆVM, patriâ Senenſem, circa an. 1320. incœptus, & per Gregorium XII. Papam, circa an. 1372. confirmatus.

Ordo Silueſtrinorum, circa an. 1232. per SILVESTRVM GOZOLIVM in Monte Fano, tertio lapide ab vrbe Roma inchoatus.

Congregatio monachorum S. Iuſtinæ de Padua nunc Caſſinenſis dicta, per LVDOVICVM BARBVM. an. 1410. inſtituta.

Congregatio Bursfeldēſis in Germania ſuperiore & inferiore.

Congregatio Valliſoletana in Hiſpania.

Ordo Fulienſis ſiue S. Bernardi de Pœnitentia, inſtituti Ciſtercienſis, in Gallia inſtitutus per Ioannem Barrerium, qui Romæ anno 1600. obijt.

Ordo Equitum Calavvauæ, in regno Caſtellæ an. 1158.

Ordo Equitum Alcantaræ, in regno Legionenſi anno 1167.

Ordo

Ordo Equitum Montesiæ in regno Valentiæ, per Ioannem II. Regem Aragoniæ anno 1316.

Ordo Christi in Lusitania, anno 1318.

Ordo Auisiorum in Lusitania anno 1147.

Ordo S. Stephani in Etruria, per Cosmum Etruriæ Ducem anno 1561. institutus.

Ordo SS. Mauritij & Lazari in Sabaudia.

S. BENEDICTUS MONACHORUM IN OCCIDENTI PATRIARCHA.

ORIGI-

ORIGINES BENEDICTINÆ

CAPVT I.

CASSINENSE SEV CASINENSE *monasterium, à S. Benedicto fundatum, in monte Casino, apud Beneuentum in Italia.*

S. BENEDICTVS Nursiæ nobili genere ortus, Romæ liberalibus disciplinis eruditus, vt totum se IESV CHRISTO daret, ad eum locum, qui *Sublacus* dicitur, in altissimam speluncam penetrauit: in qua sic per triennium delituit, vt vnus id sciret *Romanus* Monachus, quo ad vitæ necessitatem ministro vtebatur. Dum igitur ei quodam die ardentes ad libidinem faces à diabolo subijcerentur, se in vepribus tamdiu volutauit, dum lacerato corpore, voluptatis sensus dolore opprimeretur. Sed iam erumpente ex illis latebris famâ eius sanctitatis, quidam monachi se illi instituendos tradiderunt; quorum viuendi licentia cùm eius obiurgationes ferre non posset, venenum in potione dare constituunt. Verùm poculum ei præbentibus, Crucis signo vas confregit, ac relicto monasterio in solitudinem se recepit. Sed cùm multi eum quotidie di-

ſcipuli conuenirent, duodecim monaſteria ædificauit, eaque ſanctiſſimis legibus communiuit. Poſtea Caſſinum migrauit, vbi ſimulacrum Apollinis, qui adhuc ibi colebatur, comminuit, aram euertit, & lucos ſuccendit: ibique Sancti *Martini* ſacellum, & Sancti *Ioannis* ædiculam exſtruxit: oppidanos autem & incolas Chriſtianis præceptis imbuit. Quare augebatur in dies magis diuina gratia *Benedictus*, vt etiam prophetico ſpiritu ventura prædiceret. Quod vbi accepit *Totila* Gothorum Rex, exploraturus an re ita eſſet, ſpatharium ſuum regio ornatu & comitatu, præmittit, qui ſe Regem ſimularet. Quem vt ille vidit, *Depone* inquit, *fili, depone quod geris; nam tuum non eſt*. Totilæ verò prædixit aduentum eius in vrbem, maris tranſmiſſionem, & poſt nouem annos mortem.

Qui aliquot menſibus antequam è vita migraret, præmonuit diſcipulos quo die eſſet moriturus: ac ſepulchrum, in quo ſuum corpus condi vellet, ſex diebus antequam eo inferretur, aperiri iuſſit: ſextoque die deferri voluit in Eccleſiam: vbi ſumpta Euchariſtia, ſublatis in cælum oculis orans, inter manus diſcipulorum efflauit animam: quam duo monachi euntem in cælum viderunt pallio ornatam pretioſiſſimo, circum eam fulgentibus lampadibus, & clariſſima & grauiſſima ſpecie virum ſtantem ſupra caput ipſius dicentem audierunt: *Hæc eſt via, qua dilectus Domini Benedictus in cælum aſcendit.*

Obijt

Obijt autem S. Benedictus anno Christi 543. iuxta Leonem Ostiensem, aut circiter. Qua de re vide Annales Baronij, ad annum 542. Ceterum Cassinense monasterium, haud longè à Beneuento situm, annò 528. S. Benedictus construxit, neque possessionum solùm multitudine ornatum, sed etiam S. *Scholasticæ* sororis suæ corpore & suomet ibi sepulto venerandum reliquit: vt tradit Sigonius lib. 1. de Regno Italiæ. Catalogus Abbatum Cassinensium, eorumque res gestæ exstant apud Arnoldum Vvionum lib. 1. Ligni vitæ. Cassinenses hodie Abbates non perpetui, sed tantummodo quinquennales sunt: ex quo nimirum hoc monasterium est reformatum per Iulium II. Papam, & aggregatum Congregationi *S.* Iustinæ de Padua quæ nunc Cassinensis dicitur. Vide infra cap. 92. 543. 528.

Ceterum pars reliquiarum *S.* Benedicti adseruatur in Floriacensi monasterio, in diœcesi Aurelianensi; vt & pars reliquiarum S. Scholasticæ, in vrbe Cenomanensi, in monasterio olim monialium, nunc collegiata Canonicorum basilica, titulo S. Petri.

Ioannes Trithemius, qui inter alia scripsit librum de Viris illustribus ac scriptoribus Ordinis S. Benedicti, inter alia refert quindecim ampliùs millia Abbatiarum huius Ordinis fuisse numerata. Addunt insuper numerari Sanctorum, vt vocant, canonizatorum quindecim millia, quingentos & quinquagintanouem.

CAPVT II.

S. Ioannis Baptistæ olim, nunc S. Placidi monasterium, apud Messanam Siciliæ vrbem.

S. PLACIDVS Romæ, Tertullo patre in primis nobili natus, puer Deo oblatus, & sancto Benedicto traditus, tantùm eius disciplina & monasticæ vitæ institutis profecit, vt inter præcipuos illius discipulos numeraretur. Ab eo in Siciliam missus, monasterium & Ecclesiam in honorem S. Ioannis Baptistæ prope Messanæ portum construxit; vbi cum monachis admirabili sanctitate vixit. Eius visendi causâ, cùm eò venissent *Eutychius* & *Victorinus* illius fratres, & *Flauia* virgo soror, eodem tempore illuc appulit immanis quidam pirata, *Manucha* nomine: qui capto monasterio, cùm Placidum & ceteros nullo modò adducere potuisset vt Christum negarent, ipsum fratresq; illius ac sororem crudeliter necari iussit. Cum quibus etiam *Donatus*, *Firmatus* Diaconus, *Faustus*, alijque triginta monachi, martyrij agonem feliciter consummarunt tertio nonas Octo-
539. bris, anno salutis quingentesimo trigesimo nono.

Monasterium istud hodie *S. Placidi* nomen habet, ab ipso nimirum fundatore, estque aggregatum Congregationi Cassinensi an. 1506. vt infra cap. 92. dicemus.

Desi

DEsiderius Longobardorum Rex cœnobium S. Benedicto exædificauit in *Leno* agri Brixiani vico, filiam vero *Ansilbergam* diuino cultui virginem consecrauit, in monasterio à se constructo ad vrbem Brixiam quod Christo Saluatori & S. Iuliæ martyri anno 761. dedicauit. Pium hoc opus approbauit Paulus Papa anno 762. vt narrat Sigonius lib. 3. de regno Italiæ.

CAPVT III.

Monasterium S. Petri de Cardena, *secundo lapide à Burgensi vrbe, in Castella veteri situm.*

Est istud monasterium inter Hispanica omnium antiquissimum, vtpote an. Christi 540. fundatum per monachos à S. Benedicto in Hispaniam missos. Fundatrix fuit *Sanctia* mater *Seueriani* Ducis prouinciæ Carthaginiensis, qui fuit pater Sanctorum *Leandri*, *Isidori*, *Fulgentij* & *Florentiæ*. Hoc monasterium reædificandum curauit *Rodericus Diaz*, vulgo *Cid Ruy Diaz de Viuar* dux belli contra Mauros famosissimus, qui & ibidem voluit sepeliri. Tumulus eius hodieque magna cùm admiratione spectatur. Obijt autem Valentiæ anno Christi 1099. Sic tradit Prudentius Sandouallius, Prior perpetuus monasterij S. Ioannis Regalis de Naranco, & chronogra-

540.

phus Regius, nunc Episcopus Pompelonensis, in prima parte de fundationibus monasteriorum Ordinis S. Benedicti in Hispania, ab an. Christi 540. vsque ad annum 714. quo Mauri Africani in Hispaniam irruperunt. Exstat is liber Hispanicè in folio editus Madriti anno 1601.

Monasterium S. Toribij de Lieuana, in Hispania.

SItum est hoc monasterium in montibus Sanctæ Iulianæ, primo lapide ab opido *Potes* nuncupato, & creditur fundatum temporibus S. Benedicti. Nomen habet à S. *Toribio* monacho, fundatore: qui est alius à S. Toribio Episcopo Asturicensi. Nam Toribius Episcopus vixit circa annum Christi 450. temporibus Leonis Papæ: Toribius autem monachus floruit circa annum 544. temporibus
544. Montani Archiepiscopi Toletani. Monachi meminit Ildefonsus lib. de Scriptoribus ecclesiasticis, vbi de Montano agit. Vterque Toribius Fidem Palentiæ propagauit, & contra Priscillianistarum hæreses depugnauit. Vtriusque sacrum corpus hoc in monasterio adseruatur in sacello subterraneo. In eodem monasterio asseruatur magna pars *Crucis Dominicæ*, & magno hominum piè peregrinantium concursu frequentatur. Ita Prudentius Sandouallius, in Parte Prima fundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

Monasterium S. Claudij, ad muros vrbis Legionensis, & alia in Hispania.

HOc monasterium fundatum est in honorem SS. martyrum Claudij, Lupercij & Victoricij, quorum corpora ibidem adseruantur. Putatur autem fundatum temporibus Sancti Benedicti, iuxta traditionem à maioribus acceptam. Huius monasterij quondam Abbas fuit Sanctus *Vincentius* martyr, cuius sacrum corpus adseruatur in basilica cathedrali Ouetensi, arcæ argenteæ inclusum. In eodem monasterio, ob loci sanctitatem, olim vixit S. *Leander* Archiepiscopus Hispalensis. Fuit hoc monasterium olim Congregationis Cluniacensis, nunc autem Vallisoletanæ, ab anno Christi 1500. I ta Sandouallius in prima parte Fundationu m monasteriorum Benedictinorum.

Est & illustre monasterium de Ona dictum, haud procul situm à Medina del Pumar de miranda, per *Sanctium* Castiliæ Comitem anno 1010. fundatum, ad expiandum parricidium matri à se illatum. Prima huius loci Abbatissa fuit *Tingidia* Sanctij fundatoris filia. Fuit enim hoc cœnobium primò monialium, sed hodie est monachorum Benedictinorum.

In regno Nauarræ in d. Pompelonensi

eſt Abbatia S. Saluatoris *de Leÿra*, fundata per Regem *Inicum Ximenium Ariſtam*, anno 840.

Eſt illuſtris pariter Abbatia in Nauarræ opido Naiara, quæ vulgò dicitur, *El Real de Naiara*, in qua 37. Reges ſepulti ſunt.

Sunt inſuper in Hiſpaniarum regnis alia multa cœnobia Abbatiali titulo clara, vt cellanoua in d. Aurienſi, in regno Galiciæ, fundata per *Roſeſiindum* Archiepiſcopum compoſtellanum. In eodem cœnobio quieſcit corpus S. *Torquati* Epiſcopi Gaditani.

Abbatia S. Stephani, dicta, *in Riba de Sil*, quòd ad fluuium nominis eiuſdem ſita ſit in regno Galiciæ.

Abbatia S. Ioannis *de la Penna*, in confinibus Aragoniæ & Nauarræ.

Abbatia S. Martini, in vrbe Mantua carpetanorum, ſeu Madrito.

Abbatia S. Petri de *Arlanca*, ad fl. de Arlanca, fundata per comitem *Fernandum Gonzales* caſtellæ Adminiſtratorem, eodem in monaſterio ſepultum.

Abbatia S. *Dominici de Silos*, in d. calagurritana, quæ nomen ab eodem Sancto habet.

Abbatia de *Hipoll*, in Principatu catalauniæ, tumulis antiquorum comitum Barcinonenſium inſignis.

Abbatia, vulgò *El Real de yrache*, in vrbe *Stella*, in regno Nauarræ.

Abbatia noſtræ Dominæ, *Sopetram* dicta, prope opidum Hita, ad fl. Henares.

Abbatia S. Victoriani, in d. Oscensi, in regno Aragoniæ.

Abbatia S. Cucuphæ, vulgo de S. *Colgat* octauo lapide ab vrbe Barcinonensi, ab eiusdem prouinciæ Comitibus fundata.

Abbatia S. Petri de Roda, in Ampurijs ad mare sita.

Abbatia S. Martini in vrbe Compostellana, quæ vulgo S. *Iacobi* dicitur in regno Galiciæ.

CAPVT IV.

S. Matthiæ cœnobium, apud Treueros, in Germania.

S. Matthiæ præpotens ac magnificum hodie extra muros Treuerenses cœnobium, reformationis Bursfeldensis, dictum est antiquitus S. *Euchary Cella*, à S. *Euchario* primo Treuerorum Doctore & Episcopo, qui ex septuaginta duobus discipulis vnus, à S. Petro cum alijs duobus *Materno* & *Valerio* Treuerim missus dicitur. Cumque ibi concionatus, ad Christum Treueros duceret, Albanæ senatricis cuiusdam filium defunctum à mortuis resuscitauit; pro quo beneficio, cùm dedisset femina domum suam sancto Dei viro; ipsemet ex illa domo priuata, publicum eorum, qui iam Christo inserti erant, templum fecit. In hac domo & in hoc ipso tẽplo S. *Eucharius* habitauit: in hac domo mortuus, mox ab au-

ditoribus in subterranea templi crypta positus, ibique humatus est; in quo loco omnes postea eius successores Episcopi Treuirenses vsque ad Valentinum vicesimum sextum Antistitem collocati & decenter humati sunt, tumulis & mausoleis quindecim amplissimis parieti cryptæ eleganter insertis, quæ nonnisi cum multa admiratione videri possunt.

Cœmiterium verò S. Eucharij duas habet subterraneas cryptas, in quibus plurima veterum heroum & sanctorum Dei amicorum cernuntur mausolea & magnifica sepulcra; vnum verò præcipuè cum lilijs saxo incisis, quæ Regem Galliæ aut de regia familia aliquem ibi cubare testantur. Perijt incendio hæc Cella S. Eucharij circa annum Domini 330. sed restituitur paulo post à s. *Agritio* Archiepiscopo Treuerorum vicesimoseptimo, qui corpus s. *Mathiæ* Apostoli Treuerim afferens, in eam cellam transtulit, quam deinceps s. *Matthiæ monasterium* appellandum censuit. Euersa verò ab Attila Hunnorum Rege (qui se metum orbis & flagellum Dei dicere non erubuit) tota ferè Treueri, Cella hæc s. Matthiæ etiam solo æquata est. Quam mox tamen *Cyrillus* tricesimus septimus Treuirorum Antistes non solum reparauit, sed etiam auxit atque ampliauit, sibique tumulum illic prope antecessores suos constituit. Monastica verò congregatio cæpit illic paulo post huius Cyrilli tempora; & fuisse in ea multos eximiè doctos admodumque diligentes monachos

testatur hodie adhuc incomparabilis huius monasterij bibliotheca. Postmodum Galliæ Regum & Episcoporum Treuerensium accessit liberalitas ac munificentia, qua & ditatum & egregiè illustratum est monasterium S. Matthiæ. Habet autem præ ceteris plurimis ornamentis, 28. fontes optimos ac limpidissimos, omnes ex vna scaturigine ortum & initium sumentes. Sic ferè Gaspar Bruschius in Chronologia monasterium Germaniæ.

CAPVT V.

S. Vedasti Abbatia, in vrbe Atrebatensi, apud Belgas.

ILlustrissimum S. VEDASTI cœnobium, vt nomen sic & originem repetit à *S. Vedasto* Atrebatensi Episcopo: adeoque commune cum alijs plurimis habet exordium, quæ à cellulis anachoretarum & oratorijs Sanctorum originem duxerunt. Ceterùm *Vedastus*, Romano collabente Imperio, Religioni Christianæ propagandæ in Leucis operam dabat, cum Rex Galliæ Clodoueus primus aduersus Germanos illo in tractu bellum gereret. A quibus parum abfuit quin funderetur ac deleretur: sed precibus ac votis impetrata victoria, Regi Vedastus cathechista opportunus adfuit, eumque ad Christiana sacra amplectenda, & baptismum suscipiendum, S. Remigio Remensi Archiepiscopo collaborante anno salutis 500. pertraxit. 500.

Atre-

Atrebatum ſurgebat è ruinis eo tempore & populus iam frequentior, ſed rudis & omnis pietatis expers, diligenti ac pio paſtore indigebat. Remigius itaque, vt alijs pleriſque vrbibus, alios atque alios, ſic Atrebatibus, ſub annum 530. Vedaſtum dedit Epiſcopum. Is prouinciam ingreſſus, verbo & exemplo verum paſtorem ſe exhibet, orationibus & meditationibus animum frequenter excolit, cellulâ anachoreticâ, cum ſacello ſeu oratoriò, non ita procul ab vrbe prope ripam fluuioli Crientionis leui opere compoſitâ: in quam ſecedens cum Martha, opere fatigatus, Mariæ ſilentium & otium ſanctum amplectitur, animumque reficit, vt ſeipſo melior ad opus redeat.

Seceſſum hunc ſanctus Præſul, quamdiu vixit, diligenter excoluit, & non rarò inſinuauit, optare ſe, in eo vt conderetur, cùm mortalitatem exuiſſet. Pijs tamen cleri populique votis, qui dictam cellulam adeò humilem tanti viri meritis imparem cenſebat, datum fuit, vt in cathedrali virginis Deiparæ templo conderetur. Voluit nihilominus Diuina bonitas, vt aliquando ſanctus Antiſtes voti compos fieret: atque ita immiſit in mentem S. *Auberti*, poſt aliquot intermedios illius in cathedra Epiſcopali ſucceſſores, vt ſacras reliquias, in alium transferret locum. Cumque ambigeret, anxiuſque ſecum verſaret, quonam loco eas reconderet, poſt nocturnas preces & meditationes, è mœnibus,

S. Aubertus Epiſcopus Cameracẽſis transfert S. Vedaſti corpus.

ceu

ceu pergulo & loco celsiori, prospicienti sub auroram eminus ad ripam Crientienis offeratur imago architectorum & operariorum, ædificium insigne designantium: subijtque illi in mentem (quod & Deo reuelante percepit) illum esse locum in quem transferri & deponi sacrum corpus deberet.

Quando autem vetus cellula, ipsiusmet *Auberti* iudicio ad id non sufficiebat, nec solitudo aut paucorum fratrum societas, à quibus colebatur, idonea videretur ad asseruandum nobilem hunc thesaurum, sic eum locum excoluit, vt iustum monasterium conderet, & sanctioris vitæ cultores complures monachos ibidem colligeret. Et post aliquot annos, inuitatis sanctis Præsulibus, *Audomaro* Teruanensi, & *Lamberto* Traiectensi ad Mosam, alijsque primariæ notæ viris ad translationis celebritatem, sanctas reliquias, è basilica Episcopali, transfert in monasterium, ad ripam dicti fluminis excitatum in cliuo montis; qui sensim ad orientem surgit, cui iam insidet maxima pars vrbis Atrebatensis, cupitæque s. Vedastum reddit cellulæ, anno Domini 658. vt tradunt Sigebertus & Massæus chronologi.

Felicia hæc initia ac progressus postea promouit s. *Vindicianus* Episcopus, s. Auberti successor: qui ad expiandam cædem. s. Leodegario Augustodunensi Episcopo ab Ebroino maiore palatij Regis Theoderici in agro Atrebatensi illatam, procurauit; vt dictus *S. Vindicianus Episcopus Cameracensis.*

Rex

Rex Theodericus monasterium Vedastinum liberalissimè dotaret. Sed & ipse Vindicianus iurisdictionem Pontificiam remisit, voluitque monasterium immediatè à sede Apostolica dependere. Res breuiter antiquis hisce versibus expressa est in dicti Theoderici Francorum Regis epithaphio, quod hodieque in Vedastino monasterio visitur ac legitur.

Rex Theodericus ditans vt verus amicus
Nos ope multimodâ, iacet hîc cum cõiuge Dodâ,
Regis larga manus & præsul Vindicianus
Nobis Regale dant, & ius Pontificale.
In decies nono, cum quinquagies duodeno
Anno, defunctum sciat hunc qui quattuor addat.
Qui legis, hac hora Dominum pro Regibus ora,
Muneribus quorum stat vita Dei famulorum.

Hos progressus ac successus Vedastinum habuit cœnobium, fuitque initio anachoretica, vt dixit, s. Vedasti cellula, piorum deinde secessus, ac monasterium s. Auberti studio excitatum, & regia Theoderici liberalitate, demum mirificè auctum. Ac primùm quidem per annos multos, à paucis monachis sub Priore agentibus locus incolebatur, sed temporibus Vindiciani Episcopi, & duodecimo anno Theoderici Regis, creatus est primus Abbas *Hatta* vir inprimis religiosus ac prudens, qui post annum decimumquintum regiminis, præfecturâ monasterij sancti Petri ad

Hatta primus Abbas Vedastinus.

tri ad

:ri ad muros vrbis Gandensis auctus est.

Ad tam sanctas origines dicti monasterij accessit fama miraculorum s. Vedasti: vnde natum ipsi nomen *Nobiliaci*. Additum & nomen *Castri*, siue ob ædes, quas in eo Theodericus alijque Reges ac Principes habuerunt, siue ob munitiones ac propugnacula quibus cœnobium olim cœptum fuit, aduersus Hunnorum, Danorum, Normannorum & aliorum barbarorum incursiones. *Nobiliaci.*

Præpositura à Vedastina Abbatia dependentes.

A Vedastina Abbatia dependent octo Præpositura, quæ per monachos illius loci administrantur. Prima est *Angicurtiensis* siue *Agilcurij*, sita in diœcesi Siluanectesi septimo plus minus lapide à Lutetia Parisiorũ, quæ Vedastinis accessit beneficio Glotildis viduæ Regis Clodouæi. *Angicurtiensis.*

Secunda est *Maniliensis*, altero à Perona lapide sita. & altero à Papolmis intra terminos regni Franciæ, vt & Angicurtiensis. *Maniliensis*

Tertia *Salliacensis* siue de Salliaco dicitur, in confinibus Artesiæ & Flandriæ. *Salliacensis.*

Quarta est S. *Michaëlis*, in suburbio vrbis Atrebatensis Henrico primo Abbate Vedastino excitata. *S. Michaëlis*

Quinta est *S. Petri de Gorrea*, quæ distat vno lapide à Bethunia Artesiæ opido. *S. Petri de Gorrea.*

Sexta S. *Saluatoris* ceu S. Trinitatis Berclo-ensis medio milliari à Bassea, tribus verò milliaribus à Lensio Artesiæ opido sita. Monasterio accessit liberalitate *Leduini*, qui postea factus est monachus ac demum Abbas Vedastinus. De quo ita chronograpus Cameracensis in chronico nondum typis edito. *Est vicus ex rebus sancti Vedasti, nomine Berclaus, in paludibus quidem situs, pascuis tamen aptus, omninoq; etiam monachorum vsui oportunus.* Illic ergò Leduinus Abbas S. Vedasti, considerata rei oportunitate, monasterium fundare disposuit, si quidem ei Episcopalis auctoritas adspiraret: quippe duplici vsu satis competenter prouiso, quòd inibi videlicet partem ex monachis, qui ad cœnobium S. Vedasti frequentiores confluxerant, delegaret, & bona Ecclesiæ circumiacentia tutiùs possiderentur. Itaque Dominum Gerardum I. Episcopum in conuentu Synodali conueniendum existimauit, suæque deliberationis effectum coram omni Synodo postulauit. Cuius auctoritate nec difficile impetratu fuit. Monasterium ergò ædificare festinat, consummatumq; ab ipso Domino Episcopo consecrari obtinuit. Loci autem vocabulum Episcopus immutauit, & Cellam sancti Saluatoris statuit nominari. *Rom. Hactenus ille.*

[H]asprensis. Septima est Præpositura *Hasprensis*, SS. Hugonis & Aichadri honori dedicata, medio itinere inter Valencanas & Cameracum, ad salem vulgò *Sel* fluuiolum, qui ibidem in

Scal-

Scaldium ſeſe exonerat, amœno loco ſita.

Acceſſit ea quoque Vedaſtinis, ſtudio eiuſdem *Lebuini* Abbatis, cùm antea à Gemetico diœceſis Rotomagenſis monaſterio dependeret. Rem totam ſic exprimit Iacobus Guiſianus.

Pipinus Maior domus Auſtraſiorum, victo Theoderico Galliæ Rege, fundauit, cœnobitis Benedictinis, Gemetico celebri diœceſis Rotomagenſis monaſterio, euocatis. Porrò anno Chriſti milleſimo viceſimo quarto, Gerardo, eo nomine primo, Cameracẽſi Epiſcopo, procurãte, facta eſt permutatio inter Vedaſtinum ac Gemeticenſe monaſteria, Vedaſtinis Anglicuriam, in diœceſi Bellouacenſi ſitam, in vſum Gemeticenſium; Gemeticenſibus verò Haſpram in vſum Vedaſtinorum cedentibus. *Ita Iacobus Guiſianus in manuſcriptis Hannoniæ Chronicis. De his rebus fuſiùs Chronographus Cameracenſis:* Quo tempore (*inquit*) Normanni, maximè quidem Rol tyranno incentore, per hoc regnum, vt per alia, deſæuierunt, & culpis Chriſtianorũ exigentibus Eccleſias ſanctorum paſſim combuſſerunt, tãtæ formidinis tempeſtate, corpora ſanctorum, Aicadri videlicet atque Hugonis, de Gemegio cœnobio, quod ſuper fluuium Sequanam, non procul ab vrbe Rotomago ſitum eſt, ad villam Haſprum, quæ ab vrbe noſtra non plus quàm decem millibus diſparatur, allata ſunt. Quam villam vtrum ab antea poſſeſſam ſubiacuiſſe prælibato monaſterio, an tunc

Haſpris quieſcunt. S. Aicadrus Abbas Gemeticenſiũ & S. Hugo Epiſcopus Romagenſium. Gemeticũ hodie Iumiege *monaſterium eſt Benedictinorum, quarto milliaria Rotomago. Libr. 2.*

temporis aut à Rege, aut à quolibet Principe pro remedio animæ receptationi sanctorum traditam fuisse dicamus, incertum est. Ex his certè beatus Aicadrus à sancto Philiberto eiusdem cœnobij Abbate probatissimo, Abbas etiam constitutus, regimen sacrum agebat, vitæque moribus, & virtutum conuersatione fulgebat. Ad cuius piam conuersationem sanctus vir Domini Hugo Rotomagensis Episcopus, Carlomanni Regis filius, diuina inspiratione succensus, relictis siquidem Episcopatus habenis, curisque secularibus abdicatis, disciplinam monachorum, & habitum ex toto desiderio appetiuit, sacrisq; magistri moribus informatus, omni virtutum genere perfectus, emicuit. Ambo autem qui & quales exstiterint, eorum vitas legentibus euidenter occurrit. His nimirum apud hanc villam post hac * remeantibus, monasterio facto monachis delegatis, ad laudem eorum pius & misericors DEVS multa, imò & creberrima virtutum prodigia dignatus est operari, in tantum sanè, vt nemo ex vicinis potentibus, aut in expeditionem aliquando transeuntibus, vllã præsumptionem ante hac audeat irrogare. Sed quia monachorum Abbas longè aberat, eosq; rarissimè pro difficultate longinquitatis visitare solebat, in libertate soluti seculũ sectabantur, irregulariterq; viuentes, vsq; ad tempus Gerardi Episcopi, vtpote absq; rectore, periclitabantur. Quod vidẽs Episcopus, Ab-

** Forte remanentibus.*

Gerardus I. Episcopus Cameracensis.

batem

batem, vt hoc corrigeret, sæpe commonuit: sed quia, vt diximus, longè aberat correctionem morabatur. Cõtigit aũt Episcopum, pro Ecclesiastica sollicitudine, fortè per hanc villam transitum facere, & Abbati Leduino (comes enim erat itineris) obscenam monachorum conuersationem indicare. Salubri etiam, imò competenti consilio hortatus, vt si quas res sancti Vedasti in vicinia prælibati monasterij haberet, eas siquidem pro hoc monasterio, quod sibi esset contiguum, cõmutaret, huncque locum pro compendio æternæ remunerationis meliorare satageret. Qui inter huiusmodi colloquia incertò hæsit, & tamen, ac si difficile, recusauit. Nec multò post temporis interuallo, Abbas salubriter cõsultus, benè & diligenter considerata oportunitate, notum fecit Episcopo, se executorem fore monitionis, si ab ipso Abbate Theoderico commutationem impetrare valeret. Vnde lætus Episcopus continuò directâ legatione Abbatem Theodericum adorsus est, mõstrans animæ periculum, si non in tempore sibi consuleret. Cum longè esset positus locum commutare deberet; quod si nollet, adiuncto sibi Balduino Marchione, falsos monachos expelleret, locumque emendare cum omni auctoritate satageret. Super quod Abbas competenti consilio vsus, mandatis Episcopi satisfacere æstimauit, rebusque sancti Vedasti, quæ in sua vicinia circumiacent, susceptis, villam Hasprum Leduino Ab-

Leduinus Abbas monasterij S. Vedasti.

Balduinus Fland. Comes & Marchio.

bati contradidit. Hæc autem commutatio coram Rotberto Rege Francorum, coramque Comitibus, Balduino videlicet Flandrensium, & Richardo Rotomagensium facta est, & ab eisdem coroborata. Abbas itaque Leduinus, vt ædificator videlicet idoneus, locum cum summo studio ad laudem & venerationem sanctorum, qui ibidem quiescunt, emendauit, nouisque ædificiis & claustro regulari insignire exercuit. *Hactenus ex Chronica Cameracensi.*

Octaua est præpositura *S. Chrystinæ de Beueria*, qui pagus est vno milliari à Bethunia Arthesiæ opido distans. Fuit ea olim annexa monasterio S. Saluatoris Caroffensis in diœcesi Putauiensi; quam inito contractu cum Caroffensibus & à sede Apostolica approbato *Ioannes Saracenus* tunc Abbas Vedastinus & postea Archiepiscopus Cameracensis, anno Christi 1587. cum Abbatia Vedastina vniuit & amplis ædificiis instruendam curauit.

Atq; hæc quidē, quæ de Vedastina Abbatia hactenus diximus, ad nos transmittenda curauit Reuerendus admodum atque Amplissimus D. *Philippus Cauerellus* Abbas Vedastinus anno 1611. mense Aprili,

Chronographi Cameracensis, qui anno 1040. *floruit, testimonium de S. Vedasto.*

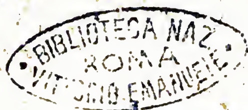
DVm tyrannica rabies in Christi Ecclesiā deſæuiret, fuit ciuitas Atrebatus sine Prin-

cipe

cipe sacerdotij, vsque ad tempus sancti Vedasti, Ecclesia destructa, locus in solitudinem redactus ferarum habitatio factus. Hic sanctus Domini Confessor, & egregius prædicator, temporibus fortißimi Regis tunc temporis Francorum Clodonei, in has diuina dirigente gratiâ ob multorum salutem peruenit regiones. Cuius rei ordinem, & caussam, quantum breuitas patitur, stilo prosequamur. Porrò memoratus Princeps fanaticis adhuc tenebatur erroribus inuolutus, sed erat ei vxor religiosa, baptismi sacramentis initiata Crothildis nomine, filia Chilperici Regis, quem Gundebaldus Rex frater eius ortis simultatibus interfecerat. Hæc Christianissima Regina Regi quotidie blandiebatur, suadens ab idolatriæ culturâ, ad vnius veri Dei cultum conuerti, vt per mulierem fidelem, saluaretur Rex infidelis. Sed Rex Reginæ consilium minus audiebat, quia Deorum suorum auxilio fieri putabat in omnibus, quæ sibi prospere accidisse videbantur. Anxia de Regis potius salute, quàm de regni potentiâ Regina, vbi salutis consilium Regem contempsisse videt, dari ab excelso postulat opportunitatis euentum, quo vt sit Rex compulsus, salutis suæ sumeret occasionem. Bellum itaque Rex Alemannis indicit, sed imparatos, vt voluit, non offendit. Nam hi, collectâ manu validâ, circa ripas Rheni fluminis, Regi occurrere, bellicâque virtute patriam suam defendere tentant. Inuocatis ad auxilium Regis dijs suis Franci in ipso congreßionis apparatu, cœperunt mente deficere, & languentibus dextris terreri,

Crothidis vxor Clodonei.

simul & formidine dissoluti, vitæ potiùs desperatione, quam victoriæ dispendio agitari. Videns Rex palantem exercitum, supra vim terris, virtutem animi gerens, prohibet trepidare milites, magisque in prælium accendit, ne tanti æstimarent mortis periculum, quàm gloriæ triumphum. Ipse itaque signifer reuocans acies, primus equum in hostem egit, & clamore magno secuti ceteri acriter dimicabant. Alemanni è contra viribus & numero præstantiores, quibus pro patriâ, & vitæ libertate res erat, cœperunt fortiter Francos vrgere, alij sagittis, alij telis, alij balistis, credentes confodere. Rex autem vbi multorum amißione videt dilabentem non posse subsistere exercitum, nec vocatos Deos instanti periculo sibi subuenisse, rebus desperatis fortißimum Dominum Christianorum, quem Regina colendum ei suaserat, inuocauit, toto se obligans se cum suo exercitu sacro fonte diluendum, si conuersis rebus victor ab hostibus remeasset. Nec mora recreatis viribus, & reparatis agminibus cum auxilio Trinitatis hostes inuadunt, & omnes penè ad internecionem deuincunt, nisi quibus fuga aut deditio fuit ad vitam. Intelligens Rex non tam suâ virtute, quam Dei munere hostes superatos, cui se fidei voto cōstrinxerat, Tullum mox opidum adijt, audito vbi beatum Vedastum laudabili religione Deo seruire, cui cùm aduentus sui caussam exponeret, & pugnæ euen-

tum.

tum, qui ex Deorum inuocatione in aduersum cesserat, ad Christi nomen secundo successu prouenisse notificaret, vir Domini gratias agens Deo, qui gentibus regnum suum aperire dignatus est, cœpit Catholicæ fidei ministerium Regi annuntiare, & Euangelicis assertionibus instructum duxit ad venerabilem virum Dei Remigium, qui tunc temporis Remensis Ecclesiæ arcem tenebat, vir ex sapientiâ, virtutibusq; factus, cuius spiritualium virtutum insignia testatur gens Gallica per eum ad Christum conuersa, cui etiam Hormisda Papa vires suas quondam in Gallijs agendas commiserat. Vedastus igitur festinantem ad vitæ fontem deducebat Regem, quo in itinere cuidam cæco ad se clamanti vir Dei lumen reddidit oculorum non sine admiratione palatinorum procerum, immo etiam Regis, quem præsentis exhibitio miraculi Christianæ fidei feruore accendit. Cernitur vsque in hodiernum Ecclesia in testimonium virtutis huius constructa, in quâ orantibus, & credentibus beneficia præstantur diuina. Hactenus Chronographus Cameracensis, typis nondum editus.

Ceterùm Vedastus à sancto Remigio
Archiepiscopo Remensi datus
Episcopus Camera-
censis.

Albini Flacci Alcuini testimonium de S. Vedasto, Clodonei primi Galliæ Regis doctore ac catechista.

HIs apposité à nobis adiungentur ea, quæ de s. Vedasto, primo Clodonei Regis catechista, pòst Atrebatensi Episcopo, Albinus Flaccus Alcuinus, sanctissimi Præsulis res gestas prosequens, commemorat, post dictam victoriam de Alemannis feliciter obtentam. *Hæc* (inquit) *arrepta victoria, de quâ ante diximus, Regi populoq; suo causa fuit salutis æternæ, & ne lucerna* (s. Vedastus videlicet) *sub modio lateret absconditus, sed supra candelabrum positus exemplis vel prædicationibus in domo Dei lucens, ab errore idololatriæ & caligine ignorantiæ ad viam plurimos educeret veritatis. Igitur superatis hostibus, & rebus in pace compositis, & Alemannis suæ subiectis ditioni, Rex ouãs cum laude triumphi ad patriam rediit. Et vt fidelis tantæ sibi gloriæ largitori sponsor appareret, festinauit seruorum Christi sacrâ imbui prædicatione, & sancti baptismatis ablui Sacramentis. Venit autem ad Tullum oppidum, vbi sanctum agnouit Vedastum laudabili religione soli Deo seruire, & dulcissimos contemplatiuæ vitæ carpere fructus. Hunc vero ad sanctum Remigium Christi carissimũ sacerdotẽ, ad Rhemorum properans ciuitatem, sibi socium assumpsit, quatenus per singulos itineris sui gressus saluberrimis ab eo imbueretur doctrinis,*

S. Vedastus primus Clodonei Regis catechista.

*& Catholicæ fidei firmis initiaretur fundamentis: vt paratus fide & virtutum scientia à tanto Pontifice (*Reimgio scilicet*) spirituali abluerètur lauacro, & ab illo donis cælestibus confirmaretur, quod ab isto diuinâ priùs proueniens gratia, Euangelicis cœptum fuerat prædicationibus.*

Hic ad fontem vitæ festinantem deducebat Regem: ille in fonte salutis æternæ venientem abluèbat: ambo propemodum pari pietate patres, hic doctrina fidei, ille baptismatis vndâ. Vtique æterno Regi Regem temporalem munus obtule runt acceptabile. Hi sunt duæ oliuæ & duo candelabra lucentia, à quibus Rex præfatus in viâ Dei eruditus, miserante Deo portam æternæ lucis ingressus, cum fortissimâ gente Francorum credidit Christo, & facta est gens sancta populus acquisitionis, vt annuncientur in eo virtutes illius, qui eos de tenebris vocauit in admirabile lumen suum. Sacræ igitur Euangelicæ auctoritatis narrat historia Dominum Iesum Iericho pergentem, ad confirmanda fide suæ maiestatis corda populi præsentis, cuidam cæco ad se clamanti lumen reddidisse oculorum, vt per corporale vnius cæci lumen, spiritualiter multorum illuminarentur pectora. Ita & Sanctus Vedastus, Deo Christo donãte, per eiusdem illuminationem cæci fidem quam verbo prædicauit, in corde Regis miraculo confirmauit: vt Rex ipse intellige-

ret, tam sibi esse necessarium cordis lumen, quam cæco oculorum illustrationem: & quod diuina operata est gratia per preces famuli sui in cæcâ nocte castigatis, hoc per sermones eiusdem famuli, eadem operante potentia; per spiritualis intelligentiam lucis in suo pectore perficeretur.

Nam regia excellentia condigno comitatu cum multitudine maximâ populi, iter agentibus illis, venerunt in quendam pagum, qui incolarum terræ illius consuetudine Vngise pagus dicitur, prope Reguliacam villam, quæ sita est super florigeras Axonæ fluminis ripas. Et ecce eiusdem fluminis fontem Rege transeunte cum multitudine populi, obuiauit illi cæcus quidam huius diutissimè solaris expers luminis, forte nec sua cæcatus culpa, sed vt manifestarentur opera Dei in illo, & per illius illuminationem præsentem plurimorum illuminarentur corda spiritualiter. Qui cùm intellexisset à prætereuntibus Sanctum Vedastum Christi seruum in eodem iter agere comitatu, clamauit: Sancte & electe Deo Vedaste, miserere mei, & supernam pio pectore diligentius deposce potentiam, vt meæ subueniat miseriæ. Non aurum posco, nec argentum, sed vt mihi lumen per sanctitatis tuæ preces restituas oculorum. Sensit itaque vir Dei virtutem sibi adesse supernam, non ad illius cæci tantummodò curationem, sed plus propter præsentis populi salutem, totum se in sacras

Cæcus illuminatur coram Clodonæo.

effud-

effudit preces, in diuinâ fidens pietate: & dexteram cum signo Crucis posuit super oculos cæci dicens: Domine Iesu, qui es lumen verum, qui aperuisti oculos cæci ad te clamantis, aperi oculos istius: vt intelligat populus iste præsens, quia tu es Deus solus, faciens mirabilia in cælo & in terrâ. Mox ille cæcus, lumine recepto, gaudens perrexit viam suam. In quo loco tempore sequenti, à religiosis viris ædificata est Ecclesia in testimonium miraculi istius; in qua orantibus & credentibus vsque hodie beneficia præstantur diuina.

Igitur Rex à viro Dei Euangelicis apprime imbutus disciplinis, & hoc præsenti miraculo in fide firmiter confortatus, nihil moratus in via, nihil dubitans in fide, sed magnâ alacritate animi, festinatione magnâ mentis sanctissimum Pontificem Remigium videre properauit, vt illius sacratissimo ministerio Spiritu Sancto operante in remissionem peccatorum, & spem vitæ æternæ, Catholici baptismatis viuo ablueretur fonte. Cum quo aliquantis moratus est diebus, vt Ecclesiasticis satisfaceret sanctionibus, & pœnitentiæ (secundum Apostolicum præceptum) priùs ablueretur lacrymis, dicente beato Petro Principe Apostolorum: Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisq; vestrum in nomine Iesu Christi, & in nomine SS. Trinitatis, cælestis mysterij baptisma susciperet. Sciens verò beatus

Clodoneus venit ad S. Remigium.

Act. 2.

Pontifex Apostolum dicere Paulum: Omnia ve-
1. Cor. 14. *stra honesto cum ordine fiant: statuit diem, quo Rex intraret, ad suscipienda diuinæ pietatis Sacramenta. Quale fuit tunc Sanctis Dei gaudium, qualis in Ecclesia Christi lætitia. cum viderent Regem Niniue ad prædicationem Ionæ de solio maiestatis suæ descendisse, & in cinere sedisse pœnitentiæ: & sub pia Dei sacerdotis dexterâ suæ excellentiæ caput humiliare.* Hactenus Alcuinus, in vita s. Vedasti, apud Laur. Surium.

CAPVT VI.

Abbatia S. Germani de Pratis ad muros vrbis Parisiensis.

559. ILlustris huius monasterij fundator fuit *Childebertus* Rex Francorum, filius Clodonei primi Regis Christiani, qui cum ex Hispania adtulisset stolam S. *Vincentij* Leuitæ & martyris, cum alijs plurimis sanctorum reliquijs, iuxta ordinationem S. Hermanni tunc Parisiensis Episcopi, templum in honorem eiusdem S. Vincentij, quod nunc S. Hermanni de Pratis dicitur, excitãdum curauit. Rei fidem facit Aymoinus monachus lib. 2. cap. 20. his verbis. *Verum Childebertus acceptam S. Vincentij stolam, Parisias defert, ædificatamq; solotenus, secundùm beatissimi Germani dispositionem basilicam, nomini eiusdem*

S. Leui-

S. Leuitæ ac Martyris dedicari fecit. In qua non minimam vasorum partem, quæ eum à Toleto asportasse supra memorauimus, cum capsis Euangeliorum, cruces quoque mirifici operis, aliaque deuotus excellentissima contulit munera.

DIPLOMA CHILDEBERTI Regis.

CHildebertus Rex Francorum, vir illustris. *Recolendum nobis est, & perpensandum vtilius, quòd hi qui templa Domini Iesu Christi readificauerint, & pro requie animarum ibidem tribuerint, vel in alimoniam pauperum aliquid dederint, & voluntatem Dei adimpleuerint, in æterna requie sine dubio, apud Dominum mercedem recipere meruerint.* Ego Childebertus Rex *vnà cum consensu & voluntate Francorum & Neustrasiorum, & exhortatione sanctissimi Germani Parisiorum vrbis Pontificis, vel consensu Episcoporum, cœpi construere templum in vrbe Parisiaca prope muros ciuitatis, in terra quæ aspicit ad fiscum Isciacensem, in loco qui appellatur Locotitie: in honore S. Vincentij Martyris, cuius reliquias de Spania apportauimus, seu & sanctæ Crucis, vel Sancti Stephani, & Sancti Fetreæi, & Sancti Iuliani, & beatissimi Sancti Gregorij, & Sancti Geruasij, Prothasij, Nazarij, & Celsi pueri, quorum reliquiæ ibi*

sunt

sunt consecratæ. Propterea in honore Dominorum Sanctorum, cedimus nos fiscum largitatis nostræ, qui vocatur Isciacus, qui est in pagis Parisiorum prope alueum Sequanæ; vnà cum omnibus quæ ibi sunt aspecta, cum mansis, commanentibus, agris, territorijs, vineis, siluis, pratis, seruis, inquilinis, libertis, ministerialibus (præter illos quos nos ingenuos esse præcipimus) cum omnibus appenditijs suis quæ ibi aspiciunt, cum omnibus adiacentijs quæ ibi adagunt, cum omnibus quæ nos deseruiunt tam in aquis vel insulis, cum molendinis inter portam ciuitatis & turrim positis, cum insulis quæ ad ipsum fiscum adiacent, cum piscatoria quæ appellatur Vanna, cum piscatorijs omnibus quæ sunt in ipso alueo Sequanæ, sumuntque initium à ponte ciuitatis, & sortiuntur finem vbi aluèolus veniens Sanara præcipitat se in flumen. Has omnes piscationes quæ sunt & fieri possunt in vtraque parte fluminis, sicut nos tenemus & nostra forestis est, tradimus ad ipsum locum, vt habeant ibidem Deo seruientes victum quotidianum per succedentia tempora.

Damus autem hanc potestatem, vt cuiuscumque potestatis littora fuerint, vtriusque partis fluminis teneant vnam pecticam terræ legalem, sicut mos est, ad ducendas naues &

redu-

reducendas, ad mittenda retia & retrahenda, absque vlla refragatione. De argumentis verò per quæ aues passunt capi super aquam, præcipimus vt nulla potens persona inquietare audeat famulos Dei, sed omnia securè teneant, possideant per infinitas temporum successiones.

Et cum areis & casis in Parisijs ciuitate, cùm terra & vinea & oratorio in honore Sancti Andeoli Martyris, quæ de Heario & Cecaunio, dato pretio comparauimus: omnia & ex omnibus, quidquid ea nos deseruierint, in postmodum pro requiè animæ meæ, quando Deus de hac clarissima luce dederit discessum, ipse fiscus qui vocatur Isciacis, cum omnibus quæ ibi sunt aspecta, ipso die ad ipsum templum Domini quod nos ædificamus deseruiat, & omnia quæ ibi sunt opus, tam ad lumen quàm in Dei nomine ad stipendia seruis Dei quos ibi instituimus, seu ad ipsos rectores qui ipsos regere habent: omnia & ex omnibus ibi transoluant, eiusque temporibus, & per longa annorum spatia, ad ipsum templum Domini absque contradictione, vel refragatione, aut iudiciaria contentione, inspecta ipsa præceptio, omniqúe tempore proficiat in augmentum.

Et vt

Et vt hac praceptio cessionis nostra futuris temporibus Deo auxiliante firmior habeatur, vel per tempora inuiolabiliter conseruetur, manibus proprijs vel nostris signaculis subter infra decreuimus roborare. Datum quod fecit mensis Decembris die sexto, anno 48. postquam Childebertus Rex regnare cœpit. Ego Valentianus, Notarius & Amanuensis recognoui.

Obijt autem Chilpericus Rex anno 559. teste Sigiberto, in hoc suo monasterio conditur.

CAPVT VII.

Lerinense S. Honorati monasterium, vulgo Lerius, *in diæcesi Grassensi, regni Galliæ.*

Est illustris hæc Abbatia sita in insula Lerina seu Lerino, quam Plinius & Strabo Leronem vocant, in diœcesi Grassensi.

Ex hoc monasterio prodierunt viri quamplurimi sanctitate ac scriptis illustres vt S. *Hilarius* Archiepiscopus Arelatensis: S. *Honoratus*; Vincentius Lerinensis; libello aduersus hæreses scripto notissimus; Faustus Rhegiensis Episcopus & alij.

Accessit hoc monasterium, congregationi Cassinensi, anno Christi 1515. vt constat ex diplomate Leonis X. Plura vide apud Chopinum lib. I. Monasticon tit. 1. & infra cap. 92.

FONTANELLENSIS Abbatia.

FOntanellense monasterium anno 645. ædificare cœpit S. *Vuandregisilus*; qui in Virdunensi regione, Nualtchiso patre, ex nobilissima familia natus primum sub Dagoberto, Francorum Rege Comes palatij fuit. Ducta postmodum coniuge, cum eâ virginitatem seruauit: mutuo demum consensu, ipsa sanctimonialis, Vuandregisilus verò factus est clericus. Cumque in monasterijs aliquot pijs sese operibus egregiè exercuisset, Rotomagum venit ad S. *Andoëum* eius vrbis Episcopum; à quo Subdiaconus primùm, pòst Diaconus, ac demum sacerdos à beato *Andomaro* Taruanensi Episcopo est ordinatus. Contigit autem postea, Largiente *Erchinoaldo*, qui Dagoberti Regis, filijque eius Clodonæi, Maior domus fuit, agrum quendam, ad monasterium exstruendum, acciperet, quem *Fontanellam*, ob riuum eo loco fluentem, nuncupabant. Hunc ergò locum Vuandregisilus, cum nepote suo venerabili *Godone*, cœpit excolere; multisque fauentibus insigne ibidem monasterium construxit. Ad quod mox tantus factus est concursus, vt monachorum numerus ad trecentos excreuerit.

Cœptum est autem hoc opus ab anno Dominicæ incarnationis sexcentesimo quadragesimo 645.

quinto, sub die Calendarum Martiarum, Indictione tertia, qui erat annus Clodonæi Regis vndecimus. Est autem hoc cœnobium situm in territorio Rotomagensi, distans à memorata vrbe millibus ferme decem & octo; porrò à fluuio magno Sequana, spatiò passuum circiter octingentorum.

Adiutor verò huius operis, ac cooperator insignis fuit *Vuaningus* vir illustris, qui monasteria varia, in his & *Fiscanum* construxit.

Fiscanum.

Porrò S. *Vuandregisilus*, in Caletani tractus populis, qui id temporis rapaces ac belluinam fere vitam agebant, mitigandis, & Christianæ disciplinæ subdendis, admodùm laborauit, multaque alia pietatis opera edidit.

Hæc ex actis illius, à quodam eius penè æquali conscriptis, atq. à Surio editis, excerpsimus.

Apud Surium to. 4. iuduct. 22.

S. VValerici monasterium, apud Caletes, in Gallia.

S. *VValericus*, B. Columbani Hiberni, qui Luxouiense in Burgundia, & Bobiense in Italia condidit monasteria, discipulus, Clotario Francorum Regi gratissimus exstitit. Eo adiutante istud ipse monasterium ædificauit, in quo hodieque corpore quiescit.

Plura

Plura vide in Actis eius à Surio euulgatis. de S. Columbano vide infra cap. 13.

Centula, hodie S. Richarij monasterium in opido eiusdem nominis, apud Caletum regni Franciæ opidum.

S. Richarius Abbas & fundator monasterij Centulensis in agro Pontiuo, fuit Dagoberto Galliæ Regi admodum gratus. Vitam eius scripsit Alcuinus Flaccus ad Carolum Magnum Imp. quæ exstat apud Surium tomo 2. Meminitque eiusdem Hucbaldus in vita S. Rictrudis Marchianensis. Ex his breuem vitæ eius seriem recitat Molanus in Natal. SS. Belgij; *Natus est Richarius in villa Cētula, prouinciæ, Pontiuæ in quâ per pietatis opera; & prædicationis lumina clarus effulsit: sed & in vltramarinas Britanniæ regiones lumen veritatis suo sparsit aduentu. Reuersus verò ad patriam, quodam tempore visitauit equitando Deo deuotam feminam Rictrudem, & cum iuxta morem, ipsa ad propria ascenso equo, remeanti, filiolum Maurontum, quem antè sacro baptismate regenerauerat, benedicendum daret, immisit antiquus hostis equo ferocitatem: sed orante famulo Dei, puer, qui ceciderat sanus*

redditus est matri, & equus redditus est mansuetudini suæ. Cum autem ab omnibus honoraretur, monasticam vitam petens, regimen Ecclesiæ quam in Centulâ viro fundauerat, alteri tradidit. Porrò Gissemarus, vir illustris & Christianæ religionis amator & Maurontus, terrarum vel siluarum ad Regem pertinentium seruator, præbuerunt ei locum manendi in siluâ Tristiacensi, qui & ipse Maurontus, postea seculari habitu deposito, monachus factus est in eodem loco. Cumque vir Dei mansionem solitariam præparasset, Christo monasterium construere inchoauit. At inibi tantâ se mortificatione carnis castigauit, vt vix ossa arentia dissipatis iuncturis sibi adhærerent, illum quotidie vincens in eremo, à quo Adam olim victus est in paradiso, nec tamen in eremi angustiâ, lucis columna latere potuit, multis ad eum confluentibus infirmis, quos sanctarum medicinis orationum sanauit. Præscius tandem diei euocationis suæ Christi viatico suum iter muniuit, & inter gratiarum actiones, & verba orationis, spiritum emisit: conditus à Sigobardo commilitone, vbi suo Regi maximè militauerat. Sed non multò pòst fratres Centulenses cum suo Abbate Ocialdo corpus tulerunt posueruntque eo in loco, in quo etiamnum cum magna meritorum gloriâ requiescit.

S. Richarius prima iacit fundamenta monasterij. Broilensis in Flandria, quod est hodie collegiũ Canonicorũ S. Amati in vrbe Duacensi.

S. Richarius in Broilo obijt.

Ex his autem Alcuini verbis colligitur eum

Deo militasse multo tempore, deinde etiam obijsse, & quieuisse in Belgio. Nam Maurontus, vt infra ex Hucbaldo dicemus, monasterium suum Broili inter Flandros construxit.

Huc etiam referendum est ex Bertinensis monasterij Chronicis, propter Normannorum persecutiones, Flandriæ Comitem corpus eius & corpus Vualerici ad S. Betini monasterium trãstulisse. In quo vtrumq; remansit vsque ad tempora Arnulfi secundi, qui Hugoni Capeto, postea Francorum Regi, ea multum reposcenti, tandem restituit.

Hactenus Molanus, Vocatur autem Centula hodie S. Richarij monasterium, opido eiusdem nominis in Picardiæ finibus inclusum.

CAPVT VIII.

S. Martini Treuerense monasterium.

S. *Martini* Treuerense cœnobium, extra & intra, hoc est, ad ipsos muros vrbis infra saxeum pontem vetustissimum in dextra Mosellæ fluminis situm, ex Tetradij Consularis viri priuata domo in scholasticæ congregationis habitationem, inque domum
406. Dei & oratorium commutatum est, anno Christi circiter 406. imperantibus Arcadio & Honorio, ab ipso S. *Martino* Turonensi Episcopo. Cùm enim Treuerim is venisset, & Tetradij Consulis seruum ibi malo spiritu correptum à dæmonio liberasset, Consul vt esset pro præstito sibi beneficio gratus, *S. Martino* domum suam dono dedit, hac lege, vt vir Dei ex ea oratorium & domum precationum S. Cruci dedicatam faceret

Postea verò hanc ipsam precationum & disciplinæ domum, Barbarorum crebris in Galliam, Belgicam & Germaniam irruptionibus desolatam & planè collapsam instaurauit circa annum Christi 526. & monachis
526. Benedictinæ professionis attribuit quinquagesimus Treuerorum Episcopus *Magnericus* qui abolito S. Crucis prisco nomine *S. Martini* cœnobium nouo titulo appellari iussit. Eius Antistitis in hoc ipso cœnobio ostenditur tumulus, in subterranea videlicet templi crypta post D. Virginis aram. Tandem post

mul-

multorum annorum curriculum, cùm à Normannis vastaretur tota ferè Gallia, & in Treuerim quoque miserè sæuitum esset; iterum perijt istud S. Martini cœnobium: sed mox ab Episcopo Treuerorum sexagesimo octauo *Rathbodone* vel *Rachabodo*, circa annum Domini 880. præclarè est reædificatum. 880.
Tertiò verò ab Hungaris incensum, rursus à Theoderico septuagesimo secundo Treuirorum Antistite instauratū est circa annum Christi 960. Ita fere Gaspar Bruschius, in Chronologia monasteriorum Germaniæ. 960.

CAPVT IX.

Benchorense monasterium, in Hibernia.

FVndatum est hoc monasterium à S. *Lomogello* Abbate circa annū Christi 570. multorum postea monasteriorum mater ac caput futurum: 570.
vtpote à quo Congregatio Benchorensis, per Angliam, Scotiam, & Hiberniam olim diffusa nomen sumpsit. Ex huius congregationis monachis fuit S. *Columbanus*, qui Luxouiense in Burgundia monasterium circa annum Christi 600. construxit, itemque Bobiense in Italia.

CAPVT. X.

Monasterium Regium S. Aemiliani de Cuculla, vulgò de S. Millan de la Cogolla, *aliàs de* San Millan de Suso.

S. *Aemilianus*, Patronus ac defensor Hi-
574 spaniæ viuere desijt an. Christi 574. die duodecima Nouembris. Vitam eius scripsit Braulio, siue Braulius Cæsaranguſtanæ Ecclesiæ Episcopus, exstatque apud Prudentium Sandouallium Parte I. fundationum monasteriorum in Hispania. S. Aemiliani magister fuit *S. Felix* presbiter, cuius translactionem descripsit Grimaldus, exstatque citato loco apud Sandouallium. Est hoc monasterium longè antiquissimum, quod numquam vel à Mauris vel ab Arrianis hæreticis fuit violatum.

Huic cœnobio tamquam matri, originem suam debent monasteria virorum varia: vt *S. Martini de Ferran, S. Martini de Thama, S. Romani de Doniscle, S. Martini de Mena, S. Felicis de Auca, S. Ioannis de Orbananos*, S. Vincentij de *Ocizta, S. Stephani de* Salzedo, *S. Martini de Mameto, S. Maria* de Casiera, itemque monasterium vnum monialium, videlicet *S. Michaëlis de Peditoso.*

De S. Aemiliano hæc legitur inscriptio in veteri tumulo

Purgatiſſimi Apoſtolicique viri Aemiliani

corpus

orpus hic humatum iacet, qui postquam eremiicam vitam multis annis egit & clericalẽ, tandem monasticam professus, sub regula Benedicti uram gerens Abbatialem, obijt in Domino clarus miraculis & prophetiæ spiritu, Hera. DC.XII.

In hoc monasterio de Suso spectantur octo arcæ lapideæ, in quibus quiescunt famosissimi illi septem *Infantes de Lara*, cum suo Ayo, vt Hispanicè vocant seu magistro. Ita Sandouallius in dicta parte prima fundationum monasteriorum Benedictinorum in Hispania. ***Infantes de Lara.***

Est autem hoc monasterium situm in D. Calagurritana & sancti Dominici de la Calcada.

CAPVT XI.

Salisburgense sancti Petri monasterium.

CElebre istud monasterium, ex quo multi egregij viri ad gubernandos varios Germaniæ Episcopatus atque Abbatias prodierunt, construitur atque instituitur per sanctum *Rupertum*, vnà cum Episcopatu Salisburgensi, auxilio & munificentia inclyti *Theodorus* Ducis Bauariæ, quem sanctus Rupertus in fide Christiana Ratisbonæ instituit, & vnà cum suis optimatibus, sacræ regenerationis lauacro abluit, circa annum 580. In hoc monasterio ipse *S. Rupertus*, & septem eius successores sedem Episcopalem habue-

runt, adeoq; tàm Episcopatui quam Abbatiæ laudabiliter præfuerunt, ibidemque humati sunt; vsque ad *S. Virgilium*, qui crescente multitudine Christianorum relinquens Abbatiæ gubernationem *Gertrico* pio ac docto monacho, aliam sedem Episcopalem erexit, & insignem basilicam pronam in honorem *S. Ruperti* primi Salisburgensis Episcopi ac Doctoris construxit; quam absolutam anno 774. ipsemet consecrauit, eoque *S. Rupertum* cum duobus eius sacellanis, viris sanctis, ex æde S. Petri transtulit. De qua re ceterisque Abbatibus huius monasterij latiùs Gaspar Bruschius in sua Centuria monasteriorum Germaniæ.

VVeltenburgense monasterium, in Bauaria, ad Danubium.

DE fundatione huius monasterij sic fere scribit Ioannes Auentinus libr. tertio. Tempore *Theodonis Ducis Bauariæ, qui cum filio Theodoperto à sancto Ruperto Reginoburgij aqua cœlesti lustratus est, post extructa templa tam Reginoburgij, quàm Vtini, Christo Deo atque eius Genitrici dicata, atque à sancto Ruperto consecrata (vtramque adhuc ædicula seu Capella vetus vocatur) per omnes Vbiorum regiones sacræ ædes passim ædificatæ sunt, eædemque à sancto Ruperto & so-*

cijs

ciis consecrata, vt VVelteburgij, quod ipse Valentiam vocat, & extra mœnia Reginoburgensia, sancto Georgio, tutelari Christianorum militum, quadam sancto Martino Maximilianoque templa dicata, quæ adhuc monstrantur.

Alibi idem Auentinus libr. sexto scribit. Eodem tempore Hardonicus Episcopus Reginoburgensis Valentiam, hoc est, VVeltenburg, templum D. Georgio dicatum, pulsis monachis Benedictinis tradit Canonicis Regularibus D. Augustini, accito Hardonico eius ordinis, ex monasterio sancti Floriani in Austria, supra Anassum. Conradus itidem Episcopus Reginoburgensis, quinque post annos monachos Benedictinos rursum restituit; ipsisq; Fridericum præfecit. Monasterium hoc Danubio septum est, quinque millibus passuum infra Abensperg, vbi cineres Artobrigæ, quæ, teste Ptolemæo, caput olim Vindelicorum fuit, monstrantur. De qua Aduentinus 2. & 3. libro Annalium latiùs scripsit.

Ita Hundius in Metropoli Salisburgensi.

Mauri monasterium, vulgò Maursmunster, *quarto ob Argentina milliari.*

SItum est opidum & cœnobium, *Maursmūster* nuncupatum, quarto lapide ab Argentorato Germaniæ vrbe celebri. Eo loci *Seobaldus* vir pius ac sanctus oratoriū cōstruxit an. Domini 583. fauente ac dotante *Childeberto*.

Rege Austrasiæ, qui fuit filius Clodonæi I. christiani Gallorum Regis. Primus Abbas fuit *B. Leobardus* S. Benedicti Abbatis in Cassinensi monasterio discipulus. Secundus fuit *Maurus*, S. Pirminij Meldensis Episcopi discipulus, à quo cœnobium istud, Mauri monasterium est appellatum. Ita Bruschius, lib. cit.

CAPVT XII.

S. Medardi monasterium, ad muros vrbis Suessionensis, in Gallia.

VIsitum in prospectu vrbis Suessionensis *B. Medardi* monasterium, cuius vt celebritas & præstantia aliqua ex parte noscatur, placuit nonnulla cùm ex Archiuis accepta, tum ex antiquitatis vestigiis ac ruderibus obseruata conuertere. Primùm vt ad ipsius templi à Carolo Caluo iam eum extructi partem summè orientalem veniamus, duorum illic Regem Franciæ, *Clotharij* videlicet ac *Sigeberti* filij eius monumenta, loco veluti subterraneo, visuntur. Non procul inde cernitur *B. Medardi* lapideum * sepulcrum, duabus columnis pariter lapideis suffultum. Septemtrionali parte Ecclesiæ, habetur lapis durissimus, humani capitis mensuram quater excedens, quem ex loco Dominicæ

* *Meminit illius Greg. Turonens. lib. de glor. Confes. § 95.*

Ascen-

Ascensionis in Galliam allatum tradunt monachi, monstrantque Domini nostri impressum lapidi vestigium. Ab eo olim cancellis ligneis, reuerentiæ ergô, populus arcebatur, in eiusque honorem piam societatem multi inierant. A meridionali parte exstant claustrum, dormitorium, refectorium & hospitale à *Carolo Magno* sumptuosissimè ac verè regio opere destructa: quibus itidem ad Austrum versus nuper occurrebat haud ignobile aliud templum *S. Sophiæ* cum alio paruo sacello, inter omnia totius Galliæ loca sacra, longè antiquissimo: cui sua vel antiquitas vel paruitas ad hoc profuit ne dirueretur, sicut proximum S. Sophiæ euersum est (heu dolor,) ad colligendos lapides in reparationem murorum vrbis. Quo etiam tempore non minus seuitum est in monasterij ambitum; qui ex lapidibus quadris & sectis constructis, octo circiter pedum latitudine tenebatur. Dedito ambitu in quodam priuilegio Odonis Regis anno 893. apud Compendium palatij concesso, anno 5 regni eius scriptum legitur in hæc verba: *Ad thesaurum Sanctorum reparandum, ad sustentandam totius fabricam templi, & ad reintegrandum decorem domus Dei, quæ nuper à Marcomannis igne combusta esse videtur, munitionem quoq; muratam & muro cinctam in circuitu ipsius monasterij fieri decreuimus propter insurgentium* Danorum *insolentiam & memoriam* Caroli *Imp. qui eandem*

dem munitionem iamdiu fecerat, ad petitionem Berthæ Sororis Ludouici Imp. in memoriam B. memoriæ Gregorij summi Pontificis, &cæt. In istius dirutæ nunc murorum partis angulo, vrbem respiciente, fuit turris illa, in qua olim detentus fuit Ludouicus pius Imperator. Postremò constat ibi fuisse Regiam *Clodonei* primi Regis Franciæ Christiani, & apparent hodieque triplicium fossatorum amplissima vestigia.

Haud abs re fuerit his subnectere priuilegium *Ioannis* Papæ, huic monasterio circa annum 562. concessum, cuius & Baronius meminit ad Martyrologium Romanum 8. Iunij & Choppinus lib. 1. Monasticon. tit. 1.

Totius orbis Principibus machinam mundi sub Christo Principe regentibus, præsentibus atque futuris, Ioannes meritorum qualitate infimus, sed Dei gratia S. Romanæ sedi Prælatus. Summum esse, quos diuinæ fidei & apostolicæ maiestatis nobilitat religio, constat, vt fructu operum & effecta rerum certa demonstrent obsequia. Ob hoc diuina inspirante gratia, & præcellentissimi Cotharij suadente clementia, monasterio B. Mariæ, & B. Petri, quod est extra Suessoram ciuitatem situm, vbi Dominus Medardus requiescere & Daniel Abbas praeesse videtur, hoc priuilegium omnimodis indulgemus, vt terras quas filius noster Clotharius ob salutem animæ suæ dedit, Croniacum scilicet, Attipiacum, & Alunit, pos-

sessio-

ſeßionem ſuam in pago Metenſi cum Salina, quæ vulgò dicitur patella ſalis, cum omni integritate teneant atque poßideant. cum terris, domibus, ædificijs, mancipijs, ſiluis, pratis, paſcuis, ſalinis, Eccleſiis & altaribus, habeant atq; poßideant, & teneant. Hoc quoque auctoritate S. Trinitatis, & inſeparabilis vnitatis, vitæ B. Petri Apoſtoli, coram Rege Clotario, & omnibus plebeijs Francorum, ſcilicet Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Iudicum, & omni populo Chriſtianorum, Romanorum Principum decernimus, vt nullus Regum, Antiſtitum, Iudicum, terras S. Mariæ, & Domini Medardi, ſiue Eccleſias vel altaria, thelonea, decimas, nonas, banna vel freda exigat, &c. Datum in Eccleſia S. Silueſtri quinto Idus Martij anno Dominicæ Incarnationis D.LXII. Edict. X.

Inſignem profectò antiquitatem præfert hoc priuilegium, ſed dubito an numerus annorum Chriſti non ſit adiectus per recentiorem manum.

CAPVT. XIII.

Agaunenſe & Luxouienſe monaſteria.

AGaunenſe *S. Mauritij* monaſterium Abbatiale, apud Sabādos ex *Chablais*, fundauit *B.* Sigiſmundus Burgundiæ Rex circa annum 600. ibidem ſepultum. Eſt id ſitum ad radices montis D. Bernardi.

Eſt autem S. Mauritius hodie Patronus ac

tutor Sabandiæ: à quo & ordo apud Sabandos Equestris nomen induit. Fuit is martyrio coronatus circa annum 298. sub Imp. Maximiano, cùm esset Thebææ legionis caput ac præfectus.

Luxouium, in Comitatu Burgundiæ.

Sanctum Columbanum Abbatem anno 602. ex Hibernia in Burgundiam venisse, ibique Theoderico Rege permittente, Lugoniense monasterium inchoasse, tradit Sigebertus in chronico.

Pulso postmodum, per Theodericum Regem, è Francia Columbano, B. Eustasius eius discipulus Luxouiensi cœnobio summa cum laude præfuit.

Est autem Lugonium hodieque illustre monasterium, eiusdem nominis opido, in Burgundiæ comitatu inclusum, quod *Lugeul* vulgò nuncupant. Fuit hoc olim monasterium quoddam quasi Apostolicorum, per Galliam virorum seminarium, ex quo summi illi viri *Andomarus* Morinensis, *Aicharius* Nouiomensis ac Tornacensis, *Chagnoaldus* Lugdunensis, *Ragnarius* Augustodunensis Episcopi, *Bertinus* Abbas Sithiensis, aliique plurimi prodierunt.

Ab eodem monasterio olim congregatio reformata Luxouiensis nomen habuit.

Bobiense monasterium, in Italia.

HVius auctor fuit S. Columbanus, patriâ Hibernus, qui & Luxouiense in Burgundia,

gundia, vt dixi, cœnobium excitauit. De quo sic Sigebertus in Chronico:

Sanctus Columbanus à Theoderico, Rege, instinctu Brunichildis auia, expellitur Francia; qui post, relicto Gallo discipulo suo in Alemannia, cœnobium Bobium construxit in Italia.

Ceterum B. Columbanus paullò pòst Eustasium, monachum & discipulum suum, ex Italia in Galliam remisit, qui vnà cum S. *Vualerico*, B. Columbani pariter discipulo, Luxouiense monasterium laicis ademit, & monasticam ibi disciplinam instaurauit. Consule Ionam in Vita S. Columbani, & Acta S. Vualerici apud Surium.

S. Columbano Anno 622. iuxta Sigebertum in Chronico, aut anno 615. iuxta Baronium, defuncto, successit in regimine Bobiensis monasterij Attila.

CAPVT XIV.

S. Maximini monasterium, extra muros vrbis Treuerensis.

S. Maximini potentissima vetustissimaque Abbatia, extra vrbis Treuericæ Nigram vel Martiam portam, in ipso campo Martio, à regione cœnobij S. Mariæ ad Martyres, prope S. Paulini olim cœnobium, nunc verò Canonicorum sæcularium collegium sita, ex

regio D. Helenę palatio templum Dei domicilium factum, fundatur circa annum Domini 333. ab ipso christianissimo Imperatore Constantino Magno, ad petitionem matris ipsius S. Helenæ, quæ sanctam crucem Dominicam inuenisse legitur. Eo ipso nimirum tempore, quo Agritium Patriarcham Antiochenum Treuerim accersitum, eiusdem vrbis Episcopatui præfecerat. Et hanc istius cęnobij originem veram ac certam esse, Dagoberti Galliarum Regis subsequens diploma, Memiliano decimo tertio eius loci Abbati, anno 643. datum abundè & luculenter testatur.

In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Omnium Christianorum nouerit industria, qualiter ego Dagobertus *Rex potentissimus, cum conuenienti consilio Episcoporum meorum Comitumq; Legatos de mea parte ad Abbatē Memilianum direxi, mandans ei vt diligenter inquireret, indeq; per seipsum indicaret quibus auctoribus illud monasterium, S. Maximini constructum, vel cuius imperio à pristinis temporibus esset subiectum. Hanc rogationem Abbas cum fratribus sollicitè percipiens, perlectisq; in eodem loco quibusdā vetustissimis chartulis inuentum est, idipsum monasterium Constantini Imperatoris fuisse regale templum, atq; iussu eius dedicatum in honorem S. Ioannis Euangelistæ à S.* Agritio *venerabili Archiepiscopo, in*

quo

quo videlicet templo (vt idem pater monasterij nostræ Regalitati patefecit certa relatione) Helena *sacra Dei famula potente & fauente supradictus Imperator pauperes Christi congregauit, eisq́ virum Dei Ioannem præposuit, vt in seruitio Dei semper vacarent, & pro se orationibus insisterent; & insuper illius loci habitationem aliæ personæ nolint subdere, nec suæ successorumque Imperatorum potestati. His rebus ita esse firmiter intellectis; regio more constituo atque firmissima iussione præcipio, vt nullus vmquam proteruè illud monasterium, in quo Abbas supradictus praeesse videtur, audeat inire vel vllam inhumanitatem illi violenter inferre. Igitur vt assidua recordatio mei meorumq́ præsentium maneret in prædicto monasterio: ipsorum S. Maximini præbendariorum victualia sub præmemorato Imperatore constituta, meis ex parte prædijs augere curaui, quorum nomina hæc sunt.* Kannis, Crassiacum, Luncuuich, Regiodola, Vallis, Polich, Budeliacū, Taleuanc, Loania; *hæc loca ad regiam curtem, quæ dicitur decima, pertinent, quam curtem cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, hoc est, quidquid prædij visus sum habere à fluuio qui nuncupatur Rubera, vsque ad siluam quæ dicitur Idec, S. Maximino Præsuli in perpetuam hæreditatem contradidi.*

Insuper etiam cum consilio & rogatu meorum Principum, cæteris ibi Deo deseruituris, hanc legem firmiter & perpetualiter in posterum habendam decreui. scilicet vt centenorum ibidem monachorum semper integra maneat & inconuulsa congregatio; excepto, si Imperatorum Principumue per sæcula succedentium beneuolentia prædijs augmentetur vel thesauris. Et si propter paganorum vel infidelium Christianorum deuastationem eisdem Christi seruitoribus penuria vltra modum ingruerit, & per thesauri effusionem expelli nequiuerit; Dei omnipotentis & mei meorumq́; successorum habeant licentiam, allodium cum familia à fidelibus illo contradicentibus dandi & vendendi, antequam Dei destruantur seruitia. Et vt istius chartulæ confirmatio firma in æuum permaneat, describi eam præcepi, & nostro sigillo eam inde firmaui. Actum pridie Nonarum Aprilis, anno regni nostri duodecimo, Moguntiæ feliciter, Amen. Signum Dagoberti Regis.

Monasteriũ hoc, ordinis primùm S. Basilij, & regulæ Orientaliũ monachorum, ab omni Archiepiscopali & Episcopali iugo exẽptum, in temporalibus soli Imperatori Romano, in spiritualibus soli Summo Pontifici immediatè subest. Abbas verò huius loci priuilegijs, & dignitatibus ac singularibus prærogatiuis sic insignitus est, vt Decanus plerumque septem præcipuarum Ecclesiarum Treuerensi-

um &

um & Imperatricis Archisacellanus esse soleat. Deuastatum est aliquoties à Barbaris, post tempora Regis Dagoberti, in Germaniam & Gallias excursiones facientibus; sed ab imis fundamentis renouatum, ac præclarè restitutum legitur, & denuò consecratum, Benedictinæque professionis monachis traditum ab *Hildulpho* Archiepiscopo Treuerorum, anno Christi circiter 764. Quo anno & 764.
Treuerorum Archiepiscopi *Agricius*, *Maximinus*, *Nicetius*, ac *Basinus* de prioribus tumulis leuati, & vnà cum trecentis Thebææ legionis Martyribus, honorificentiùs in recens instauratæ S. Maximini basilicæ minore crypta, quæ est sub summo altari, humati sunt. Sub Arnulpho etiam Imperatore à Normannis vastatum, ac solotenus deletum, mox ab *Ogone* Abbate præclarè reædificatum est. Sic ferè Bruschius.

CAPVT XV.

VVest monasterium, apud Londinum Angliæ metropolim.

IN prima enascentis Ecclesiæ apud Britannos infantia, imperante Antonino Pio, templum Apollinis, ad occiduam vrbis Londini partem, vbi hodie cernitur *VVest monasterium*, terræ motu corruit. Ex eius ruinis *Lucius* Rex Britannorum, qui Romanorum per-

missu hîc regnauit, ad Christi cultum anno
170. salutis 170. Ecclesiolam erexit, quæ postea,
cùm persecutionis tẽpestas sub Diocletiano
Britanniam peruasisset, penitus subuersa est.
Locus iam inde diu neglectus, & spinis obsitus
iacuit, vnde ab Anglosaxonibus *Thornez*
& *Thorney* dictus erat: donec *Sebertus* Rex
Orientalium Saxonum siue Essexiæ, & Midlesexiæ,
qui primus inter eos Christo nomen
dedit, eò loci monasterium Christo & B. Pe-
605. tro, anno Christi 605. posuit: vnde ab occiduo
situ & monasterio, *Vvestmunster* nominari
cœpit. Sed cùm Danico ardente bello,
prostratum esset, *Dunstauris* Cantuariensis
Archiepiscopus, fauente *Eadgaro* Rege id renouauit,
& pauculis monachis concessit. Postea
Eduardus Rex, cognomento Confessor,
sibi in sepulturam, & Benedictinis monachis
in monasterium, ex decimis omnium suorum
redituum, magnificè construxit, & patrimonijs
tota Anglia dispensis ditauit. Iam inde
hoc monasterium, cùm Regum Angliæ inauguratione,
& Coronatione tũ etiã sepultura
& Regaliũ repositione longè fuit celeberrimũ.
Verùm post 160. annos, hãc Eduardi fabricã
subuertit *Henricus* III. nouamq; Ecclesiam
speciosâ structura multiplici marmorearum
columniarum ordine tecto laminis plumbeis
conuestito, quinquaginta annorum opere,
ipse primum ponens lapidem anno 1220. ex-
1220. ædificauit. Quam Abbates ad occasum plurimùm
auxerunt: *Henricus autem* VII. anno
1502.

1502. in suam suorumque sepulturam ad ortum, sacrarium admirandæ elegantiæ (Orbis miraculum vocat Selandus, omnem enim elegantiam in illo aceruatam dicas) impensis 14000. librarum Anglicarum adiecit: in quo sepulcrum eius splendidissimum & maximum ex ære solido hodieque cernitur.

Expulsis postea monachis per Henricum VIII. Angliæ Regem, cum ab Ecclesia Romana desciuisset Canonici sunt substituti, sed à sacris Ecclesiæ Romanæ alieni, qui coniugati & ritu Anglicano viuentes, etiamnum VVestmonasteriense cœnobium incolunt, cum scholasticis quadraginta, quos Alumnos Regios vocant.

Ceterùm vt in Francia ad Sidionysium tumuli Regum Franciæ, sic in Anglia VVestmonasterij omnium pænè Regum Angliæ sepulcra admodùm sumptuosa spectantur. Haud procul à dicto monasterio visitur Palatium Regium, quod Reges Britanniæ plerumque incolunt.

Fuerunt autem quàm plurima olim in Anglia Benedictinorum monasteria, quorum origines ac progressus Guil. Malmesburiensis & alij rerum Anglicarum scriptores fusè commemorant.

Canutus Angliæ Daniæque Rex, qui anno 1030. obijt, duo exstruxit cœnobia ordinis Benedictini, vnum eorum apud Anglos, in Nortfolchia intra pa- 1030.

ludes quod S. *Benedicti* vocatur, septimo lapide à Nordouico Nortfolchiæ Comitatus opido: alterum vero in Noruegia. Ita tradit Polydorus Vergilius lib. 7. hystoriæ Anglicanæ sub finem.

In Noruegia Monasteriū.

CAPVT XVI.

Regni Galliæ monasteria varia.

ATHANACENSIS seu Athanatensis Abbatia fundata est Lugduni in Gallia anno 612. sedente Aetherio Archiepiscopo Lugdunensi. Alij volunt Athanacum diu antea à Salonio Archiepiscopo exstructum.

612.

Brantholinæam Abbatiam in diœcesi Petracouiensi vulgò *Brantholme en Perigort* ad Dronam fl. anno 769. Carolus Magnus Imperator condidit. Eam ipsam Petrus Marolius Vaurensis in Aquitania Episcopus Societati Casalis Benedicti an. 154. annectendam curauit.

Sic Georgius Amboisius Legatus Apostolicus cœnobia S. Menulphi, Larentonij S. Laurentij & Hidori an. 1567. eidem sodalitio copulauit. Ex quibus quidem tria priora in Bitinicensi tractu sita sunt; Prioratus verò Isidori, Gallice *d'yseure*, Molyrus Boiorum opido proximus, est in d. Augustodimensi.

In vrbe Remensi est archimonasterium S. *Remigij* titulo nobile, quod Hercambaldus

Abbas

Abbas S. Benedicti Floreacensis ad Lugerim circa an. Christi 947. reformauit teste Frodoardo lib. 4. historiæ Remensis cap. 23 & 33. 947.
In hoc monasterio *Chrisma celeste* sedulo adseruatur, Gallorum Galliæ Regum vnctioni destinatum, vt testatur Nicolaus Aegidius in Annalibus Franciæ: de quo sacro Remensi simbolo fusè Renatus Chopinus, ex Aimoino, Frodoardo, alijsque scriptoribus, lib. 3. Domanij Francorum & in Panegyrico, quem Henrico IV. Regi an. 1594. dicauit. Istud S. Remigij monasterium hodie vnitum est cum Archiepiscopatu Venensi.

Vizeliacense monasterium, in d. Autisiodorensi, vulgò *l'Abbaye de la Magdelaine de vegelaij en Auxerrois*, fundatum fuit à *Gerardo* Comite Niueruensi eiusque coniunge *Bertha* pro virginibus Benedictinis, quod deinde iussu Pontificio translatum est ad monachos eiusdem ordinis. Horum Abbati Martinus V. anno. 1417. ius minorum infularum, aliaque multa erogauit. Fuit hoc monasterium olim Congregationis Cluniacensis: sed postea secularisatum est, vt loquitur Choppinus, hoc est pro monachis, canonici sunt substituti, per Romanum Pontificem.

Vsarchiæ monasterium S. Petro sacrum in diœcesi Lemouicensi condidit *Hildegarius* Lemouicensis Episcopus, paterno Geraldi iussu Procomitis Lemouicensis.

S. *Suplitij* monasterium Bituricense reformatum, fuit à Guilielmo Cambraio

Archiepiscopo Bituricensi sub annum 1496. vt Casolis Benedicti cœnobium reformatum fuit an. 1488. auctore Petro Cadoeto Archiepiscopo Bituricensi.

Abbatia *d'Aisnaij* Lugduni fundata fuit à *Brunechilde* Sigeberti Austrasiæ Regis con-
612. iuge anno 612. Sed eadem destructa fuit à VVandalis tempore Eucherij Archiepiscopi Lugdunensis.

Abbatia S. *Audoënij* in Vrbe Rotomagensi. nomen habet à S. Audoëno, olim Dagoberti *Regis* Galliæ Cancellario, pòst Archiepiscopo Rotomagensi.

Abbatiam S. *Cypriani* in Siburbijs Protauiensibus exædificata est à *Froterio* Protoui-
928. mo Episcopo qui ibidem sepultus est circa anno 928. Ita Chopinus lib. 1. monasticon tit. 1.

Abbatia Quincei vulgo de *Quincaij* est apud Pictones sita.

639. Iotrense virginum monasterium in d. *Meldensi*, vulgò *Iouerre*. fundauit S. *Audoënus* Archiepiscopus Rotomagensis circa an. 639. vt testatur Aimonus, historiæ Francorum lib. 4. cap. 41. & Guil. Nangiacus in Chronographia.

Cormeriacum Abbatiam, *Commercij*, fundauit in d. Turonensi *Itherius*, monachus antea S. Martini Turonensis; approbante Carolo Magno Imperatore: vt scribit Choppinus lib. 2. de Politia sacra, tit. 6.

Abbatiam S. *Nicolai*, prope muros vrbis

Ande-

Andeganensis, *Falco* comes Andeganensis excitauit: Abbatiam de *Oratorio*, vernaculè *du Lauroux*, *Richardus* Angliæ Rex, Andiumque Comes prœdijs auxit: teste Choppino lib.3.tit.1.

Tironensis Abbatia in Pertico, *Tiron au Perche* est caput congregationis Tironensis, habens sub se XIV. Abbatias, inter quas sunt *Pelisse*, *Asuieres*, *Ferrieres*, *Guedennay*, *Ioudieu apud* Lugdunum, & *Charisij*: vt testatur Choppinus in Monasticis. De monachis Tironensibus fusè Iacobus Vitriacus cap. 20. Historiæ Occidentalis.

Maius-monasterium, *Mairemonstier*, haud procul ab vrbe Turonensi situm, non sine voluptate anno 1610. lustrauimus.

S. Geremari Abbatia, in diœcesi Bellonagensi sita est.

Ferrariensis Abbatia, *de ferrieres*, aliàs B. Mariæ de Bethlehem, in Senonibus. Huius loci Abbas quondam fuit Lupus Caroli Cæni Consiliarius, cuius exstant Epistolæ.

S. Acheoli Abbatia, S. *Acheal*, in d. Ambianensi.

S. Fusciani in nemore, *S. Fusian au vois*, in diœcesi eadem.

Vindocinensis S. Trinitatis Abbatia exempta, de *Vendosure*, in d. Carnotensi.

S. Mariæ de Silua maiori cœnobium in ora maritima Burdigalensi.

S. Co-

S. Columbæ iuxta vrbem Senonensem Abbatia accessit congregationi Casalis Benedicti anno 1581.

S. Vincentij Abbatia iuxta vrbem Cenomanensem, vulgò *Maus.*

S. Benedicti Flouacensis Abbatia ad Lugerim in d. Auielanensi : *Fleurei sur Loire.*

Rhotonensis Abbatia in d. Venetensi, apud Britones, *Rhodon de Vennes.*

S. Cornelij Abbatia in opido Compendio d. Suessionensis, *Compeigne.*

In Galliam porrò Benedictinum institutum primus intulit S. Maurus Abbas S. Benedicti discipulus ex Italia per Episcopū Cenomanensem Bertigrammum euocatus, quem Theodebertus Francorum Rex, in monasterijs fundandis profusa quadam liberalitate, mirificè adiuuit. De S. Mauro sic legitur in Breuiario Romano. Maurus nobilis Romanus, puer à patre Eutychio Deo & S. Benedicto oblatus, breui tantùm diuina gratia profecit, vt ipsi magistro admirationi esset : qui illum sæpè, veluti regulis obseruantiæ & virtutum omnium specimen, ceteris discipulis ad imitandum proponebat. Cuius adhuc adolescentis, illud admirabilis obedientiæ exemplum à S. Gregorio Papa commemoratur. Nam cùm Placidus monachus in lacum prolapsus, aquarum impetu raperetur S. Patris iussu accurrens Maurus, & super aquas incedens, socium capillis apprehensum, ad terram attraxit. Missus in Galliam ab eo-

dem

em S. Benedicto, celebri monasterio exstru-
to, cui annos quadraginta præbuit, mo-
asticam disciplinam mirificè propaga-
it. Denique sanctitate & miraculis cla-
us, septuagenario maior migrauit in cæ-
um, anno salutis 565. Ita Breuarium Roma-
um 15. Ianuarij.

CAPVT XVII.

GALLIAE BELGIGAE TYPVS, ET BENEDICTINORVM IN EA COENOBIORVM ELENCHUS.

GAllia nostra Belgica, seu Germania inferior, prouincijs hodie (nam de antiquis eius terminis nihil hîc attinet dicere) sep-temdecim continetur. Sunt in his, vt vulgò lo-quimur,

DVCATVS
rabantiæ,
imburgi,
uceburgi,
eldriæ.

COMITATVS
andriæ,
rtesiæ,
annoniæ,
ollandiæ,
elandiæ,
Namurci,
Sutfaniæ.

MARCHIONATVS
S. Imperij.

DOMINIA
Frisiæ Occidentalis,
Machliniæ,
Vltraiecti,
Transisalanę ditionis,
Groningæ.

Sunt

Sunt autem monachorum ex instituto S. BENEDICTI *viuentium cœnobia*,

IN BRABANTIA.

Gemblacensis Abbatia, in diœcesi Namurcensi. Vulgò *Gemblours*.

Affligemium, Abbatia diœcesis Machliniensis *Affligbem*.

Fliderbeca, Abbatia diœcesis eiusdem, *Vlierbeke*.

Capellensis Præpositura, in vrbe Bruxellensi, diœcesis eiusdem. *Capelle*.

Monialium cœnobia.

Corteberga, diœcesis Machliniensis Abbatia. *Cortenberghe*.

Forestum, Abbatia diœcesis eiusdem. *Vorst*.

Bigardia Maior, Abbatia diœcesis eiusdem. *Grooten Bygarden*.

Bigardia minor, Prioratus diœcesis eiusdem *Kleinen Bigarden*.

IN DVCATV LVCEBVGENSI.

Epternacense S. Vuillibrordi monasterium, Abbatia monachorum, in diœcesi Treuerensi, *Echternach*.

Munsteriensis B. Mariæ Abbatia, itidem monachorum, eadem in diœcesi. *Munster*.

IN DVCATV GELDRIAE.

Hulsbergensis olim monachorum fuit Abbatia, apud Hattemum opidum. *Hulsberghen*.

Clara Aqua, Virginum cœnobium, apud idem opidum. *Claer VVater*.

IN

IN FLANDRIAE COMITATV.

Blandiniense S. Petri cœnobium, Abbatia diœcesis Gandensis. *S. Peeters op den Blandinberch.*

S. Bauonis Gandensis Abbatia, *S. Baefs*. Nunc est Cathedrale canonicorum collegium in vrbe Gandensi.

S. Amandi Elnonensis Abbatia, diœcesis Tornacensis. *l'Abbaye de S. Amand.*

Marchiana, Abbatia diœcesis Atrebatensis. *Marchiene.*

S. Martini Tornacensis Abbatia, diœcesis Tornacensis.

S. Vuinocibergensis Abbatia, diœcesis Iprensis. *S. VVinocx Berghen.*

Aldeburgensis S. Petri Abbatia, in diœcesi Brugensi. *Oudenborch.*

Einhamum, Abbatia diœcesis Machlinienfis. *Eenham.*

S. Hadriani Gerardi montensis Abbatia, diœcesis eiusdem. *Geersberghen.*

S. Andreæ Brugensis Abbatia, diœcesis Brugensis.

cœnobium *S. Ioannis in Monte*, Abbatia olim apud Teruanam Morinorū, nunc in diœcesi & vrbe Iprensi sita. *S. Iean au Mont.*

Hamaticum, Prioratus *Hamay.*

Virginum cœnobia.

Messinensis Abbatia, in diœcesi Iprensi. *Meessenen.* (eiusdem.

S. Godeleuæ cœnobium *Gistellense*, diœcesis

Bor-

Borburgensis Abbatia, in diœcesi Audomaropolitana *Borburch.*

Merchemensis Abbatia, in diœcesi Iprensi, ætate nostrâ desijt. *Merckem.*

Silua monialium, diœcesis eiusdem cœnobium, ante turbas istas ciuiles in agro, nunc in vrbe Iprensi ædificatum. *Nonnen Bossche.*

IN ARTESIA.

S. Vedasti Abbatia, in diœcesi & vrbe Atrebatensi, *l'Abbaye de S. Vast en Arras.*

S. Bertini Abbatia, in diœcesi & vrbe Audomaropolitana, *l'Abbaye de S. Bertin en la ville de S. Omer.*

Blangiacum, Abbatia diœcesis Atrebatensis. *Blangy.*

Alciacum, Abbatia diœcesis eiusdem.

Hammensis Abbatia, in diœcesi eadem. *Ham.*

Arquensis Præpositura, primo lapide ab Audomaropoli, *Arques.*

Berclausensis Præpositura, apud Basseiam Flandriæ opidum, ad Deulam fl. sita. *Berclau.*

Monialium cœnobia.

Strumensis Abbatia, in diœcesi Atrebatensi. *Estrun.*

Auennensis Abbatia, diœcesis eiusdem *Auesnes.*

IN HANNONIA.

S. Gisleni Abbatia, in diœcesi Cameracensi. *l'Abbaye de S. Gislain.*

Altus Mons, Abbatia diœcesis eiusdem *Haultmont.*

Crispinium, Abbatia diœcesis eiusdem. *Crespin.*

Maricolensis Abbatia, in eadem diœcesi. *Maroille.*

Hasnoniũ, Abbatia diœcesis eiusdẽ. *Hasnon.*

Lætia, Abbatia diœcesis eiusdem *Liessy.*

Aquicinctum, Abbatia in diœcesi Atrebatensi. *Anchijn.*

S. Dionisij Abbatia *in Boqueroia*, diœcesis Cameracẽsis. *l'Abbaye de S. Denis pres de Mons en Haynault.*

S. Saluij cœnobium, Prioratus instituti Cluniacensis, in diœcesi Cameracẽsi. *S. Saulue, pres de Valenchienes.*

Hasprensis Præpositura, diœcesis eiusdem. *Haspre.*

Virginum monasteria.

Dononium, Abbatia nobilis in diœcesi Atrebatensi, *Denain.*

Bethlehemiticum S. Mariæ cœnobium, apud Montes Hannoniæ, in diœcesi cameracensi. *Bethlehem.*

Gislengeniense, monasterium inter Athum & Angianum Hannoniæ opida *Ghislenghien.*

IN HOLLANDIA.

Egmundana Abbatia, monachorum, in diœcesi Harlemensi. *Egmont.*

Rhenoburgensis Abbatia, nobilium olim virginum eadem in diœcesi. *Rhynlburch.*

IN COMITATV NAMVRCENSI.

S. Gerardi Bro[illegible]iensis Abbatia monachorum. *l'Abbaye de S. Gerard.*

Vualciodorensis Abbatia, itidem monachorum, in eadem diœcesi. *VVassors.*

Hasteriensis Prioratus, itidem monachorum. *Hastiers.*

IN FRISIA OCCIDENTALI.

S. Odulphi Stauriensis Abbatia monachorum, in diœcesi Leouardensi: *Sinte Odulphus klooster tot Staueren.*

Fosuuerdensis Abbatia, itidem monachorum, eadem in diœcesi. *Fosvverdt*

S. Ioannis Euangelistæ cœnobium virginũ, in *Smalenede*, apud vicum *Beets* vt audio.

Hemelense S. Nicolai monasterium.

IN PROVINCIA AC DIOECESI VLTRAIECTINA.

S. Pauli Abbatia in vrbe Vltraiectina.

Ostbroucana Abbatia. *Oostbroeck.*

Monialium cœnobia.

Monasterium Dominarum, Abbatia. *Vrovven klooster.*

Aldevicensis Abbatia. *Aldevvijck.*

IN TRANSISALANA PROVINCIA.

Fuit olim monialium cœnobium, *Nigra Aqua* nuncupatum. *Svvart Vvaeter.*

Item *Vuerseloense*, vt aiunt, virginum pariter monasteriũ, S. Remigio sacrũ. *Vverseloo.*

IN DITIONE GRONINGENSI.

Fuit olim *Rottomense* monachorum, vt audio, cœnobium. *Rottum.*

Virginum Monasteria.

Fuerunt ista, vt audio *Monasterium vetus,*

vulgò

vulgò *Olde klooster.*

Tesigna vulgò *Tysingheim.*

Monasterium *S. Catharinæ in Syon*, vulgò in *Selvvaert*, in suburbano Groningensi.

IN DITIONE AC DIOECESI CAMERACENSI.

S. Andreæ Abbatia, in castello Cameracensi; *l'Abbaye de S. Andrieu au Chasteau en Chambresis.*

S. Sepulcri Dominici Abbatia, *S. Sepulchre.*

Fidemium, Abbatia. *Femy.*

Hunonis curia, siue *Hunocurtensis* Abbatia, in diœcesi quidem Cameracensi, sed in ditione regni Galliæ sita. *Houncourt.*

IN DITIONE LEODICENSI.

Laubium, Abbatia diœcesis Cameracensis. *Lobe.*

Stabuletum, Abbatia diœcesis Leodicensis. *Stauelo.*

Malmundarium, diœcesis eiusdem, *Malmedy.*

S. Trudonis Abbatia, eadem in diœcesi, *l'Abbaye de S. Tron.*

S. Huberti Abbatia, in eadem diœcesi. *l'Abbaye de S. Hubert en Ardenne.*

S. Iacobi Leodicensis Abbatia.

S. Laurentij Abbatia, ad muros vrbis Leodicensis.

Florinensis Abbatia, diœcesis Leodicensis. *Floreffes.*

S. Catharinæ cœnobium, virginum, eadem in diœcesi, apud Trudonopolim, & alia.

CAPVT XVIII.

Album castrum vel VVeissenburgum in d. Spirensi.

QVatuor sunt *S. R. I.* Abbatiæ ducali dignitate conspicuæ, *Fuldensis*, *Campidonensis*, *Murbacensis* & *VVeissenburgensis*, Fundatum est autem VVeissenburgense monasterium anno 623. Auctum verò ac dotatum anno 664. à Dagoberto Galliarum Rege: cuius filia *Irmina* fundatrix & Abbatissa horrei Treuerensis in templo VVeissenburgensi est condita. Diploma primæ fundationis exstat apud Ioannem Trithemium, libro de Regum Galliæ origine, ac rebus gestis, & apud Munsterum in Cosmographia. Dedicatum est autem S. Petro Apostolorum & S. Stephano martyrum principibus. Ceterum an. 1526. monasterium VVeissenburgense, in Præposituram est commutatum, quæ an. 1546. Episcopatui Spirensi est annexa, Paulo III. Romano Pontifice & Carolo V. Imp. consentientibus. Ita Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

CAP.

CAPVT. XIX.

S. Galli monasterium, apud Heluetios.

S. Galli siue Sangallensis Abbatia longè potentissima, quæ est sita intra muros vrbis Sangallensis, & totam ferè Turgoniam, Comitatumque Dockhenburgensem sub sua potestate habet, ædificari cœpta est, non Dagoberti Magni Galliarum Regis, vt aliqui nugantur, sed *Sigiberti* Austrasiæ Regis, & *Fridbergæ* coniugis eius, *Conczonis* vel *Gunzonis* Sueuorum Ducis, Vberlingæ tunc temporis ad lacum Acronium residentis filiæ (quam S. Gallus à dæmonio liberarat) impensis ac donationibus, anno circiter 630. ad S. Galli Scoti, Alemannorum Apostoli petitionem. Templum, quod hodie adhuc conspicitur pulcherrimum atque amplissimum, exstructum est anno 830. consecratum anno 836. ab Hunnis vastatum ac spoliatum anno Christi 937. Hæc Abbatia postea ab Imperatoribus, Regibus, Principibus, Comitibus ac Baronibus multis, in primis verò ab *Hedovvige* Comitissa de *Eberstein*, Imperatoris Henrici Aucupis filia, ita est locupletata & aucta, vt aluerit olim Canonicos 150. & Abbas Sangallensis legatur mille equitum comitatu Argentinam esse ingressus anno Christi 1361. cùm Vvalterus Baro à Gerolczeck in Episcopum Argentinensem electus introdu-

ceretur. Dedit hoc monasterium toti Germaniæ multos eruditos homines, multosque Episcopos Constantienses, ac varijs Germaniæ monasterijs Abbates: & dicitur habere nobilissimam (studio & industria monachorum) optimorumque codicum multitudine refertissimam bibliothecam. Oppidum ipsum Sangallense annos ante quingentos fossis & mœnibus muniri cœpit: estque nunc Rhætorum siue Heluetiorum ortopagensium societati & confederationi coniunctum, fuit autem S. Gallus, natione Scotus, S. Columbani discipulus, Brigantinorum & Arbonensium Apostolus, obijtque anno 640. Arbonæ (quod præclarum hodie est opidum ad lacum Acronium è regione Morsenburgi in littore Heluetico situm) sepultus. Ita ferè Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

In S. Galli monasterio vixerunt quàmplurimi Abbates ac monachi, sanctitatis opinione illustres, quorum corpora hodieque ibidem obseruantur.

CAP.

CAPVT XX.

S. Bertini cœnobium Sithienſe *intra muros vrbis Audomaropolitanæ in Arteſia.*

CLotharius Rex & filius eius Dagobertus, videntes fidem Catholicam per bella valdè debilitatam, & meſſem Domini multam, viros Catholicam & legem Dei benè doctos miſerunt in meſſem Domini laborare. Proceſſerunt igitur (ſecundùm quod diuerſimodè neceſſitas exigebat) Adoënus & Philibertus Rotomagum, Lupus & Amatus Senones, Pharo Meldos, Acharius & Eligius Nouiomum, Audomarus Taruanam, Aubertus Cameracum, Amandus Flandros & Menapos, Remaclus Traiectum, Richarius & Iudocus Pontiuum, Agilus Briam, Giſlenus & Landelinus Hannoniam, VValaricus Vimiacum & alij plures loca, quibus dati ſunt, ſua ſancta prædicatione & pijs moribus illuſtrarunt. Ex quibus Amandus Blandinienſe, Elnonenſe, S. Bauonis & Marchianenſe, Agilus Resbacenſe, Landelinus Criſpinium, Giſlenus Cellam, Richarius Centulam, VValaricus & Iudocus ſua ſinguli monaſteria conſtruxerũt. Specialiter ſancti Bertinus, Momolinus, & Ebertramnus, tres veri cultores ſanctæ Trinitatis, talentum Domini nolentes abſcondere, vel ſine lucro reportare, de Luxouio Burgundiæ monaſterio venerunt in Fran-

S. Bertinus quieſcit in hoc ſuo Sithienſi monaſterio.

S. Bertinus cum duobus ſocijs Luxouio venit in Franciam.

Franciam verbum vitæ ſeminantes, & à Rege Lothario ſunt honorificè recepti, ac inter Regis palatium cum ſumma diligentia ſubrogati. Poſt longum temporis interuallum, ſanctum Audomarum tunc Morinenſem Epiſcopum, cuius compatriota atque conſanguineus erat beatus Bertinus, adierunt, tam amore ipſius ſancti, quàm quod patriæ linguam, vtpote Teutonici, bene ſciebant. Quos ſanctus Audomarus lætè ſuſcipiens, ſuos in prædicatione ſtatuit eſſe conſortes. Subibant ergò officium legationis ſuæ, labore prædicationis continuæ. Iſtis quoque temporibus, beatus pater Columbanus migrauit ad Dominum. Cum autē ſanctus Audomarus, cum ſuis tribus comitibus antea dictis, ſanctæ Trinitatis fidem incredulorum cordibus ſuâ prædicatione frequenter imprimeret, terræ populus ad eos cateruatim confluebat, ſuaui iugo Domini colla deuotè ſubdentes. Interea quidam prædiues opum, vir illuſtris Adroaldus nomine, nullum habens filium, cum beato Audomaro tractare cœpit, qualiter poſſeſſionum ſuarum Eccleſiam heredem faceret, villam quæ Sithiu vocatur, cum ſuis appendicijs, beato obtulit Audomaro, vt ibi xenodochium conſtruat. Iuſſu igitur B. Audomari, tres viri ſancti prædicti Bertinus, Momolinus & Ebertramnus Eccleſiolam conſtruxerunt, & cellam, in territorio eiuſdem villæ in loco, qui adhuc & propter hoc vetus vocatur monaſterium, ſuper fluuium

...d S. Audomarum Morinensem Episcopum.

Agni-

Agniona, anno Domini sexcentesimo vicesimo sexto.

Et paullò infra: Principante Dagoberto vir illustris Adroaldus supra memoratus, B. Audomarum alloquitur, vt Sithiu villam cum suis appendicijs, & ceteras possessiones recipiat, & xenodochium suum construat. Sed B. Audomarus eius propositum mutauit, consulens, vt Deo & B. Petro bona prædicta conferat, quatenus ibi per viros Dei Bertinum, Momolinum, & Ebertramnum, qui sibi in opus Dei collaborabant, monasterium construi debeat ad habitandum monachis, vbi laudes Deo & orationes pro viuis & mortuis perpetuò decantentur, & Christi pauperibus hospitia præparentur, & necessaria ministrentur. Quod Adroaldus præsente B. Audomaro, cunctisque proceribus vrbis Taruanæ, magna cordis cum alacritate compleuit, tradens villam Sithiu cum appendicijs. *An. 626.*

Interea decedente Achario Episcopo vrbis Nouiomi, ad Episcopatum eiusdem vrbis Momolinus prouehitur, & Ebertramnus cœnobio S. Quintini à Momolino præfertur. Sanctus verò Bertinus, cum in veteri monasterio resedisset annis quatuordecim, quia locus ille permodicus erat, vt aptiorem locum quæreret, spem ponens in Domino, nauem conscendit cum aliquibus socijs suis. Et ecce statim contra fluenta præcipitis fluuij, angelico ministerio nauis impellitur, donec Ber- *Momolinus fit Episcopus Nouiomensis.*

tinus ex ordine decantati Psalterij, versiculum illum pronunciaret, *Hac requies mea in seculum seculi, &c.* Lecto versiculo nauis stetit immobilis circa medium, vbi nunc est monasterium. Cognoscens igitur illum sibi à Deo electum locum, ibi monasterium ædificauit, in honorem Dei, sanctique Petri Apostolorum principis, anno Domini sexcentesimo quadragesimo, in quo breui tempore centum quinquaginta monachos adunauit. *Ita Ioannes Iperius in Chronico manuscripto Bertinensi.*

An. 640.

Ceterum qua ratione apud Bertinenses, à Lamberto eius loci Abbate X L. institutum seu reformatio Cluniacensis, consilio Ioannis Episcopi Morinensis, & Roberti Frisij Flandriæ Comitis, sit introducta, narrat idem Iperius: An. CIↃCI. Ioannes Episcopus Morinensis Romam ad Papam tendit: cum quo Lambertus noster Abbas se proficisci simulans, iter arripuit, & monachum, quem secum assumserat, sub custodia reclusit in quadam cella Cluniacensi. idē verò Lambertus Cluniaci remansit professionē fecit, & eorum ordinē didicit. Tandē Episcopo Româ sine Abbate reuerso, monachi nostri semel, iterum ac tertiò Abbati Lamberto mandant, vt veniat. Redeunti quidam obediunt, sed maior pars obedire recusat. Tunc ipse clam vocatis militibus suis, rebelles cepit, & in diuersis Ecclesijs dispersos inclusit. Regebat tunc Cluniacum vir sanctæ memoriæ Hugo Abbas, per cuius licentiam

Lam-

Lambertus de diuersis Cluniacensium monasterijs religiosos viros huc adduxit, & hic ordinē introduxit, an. Domini millesimo cētesimo primo. Quibus strictę & religiosè viuētibus residui Sithiēses, metu rigoris disciplinæ, fuga lapsi per diuersa sparguntur. Nec ob hoc cessauit hîc opus Dei. Nam nouo religionis feruore, plures huc affluxerunt, ita vt in breui plusquàm centum viginti fratres adessent. *An.* 1101.

Porrò ius mitra & ceteris Pontificalibus ornamentis vtendi Gillebertus XLIX. Abbas Bertinensis impetrauit ab Alexandro Papa quarto, Pontificatus eius anno primo, teste eodem Iperio.

ARQVENSIS

Propositura, à S. Bertini Abbatia dependens, milliari fere vno ab Audomaropoli Artesiorum.

NObilissimæ huius cellæ institutio ac dotatio debetur beato Vualberto, Pontiuēnsi & Arquensi Comiti. Idoneum eius rei testem habeo Iperium, Bertiniani cœnobij Historiographum : * Haugericus vir illustris, maior Domus Theoderici Regis Burgundorum, filij Hildeberti, filij Sigeberti ex Brunechilde, vxorę habuit Leodegondam, de qua genuit sanctos Pharonem. Vualbertum, & * Anoaldum, & S. Pharam. Sanctus Pharo primò miles, inde clericus, deinde monachus in Resbaço, sub beato Agilo Abbate, cogna- Cap. IV. * *Alias,* Hangericus. * *Alias,* Canoaldū

cognato suo, filio Agnoaldi, fratris Haugerici prædicti, deinde Episcopus Meldensis est effectus.

Sanctus Canoaldus frater eius à puero monachus in Luxouio sub patre Columbano, postea fit Episcopus in Lugduno clauato.

Sancta Phara ab infantia virginitatem Deo vouit, in manu sancti Eustathij Luxouiensis Abbatis. Hæc in Sombris, prope Vvissantum, monasteriolum ædificauerat, vbi aliquantisper Domino seruiens morabatur, sed inde ad Calam monasterium transijt, vbi sub habitu regulari Domino finetenùs inseruiuit.

B. VValbertus.

** Fortè Teruensis seu Teruanensis.*

Sanctus autem Vvalbertus successione paterna Pontiuensis, * Ternensis, & Arckensis comes, vxorem habuit sanctam Regentrudam: de qua filium genuit, quem beatus Pater Bertinus de sacro fonte leuans, Bertinum nominauit. Ex vtrisque pater confessionum, verbum vitæ sæpiùs proponebat. Quare Vvalbertus ad beatum Bertinum sæpè veniebat audire verbum Dei, & benedictionem de eius manu suscipere.

Quadam verò die Vvalbertus ad basilicam sanctæ Dei genetricis oraturus accessit; sed insalutato beato Bertino recedens de equo lapsus, fracto crure, membrisque collisis à beato Bertino aliquid sua manu benedictum, per celerem nuncium exposcit. Sanctus autem Bertinus direxit ei signatum sua manu vinum: quo gustato sospes gratias referens, magnam hæreditatis suæ partem Deo & be

ato obtulit Bertino, Arckensem scilicet villam & comitatum, cum omnibus appendicijs eius. Et sæculo renuntians hîc primùm sub beato Bertino, dein in * Luxouio monachus est effectus, sub beato Eustathio. Post quem ipse Vualbertus immediatè est in Abbatem assumptus, & demùm, vt aliqui referunt, post beatum Pharonem fratrem suum est Meldensis Episcopus sublimatus.

** Luxouiū* Luxeull. *opidum est Comitatus Burgundiæ in quo hodieque exstat Cœnobium monachorū Ord. Bene.*

Filius verò eius sanctus Bertinus, hîc in Sithiu monasterio, sub beato patre Bertino professus, religiosam vitam sancto fine concludens, ad Dominum gloriosè migrauit. Cuius corpus cum corpore beati Erkenbodonis & aliorum Sanctorum, supra maius altare, in Ecclesia Canonicorum S. Audomari, repositum veneratur. *Hactenus Iperius.*

De sanctitate illustribus cœnobij Sithiensis Abbatibus ac monachis, Bertino *primo Abbate ac fundatore*, Momolino *Episcopo Nouiomensi*, Ebertramno *Abbate*, Vualberto *Comite & Abbate Luxouiensi*, Vuinoco *item Abbate, eiusque tribus fratribus*, Kadanoco, Ingenoco, Madoco, Erkenbodone *&* Hunfrido *Morinorum Episcopis*, Fulcone *Remensi Archiepiscopo*, Grimbaldo *Abbate Vuintoniensi*, Iossione Roseo, Bernardo Pœnitente *alijsque, præter Iperium, fusè tractat Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij.*

(.:)

S. Petri Gandense, seu Bauonicum, & S. Petri Blandiniense cœnobia.

SANCTVS *Amandus, Traiecti ad Mosam Episcopus, illustris per Galliam Belgicam doctrinæ Euangelicæ præco exstitit. Huic initia debent sua* Gandense *seu* Bauonicum, Blandiniense, Elnonense *&* Marchianense *cœnobia, cùm opulenta, tùm perantiqua. De prioris vtriusque institutione Philippus ab Eleemosyna, Abbas II. cœnobij Bonæ Spei, Ord. Præmonstratensis, apud Brinchium Hannoniæ opidum, vir longè eruditißimus, & S. Bernardo Abbati Clareuallensi olim familiaris, sic scribit:* Viam vniuersæ carnis ingrediente Lothario Rege, successor ei constituitur Dagobertus, sicut regiminis, sic virtutis & pietatis paternæ strenuus imitator. Quo regnante beatus Amandus, ab vrbe Roma regrediens, ministerium verbi, sicut assueuerat, cœpit diligentius exercere, & animarum lucra profectu diuini muneris operari. Huius rei gratia, Gandauum progreditur, & sterilitatem gentis incredulæ fecunditate diuini germinis satagit adimplere. Hîc vt liberius securiùsque possit in Euangelicæ sationis opus assurgere, interueniente sanctæ recordationis Aichario Nouiomensi Pontifice, à præfato Rege suscepit epistolas, vt nullus verbum vitæ, iugum fidei, sacramenta gratiæ detrectaret, sicque Regi cælesti, Rege militante terreno, velociter curreret sermo

In historia vitæ S. Amandi, quæ M. S. exstat Elnone & alibi,

san-

ſanctus, & in exitium mortis, iugulumque diaboli, duo gladij conuenirent; quia felix & iucunda eſt communio, cum ad claſſicum militiæ ſpiritualis erigitur terrenæ ſatellitium dignitatis.

Populus autem ille ſicut vbere glebæ, ſic vbertate gratiæ ſterilis, & ieiunus, fanatici erroris cultibus, & idolorum ſacrificijs inſiſtebat. Sicque inſtigante ſalutis aduerſario, dura fronte, & indomabili corde, pacis æternæ conſilium reſpuebat, & ſalutaribus monitis ceruicoſo reluctabatur adniſu. Satagebat nihilominus vir Domini ſtudio pertinaci & iugi opera, vt in diuerſoria mortis inductos, in regnum vitæ, per gratiam ſanctificationis educeret. Renitebatur impietas pietatis obſequijs, & miniſtrum vitæ frequentibus ad mortem trahere moliebatur inſidijs. Ille ſpretâ ſui corporis morte, ſæpenumerò cæſus, affectus contumelijs, pulſatus iniurijs, opprobrijs laceſsitus, frequenter præcipitatus in flumen, ab ipſis etiam mulierculis perſecutionis iniuriam ſuſtinebat. Fratres itaque, qui eum nimia deuincti caritate ſecuti fuerant, & in opere Dei præſtabant familiare contubernium, timore mortis & inediæ ſqualore compulſi, fracti animo receſſerunt, relicto eo ad propria remeantes. Ille ne quẽ grauaret, & vt ſine ſumtu poneret Euangelium, proprijs manibus laborabat, vnde viueret, & vt pro facultate miniſtraret neceſſitatem patientibus.

Nihil

Nihil est tam arduum, tamque difficile, quod non expugnet opera pertinax, & frequens lima complanet: maximè cum diligentiæ comes gratia suffragatur. Aperitur tandem laboribus sanctis ostium grande, & magnatibus, ad fidem cum populo confluentibus, vir sanctus in virtute Dei confringit idola, templa destruit, altaria demolitur, cultum miseræ superstitionis excludit, & abdicat deceptæ gentilitatis errores. Ad laudem igitur & gloriam nominis Dei, viuificæ crucis erigitur triumphale vexillum, & mutato ritu pro fidelibus offeruntur hostiæ salutares. Aedificatur in eodem loco fidelium sumtibus fabrica celebris, quæ in fidei domicilium solemnibus edita sacramentis, sub Apostolorum principis honore & nomine, beati Amandi ministerio, consecratur. Construitur item altera cultibus diuinis Ecclesia in loco, quem Blandinium vocare consueuerat voluptatum sectatrix prisca gentilitas, eo quòd blanditijs lenis, & amœnitate præcipuus videretur. Vbi Deo seruientium probata constituens officia clericorum, curæ pastoralis officium discipulo suo, viro venerabili tradidit Floreberto. Sub illius felici magisterio sanctus Bauo secretum votiuæ reclusionis intrauit, postquam à vanitate seculi, beati Amandi prædicatione, conuersus est, & Ecclesiastico ritu benedictionis gratiã tonsuratus. In qua vigilijs, ieiunijs, orationibus conuenienter intentus, seipsum Deo Pa-

cri hostiam viuam, sanctam, beneplacentem iuxta institutionem viri Dei, satagebat fideliter exhibere.

Hactenus Philippus ab Eleemosina; ex cuius verbis illud effici videtur, in Blandiniensi, vt & in alijs plerisque nostratibus cœnobijs vetustioribus, à prima institutione, non monachos, sed clericos regulariter in communi vixisse. Idem de Gandensi seu Bauonico cœnobio iampridem Molanus, vir sacra nostratis historiæ peritißimus adnotauit. Vt vt sit, certò constat B. Gerardum Abbatem Broniensem, anno nongenteßimo quadragesimo primo, pulsis clericis, monasticam apud Blandinienses disciplinam instituisse. In Natal. SS. Belgij 1. Octob.

Est autem Blandiniense S. Petri cœnobium intra muros hodie vrbis Gandensis in monte Blandinio situm, Flandriæ Comitum olim Mausoleum, quorum tumulos marmoreos ibi spectari solitos impij Caluinistæ, vna cum basilica amplißima, anno superioris seculi octauo & septuagesimo, funditus exsciderunt.

Gandense porrò seu Bauonicum cœnobium, à S. Bauone, viro nobilißimo, cuius opibus illud S. Amandus exstruxit, sic nuncupatum, loco plano, ad Scaldis & Lisæ fluminum confluentem, olim situm fuit. Cuius quidem loci monachi, Paullo III. Pontifice Maximo indulgente, anno salutis millesimo quingentesimo tricesimo septimo, Kalendis Augusti, Canonicorum, vt loquuntur, secularium vitam sunt amplexi. Qua de re versus hic chronographicus.

VInCVLa ſVnt Petro, MonaCho qVæ VInCVLa toLLVnt.

An. 1540. *Anno autem poſt tertio, ipſum cœnobium Bauonicum Carolus V. Imp. primo fundamenti ſaxo per funem inter obequitandum demiſſo, tutandæ vrbi, in arcem conuertit, & Canonici ad S. Ioannis baſilicam tunc parœcialem, nunc cathedralem, commigrarunt, R. D. Carolo Croio, Tornacenſi Epiſcopo ipſos deducente, & Diuorum corpora eodem ſolemniter transferẽte.*

Huius Bauonici cœnobij (non autem Blandinienſis, vt Meyerus exiſtimauit) Abbas VIII. fuit Hildebertus, qui pro tuendo ſacrarum imaginum cultu, à fautoribus Conſtantini Copronymi Imp. iconomachi, eſt interfectus. Abbas porrò XV. fuit Eginhartus ſeu Einardus, Caroli Magni Imp. Cãcellarius, vir ſcriptis editis clariſſimus, qui S S. Marcellini & Petri martyrum reliquias Roma Gandauum transferendas curauit, & an. Chriſti octingenteſimo quadrageſimo quarto obijt.

S. AMANDI

Cœnobium Elnonenſe in Pabula, *tertio milliari à Tornaco Neruiorum.*

An. 634. Anno incarnati verbi IↃCXXXIV. Dominus Amandus Traiectenſis Epiſcop. à Dagoberto Clotharij II. Filio, Francorum Rege Chriſtianiſsimo, pro monaſterio conſtruendo, locum, vulgò à circumfluente fluuiolo Elnone vocitatum, ſupplex petijt, & cum ſilua, aquis circumiacentibus &

paſcu-

pascuis municēntiæ regiæ beneficio obtinuit. Donatio ipsa Parisijs ciuitate facta est Kalendis Maij, an. XI. Domini Dagoberti, cuius tenor in archiuis nostris vsq; in præsentem diē conseruatur. Loco igitur prænominato, inter duos fluuios Scarp & Elnonē sito, obtēto, mox pater sanctus monasterium inchoauit. Ecclesiam igitur, licet paruam, ad honorem Diui Andreæ Apost. erexit & consecrauit, in qua ante altare Diuæ Virginis post plura lustra idē vir Dei Christo spiritum reddidit. Primus igitur Abbas fuit ipse Amandus genere Aquitanus, Traiect. ad Mosam Episc. vir sanctissimus, gemina scientia, diuina & humana præditus, elegantia plusquam Tulliana, Deo & hominibus dilectus.

S. Amandus quiescit in hoc suo Elnonensi monasterio.

Inchoato ergò à B. Amando Elnonensi cœnobio, de grege sibi cōmisso sollicitus Traiectensem suā dioecesim visitare disposuit: antea tamen Elnone vices gerentē suas in Abbatē suum ordinauit discipulū, nomine Vrsum, qui annis aliquot laudabiliter rexit, ac tandē beato fine quieuit. Cui à B. Amando ordinatus successor S. Ionatus, vir modestissimus, ipsius monasterij monachus, quē pridē Marchianis instituerat idē B. Amandus primum Abbatē. Verum cū Episcopalem curam renūciasset, & limina Apostolorū pro tertia vice, adiūctis sibi SS. Huberto de Maricolis, & Nicasio Elnonensi monacho & discipulo, petere decreuisset, prædicto Ionato Marchianensi Elnonense cœnobiū similiter duxit cōmen-

dandum. Deinde Amando, liminibus Apostolorum visitatis, Elnonensem repetente locũ, Marchianas Ionatum repetisse reperimus; vbi post mortẽ etiam B. Amandi, aliquot lustris regulariter viuens, diuersos vtriusq; sexus ad religionẽ induxit & castitatem. Eius festiuitas agitur Kalendis Augusti.

Ionato successit beatus Andreas. Beatus namq; Amandus cum Roma tertiò rediisset, & aliquot annis Elnone curam Abbatialem gessisset, sentiens corporis sui defectus, euocatum ad se B. Andream, quẽ in cella Apostolorũ Barisiaci primum Abbatẽ instituerat, vt Elnonẽ repedaret, imperat, eumq; ad se venientem constituit super familiam suam, quam Elnone collegerat, successorẽ. Reuocare tamen decreuit in ius monasterij Elnonensis, in possessionẽ perpetuã, quidquid Barisiaci antea possederat, munificentiâ Regis Hilderici: quod vsq; in hodiernum diem, iuxta viri Dei dispensationem, irrefragabiliter obseruatur.

Anno eodem, quo idẽ Andreas Elnonensis Abbas est effectus, sci. sexcentesimo sexagesimo primo, idẽ Beatus Amandus sub Vitaliano Papa, post multiplices atq; felices certaminũ cursus, sciẽs sibi imminere obit⁹ sui diẽ, ad dedicandã Ecclesiam Apostolorũ Petri & Paulli, quã construxerat, cõuocatis Episcopis in Elnone, sanctis Reolo Remensi Archiepiscopo, Mõmoleno Nouiomẽsi, & Vindiciano Cameracensi, Abbatibus etiam sanctis Bertino Sitiensi, Adelberto S. Bauonis, & Ioanne

Blan-

Blandiniensi testamentum de corpore suo, ne ab aliqua Ecclesiastica seculariue persona ab eodem monasterio vmquam auferretur, attestantibus & subscribentibus eisdem, anathemate confirmauit. Et pòst nonagesimo ætatis suæ anno, in Ecclesiam D. Andreæ, ante altare gloriosæ Virginis Mariæ VIII. Idus Februarij, spiritum Deo reddidit, & in Ecclesia BB. Apostolorum, quam recenter dedicauerat, ab obitu die quarto, honorificè sepelitur, in qua annis fere XVI. incorruptus & incontaminatus requieuit. Post cuius felicem obitum B. Andreas eius successor & filius, duobus ferè lustris in humanis agens, miraculis coruscus terram linquens astra petijt, sepultus iuxta patris sui vestigia, anno sexcentesimo septuagesimo. Post aliquot tamen annos, cum corpore B. Amandi, inde translatus est ad grandiorem Ecclesiam Diuo martyri Stephano dedicatam. Ad cuius sepulcrum diuina clementia, meritis eius, languoribus plurimorum salutem contulit.

Huic succesꝭit B. Ioannes à B. Amando Blandinij Abbas constitutus. Huius temporibus constructa est Ecclesia B. Stephani maior, propter crebra beati Amandi miracula, & B. Amandi corpus in eam transfertur per B Eligium anno ab obitu eius XV. Qui cū aliquot annis laudabiliter rexisset Ecclesiā, bonorum studiorū ac piorum actuum finē faciens, sanctum Domino spiritū reddidit. *Hæc ex manuscripto Chronico Elnonensi fideliter desumsimus.*

HVius cœnobij monachi fuere Milo & Hucbaldus Elnonenses. Hucbaldus, præter vitas Sanctorum varias, de laude Caluorum ad Carolum Caluum Imp. centum triginta sex versus elegantissimè conscripsit: quorum versuum dictio qualibet à littera C. incipit, exstantque typis editi. De Milonis, aliorumq́; huius loci monachorum scriptis, vide Bibliothecam nostram Belgicam, breui, vt spero, typis edendam.

MARCHIANENSE

Monasterium in Flandria, ad Scarpum fl. tertio ferè milliari à Duaco.

S. Rictrudu, & filia eius S. Euschia, quiescunt Marchianis in feretris argenteis inauratis.

HVius cœnobij à S. Rictrude, matrona nobilissima, S. Amandi consilio, instituti exordia habe ex manuscripto Chronico Marchianensi, à quodam eius loci monacho, hortatu Simonis Abb. XX. olim conscripto.

Anno ab incarnatione Domini quingentesimo septuagesimo primo, S. Amandus ex nobilissimis parentibus in Aquitania natus est. Is anno à natiuitate sua quadragesimo, anno verò Lotharij Regis vicesimo quarto, Ecclesiā S. Petri in Blandinio, & pòst Marchianensem in honorē eiusdē Apostoli, in Adalbaldi Ducis allodio cōstruxit. Nā vir iste generosus, multis locupletabatur possessionibus in pago Flandrensi, Legiensi, Adartensi, Austrebatensi & Pabulensi.

Lotharius Rex Beritrude Regina mortua, secundā duxit vxorē Sichildē, de qua genuit Hairbertum, anno regni sui quadragesimo quin-

quinto. Lotharius autē diem clausit vltimum anno Domini sexcētesimo tricesimo; cui successit Dagobertus filius, vniuersam obtinens monarchiā, qui Hairberto fratri non vterino dedit partē regni, animo spontaneo, à flumine Ligeri, Aquitaniam scilicet, & Prouinciā, & quidquid vlterius vsq; ad proximos montes, armis ac virtute posset acquirere. At iuuenis egregius, laudis ac virtutis cupidus, Vuasconiam beatæ Rictrudis genuinam patriam, acquisiuit suis viribus. Habitabant tunc in ea Gethæ, qui alio nomine Gothi dicuntur, gēs bellicosissima, & militari exercitatione egregia. De hac gente pleniùs scripsit Iordanus Episcopus Rauennæ. Hairberto igitur & filio eius mortuo, omnia quæ acquisierant, ad Dagoberti imperium redigunt: à quo tēpore vsq; in præsens Vuasconia & Francia, duo scilicet regna, vnum sunt facta. Dux igitur Adalbaldus in Vuasconiam profectus, beatam Rictrudē alto sanguine ortā vidit, dilexit, legitimam vxorē duxit, tum ad hos vltimos Galliæ fines adduxit. Fuit autē filia Hirnoldi clarissimi & fortissimi viri, cognomento Nobilis, de gente Getharum, cuius gesta militaria rithmicè cōposita, & eius fratrū adhuc decātantur in palatijs Regū, & theatris populorū.

S. Rictrudis nubit Adalbaldo Duci.

Eo tēpore Adalbaldus Dux, & Erchenaldus frater eius maior natu, reædificauerāt Duacū castrū, & infra castrum ædificauerūt Ecclesiam beatæ Dei genetricis Mariæ, quæ nunc dicitur S. Amati. Igitur Adalbaldus ex Ri-

In Duacensi castro basilica B. Mariæ extruitur.

ctrude genuit filium, nomine Maurontum, & tres virgines sanctissimas Closendem, Eusebiam, & Adalsendem. Mauronto S. Richarius Pontinēsis, pater spiritualis exstitit, Closendi S. Amandus Elnonensis, Eusebiæ Regina Machtildis, vxor Dagoberti Regis. Anno igitur Dñi sexcentesimo quadragesimo sexto, Dagobertus Rex an. imperij sui decimo sexto, profluuio ventris exstinctus, delatus est ad basilicā S. Dionisij, quā exstruxerat, magnisq; munerib⁹ donauerat, pretiosisq; ornamētis decorauerat, cui⁹ animā de funib. diabolicis eripuit S. Dionysius. Succesit ei in regno Clodoneus; fuitq; princeps & patrici⁹ Erchenaldus, frater Ducis Adalbaldi, de genere Dagoberti. In regno autem Sigeberti, alterius filij Dagoberti, floruit Pipinus Saxo, pater sanctæ Gertrudis virginis Niuialensis, cognatus præfati principis; qui primus *scilicet Erchenaldus*, exstruxit cœnobium Latiniacum, & Peronam.

Dux igitur Adalbaldus, necessitate vrgente, à pago Austrebatensi, quem vulgari nomine Austreuannum vocant, in Vuasconiam proficiscitur; cumq; per Aquitaniam iter perageret, & ad Petragoricum solum peruenisset, insidijs malignorum & vxoris suæ consanguineorum (qui indignè ferebant suam neptem matrimonio iunctam Francigenæ, quod genus vtpote Gothi oderant) peremptus est, & capite truncatus: quod ipse diuino auxilio fultus dicitur inde ad Ecclesiam, in qua tumulandus erat, ambabus manibus

[A]dalbal[d]us Dux [a]b impijs [i]n Vasconia [o]ccidítur.

depor-

deportasse; ad cuius sepulcrum multa illo tempore miracula edita sunt. At corpus eius postea inde sublatum est ad Ecclesiam sancti Amandi Elnonensis. Cumque Rex Galliæ Ri-ctrudem vellet ad secundum matrimonium cogere, vt haberet qui genus suum propagaret, illa consilio sancti Amandi, liberos suos tradidit Christo, aureo peplo capitis in sacrum velamen mutato. Bona autem sua sacris construendis applicuit, consilio S. Amandi, & cum auctoritate Præsulis Cameracensis Autberti. Itaque patrimonij sui substantiam, ac mancipiorum suorũ regimen speciale cõmisit S. Amando, vt varijs Ecclesijs applicarẽtur, & vtriusq; sexus fidelibus personis ea distribuerẽtur. Suis verò locis, in quibus piæ exercitio actionis Deo militatura erat, vsque in finem, vt paupertatis sanctæ amatrix, pauca resignauit.

Porrò Marchianensis locus circumfluentibus aquis, & palustri arundine circumdatur, habetque versus Aquilonem siluam grandem, ad Australem partem fluuium Scarpe, qui labitur ad Orientem, ex cuius vtraque parte adiacent prata, herbis palustribus strata. Ad Orientem Marchianensis villæ, cœnobio ritè composito, & à duobus Reuerendissimis Episcopis, Autberto videlicet & Amando, monasterio in honorem Apostolorum Petri & Pauli, VI. Kalen. Nouemb. solemniter dedicato, nobilis matrona Rictrudis voti compos effecta, vniuersa, quæ sibi residua vi- *Marchianense cœnobium construitur.*

 deban-

debantur esse, testamentum legitimum faciens, perpetuo iure possidenda, liberaliter Sanctis Dei, & eidem contulit monasterio obtulit quoq; tres filias suas virgines infantulas, Regi Christo sponso carissimas futuras.

S. Ionatus qui fecit Marchianis

In eodem cœnobio primùm monachis ad seruiendum Deo à beato Amando delegatis, pastor vigilantissimus, ac procurator interius, exteriùsque fidelis, & simplex Ionatus donatus est eis, qui beati Amandi Pontificis discipulorum vnus, eius sacra eruditione admodum informatus, ad hoc officium idoneus inuentus est. Verum postmodum rationi consentaneũ visum est (quoniam sua bona beata Rictrudis huic loco cõsecrârat, ibiq; Deo deseruire statuerat) vt ibidẽ sanctimoniales, inter seruos Dei collocarent, quæ primatus ordinẽ obtinerent. Itaq; modico superstite conuenticulo eorũ, cum pace mutua nobiles matronæ illuc certatim confluunt, religiosæ viduæ, ac virgines rasæ; quibus tamen ob humilitatem dominari renuebat S. Rictrudis. Quæ decurso vitæ suæ termino in omni virtutũ exercitatione, ætatis suę an. septuagesimo quarto, IV. Idus Maij, diem clausit extremum.

Post S. Rictrudis dormitionẽ, Marchianensis cænobij Abbatissa fuit Clotsendis filia eius, cui successerũt aliæ, rexeruntq; hanc Ecclesiam sanctimoniales per annos trecentos triginta tres, vel circiter.

Cum autẽ Marchianense monasterium, & alia multa rabies Normannica destruxisset, &

sanctimoniales pœnè ad nihilum possessiones redegisset, Balduino Comiti Flandriarū, auo Balduini qui apud Hasnoniū est sepultus, Deus bonū pro restaurandis Ecclesijs spiritū est largitus. Acciuit igitur Comes Lietuinum S. Vedasti Abbatē, virum verè sanctū, & tunc tēporis singularis sapientiæ & virtutis. Nec mora pręcepto Comitis moniales abscedunt, & de suis aliquot boni testimonij monachos eligens Lietuinus, Marchianas transmittit. Tunc ibi cœnobialis disciplinæ rigor renouatur, & de nouo ipsius monasterij fabrica instauratur. Deniq; intra nouē annos, quibus Marchianensi cœnobio pater iste venerabilis præfuit, res monasterij in bonum statum reuocatæ sunt. Decursis igitur nouē annis Lietuinus missionē petijt, & vni de monachis suis Alberico scilicet monacho S. Vedasti, hoc onus suscipere iniunxit, qui annos quindecim, temporibus Henrici Regis, præfuit, & obijt IV. Non. Ianuarij.

Hunc alij Leduinum nuncupant, suamori voce.

Alberico mortuo anno millesimo quadragesimo octauo, Balduinus Insulanus Flandrię Comes, filius Balduini supra memorati, Popponem Abbatem S. Remacli Stabulensis, & S. Vedasti Atrebatensis, huic præposuit cœnobio, pręfuitq; huic Ecclesię mēse vno, & obijt VIII. Kal. Februarij. Post hūc Vuido monach[9] S. Vedasti fit Abbas Marchianēsis Nonis Iulij, & præfuit annis XX. obijtq; XIII Kal. Octob. anno 1068. *& sic ex ordine ceteri. Hactenus ex manuscripto Chronico Marchianensi.*

His

His consonat, quæ Chronographus Cameracẽsis recenset: Apud villã, *inquit,* Marcenias, Dei Gloriosa Rictrudis ex proprijs opibus & prędijs, cõsilio S. Amandi, qui tunc tẽporis insignis habebatur monasteriũ struxit, vbi sanctimonialibus ad seruiendum delegatis, ipsa etiam Abbatissa habenas regiminis moderata est. In cuius vita plurimũ, & post vitã aliquãtulum religio creuit, vsusq; Ecclesiasticus regulariter adoleuit. Seculo autem semper in deterius vitiato, ipsarum etiam puellarum ordo vitiari & deprauari cœperat. Iamque magis & magis deprauatus mos, in degeneri posteritate vsq; in præsens durauerat. Nuper verò Abbas Leduuinus, Gerardo Episcopo, & Marchione Balduino satagentibus, feminas turpiter viuentes, mundato loco, exturbauit, ac monachos, qui meliùs & religiosius, Deo & S. Rictrudi, quæ ibidem quiescit, deseruiant, constituit. *Hactenus ille.*

Lib. 2.

Ceterum haud procul Marchianis, in Hamatico, siue, vt Chronographus Cameracensis loquitur, in villa Hamatgia, beata Christi famula Eusebia prædictæ S. Rictrudis filia, ex rebus suis hereditarijs pariter monasterium construxit, in quo sanctimonialibus constitutis & ipsa Abbatissa præfuit; quod lapsu temporis vix paucos Canonicos habuit. *Est hodie Prioratus, vt vocant, Marchianensi Abbatiæ annexus, vulgò* Hamay *nuncupatus, quem monachus vnus alterue obtinet. Porrò à Marchianis nomen habet illustre ac magnificum istud Academiæ*

Hamaticense monasterium.

demiæ Duacenæ Collegiũ Marchianense, *quod Arnoldus Gantoisius, Abbas Marchianensis, patrũ memoriâ à fundamentis exstruendum curauit, Obijt is an.* 1582.

CAPVT XXI.

S. Naboris monasterium apud Lotaringos.

Est istud in eiusdem nominis præclaro apud Lotaringos oppido situ, *Hilariacum* antiquitus, vel noua S. Hilarij cella, à primi oratorij conditore S. Fridelino Scoto Hilarij discipulo sic dictum. Fundatum est autem & solerti studio constructum à *Sigisboldo* tricesimo sexto Mediomatricum vrbis Episcopo; dedicatumque in honorem D. Pauli gentium Doctoris, anno Domini 714. 714.
Donatum est corpore S. *Naboris* martyris anno Domini 765. à *Crodegando* tricesimo septimo Metensis Ecclesiæ Antistite, qui Romam petens, à Paulo Pontifice tria obtinuit 765.
sanctorum Martyrum corpora, S *Gorgonij* quod in Gorzia monasterio, *S. Naboris*, quod in noua hac cella, & S. *Nazarij*, quod in monasterio *Horsheim* venerabiliter condidit. Sic ferè Bruschius.

S. Mauritij Tholegiense monasterium, in Lotharingia, vt d. Treuerensi.

Fvit id antiquitus *Schola & Ecclesia Theologorum* dictum, prope S. Vvendelinum (quod oppidum Lotaringiæ est, à S. *Vvendelino* Scotorum Regis filio, ac Theologiensi

mona-

monacho cognominatū) sub veteri Schaumburgo Lotaringiæ Ducum præclaro castro situm; Olim insigne ac celebre gymnasium, in quo vigebant & sacræ & profanæ litteræ; nunc Benedictinorum monachorum amplissimum monasterium Treuericæ diœcesis fundatum ac munificentissimè donatum legitur anno Domini 627. à *Dagoberto*
627. Galliarum & Austrasiæ Rege, consilio & auxilijs B. *Modoaldi* Treuerorum Archiepiscopi, absolutum verò à filio Dagoberti *Sigiberto* Austrasiæ Rege, ac tandem à S. *Pirminio* Episcopo & monacho præclarè decoratum. Cubat in huius cœnobij basilica D. *Chuno*, alibi *Chunradus* dictus, Archiepiscopus Treuerensis, patria & natione Sueuus, qui aliquamdiu incarceratus, tandem anno Domini 1066. in Vrczeck à tyrannis quibusdam plebeijs, subditis suis, trucidatus & securi percussus est. Sic fere Bruschius.

Caput XXII

Maricolense

Monasterium, vulgò Maroilles, *milliari vno à Landresio Hannoniæ opido situm.*

Temporibus Hildrici, qui inter Francos regni monarchiam tenebat, S. Humbertus, sacerdos Dei egregius, & confessor claruit emerit⁹, qui Macerijs ad Mosam fl. ditissimis parentibus natus, & Launduni sacris disciplinis institutus, tandem Romam, cum S. Amando, Traiectensi Episcopo, piæ peregrinationis ergô, se contulit, indeque secundùm reuersus, cœpit crebris meditationibus æstuare, quidnam de reliquijs Sanctorum, quas secum deuexerat, facere deberet, cum fortè caussis interuenientibus quædam iuris sui loca lustraret. Contemplatus itaque aptum sacris ædificijs locum secus alueum Sambræ, quem priores ruricolæ Maricolas dixere, impetratâ à Cameracensis sedis Episcopo licentiâ, oratorium construxit, in quo iuxta rerum stipendiariam facultatem, viros sub habitu monasticæ conuersationis constituit, qui per aliquod temporis spatium ibi deseruijsse feruntur. Sed nostris quibusdam incertum, qua incumbente difficultate, an loci sterilitate, an circummanentium inquietudine, locus ille aliquo tempore, absque cultus mo-

S. Humbertus quiescit in hoc suo cœnobio Maricolensi.

nasti-

nastici obseruantia vacauit. Verum illo relicto, haud procul exstruxit cœnobium, quod ad nostra vsque tempora superfuit, in quo clericos vtriusque conditionis & gradus triginta constituit.

Maricolis lim Clerici seu Canonici resederunt.

Et infra: Multo denique tempore pòst, Abbatia tantò rerum suarum facultatibus est imminuta, quanto secularis potestatis nutibus est mancipata. Nam & hi, qui Ecclesiastici cultus officijs præesse videbantur, negotijs secularibus tanto liberiùs inhærebant, quanto nullo rectoris fræno coërcebantur. Porrò siquid pro sui absolutione viri religiosi, ad communem famulantium vsum con tulerant, hi in vsus proprios retorquentes, subditorum indigentiam non adeo curabant. Quę autem ad solennem templi ornatum seruabantur, vili mercatur ex impendijs distrahebant. Vnde factum est, vt Othone Imperatore, Henrici quondam Regis filio, dum Fulbertus Cameracensis sedis illustris Episcopus, super huiusmodi querelam deferret, ille Princeps Catholicus Abbatiã de manu Isaac, qui tunc temporis Comitatus dignitatem administrabat, receptam, sanctæ Mariæ Cameraci subiectam faceret, & Episcopali regimine moderandam destinaret, quæ vsque in hodiernum, ad eandem matris Ecclesiæ sedem spectare videtur. Verum res Ecclesiæ, quæ malè ab externis tenebantur, & aut violentis inuasionibus, aut infaustis (vt diximus) clericorum conuentionibus fuerant alienatæ,

dem narrat Chronographus Cameracensis b. 1.

non-

nondum vſque ad tempus Gerardi Epiſcopi dirimi potuerunt. Hic quarto decimo Henrici Imperatoris anno, Pontificale ſceptrum adeptus, dum luſtratis diœceſis ſuæ finibus, per ſingulas Eccleſias, qualiter diuina miniſteria tractabantur, perquireret, & ad hũc locum, fortè tranſitum faciens, diuerteret, reperit deformi horrentem ſpecie ſemiruta ædificia, omnia diſsipata, vt hac hoſtilem exercitum tranſiſſe putares. Tantæ igitur deſolationis cauſſam percunctatus, cum didiciſſet maximè ex inſolentia clericorum, tantam rerum ruinam obortam, & ipſe vniuerſos eorum mores, tum priuatis, tum publicis correptionibus increpitans, nequaquam ab errore prauæ conſuetudinis poſſet reuocare; deſperatâ correctione, eiecit illos à loco, ſubſtituens pro his ordinem monachorum, conſultiùs eos arbitratus regularis diſciplinæ normam tenere, & ſi quid oriretur inſolentiæ, faciliùs eos ad rectum duci. Renouato itaque, & ampliato monaſterio, cœpit poſſeſſiones Eccleſiæ, ſicubi fuerant, reſtaurare. *Hæc ex hiſtoria vitæ S. Humberti, quæ apud Maricolenſes & alibi exſtat manuſcripta fideliter deſumſimus.*

Gerardus eo nomine primus Cameracenſis Epiſcopus obiit anno 1048.

Clericis amotis monachi ſubſtituuntur.

De Marecolis ſeu Mareclijs, vt nuncupat, eadem narrat Chronographus Cameracenſis; quæ in gratiam Lectoris ſubiungam: Sanctus vir Dei Humbertus, ſanctitate conſpicuus, & non modicè prædiatus, ex patria Laudunenſi decedens in villam Mareclias, locum ſuæ ſan-

ctæ conuerſationis elegit, ibique de rebu
proprijs,& prędijs monaſterium in venerati
one ſanctæ Dei genetricis, & ſanctorum A
poſtolum Petri & Pauli Apoſtolicâ auctor
tate conſtruxit. Illicque fratribus ad deſer
uiendum ſtatutis, ipſe etiam Domino ſerui
ens, virtutum ſignis & doctrinæ, vitæqu
meritis ſatis clarus emicuit, ibique laborer
huius vitæ conſummans ſepultus in pac
quieſcit. Hanc Abbatiam primus Otho Im
perator, Henrici Regis filius, tempore Ful
berti Epiſcopi habendam tradidit ſanct
Dei matris Eccleſiæ Cameracenſium.

CAPVT XXIII.

S. Dionyſij Abbatia Regalis, ſecundo lapide Lutetia Pariſiorum.

NObiliſſimi huius monaſterij, in o
pido eiuſdem nominis hodie ſiti, fun
dator fuit *Dagobertus* Rex Franco
632. rum XI. qui ab anno 632. vſque ad an
num 642. regnauit. Conditum eſt autem
in honorem S. Dionyſij, primi Pariſioru
Epiſcopi, quem Dionyſium Areopagitan
fuiſſe volunt. Huius ſacræ reliquiæ, vt S
S. *Ludouici* Galliæ Regis, ibidem ſpectan
tur, pretioſiſſimis theris incluſæ, cum ali
plurimis. Viſuntur ibidem tumuli ma

mor

morei omnium pænè Regum Galliæ, quos non ſemel magna cum admiratione ipſi ſpectauimus, cum Lutetiæ negotiorum cauſſa anno 1610. verſaremur.

DAGOBERTI REGIS diploma.

Dagobertus Rex Francorum, vir illuſter omnibus Epiſcopis, Abbatibus, Comitibus, Ducibus, Vicarijs, Centenarijs, Actoribus, Iudicibus, & cunctis in vniuerſo regno Francorum principatum agentibus. Si ea quæ ad reuerentiam locorum ſanctorum Dei, & tutamentum mancipiorum ad ea pertinentium attinere videntur regia cenſura decerminus, iuſtè quidem agere videmur: ac proinde nos habituros æternæ remunerationis apud Deum mercedem ſine dubio ſperamus. Quapropter præſentium atque futurorum ſagacitas nouerit, quod ad petitionem Domini Chunaldi venerabilis Abbatis & fratrum monachorum monaſterij ſancti ac beatiſſimè peculiaris patroni noſtri DOMINI *Dionyſij Martyris, vbi ipſe Dominus in corpore requieſcit vnà cum ſuis præclaris ſocijs Ruſtico & Eleutherio Martyribus, de copulationibus*

mancipiorum, seruorum & ancillarum, & eorundem sanctorum venerabilium Martyrum, & aliorum omnium vniuersaliter hominum in toto regno à Deo nobis commisso consistentium seu etiam nostrorum, seu quorumlibet hominum cuiuscumque dignitatis, ordinis, & potestati exstiterint, hanc per hoc nostræ dignitatis præceptum constituentes, sancimus, vt à modo pe omnia sæculi præsentis futura tempora quicumque mancipiorum siue seruorum, & ancillarum præfatorum Martyrum, siue masculus siue femi na qualicumque pacto seu legitimo seu furtiu complexu prolem genuerit, addiderit atque pro pagauerit, ex tunc & semper absque particip vel diuisore quolibet irrefragabiliter ad supra dictorum sanctorum Martyrum potestatem, cu omni prole sua reuocentur atque subdantur, c lege mancipiorum ecclesiasticorum sub præfa Abbatis & successorum illius monachorum i iam dicto monasterio Deo seruientium ditione perpetualiter mancipentur. Si quis verò contr hoc meæ maiestatis decretum præsumpserit, c quod amore iustitiæ decernimus infringerit, c quoquo pacto violauerit; legibus arctatus, au purißimi decem libras ac argenti probatißim pondo viginti ad pensum nostri palatij so uere cogatur, & eorundem mancipiorum, liber est, teneatur; si verò seruus idem soluat, c centum quinquaginta ictibus in publico cora

iud

iudicibus feriatur. Vt verò hoc nostræ præceptionis decretum inconcussum permaneat, atque pleniorem vigorem accipiens inuiolabiliter per futura tempora conseruetur, nostræ dignitatis anulo insigniri præcepimus. Datum anno decimo regni Domini nostri Dagoberti gloriosissimi Francorum Regis. Dado regiæ dignitatis Cancellarius recognouit, legit & relegit.

Ceterum Dado iste idem est qui S. *Andoenus* Rotomagensis Archiepiscopus, Dagoberti olim Regis Cancellarius.

De huius monasterij primis initijs ita legitur apud Sigebertum in Chronico.

A*Nno 629. Dagobertus iram patris sui Lotaarij Regis meritus, quia consiliarium eius cæsum & detonsum dehonestauerat; Parisijs ad Ecclesiā S. Dionisij confugit, & quia inde nullo modo extrahi potuit, locum illum semper cordi habuit.* Ita Sigebertus. *Et hac de causa sancto Dionysio deuotus, monasterium illi fundauit solemnissimum, sanctorum Martyrum memorias auro, & gemmis pretiosissimus adornando.* Ita Chronicon Bertinense manuscriptum.

{:o:}

CAPVT XXIV.

S. Haimerani monasterium, in vrbe Ratisbonensi.

640. Circa annum Christi 640. *Haimeranus* Pictonum in Gallia fuit Episcopus: qui relicto Pictauiensi Episcopatu, tempore Constantini tertij, Ratisbonam venit, vt ibi populum in Catholica fide, nuper à S. Ruperto institutum confirmaret, ac magis instrueret, sub Theodone quinto, Bauariæ Duce, qui eum benignè suscepit, & Episcopum Ratisbonensem constituit. Huic Theodoni filia fuit *Huta* quam *Sigibaldus* vir nobilis compresserat: intumescente verò vtero, huius flagitij culpam in S. Haimeranum (qui tum in itinere erat, Romam versus) absentem transfecti Laudebertus autem frater puellæ, rei indignitate commotus, sanctum Haimeranum insequitur, & comprehensum in pago *Helfendorf*, in superiori Bauaria circa monachium, in frusta articulatim dissecari iubet. Membra verò dissecta nauiculæ imposita, aduerso Danubio sunt Ratisbonam translata, ibidem sepeliuntur in sacello S. Georgij extra vrbis mœnia, præsente Theodone Duce, anno 652. Theodo igitur, vt mors tanti Pontificis, cuius innocentia miraculo patefacta est, expiaretur, *Hutam* filiam in Italiam relegat, Landobertus fit profugus, &

gus, & in exilio perit, Iſte Theodo monaſterij S. Haimerani primus fundator anno 696. exſtitit.

Sequenti anno, ſcilicet 697. *Appollonius* primus huius monaſterij Abbas præficitur. Erat tum idem monaſterium vix Capella monachorum, ſed poſtea per *Simpertum* Epiſcopum Ratisbonenſem, iuſſu Caroli magni, fuit magnificè inchoatum & perfectum. De licentia Taſſilonis, Ducis Bauariæ, aliquæ prœdiorum traditiones caſæ conſtructæ, in honorem S. Petri & Haimerani ſunt factæ; inter alias vna, anno Ducatus eius XIII. Ex quo conſtat Eccleſiam fuiſſe ante Carolum Magnum Imp. conſtructam.

Anno Domini 732. Bonifacius Moguntinus Archiepiſcopus *Gaubaldum* Epiſcopum Ratisbonenſem conſtituit, qui primus in ordine fuit eorum, qui iſtam cathedram & ordinariam Epiſcoporum ſucceſſionem inchoarunt. Nam ante hunc fuêre Epiſcopi tantum aduentitij. Sub hoc Gaubaldo S. Haimeranus eſt tranſlatus.

Anno 752. Simpertus Ratisbonenſis Epiſcopus monaſterium S. Haimerani, iuſſu & ſumptibus Caroli Magni Imperatoris, magnificè (vt dictum eſt) ædificare incepit; ſequenti anno S. Bonifacius martyrium ſubijt apud Friſones.

In hoc S. Haimerani monasterio sepulti sunt quàm plures sancti & celebres viri, inter quos est S. *Haimeranus*, deinde S. *Dionysius, vt volunt, Aræopagita*, qui vnà cum Rustico & Eleutherio, consortibus suis, sub Domitiano & Sisinnio Fescennino, Præfecto apud vrbem Parisiorum Galliæ clarissimam, Martyrio coronatus est. Huius sanctissimi Martyris reliquiæ per Arnolphum Imperatorem ex Gallia, vnà cum pretiosissimo Euangeliorum codice, quem Carolus Rex Franciæ, postea Imperator dictus Caluus, fieri iusserat, ad monasterium S. Haimerani translatæ sunt anno 900, pridie Decembris.

Pars altera illi quiarum quiescit in S. Dionysij monasterio, in Francia.

Sanctus denique *Vvolffgangus*, Ratisbonensis Episcopus, in monasterio S. Haimerani corporaliter requiescit.

Arnolphus item Imperator, Carolomanni Regis Bauariæ apud Otingam sepulti, ex illustri femina filius, non tamen legitimus, in hoc monasterio humatus est in choro; pariterq; huius filius *Ludouicus* Rex Romanorum. *Hemma* præterea Regina, Ludouici Regis Bauariæ filij Ludouici Pij vxor in Ecclesia S. Haimerani post altare S. Achatij requiescit. De qua re magna est contentio inter Haimeranos & momales Superioris Monasterij, quę asserunt fundatricem in suo templo sepultam, eiusque mausеolum ostendunt, & nituntur diplomate Caroli Imperatoris Crassi, filij fundatricis. Econtra Hermannus Contractus vetus Historicus sic loquitur: *Anno Do-*

min

mini 876. Hemma Regina Ratisbonæ obijt, & in Basilica S. Emerani sepulta est. Sed vtrumque potest verum esse, vt primò apud S. Emeranum sepulta, postea ad Monasterium Superius, locum nouæ suæ plantationis sit translata: quod sæpe contingit. Et putat Auentinus lib. 4. mausеolum, quod apud S. Emeranum ostenditur, non esse Hemmæ, sed potiùs *Hutæ* Augustæ, vxoris Arnolphi Imperatoris.

Henricus primus Bauariæ Dux, ex gente Saxonum, frater Ottonis magni Imperatoris, dicitur quoque in hoc monasterio humatus, sed quo in loco, non constat, Auentinus in Annalibus, *Huius filius Henricus Bauariæ Dux secundus, cognomento Rixosus, in monasterio S. Haimerani, in sinistro latere, prope chorum humatus est.* E regione huius Henrici, Ducis Bauariæ, patris Henrici sancti Imperatoris, hodie cernitur sepulchrum *Arnoldi*, Ducis Bauariæ, cognomento *Mali*.

In hoc monasterio sepultus est etiam B. *Rainoldus*, eiusdē monasterij Abbas, S. Vvolfgangi patruelis, quem S. Vvolfgangus è Treuerensi vocauit cœnobio, & S. Emerani primò Præpositum, deinde Abbatem constituit anno 975.

Aedificauit hic *Rainoldus* cryptam sui nominis, in qua sibi sæpulcrum designauit, quam S. Vvolfgangus dedicauit. In qua crypta iuxta aram S. Gregorij, & omnium Confessorum, humatus est cum hoc disticho: *Obijt anno 1001.*

Signis clarescit pius hic Rainoldus humatus,
Cælo fulgescit cælestibus associatus.

Obijt anno M. L. X V. Kalendas Iulij.

Claruit miraculis quàm plurimis, vt patet ipsius historiam legenti. Huius Rainoldi temporibus puella quædam, filia Regis Franciæ, Aurelia nomine, ad vitandum mariti commercium profuga, venit ad monasterium S. Haimerani: quam S. Vvolfgangus collocauit in solitudine, quæ nunc vocatur Sacellum S. Andreæ, iuxta vrbis Ratibonensis mœnia, vbi in vigilijs & orationibus 52. annis deuotissimè vixit, & anno 1027. Idibus Octobris obijt, & in ambitu monasterij S. Haimerani sepulta iacet, ad partem Australem, habens in superiori marmore hoc distichon:

Hîc pia florescit Aurelia virgo sepulta,
Quæ pœnas nescit, cæli dulcedine fulta.

In Australi ambitus plaga beatæ memoriæ *Adalbertus*, huius monasterij Abbas sepultus, requiescit intra cancellos ferreos, cuius mausœolo inscripta hæc carmina:

Floruit hic signis Abbas Albertus opimis,
Illius precibus Iesu Rex parce redemptis.

Obijt anno 1177.

Vixit sub Friderico primo, Imperatore Romano. Inuentum est corpus *Hemmæ* Regi-

næ, vxoris Ludouici, Regis Bauariæ, inter ruinas murorum ex incendio anno Domini 1163. collapsorum. Præter has celebres personas, in monasterio S. Haimerani requiescunt 18. Episcopi Ratisbonenses. Sic ferè Viguleus Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

CAPVT XXV.

Regni Franciæ cœnobia varia.

Mollispeci cœnobium Abbatiale apud Bituriges, vulgò *Meobec en Berry*, Dagobertùs I. Galliæ Rex excitauit: exstatque diploma apud Renatum Choppinum lib. 2. Monasticωn, tit. 2. *Ego Dagobertus filius Clotharij Regis, filij Chilperici, filij Clotharij &c.* Datum anno Salutis 642. 642.

Insulæ Barbaræ Abbatiam apud Lugdunum si non fundauit, certè instaurauit omnino ruinosam Carolus Magnus Imperator: vt in Historia Lugdunensi lib. 2. cap. 106. legitur.

Monasterium S. *Michaëlis ad Erenum* instraurauit Guilielmus Aquitaniæ Dux, Caput stupeum nuncupatus.

Cormeriacum in D. Turonensi fundauit Carolus Magnus ac dotauit ex templi Martiniani prædijs, agente in primus Iterio primo illius loci Abbate.

In vr-

In vrbe Senonensi Chilpericus Rex ædificauit monasterium *SS. Petri & Pauli*, temporibus S. Remigij Remensis Archiepiscopi: vt testatur Odoramnus in Chronico Senonensi, quod, memini, vsque ad annum 1121. exstat in monasterio S. Petri viui Senonensis.

S. Luciani primi Bellonocarum Episcopi & martyris cœnobium Abbatiale, in suburbano Bellonacensi, idem Rex instaurauit. Ita Choppinus loc. cit.

S. VVandregisilus construxit *Fiscanum* & *Fontanellum*, in finibus Neustriæ: vt in Chronico Sigeberti ad annum 692. legitur. Glaber Rodulphus dicit illud ædificatum à Guilielmo duce Normanniæ, vbi & sepultus est.

Altum Villare exstruxit Niuardus Archiepiscopus Remensis, idemque S. Baslei monasterium vanis immunitatibus donauit, teste Frodoardo.

Abbatiam *SS. Sergij & Bacchi*, iuxta vrbem Andeganensem excitauit Clodoneus I. Rex Galliç, itemque Abbatiam Iucundæ-vallis, vulgò *Ioyenual*, in agro Parisiensi.

Childebertus Rex fundauit Abbatiam S. *Germani de pratis*, in suburbijs Parisiorum, vt supra diximus, & Abbatiam *Montis* S. *Michaëlis*, quæ est *in periculo maris*, in maritima Normanniæ ora. Alij volunt hanc posteriorem à Richardo Normanniæ Principe, conditam fuisse.

B. Rieulius Archiepi. Remensis *Orbesium* monasterium exstruxit in fundo, quem Theo-

deri-

dericusRex ipsi donarat teste Frodoardo.
S. *Medardi* cœnobium apud Suessiones Clotharius; S. Germani cœnobium, quod nunc est S. Albini, apud Andes Theodebertus excitarunt. Cœnobium S. Ioannis Angeliaci in Sanctonibus, de S. *Iean d' Angeli, en Xainctonge*, anno 761. Pipinus rex in honorem S. Ioannis Bap. erexit, in opido quod propterea S. *Ioannis Angeliaci* vulgò nuncupatur. 761.

Abbatiam S. *Florentij* veteris, apud Andes, & Abbatiam S. *Iudoci* ad mare, iuxta Monstrolium opidum, Carolus Magnus; Abbatiam de Nobiliaco, *de Noüaille*, in Pictonibus, Ferrariensem, *de Ferrieres*, in Senonibus, Carroffi, ,*de Charroux*, S. Maxentij, S. Sauini, in Pictonibus, Ludouicus Pius; S. Martini de campis cœnobium apud Parisios anno 1060. Henricus; Tyri Abbatiam, *de Tyron au perche*, in d. Carnutensi sub annum 1110. Ludouicus Crassus; Fiscanense monasterium, *Fescamp*, Guilielmus Bastardus Normanniæ Dux; Abbatiam S. Gildæ & Burgi Dolēsis, *du Bourgdieux* apud Bituriges, Ebbo Dolensis Rhulus; Auriliacense monasterium, *de S. Gerault d' Aurillac*, in Aruernia, D. Geraldus; Latiniacum, *Laignij*, S. Furseus Hibernus fundarunt.

Ita Choppinus lib. 1. de sacra Politia tit 4.

(o)

Mona-

Monasteria exempta Regni Galliæ.

SVnt in Gallia ordinis S. Benedicti cœnobia quamplurima exempta ab omni iurisdictone Episcopali, atque à Romana sede immediatè dependentia: quæ sese in piam societatem seu congregationem redegerunt, iuxta decretum Consilij Lateranensis anno 1215. sub Innocentio III. celebrati. Quæ quidem Congregatio condidit Statua regularis disciplinæ in Turonensi, Senonensi ac Bituricensi prouincijs: vt tradit Choppinus lib. 2. Ecclesiasticæ Politiæ, & lib. 2. Monasticwn tit. 3. §. 13.

Inter monasteria exempta sunt ista:

S. *Gildasij*, monasterium, in diœcesi Venetica apud Britones.

Riuense monasterium ibidem.

S. *Saluatoris* de Carnusio, apud Pictones.

S. *Ioannis* Angeliaci in D. Santonensi.

S. *Seueri* in Vastonia, & D. Adurensi Monasterium *de Sorde*, in D. Aquensi.

Blauimontis, in D. Vasatensi.

B. Mariæ de Carignotes, in D. Adurensi.

S. *Martini Athanatensis*, apud Lugdunum Gallicè *d'Aisnay à Lyon*.

S. *Andreæ* monasterium Viennense, Monasterium S. *Mariæ & S. Marcellini de la Chaume*, à Rothono Britanniæ Abbatiâ dependens.

S. *Trinitatis* Vindocinensis Abbatia exempta per Honorium. III.

Maius Monasterium, haud procul ab vrbe Turonensi, *Maire moustierlez Tours.* per Eugenium III.

Rothonensis Abbatia, *de Rhedon*, in Britannia minore per Nicolaum V.

S. *Benedicti Floriacensis*, Gallicè S. *Benoit le Fleury sur Soire*, per Alexand. III. & Clementen IV.

Burgidolēsis Abbatia, de *Bourgdieu en Berrÿ* per Innocentum IV.

S. *Crucis* Abbatia Burdigalensis.

Casa Dei, in Aruernia, suæ Congregationis caput.

S. *Germani de Pratis*, in suburbio Parisiensi.

Sunt & nonnullæ abbatiæ Virginum Benedictinarum Exemptæ in regno Galliæ, vt Abbatia *Nostræ Dominæ Suessionensis*, fundata per Drosium Episcopum Suessionensem & munificè dotata per Carolum Magnum: & aliæ.

{:o:}

CAPVT XXVI.

Cellensis Abbatia, in d. Tretensi, in Campania regni Franciæ prouincia.

650. COenobium *Cellæ* seu *Cellense* ordinis S. Benedicti, quod etiam cœnobium S. *Petri Insulæ Germanicæ*, siue S. *Petri de Calla*, vel *Cella S. Bobini* nominatur (non Bononi, vt mendose alicubi scriptum legitur,) non longe ab vrbe Tricassina situm est, & celebritate nominis semper conspicuum exstitit; tum quòd ante complura sæcula prima eius fundamenta iacta sunt, tum quòd maximo cœnobitarum numero, diuinis officijs & sacrarum litterarum studijs toto pectore incumbentium olim floruerit. Quorum quidem nonnulli ob insignem eruditionem cum pari pietate & sanctimonia copulatam, ad ecclesiastica munera & sacrarum dignitatum apices prouecti sunt, vt manifestum est ex historia S. *Frodoberti*, qui cœnobij illius incunabula, Gallici imperij clauum tenente
650. Clodoneo II. circiter annum 650. excitauit. Idem autem Princeps S. Frodoberto solum concessit, in quo memoratum cœnobium conditum fuit, quod noto vocabulo *Insula Germanica* nuncupabatur: cuius fundi circuitus ad decem terræ iugera porrigebatur, sicut disertis verbis conceptum est, & expressum in adprobationis confirmationisque diploma-

plomate, dicto S. Frodoberto à Clotario III. Laudati Clodonæi filio, circiter annum 663. concesso, verum non otiosum fore arbitror eas litteras, quo posteris integræ & illibatæ relinquantur, hîc adscribere. Hæc est igitur earum series ex Chartario dicti monasterij bona fide excepta.

Clotarius Rex Francorum vir illuster, regia consuetudine, sinistris petitionibus sacerdotum, in quo nostris auribus fuerint prolatæ perducimus ad effectum. Igitur Frodobertus monachus ad nostram accesit præsentiam, clementiæ regni nostri suggeßit, eò quòd bonæ memoriæ Dominus & genitor noster Clodoneus quondam Rex per suam auctoritatem sua manu subscriptam, locello nuncupato insula Germanica, qui paludis esse videtur in suburbano Trecaßium ciuitatis ipsius, Frodoberto monacho, vbi monachuli sub S. regula ad cellulam, quam suo opere inibi construxit, bono crea decem de ipsa Insula (quòd pars fisci esse videtur) eidem concæßisset: vnde & ceßionem ipsius Principis sua manu subscriptam, se præ manibus habere affirmat, & rem isto tempore præsente, quieto ordine adserit poßidere vel dominari. Sed pro totius rei firmitate petyt consuetudinem nostram, vt hoc nostrum præceptum in idipsum plenius confirmare deberemus: cuius petitionem pro reuerētia sanctorum Dominorum prompto animo præstitisse vel confirmasse

H *cogno-*

Cognoſcite. Præcipientes enim vt ſicut ab ipſo Domno & genitore noſtro iam dicto Frodoberto, ipſa Bono crea de terra in ſubſcripto loco legaliter ad ipſam cellam vbi conſtructa eſſe videtur, fuerunt conceſſa, & hoc præſente tempore ſubſcripti monachi inibi poßidere vel dominari videntur, inſpecta ipſa ceßione ſuperius ſcripti Principis, per noſtrum præceptum plenius confirmatum, ad ipſum Sanctum locum, vel ad monachulos ſuos, qui ibidem deſeruire videntur, perenniter proficiat ad augmentum. Et vt hæc præceptio firmior habeatur, nos & præcelſa Domna & genitrix noſtra Batildis Regina manus noſtræ ſignaculis ſubter eam decreuimus adfirmare. Signum præcelſæ Domnæ Batildis Reginæ. Rado. Obto.

Monaſterium S. Arnulphi, in Ducatu Valeſiæ, apud Criſpeium opidum.

EST Prioratus Congregationis Cluniacenſis, ſic dictus à S. *Arnulpho* Turonenſi Archiepiſcopo & Martyre. Cuius quidem ſacrum corpus vt & Sponſæ ipſius S. Scaribergæ, adſeruatur in dicto monaſterio S. Arnulphi apud Criſpeium: quod licet exiguum ſit opidum, in ditione Sueſſionenſi ſitum, eſt tamen caput Regij Ducatus Valeſiani in Francia. Vixit autem S. Arnulphus ſub Clo-

doueo primo Rege Franciæ circa annum 513. Vt in quibusdam exemplaribus Sigeberti chronographi legitur. Vita eiusdem exstat manuscripta in dicto monasterio, & typis edita in Bibliotheca Floriacensi, Parisijs an. 1605. publicata.

Monasterium S. Dionysij de Nogento Rotrodi.

EST id à *Gausrido* Vicecomite Castroduenensi fundatum anno 1. regnî Henrici 1. Galliæ Regis, bonisque auctum à *Rotroco* nepote, Pertici Comite anno 1190. teste Choppino lib. 2. monasticorum tit. 7. art. 6.

CAPVT XXVII.

S. GISLENI

Cœnobium, in Hannonia, quod olim Cella *est nuncupatum.*

GIslenopolis Hannoniæ opidum est, palustri loco, inter Valentianas, & Montes Hannoniæ situm: cuius muris illustre vetusq́; cœnobium includitur, quod à S. Gisleno conditore nomen induit. De quo *Fulbertum,* Doctorem *clarissimum, S. Autberti Cameracensis.* Episcopi *res gestas narrantem audi:* Athenis vrbe Grecorũ nobilissima adolescens quidam inclytis ortus natalibus, studijsq; literalib. propemodùm exercitatus, sed & fidei moribus adornatus, ex inspiratione superni amoris patriam,

S. Gislenus in hoc monasterio quiescit. Floruit An. 651.

parentesque deserere, cursumque longæ peregrinationis meditabatur adsumere, quatenus impensione temporalis exilij mercaretur æternæ portionem hereditatis. Igitur Romam aduenieris, oratoria Apostolorum, orationis gratiâ lustrando, aliquantulum temporis expleuit. Qui nocte quadam lassescentibus ex itinere artubus, in somnũ resolutus diuinæ iussionis voce monetur occiduos Galliarum fines expetere, pagumque Hagnou penetrans, congruum suę habitationis locum quærere, vbi constructo oratorio vocationis suæ tempus exspectaret, sciensque diuinam prouidentiam sibi semper adfuturam, laboriosi cursus non paueret iniuriam, donec ad locum perueniret, ibique inueniret, qui sibi peregrinationis portum indulgeret, & rerum adiumenta præstaret. Quâ voce diuinâ beatum portendi Autbertum sequentia indicant. Sed iusionem Domini explere desiderans vir Dei Gislenus, sic enim erat nomen illi, regionibus diuersis, insulis & vrbibus peragratis, prospero cursu tandem peruenit ad locum, qui tunc temporis Vrsidungus ab incolis dicebatur, ex consuetudine videlicet vrsæ parturientis, nunc vero Cella vocatur. Qui locus distat trigenis ferè millibus ab vrbe Cameracensi, in qua ipse ex diuino oraculo sanctum Pontificem supra gregem Christi cura peruigili audierat insudare. At ille, noxijs auulsis arboribus, basilicam in honore beatorum Apostolorum cœpit ædificare, studijs-

diisque bonorum excitare. Disseminante ergò diabolo zelum inuidiæ per corda malorum, auditum est aliquos, vt est mos adulantium, sancto Episcopo suasisse, non debuisse pati pseudodoctorem in finibus suis, ad inuidiam sui honoris, manere; sanè qui ad seducendas mentes simplicium, vrbana sapientium conuenticula vitans, in has solitudines deuenisset. Sed vir Domini aduertens suggestionem inuidia potius, quàm ratione compositam: Non est, inquit, nostrum hominem indiscussum iudicare, neque omni spiritui credere, donec probetur, si ex Deo sit. Mittitur itaque nuntius, qui hominem ad conspectum Pontificis accersire debeat: hoc interim proposito, ne vir Dei ex cõuentu quouis iniuriæ motu contristaretur. Euocatus autem beatus Gislenus, cœpit Deo gratias agere, quod se per summum Pontificem superna gratia visitasset. Perueniens itaque ad vrbem sancto prę sentatur Episcopo, quem ille, vt flagrabat caritatis dulcedine, sic affatur: Dic nobis, inquit, frater carissime, cuius ciuitatis es, cuiusve dignitatis. Cui ille respondens: Græcus, inquit, sum natione, Christianus verò dignitate, Athenis ortus, baptismate renatus, ita Romam adiens per Dei præceptum hanc perueni in patriam, super flumen Hagnam in loco, qui dicitur Vrsidungus, operor manibus, ædificare gestiens Deo oratorium. Desiderabam equidem tuam expetere sanctitatem, petiturus licentiam agendi,

quæ ſunt cœpta; ſed præuenit gratia tua, quæ me accerſiuit. Intuitus autem almus Epiſcopus viri ſermones, nihilque in eis reprehenſionis deprehendens, dilexit eum, ſicque per aliquot dies gratia hoſpitalitatis retentum, & corporalis alimoniæ ſubſidio, & ſacro ſpiritalis vitæ colloquio ſatiauit. Dehinc benedictionis ſuæ munere donatum, acceptâque regrediendi licentiâ, eum venerabilis pater hortatur perficere ſtudio, quæ cœperat: ſicq; peractis, quæ congruerent, oratorium ſuæ auctoritatis benedictione conſecraturum promiſit. Qua Epiſcopi promiſſione lætus, operi ardentiùs inſtabat, animaduertens iam ſibi ex rerum euentu illum inueniſſe, quem ad miniſterium ſocialis laboris, diuinitus audierat ſibi promiſſum. Expletis verò pro modulo ſuo, quæ monaſticis vſibus congruebant, vir Dei venerandum talibus verbis interpellat Epiſcopum: Tempus adeſt pater, quo ſeruo tuo Dominus Pontifex promiſſæ benedictionis munus exſoluere debeat. Gaudens igitur venerabilis pater bonis viri ſtudijs, accerſito ſecum beato ac venerabili Dei cultore Amando, cum magna circumfuſæ plebis exultatione, monaſterium prædictum ad laudem Domini, & honorem Apoſtolorum Petri & Paulli conſecrauit. *Hactenus Fulbertus.*

Eadem ferè ſed breuiùs Chronographus Camer. cenſis commemorat: Beatus Gislenus ab Athenis digreſſus, dum ortis ſimultatibus apud

B Aut-

B. Autbertum accusaretur, ille aduertens simultationis caussas, non solùm non condemnandum æstimauit, sed cum magna veneratione suscepit, Ecclesiamque, quam idem S. Gislenus construxerat, adsumpto secum B. Amando, in honore Apostolorum consecrauit.

Et infra: Nec procul à monte Castri loco, in loco quem dicunt Cellam, monasterium est monachorum S. Gisleni. Iste nimirum visione angelica admonitus, ab Athenis digressus, cursum suæ peregrinationis in istam partem direxit, illudque monasterium auctoritate sancti quoque Autberti, sed & sancta Vualdetrude, cui tunc temporis familiari dilectione inhæserat, opitulante, fundauit. Qui quantus vel qualis vixerit, liber qui de vita eius inscribitur, pleniùs exprimit. *Hactenus ille.*

Quomodo autem S. Gerardus Abbas Broniensis, à Gisleberto Lotharingiæ Duce euocatus, Canonicis hîc monachos substituerit, fusè narratur in historia vitæ eiusdem S. Gerardi, à quodam monacho Broniensi ad Gonterum Abbatem scripta; Gisleberto Lotharingiæ Duci Christi confessor Gislenus, nocte intempestâ per visum apparuit, & querelis miscens preces, sic ei locutus est: Noueris me diutiùs ferre nō posse quotidianas cōtumelias, quibus afficiūt me Vrsidungi Cellenses clerici. In meo enim cœnobio, quod mihi Christus donauit, nulla omnino religio seruatur. Oēs, quæ sua sunt,

Circa An. 930.

Apud Suri To. 5. Oct.

Beatum porrò Gislenum in Græcia monachum ordinis S. Basilij fuisse, testatur Philippus ab Eleemosyna, in vita eius historia. Nam vt in Occidente S. Benedictus; sic in Oriente S. Basilius Magnus monachorum pater ac princeps exstitit, vt qui primus duriorem illum veterum monachorum ritum ad meliorem normam, magisq́ religioni congruentem, redegit.

ALTIMONTENSE ET SONEGIENSE

Monasteria in Hannonia.

ILlustria hæc cœnobia S. Vincentius, cognomento Madelgarius, Dux nobilissimus, & S. Vualdetrudis Electæ maritus exstruxit. De ijs fusè Chronographus Cameracensis: Nec prætеream, *inquit*, vicum, quem Altum Montem dicunt, nec immeritò sic nominatum, cùm beatus Vincentius, cum multis viris religiosis, qui cum eo fuerant, sua conuersatione reddiderit sublimatum. Porrò iste Vincentius Comes egregius, sanctæ Vualdetrudis maritus, iuxta quidem secularem eminentiam, & rebus & genere potentissimus, eruditione tamen & crebris monitionibus beati Autberti Pontificis Cameracensis informatus, secularis militiæ pompam procul abhorruit, Deique obsequijs mancipare se potius æstimauit. Igitur cum de loco suæ conuersa-

Floruit An. 651.

S. Vincẽtius quiescit Sonegijs, & S. Vualdetrudis Montibus Hannoniæ, in basilica nobilium virginũ Canonicarum, à se instituta.

uersationis expetendo solicitus curam gereret, non defuit diuina pietas, sancti viri desiderium completura. Nam quadam nocte pluit Dominus niuem, & omnem regionem, circum & circa niueo rore resperſit, excepto paullulo loci, quod in supradicto vico, in modum videlicet crucis, respergendum reseruauit. Quod vir Dei suo desiderio cælitùs contigisse altiore consilio intellexit, diuinoque indicio certior factus, mox eodem loco monasterium ex proprio sumptu fundauit. Quod etiam suus magister Autbertus viris secum religiosis adhibitis, in honore Apostolorum Petri & Paulli dedicauit, ibique vir sanctus feliciter conuersatus, laudabilis vitæ sanctitatem ducere adstuduit. Ad cuius piam conuersationem multi viri religiosi confluxerant, traditisque prædijs & proprijs rebus cũ sacro viro degentes, ad vitæ regularis normã sese construxerant. Cum autem locus à Regibus & Principibus augmentari, & frequentia fratrum populosus cœpisset haberi, vt liberiùs Deo vacaret, ad secretiorem locum secessit, quem etiam locum paullò posterius dicam. Huius verò forma, & exemplo religio monachorum postea multo tempore adoleuit, sed per incursus gentilium, imò per crebras seditiones domesticorum, subripiente inopiâ, ordo monachalis ad canonicalem redactus, sic ad tempus Domini Gerardi Episcopi vsque me mansit: Quod verò cernens Episco-

Sonegias intelligit.

pus,

pus, præcepto Henrici Imperatoris, consilioque Herimanni Comitis, ac voluntate sui fratris Godefridi, fratris videlicet Episcopi, qui ex parte Herimanni Comitis ipsum locum in fisco tenebat, emeliorauit, & facto Abbate Fulcuino in pristinum ordinis statum reformauit. Hic autem vir bonæ memoriæ Abbas, cum summo studio & labore nominis sui officium librans, & vsum regulæ interius docuit, & locum omnem pro modico temporis, vtpote adhuc nouicium, pulchris ædificijs, & vsui monachorum necessarijs, exterius insigniuit.

* *Et infra*. Repetamus locum, quem relictis quidem in Alto monte fratribus, expetijsse B. Vincentium prædiximus. Hic ab incolis Sungeias nuncupatur, vbi ipse vir Dei à frequentia populari remotus, fratribus sociatus monasterium struxit, ibiq; exactis huius vitæ curriculis, feliciter sepultus, cum filio suo † Landrico, Meldensi Episcopo, in pace quiescit.

Et iterum: Est monasterium in pago Hainou, in villa quæ dicitur Altus Mons, quod S. Vincentius B. Autberti prædicatione de laico monachus factus, & rebus sui iuris, sub monachorum religione construxit, ac sub regia manu per multos annos non mediocriter floruit. Superuenientibus autem caussis diuersarum tempestatum, Comitibus in beneficium traditum est, & ad tantum casum paullatim deuolutum, vt monachis quidem egestate coactis, paucorum clericorum cu-

stodiæ

** Lib. 2.*

† S Landricus Meldensis Episcopus. S. Vincentij filius, cuius & Demochares meminit lib. de Sacrificio Missæ in tabulis Episcoporum Meldensiũ. Errãt itaq; qui eum Metẽsem Episcopum nuncupant.

Lib. 3.

ſtodiæ mandaretur. Procedente verò tempore contigit Arnulfo patri Domini Gerardi I. Epiſcopi Cameracenſis à Comite Herimanno in beneficio compenſari. Hic audito de antiquitate & ſumma veneratione loci, ſicuti vir ſanctus, ad priſtinum gradum voluit reformare, ſed ſubripientibus cauſsis bellorum non potuit. Poſt cuius exceſſum is Arnulfo filio hereditariè ceſſit. Huius nimirum meliorare volentis deſiderium diuina clementia ſecundauit. Ipſo enim tempore frater ſuus Gerardus ad Pontificium ſubleuatur, cuius tam conſilio quàm auxilio pulſis quidem Canonicis, Domno Abbate Richardo monachorum religio reuocatur. Qui Richardus poſtea Fulcuinum Abbatem ſibi ſubſtituere æſtimauit. Hunc ergò Dominus Gerardus Epiſcopus, vnaque Abbas Richardus Imperatori præſentarunt Abbatia donandum. Subrogatus itaque Fulcuinus, multo labore monaſterium, quod deſertum inuenerat, Domino Epiſcopo adiuuante, tam clauſtro & ceteris ædificijs, quàm regulari fratrum ſeruitute muniuit. Quod ita innouatum Kalendis Maij in honore S.S. Apoſtolorum Petri & Paulli, vt ante fuerat, Dominus Epiſcopus conſecrauit. *Hactenus ex Chronographo Cameracenſi.*

Porrò Altimontenſe cœnobium, vulgò, Haulmont, *milliari vno à Melbodio Hannoniæ opido diſtans, hodieq. monachi Benedictini poſſident, Sonegiæ autem, vulgò* Soigny, *paullatim in opidum*

pidum muris cinctum (vt & alia Belgij cœnobia plurima) excreuerunt; eoq; in loco B. Bruno Archiepiscopus Coloniensis & Dux Lotharingiæ, insigne Canonicorum secularium collegium ordinauit, & basilicâ claustroque reparatis, constitutiones iuxta regulam S. Augustini eis præscripsit; *vt in manuscriptis Hannoniæ Chronicis Iacobus Guisianus commemorat.* An. 965.

LAVBIENSE

Monasterium, ad Sabim fl. secundo milliari à Binchio Hannoniæ opido, in ditione quidem Leodicensi, sed in diœcesi Cameracensi situm.

EST locus intra terminos pagi, quem veteres à loco, vbi superstitiosa gentilitas Marti sacrauerat, fanum Martinense dixerunt, iuniores à nomine profluentis fluuij Hainou vocauerunt, in pago Sambrino, vbi Sambra fluens blandâ & amœnâ ripâ decurrit; quem hinc inde prominentibus collibus planities quædam, & nemorum opacitas, & oportunitas loci gratissimum reddit. In quo loco riuulus delabitur in Sambram, quem Laubacum vocant, eundemque putant nomen loco dedisse. Licet sint aliqui, qui dictum putent, quòd pro oportunitate capiendarum ferarum (vndique enim saltu cingitur, vincinæque erant Liptinæ, regium olim pala- *Ad Liptinas seu Listinas*

Synodum celebrauit. S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus, præsente Carlomanno. Hodie Pagus est, Lestines, milliari vno à Binchio Hannoniæ oppido situs.

palatium) Rex pergens venatum ibi sibi fieri iusserat obumbraculum, ad temperandum solis æstum, quod Lobiam vocant. Inde putant locum dictum nomine permanente, riuulumque à loco, non locum à riuulo nomen traxisse, quod videtur magis verisimile esse. Teutones hoc astipulare videntur: nam locus ille eorum lingua *Lobach* dicitur. Et *Lo* quidem vocant obumbrationem nemorum, *Bach* autem, riuum; quæ duo si componantur, faciunt obumbraculi riuum. Erat autem locus parandis insidijs, & latrocinantibus aptus. Nam sicut dictum est, cinctus est siluis, & exasperatus scopulis; vnde & perpetrato scelere non inueniebatur hostis. Tali ergo oportunitate captatâ Morosus quidam, vir huius artis & operis, tali in loco latrocinijs insistebat, tempore quo à Clodoueo septimus Lotharius agebat in sceptris. Qui cum minimis sceleribus non vsquequaque contentus, grandiora quæque moliretur & ageret, tandem miserante Domino, per sanctum Autbertum Cameracensem Episcopum (nam parœcia est ipsius Ecclesiæ terminus, licet huc vsque & Leodiensis protenditur) de Moroso in Landelinum conuersus, secundus de Saulo factus est Paullus, & finem vitijs dedit, & locum sacris studijs immutauit, vt quem commaculauerat vitijs, virtutibus dedicaret, vt vbi superabundarat peccatum, superabundaret gratia, vt ait Apostolus In quo loco Ecclesiam sibi pro tēpore

con-

constituens, deflebat quibus antea delectabatur, manu & labore victum quærens, lasciuiamq; carnis ieiunijs, & vigilijs domans, & exercebatur summo mentis conamine in his, quæ sunt Dei, vt omnes mirarentur videntes cõmutationem dextræ excelsi. Talibus igitur exercitijs, pluribus ad id studij confluẽtibus speculum factus est. Sicque Lobiensis cœnobij fundator exstitit primus. Sed præordinatio, de qua proposuimus, Dei, qui non omnia iudicia sua manifestat (*iudicia* enim *tua*, ait Psalmus, *abyssus multa*) voluit beatum Landelinum Lobijs demigrare, vt alteri quãdoque subsecuturo locus vacaret, ne vtique super alterius fundamentum ædificia strueret, & detrimentum pateretur, & ne merita tanta duorum vnius loci angustiâ arctarentur. Horum fortè præscius beatus Landelinus, Lobijs demigrans, Crispinium petijt. Nec defuerunt adiutores & cooperatores, in supradicti loci augmentatione, quamplures, licet nomina eorum exciderunt, temporibus Lotharij filij Clodouei, qui regnauit annis VIII. sed & fratrum eius Hilderici Secundi Regis Austrasiorum, & Theoderici, quem Pipinus debellauit, sub seque regnum finire permisit, post annum regni ipsius Theoderici decimum octauum, Clodouei quoque filij Theoderici, qui regnauit annis duobus, sed & fratris eius Hildeberti, cognomento Iusti, qui omnes regnauerunt sub præfato Principe, regni tum eis nomine

S. Landelinus Laubiense cœnobium fundat, Eius vita extat apud Surium.

perma-

permanente. Quo in tempore, secundùm quod in Actis Apostolorum legitur, in Asiam volentes ire discipuli prohibiti sunt à Spiritu Domini, quoniam seruabatur Ioanni; B. Vrsmarus virtutum exercitijs clarus, cui Lobias Apostolatus locum delegauerat Dominus, à Pipino iam dicto Principe euocatus, idem monasterium regendum suscepit per Hidulphi interuentum, qui erat vnus de proceribus regni maioribus. Cuius indicia meritorum fuerunt, puer ille & panis matri in vremate præmonstratus, & scansio illa beata scalæ à terra cælotenus; quæ omnia quantum beato viro congruunt, ex actibus eius cognoscimus.

S. Vrsmarus Laubiense cœnobium regendum suscipit B. Landelino Crispinium profecto.

Et paullò infra: Quare autem Vrsmarum Episcopum fuisse dicimus sæpe à nobis quæsitum est. Nam textus descriptionis vitæ eius Episcopum eum fuisse docet, locum autem vel tempus ordinationis ipsius, vel à quibus ordinatus sit, omnino silet. Sed in chartis sub eius tempore factis, ac perantiquis membranarũ peciolis, quæ cõtinentur in Ecclesia nostra, inscriptum eum inuenimus sub nomine Episcopi & Pontificis. Varia de hoc est seniorum nostrorum relatio, dicentibus quibusdam, quòd prædicandi gratia, vt competebat tunc rudimentis nouellæ fidei, ad cõpescendos superfluos ritus gentis barbaræ, Episcopus fuerit ordinatus; quod factum quoque de sancto Amando legimus. Quibusdam hanc dignitatem tribuentibus, rationemque

Id est particulis phrasi Gallicâ.

tuen-

tuentibus, quòd videlicet locus regius, regiâ munificentia constructus, regio palatio contiguus; scilicet Liptinis, nulli cõmitteretur, nisi prius ordinatus esset Episcopus. Quam dignitatem in plerisque successorum eius durasse in subsequentibus dicemus. Quid horum verius sit, lectorum arbitrio committimus. Igitur in exordio regiminis sui, Ecclesiam, quæ ante id temporis erat inconsecrata, consecrauit, dedicans illam Domino in honore Principis Apostolorum Petri, summique Doctoris gentium Paulli, & omnium Apostolorum Christi; cumulans templum donis, & altare multiplicibus Sanctorum patrocinijs. Facta est hæc dedicatio anno qui est sexcentesimus nonagesimus septimus Dominicæ incarnationis, VII. Kalendas Septẽbris, Domino in perpetuum regnante, Pipino Francis principante. Quam Ecclesiam nequaquam passus pollui cadaueribus mortuorum, fecit aliam in honore sanctæ Mariæ, in montis vertice cui subiacet prædictum monasterium, vbi cœmiterium constituit esse fidelium, & ad quam conflueret populus. Nam illicitus, vt nunc quoque, nisi certo tempore, apud aliam erat feminarum accessus. Monasterium quoque in Alna ipse construxit, & Lobijs subiecit. Monasterium quoque Vuaslare dictum, versus Theoraciæ saltum, in finibus Faniæ ædificauit, cui & Dodonem præfecit, virum admodum sanctum, vtpote à se instructum; qui paullisper inibi moratus

Prater S. Vrsmarum Episcopi & Abbates Laubienses fuere SS. Erminus, Vulgisus: & Theodulphus quorum corpora Binchij quiescunt.

An. 697.

Huius loci collegium Canonicorum, nunc residet Binchij in Hãnonia, an. 1408. *Laubijs eò trãslatum.*

Alna *est hodie cœnobium Ord. Cisterciensis, ad Sabim fl. milliari vno à Laubijs situm.*

eremum concupiuit extructaque in eodem Faniæ saltu cellulâ, cum permissu pij Patris & licentia, vita vixit theorica, vbi postes multis virtutibus clarus migrauit ad Dominum. Corpus autem eius translatum est ad monasterium Vuaslare, vbi nunc requiescit debita veneratione. Sanctus autem Vrsmarus, vt erat semper lucrandis animabus intentus, prædicandi gratia se Flandriæ intulit, versus Menapum fines, qui ritu gentis adhuc detinebantur vanis superstitionibus. Cuius doctrinâ ad fidem Christi conuersi, non minimæ partis prædiorum suorum illum faciebant heredem, & eam quæ est in Lobijs, Ecclesiam Christi. Beatus igitur Vrsmarus, virtutum omnium commercijs plenus officio sibi credito fideliter administrato, soluitur carnis ergastulo, & cælesti introfertur paradiso, vbi nunc & semper nostri petimus memor feliciter fruatur Deo. Obijt autem anno

An. 713. septingentesimo decimo tertio Dominicæ incarnationis, & nobis in perpetuum Domino Deo regnante, & Pipino agente in sceptris. Qui antequam decederet, fractus longâ molestiâ, se viuo sanctum Erminum successorem sibi substituerat. *Ita Fulcuius Abbas Laubiensis in manuscripto Chronico Laubiensi qui obijt anno* 990. *Similia, itemque alia quædam de monasterio SS. Vrsmari & Erminini scitu dignissima, Chronographus Cameracensis fideliter narrat:* Transeundem est (*inquit*) ad Laubiense

Lib. 2. cœnobium, quod sacris initijs sancti Lande-

lini,

lini, ad tanti honoris, qui nunc est, paullatim peruenit titulum. Hunc nimirũ Landelinum, in primæua quidẽ ætate à beato Autberto Põtifice litteris & moribus sacris imbutũ, postea verò fallẽte diabolo, pij magistri profugum, spreto clericatu, manui prædatoriæ in libro vitæ ipsius legimus sociatum. Hunc, inquam, postquã magister benignissimus diuturna lamentatione & iugi prece ab errore reuocatũ, quasi pater filium suscepisset, ac sauciũ dulci correctione, & beneuola cõsolatione recreasset, in prælibato loco tunc tẽporis solitario secedere monuit, vt disciplinatiùs videlicet errata corrigeret, & emendatius viueret. Peracto itaq; habitationis ædificio, & in veneratione Apostolorũ Petri & Paulli cõsecrato, paucis siquidem viris nitidæ vitæ secum receptis, monitiones & mandata magistri, æquâ lance moris & operis adimpleuit, & de die in diẽ proficens, ad vitę sanctissimæ culmẽ transcendit. Vbi verò locus viri sancti pia cõuersatione florere cœpisset, & ex munificentijs Regum, siue potentium quorumlibet, quantò rebus exteriùs, tantò etiam numero monachorum interiùs abundaret: mox inde remotus, siquidem vt Deo striċtiùs manciparetur, secretiorem locum, quẽ paullò post dicemus, expetere existimauit. Secessurus autem eo loci præfecit beatum virum Dei Vrsmarum, pijs moribus præditum, in funċtoria tantum prædicatione sacratum Episcopum. Hic etiam vir de villa Fleon, quæ infra sil-

Sonegias intelligit. De quibus vide supra Cap. 9.

uam Terasciam sita est, oriundus, formam innocentis vitæ fratribus exhibuit, diesque suos in bonis operibus egit. Hoc igitur doctore, & dein beato Ermino succedente, de quorum monasterio subsequenter narrabimus, effloruit locus, & ad Dei gloriam vt vsque in præsens apparet, mos plenè adoleuit Ecclesiasticus.

Monasteriū S. Vrsmari & Ermini est hodie Canonicorum collegium Binchij residēs.

Horum itaque beatorum Dei Confessorum dormitionis habitaculum subiungamus. Erat namque Ecclesia parochialis, subiacens prælibato cœnobio, quæ iuxta scilicet in vertice montis sita est, vbi ipsi monachi, sed & omnes collimitanei circum & circa degentes, tumulandi ferebantur. Ad hanc etiam beatissimi viri Vrsmarus atque Erminus, cum defuncti sunt, portantur humandi, quorum meritis declarandis, diuina pietas multa miracula dignata est operari. Sed quia suprà de sancto Vrsmaro parum tetigimus, non incongruum, si de sancto quoque Ermino aliquid explicemus. Hic nimirum vir vitæ laudabilis, & non parum prædiatus, de pago Laudunensi oriundus exstitit, & de die in diem in bonis operibus proficiens, omnium virtutum clarebat commercijs. Quem, quia odor bonæ opinionis illius longè lateque increbuit, beatus Vrsmarus supradictum monasterium regens, sæpius accersiuit, diemque suæ vocationis imminere intelligens, ipsum rectorem monasterij, officijque sui post se supparem, & ministrum Pontificemque delegit.

legit. In functione igitur vicaria subrogatus, totum se in diuinis cultibus propensiùs mancipauit, suique magisterij forma instructus, de creditis omnibus curam sollicitè gessit. Illud etiam prædium suum Ercli in vsibus fratrum expendit. Postquam verò ambo ad remunerationem vocati, primò quidem beatus Vrsmarus, dein vir Dei Erminus, in iam dicta parochiali Ecclesia tumulati fuissent, tot & tantis munificentijs locus ille donatur, vt modernis temporibus monasterio facto Canonici mitterentur. *Hactenus Chronographus Cameracensis.*

Porrò monasterium SS. Vrsmari & Ermini est hodie collegium Canonicorum, quod olim in basilica parœciali, Laubiensi monasterio in montis vertice adsita, nunc Binchiensi in opido sedem habet. Exstat autem hodieq; vetus ista parœcialis basilica, monti imposita, in qua coràm aliquando sacros horum & aliorum Diuorum tumulos venerati sumus. In eaq; etiamnum, aut in cœmiterio adsito Abbates, monachi & incolæ omnes Laubienses terræ mandantur: adeò vt hactenus mortalium nemo Laubiensi in monasterio sit conditus. **Binchiense Canonicorum collegium.**

Ceterum bellis in agro Leodicensi sæuientibus, anno Christi millesimo quadringentesimo octauo postridie Kal. Iulij, Canonicorum S. Vrsmari collegium Laubijs Binchium, quod vicinum est Hannoniæ opidum, sese transtulit. Quo **An. 1408.**

factum est, vt Guilielmus Bauarus, Hannoniæ Comes, instanter peteret, vt sedem ibi fixam ac perpetuam vellent figere. Quod & fecerunt, Martino V. Papa consentiente & approbante: eodem ipso tempore ex Laubiensi Canonicorum basilica, sanctorum Vrsmari, Ermini, Theodulphi, Vulgisi, Amoluini, Abelis, Episcoporum & Abbatum Laubiensium, Hildulphi Ducis, & Amelbergæ viduæ corpora Binchium sunt translata, quæ diuersis octo feretris argenteis inclusa decenti cum veneratione nō semel coràm spectauimus. De his manuscriptum Fulcuini Chronicon Laubiense, & Molani Natales Sanctorum Belgij consule.

CRISPINIVM,

Inter Valentianas & Gislenopolim, Hannoniæ opida.

Beatus Landelinus ex prædone ad Christum à S. Autberto Cameracensi Episcopo conuersus cum Laubiense cœnobium à se constructum, beato Vrsmaro regendum commisisset, vt paullò ante diximus, ad locum siluis horridum, quem Crispinium nuncupant, sese subduxit, ibique alterum exstruxit monasterium. De quo sic breuiter Chronographus Cameracensis: In vico Crispinio est monasterium Canonicorum, vbi sanctus vir Dei Landelinus, pro frequentia fratrum, relicto Laubiensi cœnobio, commendato viro Dei Vrsmaro regimine, suisque ritè ordinatis rebus, secessit, vitæque

S. Landelinus quiescit Chrispinij.

niti-

nitidioris perfectione exactâ migrauit ad Christum, atque in pace sepultus multis virtutibus coruscauit.

Ex quibus verbis patet olim Canonicorum regulariter viuentium hoc in loco fuisse conuentū.

D*E Crispinij origine ac nomine Philippus ab Eleemosyna, Abbas cœnobij Bonæ Spei,* * *in historia vitæ S. Laudelini, ista ;citu in primis digna commemorat:*

* *Extat (a MS. Crispinij, & in nostra bibliotheca.*

Landelinus comitibus Adeleno & Domitiano supra fluuium Hon veniens, illic voluit residere, vbi silua, quæ Amblisis dicta est, eidem fluuio videtur adiacere. Quem locum ei commendabilem non fertilis camporum planities, non vinearum florida fecit pulchritudo, sed siluarum profunda opacitas, & horrori dedita solitudo.

Et infra: Verum ad vsus fratrum etsi gauisus est aquam fluuij non deesse, tamen loco illi nouit & doluit fontem viuidum non adesse: sciens quia etsi aqua fluminis necessitati succurrere non negatur, tamen

Gratius ex ipso fonte bibuntur aquæ,

sicut ab Ethnicis prædicatur. Currens igitur ad solitum orationis præsidium, & humili fiduciâ præmunitus, intellecto quod à Deo esset adfectus eius deuotionis exauditus, solo ictu baculi terræ superficiem interrupit, & re dignâ miraculo, viuus subito fons erupit Cuius aquas perspicuas vir sanctus considerans ab imo abundantiùs ebullire. crispantem superficiem vndis tremulis scaturire,

bantiæ Ducem nominant) quàm Sigeberto Regi attribuendam huius cœnobij fundationem, testis est ipse Rex Sigebertus, in diplomate, anno regni decimo quarto à se dato, quod recitat Notgerus Leodicensis Episcopus, S. Remacli res gestas describens: Sancta ac venerabilia monasteria, Stabulaus, siue Malmundarium cognominata, vbi vir venerabilis Remaclus Episcopus & Abbas, Christo auspice præesse videtur, quæ vir illustris Grimoaldus Maior domus, in honore sancti Petri ac sancti Paulli vel sancti Martini, seu ceterorum Sanctorum suo opere in vasta eremo Ardennensi construxit, quemadmodum nos loca ipsa, ad ipsa monasteria ædificanda pro nostra præceptione, ex foreste nostra concessimus; quæ licet gratia Christi sint ditata, mundanam tamen substantiam cernuntur parumper habere. Ideo diuina inspiratione commoniti, decreuimus aliquantulum de fisco nostro ad ipsa monasteria respicere & consolari: *& cetera, quæ in eodem scripto (auctor vocat præceptum) sequuntur.*

Apud Surium To. 5.

Porrò Stabulense hoc cœnobium ad Ambleuam fluuiolum in profunda valle situm, distat tertio ferè milliari à Spadanis fontibus acidis, tota pœnè Europa nominatissimis. Abbas verò Stabulensis inter Romani Imperij proceres recensetur. Fuit hæc dignitas multo tempore in familia Comitum à Manderscheit: ex qua prognatus Guilielmus Abbas Stabulensis & Prumi-

ensis (quod vetus atque opulentum itidem Benedictinorum in eadem Arduuenna versus Treueros est cœnobium, Reginonis eius loci Abbatis & Chronographi nomine illustre) arcem insignem ad ipsum montem è regione cœnobij huius construxit, vt habet eius epitaphium, quod in templi medio legitur. Obijt is anno millesimo quingentesimo quadragesimo sexto. In hac arce Acta publica, codices manuscripti, & sacra supellex pretiosior adseruatur. In eadem monetæ officina visitur (eius enim cudendæ ius habent) & ipsi ibidem Abbates olim, vt plurimùm, commorari solent. Hodie Serenissimus Ernestus *Bauarus, Elector & Archiepiscopus Coloniensis, itemq; Leodicensis Episcopus, cœnobij huius præfecturam, titulo Administratoris, obtinet.*

Porrò etsi in quibusdam manuscriptis Chronici Sigebertini exemplaribus, & in Actis S. Landelini à Surio editis, (ab incerto tamen auctore conscriptis) quatuor monasteriorum, Laubiensis videlicet, Aluensis, Vuaslariensis & Crispiniensis fundatio B. Landelino attribuatur; Fulcuinus tamen Abbas Laubien. cui hac in parte credendum existimamus, in MS. Chronico suo Laubiensi, diserte affirmat non nisi Lobiense & Crispiniense monasteria ab ipso esse fundata; Aluense autem & Vuaslariense à S. Vrsmaro esse instituta.

[T]om. 3. [I]unij 15.

[Q]uot monasteria S. Lande[li]no sint [f]undata.

CAP.

CAPVT. XXVIII.

Complutum monasterium, vulgò de Compludo, in Hispania.

SItum est hoc monasterium in montibus de Rabonal circa Molina Secam in loco quem *Complutum* vocant: estque fundatum à S. *Fructuoso* Abbate S. Petri de monte, postea Archiepiscopo Bracarensi, in honorẽ SS. Iusti & Pastoris: approbantibus *Cindasuindo* Rege & *Reciberga* Regina. Quorum quidem diplomata exstant in Ecclesia Asturicensi in libro priuilegiorum. Interfuit autem S. Fructuosus tamquam Archiepiscopus Bracarensis Concilio X. Toletano quod celebratum est Era 694. id est an. Christi 656. Idẽ S. Fructuosus ex hoc monasterio assumptus est, primò ad Episcopatum Dumiẽsem & postea ad Archiepiscopatum, vt dixi, Bracarensem: cuius sacrum corpus quiescit in Ecclesia metropolitana Compostellana S. Iacobi in Galizia, magna cum veneratione. 650.

Est in Hispania quoq; illustre monasterium Benedictinorum in *Monte Serrato*, Deiparæ cultu, ac miraculis celeberrimo. Distat septimo lapide à Barcinone, metropoli Catalauniæ, estq; fundatum per *Godefridum Pilosum*, primum Comitem Barcinonensem (qui floruit anno 890.) pro monialibus primùm Benedictinis. Quæ cùm in vrbẽ Barcinonensem migrare essent iussæ, monasterio S. Petri ipsis tradito, monachi mox sunt substituti. 890.

CAP.

CAPVT XXIX.

S. TRVDONIS

Cœnobium Sarchinienſe, *in opido Trudonopolitano, diœceſis & ditionis Leodicenſis.*

B. Trudo nobiliſſimis parentibus Vuilboldo & Adela, in Sarchinio apud Hasbanienſes natus, pòſt à Clodulfo Metenſi Epiſcopo inſtitutus, Metiſque in Hasbaniam reuerſus, voto, quod puer vouerat, ſatisfa-
An.606. ĉturus, in Sarchinio, ad fluuium Ciſindriam in ſua hereditate, cœnoblum proprijs expenſis fundauit; quod cum ad inhabitandum decenter aptatum, in altum perduxiſſet, dedicari fecit à ſancto Theodardo Traiectenſi Epi-
An.657. ſcopo, in honore SS. Quintini & Remigij, anno Domini ſexcenteſimo quinquageſimo ſeptimo. III. Idus Octobris. *Hac ex MS. Chronico Trudonenſi deſumſimus.*

Quieſcunt autem hoc in cœnobio S. Trudo fundator, S. Eucherius Epiſcopus Aurelianenſis, . Trudo
à Carolo Martello ſede ſua pulſus, & S. Liber- ..ijt an.
tus martyr; de quibus conſule Molanum in Na- 93.
talibus Sanctorum Belgij, & Surium.

S. HVBERTI

Cœnobium Andaginenſe, *in Arduenna.*

Cœnobij iſtius condendi auctor fuit S. Beregiſus, qui in Sarchinienſi cœnobio à S.

Trudone recens exstructo, regularibus disciplinis informatus, locum hunc à Pipino Maiore domus regiæ impetrauit. De quo Chronographus Trudonensis: Beregisus, *inquit* ex pago Condrosio ortus, & à parentibus intra monasterium S. Trudonis, sub habitu religionis, litterarum studijs & lege diuina imbuendus traditus, largiente Pipino Principe eidem læta prædia, monasterium Andainense in honore S. Petri construxit, in quo clericis ordine Canonico militantibus, ipse pater in eodem habitu est sociatus, quod modò S. Huberti in Arduēna nuncupatur, vbi Vuaso Leodiensis Episcopus, delato eodem * à Traiecto corpore dicti S. Huberti, pro Canonicis regularibus monachos instituit.

* *Alij, à Leodico.*

Ex quibus Trudonensis Chronographi verbis illud effici videtur, cum apud Sarchinienses, seu Trudonenses, tum apud Andaginenses ex primæua institutione fuisse non monachos, sed clericos, seu Canonicos, vt vocant, regulares. Quod ante nos & Ioannes Molanus, vir antiquitatum Ecclesiasticarum, præsertim nostratium, peritissimus, obseruauit.

In Natal. S. Begij 2. Octob.

Hoc porrò cœnobium S. Huberti nomine vulgò innotescit, cuius sacrum corpus ibidem piè adseruatur; quod Vuaso seu Vualcandus Leodicensis Episcopus, eodem Leodico, anno Christi octingentesimo vicesimo quarto, transtulit.

Sigeb. in Chron. an. 824.

HASNONIVM,

Vulgò Hasnon, *ad Scarpum fl. tertio lapide à Valentianis Hannoniæ vrbe.*

COenobium Hasnoniense Ioannes vir nobilissimus, illius tractus toparcha seu
An. 670. Dominus, & soror eius Eulalia, anno Christi sexcentesimo septuagesimo, construxerunt, & sanctus Vinditianus Cameracensis & Atrebatensis Episcopus II. Kal. Maij, Deo & sancto Petro Apostolo dedicauit. Fuit autem à prima institutione cœnobium sexus vtriusque: *Ita Iacobus Guisianus in manuscriptis Hannoniæ Chronicis. De fundatoribus huius cœnobij exstant versus isti perantiqui.*

Si cupis Hasnonij structores noscere templi,
Hæc metra pertracta, sic succedent tua vota.
Inclyta progenies Eulalia, sicque Ioannes,
Frater hic, illa soror, germani mente fideli,
Huius præsentis statuunt fundamina templi,
Tunc humanati Verbi dum voluitur annus,
Qui sexcentenus quoq; septuagenus habetur.
Cunctis expletis aduenit Vinditianus,
Antistes Cameracensis, templumq; dicauit,
Altithrono Domino, cuius nos lustrat imago,
Cæli clauigero, Doctori gentis amœno.
Desine mirari hic sexum duplicem famulari.
Namq; Ioannis & Eulaliæ præclara propago,
Cœnobium rexit, cetum super æthera vexit.

Hic locus enituit rigidi seruator honesti,
Vsque dies Carli durans cognomine Calui
Induperatoris, Regis quoq; Francigenarum.
Ipsius & coniux Ermentrudis vocitata,
Mundum despexit, regni fastumq; reliquit,
Huic domui sese tradens, fit Martha Maria,
Otia sectando pia, diuinisq; vacando.
Semine Cæsareo produxerat æquiuocatam
Formosam natam, meritis tamē vniuocatam,
Quam secum nutrijt consortem religionis.
Sic spreto mundo tegitur velamine nigro,
Moribus ornata fuit Abbatissa creata,
Ast eius genitor pòst Carolus Induperator,
Cœnobij, matris prece, dotes amplificauit.

De monasterio isto sic breuiter Chronographus Cameracensis, qui anno salutis 1030. *floruit:* In vico, quem dicunt Hasnum, Abbatia fuerat regalis olim atque ditissima, vbi ex maxima parte requiescunt corpora SS. Marcellini & Petri. Nunc autem degeneris seculi moribus vitiatis, vti nunc clerici pauci deseruiunt, desolatam & inopem condolemus. *Fuit autem cœnobium istud, vt & cetera Belgica, à Normannis vastatum; quod quidem monachis Benedictinis quando sit traditum, Meyerus in Annalibus Flandriæ commemorat:*

Anno Christi millesimo septuagesimo collegium Canonicorum, apud Hasnonium in Ostrouandia, conuertit Balduinus Flandriæ Comes in Benedictinum monasterium.

Vetus reparauit templum, idque ab Episcopis Lietberto Cameracensi, Ratbodone Nouiomensi, Rainero Aurelianensi curauit dedicatum III. Nonas Iunias. Ea in dedicatione interfuisse reperio corpora Sanctorum Marcelli, Piatonis, Saluij, Amati, Donatiani, Vedasti, Amandi, Audomari, Gisleni, Vincentij, Bertini, Vuinoci, Vuandregisili, Bauonis, Euerardi, Euberti, Landelini, Hugonis, Aichadri, Eusebiæ, Rictrudis, Aldegundis, Ragenfredis, Reginæ, & Vualdetrudis.

Hæc ipsa paullò aliter & fusius in Chronicò suo Bertinensi narrat Iperius: Balduino Insulano Flandriæ Comiti successit filius eius Balduinus, à puero nutritus in aula Imperatoris Henrici. Hic in adolescentiæ suæ tempore decidit in tantam infirmitatem, vt ei pater in manu candelam teneret, extremum spiritum exspectans. Et ecce subitò resumptis viribus, patri suo dixit: Pater ab hac infirmitate euadam, si mihi dare volueris locum de Hanon, vt ibi monasterium ædificare possim. Hæc vera erunt, quia statim hoc mihi sancti Marcellinus & Petrus promiserunt. Pater annuit, & filius sanus effectus est. Subuerso igitur Hanon castro, raptorum latibulo, ædificauit ibidem monasterium Hanonense in honore SS. Apostolorum Petri & Paulli, & SS. Martyrum Marcellini & Petri & propter hoc vocatus est Balduinus Hanonensis. Dictus est etiam Balduinus Pius, quia totus erat deditus operibus pietatis, viduarum, orphano-

phano-

phanorum, Ecclesiarum, pauperum, & oppressorum amator & defensor præcipuus. Hic adhuc viuente patre duxit vxorem Richildem viduam Hermanni Comitis Montensis, ex qua duos habuit filios, Arnoldum & Balduinum. Regnauit autem solus tribus annis, & obijt anno Domini millesimo septuagesimo, & sepultus fuit in Hanon, quod ipse An.1070.
fundauerat, monasterio. *Hactenus Iperius.*

CAPVT XXX.

Monasterium S. Romani de Hornisga, hodie S. Romani de Ornixa *in diœcesi Toletana.*

FVndauit hoc monasterium ac dotauit *Cindasuindus* Rex & vxor eius *Reciberga*, 684.
Era 684. in honorem S. Romani monachi circa opidum de Toro. Agit de hoc monasterio S. Ildefonsus, & S. Isidorus in chronico his verbis. *Cindasuinthus regnauit annos ...nitis, gloriosus vel insignis, orthodoxus, & verè ...ius, hic à Deo habuit regnum anno V. Imperij ...ui Toleto Era de LXXXIII. Memoratus itaque Rex Gothorum regnauit annos VI. menses IX. dies XI. Extra Toletum pace obijt, in monasterioq; S. Romani de Hornisga secus fluuium Do...ij quod ipse à fundamento ædificauit, intus Ecclesiam ipsam in cornuto per quatuor partes, monumento magno sepultus fuit.* Est hodie Prioratus annexus monasterio Regio Vallisole-

tano S. Benedicti. In sacello quodam veteris huius templi exstat marmor cum hac inscriptione. *Hîc sunt reliquiæ S. Romani monachi, S. Martini Episcopi, S. Martinæ virginis, S. Petri Apostoli, S. Ioannis Baptistæ, S.* Aciscli, *& aliorum numero Sanctorum.*

Ceterum Patronus huius monasterij non est S. Romanus martyr Antiochenus an. Christi 313. passus, sed S. Romanus monachus vt ex dicta inscriptione liquet. Quis autem fuerit iste Sanctus Monachus in cuius honorem Rex Ciudasuinthus, dictum monasterium fundauerit certò non constat. Ecclesia certè celebrat ac colit S. Romanum monachum, quo ad vitæ necessitatem ministro vsus est S. Benedictus vt Romanum Breuiarium loquitur 21. Martij. Cuius quidem corpus quiescit Altisiodori in Gallia. Fuit & alius S. Romanus Abbas apud Lugdunum Galliæ, qui cum S. Lupicino vixit in deserto & floruit anno Christi 564. eiusque festum celebratur 28. Februarij.

Monasterium S. Petri de Monte in Hispania.

SItum est hoc monasterium in Vergisco Hispaniæ prouincia vulgo *El Vierzo* nuncupata, estque excitatum à S. *Fructuoso*, principis illius prouinciæ filio, &
684. Archiepiscopo Bracarensi Era 684. Post S. Fructuosum successit S. Valerius qui illud

circa

circa Eram 700. mirificè auxit: quod & postea fecit S. Gennadius, Episcopus Asturicensis collapsum instaurauit ac consecrauit iuxta veterem hanc inscriptionem.

Insigne meritis B. Fructuosus postquam Complutense condidit cœnobium, nomine S. Petri, breui opere, in hoc loco fecit oratorium, postquam non impar meritis Valerius sanctus opere Ecclesiæ dilatauit. Nouißimè Gennadius presbyter cum duodecim fratribus restaurauit. Era D. CCCCXXXIII. Pontifex effectus, à fundamentis mirifice, vt cernitur, denuo erexit: non oppreßione vulgi, sed largitate pretij, & sudore fratrum huius monasterij. Consecratum est hoc templum ab Episcopis quatuor, Gennadio, Astoricense, Sabarico Dumiense, Feruniuio Leyconense, H. Dulcidio Salmanticense, sub Era nouies centena decies quina terna, & quaterna VIIII. Kalend. Nouemb.

Ceterum vita S. *Fructuosi*, itemque S. *Valerij* Abbatis monasterij S. Petri de Monte, vt & testamentum S. *Gennadij* exstant apud Prudentium Sandouallum prima parte de Fundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania. Ipsum originale testamentum exstat in Archiuo monasterij S. Petri de monte, quod anno 1575. à se visum cum alijs plurimis libris manuscriptis, testatur Ambrosius Morales, Philippi

II. Hispaniarum Regis Chronographus. Quiescit autem S. Gennadius in monasterio S. Iacobi de Pennalba à se fundato, quod vulgò *S. Genacio* nuncupant: estque hodie Ecclesia parochialis, cuius possessor Abbas vocatur & dignitatem in Ecclesia cathedrali Asturicensi obtinet. Ad tumulum S. Gennadij hodieq; frequentissimus est piorum hominum concursus. Quiescit ibidem *S. Fortis*, S. Gennadij discipulus & Episcopus Asturicensis, itemque *S. Vrbanus* illius monasterij Abbas.

Testamentum S. Gennadij Episcopi Asturicensis.

SAnctissimis, gloriosissimis Dominis triumphatoribus, post Deum mihi fortissimis patronis, cælorum clauiculario in arce Apostolatus constituto electissimo Petro, æquali vocatione Andreæ almifico, Iberiæ terminos Iacobo clarissimo, atque hero Thomæ assfeclis Christi & eius Martyribus à constitutione mundi Deo notis Apostolis.

Cliens seruus vester Gennadius, pauper meritis, abundans sceleribus, indignus Episcopi, certissimè credo, firmissimè teneo, & indubitanter scio, quod vos, ô pijssimi & strenui patroni ad vnam Domini vocantis vocem, statim omnia quæ mundi sunt, mundo reliquistis, indefesse adhærentes vestigijs Saluatoris, vt neque puncto quidem secederetis ab illo, etiam neque ad funus patris, se-

ptima diuinæ ſapientiæ haurientes prædicatores egregij effecti, vniuerſum mundum lumine veritatis illuſtratis: & quod ore docuiſtis, & per effuſionem ſacratiſſimi cruoris veſtri roboraſtis. Quid igitur ego miſerrimus agam? quod immeritus in hac vocatione adcitus, neque opere, neque prædicatione ſum idoneus? illam comminantis Prophetæ, imo Domini vocem expaueſco, dicentis: Peccatori dixit Deus: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? tu verò odiſti diſciplinam: nam Vas electionis, præceptor Gentium mirificus, qui ſupra cælorum viſibilia raptus ſidera, verbo Domini paſtus ac refectus, metuens noſtri detrimentum, de ſeipſo dicebat: Ne fortè alijs prædicans ipſe reprobus efficiar, conſcientiæ meæ teſtimonio perterritus, & piaculorum pondere grauatus, patrocinium veſtrum exopto humillimus, vmbraculum culminis veſtri expecto obnixus, defendi ac tueri interuentu veſtro fide intrepidus, nihil hæſitans, nihil dubitans, vt quidquid petieritis à patre cæleſti, fiet vobis, & ideo dũ paſtor paſtorũ apparuerit, dum in gloria maieſtatis aduenerit, dum in conſpectu eius ignis præceſſerit, cùm in throno claritatis ſimul & formidinis ad iudicium ſederit, & vos & omnes Sancti cum eo ſeſſuri ſupra thronos iudicantes, quæſo, vt ad optimum regem pro me interpelletis, vt ſupereminear miſericordia iudicium & transferar à ſiniſtrorum,

& horum gregibus ſum dexter agnus vellere indutus, & qui ſeſſionis non mereor cathedram, aſtare conſpectibus diuinitatis abſque pauore meritis veſtris valeam. Cumque adhuc ſub patre Apoſtoli, & ab batemec Arandiſelo, in Ageo monaſterio degerem, vitam eremitarum delectatus cum duodenis fratribus & benedictione, ſcilicet ad ſanctum Petrum, ad ſanctam eremum perrexi qui locus poſitus à beato Fructuoſo, & inſtitutus poſtquam ſanctus Valerius eum obtinuit; quantæ autem vitæ ſanctitatis fuerint & quanta virtutum gratia, & miraculorum emolumenta enituerint, Hiſtoriæ & vitari um eorum ſcripta declarant: nam ſupra factum loculum in vetuſtatem reductum, pe ne obliuioni deditum, vepribus ſeu denſiſſimis ſiluis opertum, & qui magnis arboribus ex immenſitate annorum adumbratur auxiliante Domino, cum fratribus reſtaura ui, ædificia inſtruxi, viridas & pomares plantaui terras de Ocalido eieci, horta & omni quæ ad vſum monaſterij pertinent impoſu. Sed æmulus virtutum, vitam noſtram inuidens, quaſi pro ædificatione multorum mentes plurimorum excitans, ad pontificatur Aſtoricæ, ad ſuburbia attractus ſum, i qua multis annis inuolens & magis in principium perdurans quam ſpontanea ment ſed neque plenè corporis ibidem commora ui. Omnem ſolicitudinem, omnemque induſtriam erga ſupradictam eremum exer

cens

cens, Ecclesiam S. Petri, quam dudum restauraueram, miris ædificaminibus reuoluens ampliaui, & in melius, vt potui, erexi, deinde autem in montibus illis aulam nomine S. Andreæ construxi; aliudque monasterium ad ordinem monasticum, inter vallum distendens in memoriam sancti Iacobi; tertium construxi, quod vocatur Pennalba; inter vtrumque vero locum est qui dicitur ad Silentium: in honorem S. Thomæ quartum oratorium fabricaui, & vnaquæq; Ecclesiam, donaria, munuscula, vel libros vnicuique nunc offero segregatim, & in nunc habeant per hoc testamentum disponere opto, & Præsulum, seu Principum præceptione adfirmare decerno, atque sæculis infinitis diu valitura persistere & permanere iubeo. In primis monasterium S. Petri, omnia quæ in circuitu eius sunt, pomares, & terras, cunctaque per terminos suos.

Item in Oza, villa quæ dicitur S. Maria de Valle, de Scalius cum tota sua hereditate, seu etiam alia Ecclesia Sanctorum Iusti & Pastoris, terras, vineas, pomares, horta, molina, ex integro validitatibus præstitis, & adiacentes per terminos suos ab integritate sint propria monasterij sancti Petri, & nihil communionis ibidem habeant. Sed perceteræ Ecclesiæ, quæ in supradicta eremo constructæ sunt, nisi fortè vnanimitatis gratia aliquid pro misericordia concessum fuerit. In thesauro denique memoratę

Ecclesiæ sancti Petri offero calicem cum patena, insuper Euangeliorum, & coronas argenteas, signum crucero, & lucernam ex ære, libros Ecclesiasticos, id est, psalterium Comicum, Antiphonarium, manuale orationum, ordinum, passionum & horarum; Ecclesiæ verò S. Andreæ omnes terras quascumque habet per terminos suos, & pomares, vel quidquid ab hodierna die ibidem fratres augmentare valuerint; similiter libros Ecclesiasticos, id est, Psalterium, Antiphonarium orationum, comicum, manuale, ordinum, passionum, vasa autem altaris, calicem argenteũ cum patena & coronam, signum, crucem, & lucernam æream: eidem monasterio Ecclesiæ S. Iacobi terras, pomares, quas per circuitum eius & terminos habet; libros, psalterium comicum, antiphonarium, orationum manuale, ordinum, passionum, in thesauro Ecclesiæ, calicem, coronam, & super eglangeliare argenteum, lucernam, & signum æreum. Item Ecclesiæ S. Thomæ terras, & pomares, per terminos suos libros, psalterium, in thesauro Ecclesiæ calicem, coronam, lucernam & signum æreum; hæc omnia supra comprehensa vnaquæque locum sigillatim & separatim proprium vindicent suum, neque vnum cum altero communionem habeat, sed vnaquæque Ecclesia sibi vindicet quod segregatim offero. Restat autem, quia non in solo pane viuit homo, sed omni verbo quod procedit de ore Dei, vt ceteros libros

tam

tam diuinos, id est, biblithecam totam, moralia Iob, Pentateuchum cum historia Ruth liber vnus, siue etiam & specialiter Docorũ, id est, vitas patrum, item moralium, Ezechielum, item Ezechielum, Prosperum, genera officiorum; etymologiarum catha Iuanis, libros Trinitatis, liber Apringi, epistolæ Hieronymi. Item etymologiarum, glossomatum, liber comitis, liber regularum virorum illustrium; hos omnes libros iubeo vt omnibus fratribus in istis locis communes sint, nec quisquam eorum pro dominatione sibi vindicet, sed, sicut dixi, per partes & in commune possidentes videant legem Dei, & ad suprascriptas Ecclesias percurrant, verbi gratia, vt quantoscumque fuerint & eis in S. Petro, alios tantos in S. Andrea, & alios tantos similiter in S. Iacobo, & multo eo disponentes istos quos quo legerint, in vno monasterio commutent eos cum alio ita per singula loca discurrentes, vt tutos eos communiter habeant, & totos per ordinem legant, ea dumtaxat ratione seruata, vt nulli liceat ex his in eo loco transferre, donare, vendere, aut commutare, sed tantùm in his locis permaneant, & in hac eremo fundata sint, seu etiam si adhuc alia oratoria infra istis montibus constructa fuerint, habeant participationem in his specialibus libris; si quis autem frater aut Abbas de his locis egressus aliud monasterium in alio loco ædificare voluerint, non habeat licentiam asportare, neque eijcere

ex omnibus quæ in hoc teſtamento reſonant
neque transferre de proprio loco vbi nunc il
lud confero, ſed tantum in his locis quæ fue
rint de termino S. Petri, vſque ad Pennalban
ſemper ea ibi conſiſtere decerno, inſtituo, &
iubeo. Si quis præruptor Princeps vel Iudex
Pontifex, Abbas, Presbyter, Monachus, Cleri
cus ſeu laicus, hoc votum meum infringere
aut immutare voluerit, aut ſecus quàm hæ
ſcriptura continet agere diſpoſuerit, in pri
mis orbatus hac careat luce, vlcere peſſim
diuinitus vltus à planta pedis vſque ad ver
ticem capitis riuos vulnerum percurrente
madefactus, ſcaturiens vermibus, terror &
horror fiat omnibus viſibus, & in futuro cum
impijs & ſceleratis obrutus, tradatur flammi
vltricibus; inſuper ſecularia damna mulcta
tus, coactus à iudice conferat ipſi Eccleſi
quantum auferre conauerat per vndecuplum
& hoc teſtamentum firmiſſimum vigorem re
tineat in perpetuum. Factum & confirmatur
teſtamentum Era 953. Sub Chriſti gratia Gen
nadius Epiſcopus hoc teſtamentum quod fie
ri volui, manu mea roboraui, Ordonius Sere
niſſimus princeps confir. Celoira Regin
confir. Ermigius Dei gratia Epiſcopus, Dida
cus Dei gratia Epiſcopus confir. Segere-
dus confir. Dulcidius confir. Sarra-
cinus, qui notarius.

{:o:}

CA

CAPVT XXXI.

BLANGIACVM,

Tertio lapide ab Hesdino Artesiæ opido.

S. Berta nobilissimo genere nata cùm Sigifrido illustri viro nupsisset, ex eo genuit filias quinque, Gertrudem, Deothilam, Emmam, Gesam, & Gestam. Defuncto posthmodùm marito, & Blangiaci in villa sua honorificè sepulto, B. Berta totam spem suam Deo committens, ad omnipotentis Dei seruitium se contulit, pretiosissimos apparatus deposuit, ac sacro se sanctimonialis habitus velamine velare non destitit. Igitur diuinitùs admonita, sagaci animo cogitare cœpit, qualiter in sua possessione potuisset construere Ecclesiam in honore Domini nostri Iesu Christi, eiusque genitricis beatissimæ semperque virginis Mariæ.

Anno itaque incarnationis Domini nostri Iesu Christi sexcentesimo octogesimo secundo, in Blangiaco pijssima Berta monasterium ædificare cœpit, in pago Taruanorum, in propria possessione, quod Domino tribuente cum summo honore finetenus deductum est. *Et infra.* An.682.

Beatissima Berta augebatur in operibus bonis. Nam cœpit ædificare claustra monasterij decentissima. Construxit nempe vnam, extra

tra portam, Ecclesiam sancti Audomari confessoris, vbi sacerdotes vel clerici ipsius cœnobij diuinum persoluerent officium, aliam etiam ædificauit in honore S. Vedasti, tertiam verò in honore beati Martini confessoris atque Pontificis construxit. Alias itidem septem ædificauit in prædijs suis, quas omnes dedicare petijt in honore sancti Martini. *Hæc ex historia vitæ sanctæ Bertæ, quæ Blangiaci & apud nos exstat manuscripta, hausimus.*

Porrò Sigefridus, beatæ Bertæ maritus, Comes fuit Pontiuensis (quem Picardiæ tractum vulgò Ponthieu nuncupant,) & frater Adalbaldi Ducis, mariti sanctæ Rictrudis Marchianensis, Iperio teste in Chronico suo Bertinensi: Adalbaldi, *inquit*, Ducis fratres fuerunt Sigefridus Comes Pontiuensis, maritus sanctæ Bertæ Blangiacensis, & Erchenaldus Maior domus Clodouei, filij Dagoberti. Erchenaldus Adalbaldo defuncto, in eius terra reædificauit Duacum castrum, & in eo construxit Ecclesiam beatæ Dei genitricis, quæ Ecclesia nunc dicitur beati Amati confessoris. Idem quoque Erchenaldus, consilio beati Fursei, cui valdè familiaris fuit, suis proprijs sumptibus construxit monasterium sancti Petri in Latiniaco; itemque in Perona, allodio suo proprio, monasterium sancti Fursei, in quo ipse sanctum Furseum sepeliuit, & ipsemet Erchenaldus nunc sepultus requiescit. *Hactenus Iperius.*

Fuit itaque Blangiacense cœnobium princi-

pio sacrarum Virginum domicilium: quod quidem à Normannis vastatum monachi Benedicti Balduino Barbato comite Flandris imperante, sumtibus Hersendis pia ac diuitis matrona instaurarunt.

Monasterium S. IOANNIS IN MONTE, *apud Taruanam Morinorum vrbem, olim situm, nunc in vrbe Iprensi, in Comitatu Flandriæ.*

THeodericus Galliæ Rex in expiationem cœdis S. Leodegarij Episcopi Augustodunensis, anno Christi sexcentesimo octogesimo sexto, in monte, haud longè à muris vrbis Morinensis seu Taruanensis sito, cœnobium istud in honorem S. Ioannis Baptistæ construxit. *An. 686.* Destructum verò est à milite Caroli V. Imperatoris obsidionem parante, anno millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio, vti & vrbs ipsa post deditionem funditùs est excisa. Monachi autem postea in Flandriam venere, eiusque Balliolanam Sancti Antonij, vt vocant, Præceptoriam, seu monasterium, Philippus II. Hispaniarum Rex, & Belgarum Princeps, Pontifice Romano consentiente, adsignauit. *An. 1553.* At verò ob hostiles Ostendanorum militum excursus, inde Ipras, anno mil- *An. 1596.*

lesimo quingentesimo nonagesimo, sese re-
ceperunt, ibique fixum ac perpetuum illi
domicilium Albertus & Isabella Austriac
Belgarum Principes, annuerunt. Sicque B
Ioannis Taruanensis Abbatia, quæ olim Arte-
siæ fuit, in posterum inter Flandriæ Abbatia
numerari poterit. *Hæc ab Huberto Dubraio
ciue & amico nostro, eiusdem cænobij olim alu
mno, pòst Affligemensi Præposito, nuper defuncto
accepimus.*

S. VVINOCI

*Cænobium, intra muros Vuinocibergensis opidi,
in Flandria.*

S. VVinocus hoc in cœnobio quiescit.

REgnauit Clodoueus Rex annis duobus,
cui successit Hildebertus frater eius.
Hoc tempore Heremarus vir nobilis, villam
suam VVormhoult dictam in Flandria, supra
fluuium Pena, beato tradidit Bertino. San-
ctus verò Bertinus considerans viros De
Vuinocum & tres fratres eius in Dei seruitio
plus ceteris profecisse, eos illò misit mona-
steriolum construere, conuentum congrega-
re, Christique pauperibus hospitia præpara-
re. Quibus Heremarus iam dictus villam
suam VVormhoult, cum appenditijs eius
priuilegij sui assertione firmauit: quod si
incipit: Omnibus præsentibus & futuris, qu
Christianâ censentur &c. Actum in Sithi
monasterio, Kalendis Nouembris, anno pri-
mo Hildeberti Regis. Illi conuenticulo bea-

tus pa

tus pater Bertinus sanctum concessit præesse Vuinocum, vbi multis miraculis concomitantibus, Domino finetenus inseruiuit. *Sic Iperius in Chronico MS. Bertinensi, qui de S. Vuinoco, eiusq́; tribus fratribus, hæc itidem commemorat: Circa annum Christi sexcentesimum sexagesimum primum*, beatus Christi confessor Vuinocus, Iudicail Britonum Regis filius, & S. Iudoci frater spreto mundo, sceptrumque regale virgâ regularis disciplinæ commutans, sub beato patre Bertino in Sithiu monasterio, monachus efficitur, cum tribus fratribus suis Kadanoco scilicet, Ingenoco, & Modoco. Præerat tunc beatus pater Bertinus turbæ monachorum CL. inter quos VVinocus, quasi stella matutina præ cæteris clarescebat. *An. 661.*

Obijt autem S. VVinocus anno Christi septingentesimo decimo septimo, hoc ipso in cœnobio Vuormholtensi conditus. *An. 717.*

Huius sancti viri meritis, & cœnobij dignitate illectus, Gerardus Comes Sperliacensis anno 852. Sperliacum prædium suum Vuormholt anis cœnobitis aßignauit, monasterio ibidem ædificando. Vtrumque porrò cœnobium paullò post à Danis est euersum, corpusq́; S. Vuinoci Audomaropolim Artesiæ translatum. *An. 852.*

Ceterum Balduinus, cognomento Caluus, Flandriæ Comes, cum aduersus barbarorum incursus præsidijs & vallo Bergas cõmuniuisset, an-

non-

An.920. *nongentesimo vicesimo, obnitentibus Audoma ropolitanis, S. Vuinoci corpus Bergense ad op dum transtulit, & in Canonicorum secularium Basilica, à se in honorem SS. Martini & Vuino ci constructa, collocauit. Post autem Canonic diuina officia negligenter peragentibus, Bald*

An.1028. *nus Barbatus, itidem Flandriæ Comes, anno mil lesimo vicesimo octauo, Bergis S. Vuinoco cœno bium construxit, eoq́; corpus sacrum ex Canoni corum Basilica transtulit. Monachis autem e Bertinensi monasterio euocatis pulsorum Ca nonicorum possessiones, censusq́; VVormhou tanos attribuit. Hæc ferè Meyerus in Annalibu Flandriæ.*

De his ipsis rebus sic Iperius Chronographu Bertinensis: Sanctorum corpora, Bertini, Au domari, atque Vuinoci à B. Folquino Episco po Morinensi, sub terra recondita fuerar propter metum Danorum. Post hoc Come Flandriæ Balduinus Caluus à nobis corpus Vuinoci vi ablatum Bergis in Ecclesiam Ca nonicorum, quam ipse in honore SS. Marti ni & Vuinoci fundauerat, collocauit. Nun vero Domini Roderici Abbatis anno secun do, Flandrensis Comes Balduinus Barbatu apud Bergas in arce castellum ædificare cœ perat; sed mutato consilio monasterium il prope ædificauit, in honore S. Vuinoci. Cuiu caussa fuit hæc: Canonici S. Martini Be gensis iam dicti, de sua religione minùs soll

citi, diuina officia paruipendebant. Quod Comes experiri volens, quâdam nocte dum custos ad pulsandum Matutinum Ecclesiam aperiret, habitu mutato quasi oraturus intrauit. Custos pulsatis Matutinis, nulloque veniente claudere voluit Ecclesiam & Comitem, quem plebeium existimabat, compulit exire. Quo dicente se velle audire matutinum, respondit totum esse completum, nec Canonicos ad matutinum surgere solitos. Sicq; Comes certificatus de illorũ irreligiositate, Canonicos omnes expulit, prætermisso castro, quod incœperat, monasterium S. Vuinoci ædificauit. Corpus B. Vuinoci ab inferiori Ecclesia, id est, Canonicorum ad hoc nouum suum monasterium transtulit, & monachos sumptos de monasterio S. Bertini in illo loco collocauit, dans eis bona Canonicorum prædictorum, cum bonis de VVormhoult, addens & de suo. Istudque monasterium Domino Roderico Abbati modo & Ecclesiæ S. Bertini dedit perpetuò possidendum. Hoc est, quod nunc dicitur monasterium S. Vuinoci Bergensis. Quod ipse Rodericus septem annis per se rexit, & tandem eis Abbatem præfecit Germanum Sithiensem monachum, qui vix quadriennio vixit. Post quem Abbatem ibidem ordinauit Rumoldum monachum suum.

S. VVinoci cœnobium in Monte seu Bergis S. VVinoci ædificat.

Quomodo autem Bergense hoc monasterium à Bertinensi fuerit separatum, propriumq́; acceperit Abbatem, ita narrat idem Chronographus

Bertinense: Durantibus bellis Roberti Frisij, Flandriæ Comitis, contra Richildem, & filium eius Arnulfum, itemque Philippum Franciæ Regem, & Domino Heriberto Abbate nostro absente & apud Antissiodorense monasteriũ suum moram trahente, regiminis sui anno quinto, Rumoldus Abbas S. Vuinoci Bergensis, nosterq; monachus obijt. Quo defuncto, sicut assolent ablato capite membra dissolui, monachi Bergenses, spretâ obedientiâ Abbatis nostri S. Bertini, elegerunt Abbatem non de collegio S. Bertini, vt tenebantur, sed de suo Bergensi collegio sumptum. Quod tamen eidem in partem cessit contrariam. Nam propter hoc vitium, quod fortè Dominus in eo puniuit, dum monachos suos ad religionem compelleret, inuidè murmurabant, & dedignabantur eidem obedire, quem dudũ habuerant socium. Vnde seditionibus & conspirationibus eum turbare non cessauerunt. Flandria etiam tota bellis & inquietudinibus agebatur. Quare monachos suos cohibere non poterat. Igitur Bergenses monachi, de quodam iuuene nobili Ingelberto, filio filiæ Comitis Flandriæ Balduini Barbati, spem concipiunt, vt illum sibi præficerent, si Ermẽgerum deponere possent. Putabant enim iuuenem eorum voluntatibus faciliter indulturum. Multis igitur & falsis Ermengerum culpantes, eum per Hugonem Diensem Papæ Legatum deponi fecerunt. Cum ergò innotuit Roberto Frisoni, qui tunc Flandris

præe-

præerat, Ermengerum ſic depoſitum, Ingelberto non conſenſit, ſed quemdam cognatum ſuum, nomine Manaſſem, de monaſterio Virdunenſi, eis nolentibus & reclamantibus, quibuſdam & de monaſterio recedentibus, præfecit, anno milleſimo ſeptuageſimo octauo; qui prudenter res Eccleſiæ ſuæ diſponens, à Papa Gregorio anulum, mitram & ſandalia impetrauit. Sed ab inuidis accuſatus, & à Comite de dilapidatione in cauſſam tractus, reſpondit non Comitem, ſed ſe eſſe Abbatem, & de ſuo non Comitem, ſed ſe diſponere poſſe & debere. Quo reſponſo Comes indignans, ei Eccleſiam Bergenſem prohibuit. Manaſſes igitur aſſumptis ſibi quæ poterat, cum priuilegijs & inſignibus ſuæ dignitatis abſceſſit: & ſic vſque hodie Bergenſis Eccleſia Pontificalibus caret. Ab hac die Ingelbertus præfatus, communi conſilio Abbas in Bergis efficitur. Et ſic tumultuantibus Flandris, & duobus tantæ nobilitatis viris ſucceſſiuè ibidem Abbatibus inſtitutis, Bergenſes ab obedientia Abbatis S. Bertini ſunt abalienati; Abbate noſtro Heriberto abſente, impellenteque potenti manu Principis, nemineque contradicere præſumente ſeu audente. *Hactenus Iperius.*

Quâ porrò ratione apud Bergenſes Cluniacenſis reformatio ſit inſtituta, ex eodem Iperio audimus: ANNO CIↃ.CI. Ingelbertus Abbas S. Vuinoci Bergenſis, poſtquam XXXI. annis, illam Eccleſiam rexiſſet, poſitus in mortis *An.* 1101.

articulo, palam confessus est Dominum Ermengerum Abbatẽ suum, à se regnandi cupiditate minus iustè depulsum. Igitur eo defuncto anno CIↃ. CI. Bergenses Ermengerum resumserunt Abbatem, qui per Papam & Episcopum Morinẽsem approbatus vix triennio superuixit. Tunc Bergenses de suis electionem fecerunt. Episcopus autem videns illam Ecclesiam indigere correctione, Roberto Comiti Flandriæ indicauit illam Ecclesiam per virum religiosum corrigi fore necesse. Comes hortatu suæ coniugis Clementiæ, per Lambertum Abbatem nostrum inductæ consensit. Igitur instinctu Abbatis nostri, Hermetem Priorem nostrum hîc à puero nutritum, tunc Cluniaci commorantem, Abbatem in Bergis ordinauit. Die præfixo Comes Bruno Apostolicæ Sedis Legatus, Ioannes Episcopus Morinensis cum clero, Abbas quoque noster cum Abbate nouo & monachis nostris, quos illuc ad ordinem introducendum adduxerat, in Bergis adsunt.
An. 1104. Bergensibus quaquauersum dispersis, Abbas Hermes inthronizatur, an. Domini millesimo cẽtesimo quarto, qui diruta pœnè reperit omnia, sed spẽ suam in Deo ponens opus aggreditur, sic vt in breui, quoad spiritualia, multi confluerent ad conuersionem, & quoad temporalia in ædificijs & possessionibus per eum retractis & acquisitis, Ecclesiæ suæ magnam sentiret emeliorationem.

Sic Lambertus Abbas in hac mutatione

Bergensi duo magnifica fecit. Primò nos ad nostram Ecclesiam, & quæ nostra fuerant, restituit. Secundò quia locum quasi ex toto lapsum in toto reparauit. *Hactenus Iperius.*

HVNOCVRTENSE

Monasterium in diœcesi quidem Cameracensi, sed in ditione regni Galliæ, ad Scaldim fl. tertio lapide à Cameraco situm.

QVidam vir nobilis Amalfridus nomine, monasterium in sua proprietate construxerat, in pago Cameracensi, supra fluuium Scaldim, in loco vocato * Hinilficurte, in quo monasterio filiam suam Aurianam fecerat Abbatissam. Hoc monasterium cum suis pertinentijs, ipse Amalfridus beato Bertino donauerat, eo tamen tenore, vt ipse & filia eius Auriana, eumdem locum, quamdiu viuerent, tenerent, sed post vtriusque obitum sanctus Bertinus, eiusque successores hoc haberent, tenerent, & quemcumque vellent, eidem proponerent Quam donationem Amalfridus priuilegij sui traditione firmauit: quod sic incipit: Quantum intellectus sensus humani &c. Actum Veromanduis, Februarij die octauo, anno XI. Regni Theoderici gloriosissimi Regis. Quod Amalfridus regali priuilegio confirmari fecit, quod sic incipit. Quoties recta postulatio, &c. Datum Kalendis Aprilis, XIII. regni nostri in Pa-

* *Aut* Hunulficurte.

risiaco palatio. Deinde Amalfrido Aurianaque defunctis, moniales ibi succedere S. Bertini successores inhibuerunt, & monachos ibi statuerunt, Ecclesia itaq; illa subiecta fuit Abbati S. Bertini. Quomodo verò sit abalienata, & ab hac obedientia nostra recesserit, scripta nostra non continent. *Sic Iperius in Chronico suo MS. Bertinensi.*

Fuit autem cœnobium Hunocurtense, à prima institutione, sexus vtriusque, & à sancto Vinditiano Cameracensi Episcopo consecratum, adstante Sancto Lamberto Traiectensi Episcopo. Lib. 1. *Testatum id reliquit his verbis Chronographus Cameracensis:* Vinditianus Pontifex in vico, qui à sede Cameracensi fere VII. milliaribus distans, vocabulum Hunolcurth ab antiquis accepit, monasterium, accersitis secum non paucis Coëpiscopis, vnaq; etiam beato Lamberto Leodicensi, martyre pretiosissimo, ad laudem Dei & venerationem S. Petri cõsecrauit, ibiq; clericos & sanctimoniales cõstituit.

Lib. 2. *Idem Chronographus, libro secundo, de cœnobij huius auctore ista refert:* Transeamus ad monasterium sancti Petri in villa Hunulcurt, vbi sanctam Pollinam quiescere certò reperi. Hoc nimirum illustris vir Amalfridus, cum vxore Childebertana fundauit, deputatisque sanctimonialibus filiam suam Aureanam præfecit; fuitque olim religione florens & opibus. Nunc autem, postquam viris militaribus beneficiatum est, ad paucos Canonicos deriuatur.

Ex quibus verbis patet in Hunonis curia Canonicos aliquamdiu resedisse: quibus amotis Benedictini demum successerunt, qui hodieq; locum istum possident.

De SS. Pollina & Valeria virginibus, itemq; S. Liefardo, quorum reliquiæ hîc olim quieuerunt, vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij.

CAPVT XXXII.

S. Mariæ ad Martyres monasterium, apud vrbem Treuerensem.

HAbet id nomen à SS. Martyribus Thebæis, eò loci anno 291. trucidatis, fuitque olim Regum Galliæ palatium, quòd in basilicam Deiparæ conuersum est anno circiter 380. à *Felice* Treuerensi Episcopo. Idem postea conuersum est in monasterium anno circiter 694. à S. *VVilibrordo* Vltraiectensi Archiepiscopo Galliæ Belgicæ Apostolo. 694. In hoc monasterio adseruatur altare portatile S. VVilibrordi quod vir Dei circumferre solitum est, cùm Batauiam ac Frisiam, Euangelium prædicans peragraret. Monasterium istud à Normannis anno circiter 696. vastatum, Theodericus & Egbertus Archiepiscopi Treuerenses instaurarunt. Ita ferè Bruschius.

Cella monachorum, hodie Ethonis monasterium.

ID situm est ad Nigram siluam prope Kentzhingum, non procul à Rheno, fundatumque anno circiter Christi 700. à *Vigero* vel
700.
Vvingerno monacho, postea Argentinensi Episcopo Anno 734. renouatum est auctumque ab *Ethone* Comite Haspurgico, qui eiusdem loci primus Abbas fuit, ac demum Argentinensis Episcopus: à quo Ethonis monasterium hodieque dicitur: vnde & versus isti nati.

Anno ter deno septingentesimo quarto,
Antistes claustrum renouando condidit Etho.

CAPVT. XXXIII.

EPTERNACENSE

S. Vuillibrordi monasterium, in Ducatu Luceburgensi, tertio à Treueris milliari.

EPternacum apud Leucos (à quibus Luceburgenses, seu Leuceburgenses nomen traxisse videntur) vetustum est opidum, quod originem ac florem suum debet illustri huic cœnobio per B. VVillibrordum, Batauorum ac Frisiorum Apostolum, à fundamentis excitato. Porrò Epternacensis agri medietatem vnam

Pipi-

Pipinus Herstallius, *Dux Francorum & Maior domus regiæ, eiusque coniux* Blittrudis, *Hugoberti filia, B. VVillibrordo dono dederunt. Alteram verò medietatẽ, ab* Irmina *Abbatissa, Dagoberti Galliæ Regis filia (quæ adiutante patre, virginum apud Treueros monasterium, quod* Horreum *nuncupant, fundauit) idem vir sanctus impetrauit, eoq́ loci insigne monasterium in honorem SS. Trinitatis, S. Ioannis Baptistæ, & SS. Apostolorum Petri & Paulli exædificauit. Harum rerum testem idoneum habeo Theofridum Abbatem Epternacensem in historia vitæ S. VVillibrordi, quæ Epternaci & apud nos exstat manuscripta:* Dux, *inquit*, excellentissimæ generositatis Pipinus, cum Blittrude conthorali sua, æquè generosis orta natalibus, tertio Idus Maij, anno duodecimo Childeberti gloriosissimi Regis, dedit B VVillibrordo Epternacensis fisci medietatem integram, à Theodardo egregij Ducis Theotharij filio sibi traditam, Irmina verò, Dagoberti Regis filia, hereditario iure, possessam, cum omnibus appenditijs, & adiacentijs suis, cum villa montis sita in pago Tulbiacensi, in Kalendis Decembris addidit partem alteram. Idem munificus Princeps, sub chirographi conscriptione, anno quarto Regis Dagoberti, sexto Nonas Martij, tradidit illi villam in pago Mosariorum sitam, & à præterfluẽtis fluuij nomine Suestram nuncupatam, & egregiæ Blittrudis sagaci industria ab ingenuis viris pecuniæ

 impen-

impendijs comparatam. Et quia vtriusqu loci situs tam sapienti architecto visus est a moenus, & coenobialis vitæ studijs apprim aptus & dignus, in vtroque iactis fundamen tis exædificauit coenobium, & in montibu Israël, in pascuis vberrimis pascendum ag

An. 1110. gregauit gregem dominicum. *Hactenus Theo fridus, qui anno millesimo centesimo decimo o biјt.*

An. 739. *Beatus autem VVillibrordus anno Christi se ptingentesimo tricesimo nono in* Domino *obdor miuit, cuius sacrum corpus* Epternacensi *in mo nasterio conditum, hodieq; miraculis plurim claret.*

Quo quidem defuncto, Albertus, *eius disci pulus monasterij regimen suscepit, præfuitqu*

An. 775. *annis 37. & obijt an. septingentesimo septuage simo quinto, tēporibus Caroli Magni Imperatoris*

Huic à Carolo Magno in Abbatiali dignitat suffectus est Beonradus, *Senonensis quondam Episcopus, cui historiam vitæ S. VVillibrordi versibus comprehensam, Alcuinus inscripsit.*

De ceteris huius monasterij Abbatibus, alijsq eòdem spectantibus, plura qui volet, R.V. Ioanni Bertelij, Abbatis Epternacensis, amici nostri, Historiam Luceburgensem legat; quem virum alioqui eruditum, miror non Pipino Herstallio, sed eius demùm filio Carolo Martello, monasterij huius exordia adscribere.

Fui

Fuit hoc monasterium olim à Canonicis insessum, quibus ob liberiorem vitam amotis Rauengerus *Abbas, cum quadraginta monachis Benedictinis successit. Is annis triginta tribus in præfectura exactis, obijt anno millesimo septimo.* An.1007.

CAPVT XXXIV.

Campidona seu Campidonense monasterium.

SItum est hoc monasterium in Rhetia, extra vrbem Imperialem eiusdem nominis, fundatumque anno Christi 777. ab *Hildegarde*, Caroli Magni Imperatoris coniuge. Donatum est libertatibus maximis ab *Adriano* Pontifice Maximo, à quo & consecratum est ac dedicatum, cum is Imperatricem ex Italia in Germaniam secutus esset. 777.

Ceterum Abbas Campidonensis, præter iurisdictionem sacram, habet & ius gladij: vnde versus natus, quem Abbas ac Princeps loci huius, cum Herbipolensi Episcopo, ferè communem habet;

Campidona sola, iudicat ense, Stola.

In hoc monasterio à se fundato, quiescit S. *Hildegardis* Caroli Magni coniux, Ducissa Sueuiæ & Bauariæ multisque claret miraculis vt tradit Ioannes Pistorius Præpositus Vratislaniensis, in chronico suo Constantiensi edito cum Magno chronico Belgico, anno 1607. Francofurti.

CAP.

CAPVT XXXV.

Monasterium S. Isidori de Duenas, *in regno Legionensi, apud Hispanos.*

SVnt qui putant hoc monasterium fundatum à *Garzia* Rege Legionensi. Ex vetustis monumentis constat illud antiquius esse temporibus dicti Regis & Alfonsi parentis ipsius, adeoque fundatum fuisse ante Maurorum in Hispaniam aduentum, qui contigit anno 714. Alfonsus VI. Rex Legionensis, hoc
714. monasterium cum reliquis sui regni, submisit Congregationi Cluniacensi: vt tradit Prudentius Sandouallius, in fundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania. Floruit autem Alfonsus VI. Era 1118. id est an.
1900. Christi 1900.

CAPVT XXXVI.

S. Magni Fussense monasterium, in Sueuia.

S. Magni Faucense cœnobium, in Alpestri Sueuia ad Lycum amnem, in eiusdem nominis oppido situm, diœcesis Augustanæ, dictum olim *Faucensa*, nunc mutatâ parum voce *Fussense*, quod intra Sueuiæ alpium fauces quasi lateat; id, inquam, funda-
720. tum est anno Domini 720. ad preces S. *Magni*, vnius ex primis Germaniæ Apostolis à potentissimo Francorum Rege *Pipino*; postea auctũ & locupletatum à *Carolo Magno* Rege, & à

VVicter-

VVicterpo Episcopo Augustano; dotatum verò à *Leopoldo* Austriæ Marchione, & *Guelphone* Sueuorum Duce. Ita ferè Bruschius.

Murbachium in Superiore Alsatia.

ESt hoc monasterium vnum ex quatuor Germaniæ potentissimis, quorum Abbates singulari dignitate ceteris Abbatibus prę-eminent, & vt Romani Imperij Principes, omnibus Imperij causis interesse solent. Fundatum legitur anno circiter 724. ab *Eberhardo* 724.
Sueuiæ & Alemanniæ Duce, petente S. *Pirminio* Meldensi Episcopo, & approbante *Theoderico* Francorum Rege. Cuius diploma haud abs re fuerit hic adscribere.

Theodericus Rex Francorum, viris apostolicis, Patribus, Episcopis, nec non & illustribus viris, Ducibus, Patricijs, Comitibus, vel omnibus agentibus tam præsentibus quàm futuris, &c. Igitur dum venerabilis vir Pirminius gratia Dei Episcopus, nostris temporibus cum monachis suis Deo inspirante pro Euangelio Christi peregrinatione suscepta, monasterium virorum in eremo vasta quæ Vosagus appellatur, in pago Alsacensi, in loco qui vocatur Viuarius peregrinorum, qui ante appellatus est Mourbach, allodio fidelis nostri Ebrohardi Comitis, cum ipsius adiutorio, Deo cooperante, conatus est construere monasterium, vel cœnobium sanctum ibidē instituere in honorem Dei & genitricis, D. nostri Iesu Christi, &c.

Gun-

Gundolfi villa in Dei nomine feliciter; Amen.

Fabarium, in D. Churiensi Germanicè Pfeffers.

FVndatum id legitur suasu S. *Pirminij* Episcopi Meldensis, & Abbatis primi in Augia diuite, sumptibus *Caroli Martelli*, sub Theoderico II. Galliarum Rege, eodemque Alemanniæ, Rhetiæ, & Heluetiæ Domino
734. anno Christi 734. Primus Abbas Fabariensis fuit dictus S. *Pirminius*, multorum cœnobiorum pater atque instaurator. Sunt autem thermæ Fabarienses apud Germanos nobilissimæ vtpote saluberrimæ. Ita ferè Bruchius libro citato.

Manseense monasterium, vulgò Mansee, *in Austria.*

MOnasterium hoc *Vtilo* Dux, instinctu S. Pirminij, Episcopi Metensis, prope
739. *Menen* lacum Noricorum construxit, circa annum 739. Auentinus in Annalibus: *Mansee Noricorum ædem, ab Episcopis Ratisbonensibus in paupertatem redactam, D. Benedicti imposito magistro reddit Imperator Henricus sanctus.* Idem Auentinus; *Baturicus Episcopus Ratisbonensis hoc monasterium ab Hemma Regina Boiorum impetrarat an. 831. Ipsa ab eodē superius monasterium Ratisbonense receperat.*

Inser-

Insertum est autem hoc monasterium ceteris Bauaricis, quòd à Principibus Bauariæ sit institutum: Et quia olim vnà cum eiusdem monasterij aduocatia, castro ac dominio *VVildeneck*, sub quo situm est, spectabat ad principes inferioris Bauariæ; quæ post bellum Bauaricum Cæsari Maximiliano I. cum multis alijs Dominijs nomine expēsarum factarum, ab Alberto Duce Bauariæ data sunt, incorporata Austriæ super Anassum, Archiepiscopis Salisburgensibus pluribus annis oppignorata, demum à Statibus prouincialibus super Anassum redempta, hodie Austriacos agnoscunt suos dominos. Sic Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

Burense monasterium, vulgò Beurn, *prope Alpes, in diœcesi Frisingensi.*

NObiles ac pij viri, *Landfridus, VValdramus, Elilandus*, fratres, Comites ab Antorf & Loysa dicti, filij Theodeberti ducis tertij, ex familia primorum Ducum & Regum Bauariæ, anno 740. (quo tempore S. *Bonifacius*, Moguntinensis Archiepiscopus, in Francia Orientali, Frisia, Austrasia & Bauaria fidem Christi seminabat, & plura Monasteria vbique construebantur) octo Monasteria prope Alpes & Lycum ædificarunt & fundarunt, quinq; pro maribus, nempe *Beurn*, *Schlechdorf*, *Sinerstat*, *Sandau*, *VVessenprum*, tria pro virginibus, *Polling*, 740.

Staf-

Staffelsee, *Cocklsee*, quibus præfecta est *Gelouinda*, soror fundatorum. Hæc omnia monasteria S. *Bonifacius* Archiepiscopus Moguntinensis dicitur consecrasse iisque regulam S. Benedicti præscripsisse. Quæ quidem monasteria per Vngaros deuastantur, anno 973. *Cochelsee*, & *Staffelsee*, ad lacus eiusdem nominis; *Smerstat* verò & *Sandau*, haud longè à Lyco sita, ab Vgris excisa delataque, penitus interierunt: cetera verò restituta sunt. Hoc nostrum *Burense* monasterium reficitur per *Richolthum* Præsulem, sub Ottone, secundo Imperatore, & S. Vlrico, Episcopo Augustano.

Reiectis Augustinianis monachis, operâ *Adalberonis*, Comitis de Sempta, Aduocati huius monasterij, restituitur Benedictinis, per Heinricum tertium Imperatorem, qui eò Helengeriorem, Abbatem Tigurinum, cum duodecim monachis transtulit.

Henricus quartus Abbatiam Burensem, dictam in pago Sondergeu, in comitatu Sigmari Comitis sitam, *Eleuhardo*, Episcopo Frisengensi, & illius Ecclesiæ, tradidit; ita vt liberam potestatem habeat tenendi, construendi, & quidquid ad communem illius Ecclesiæ vtilitatem voluerit faciendi, anno 1065. sic ferè Hundius.

(:o:)

CAP.

CAPVT XXXVII.

ALTHA INFERIOR, *siue* ALTAICH *inferius, in Bauaria inferiori, ad Danubium.*

AMplissimum ac ditissimum monasterium istud Benedictini Ordinis, in Bauaria inferiori ad Danubium est situm. Vnde verò *Altaich Inferius* & *Superius* nomen atq; originem habeant, nempe à duabus vetustissimis & prodigiosæ magnitudinis quercubus in ripa Danubij, quò frequens populus gentilis coibat, & victimas immolabat (quæ loca Boij post receptam Christianam religionem in templa, ac deinde in cœnobia commutauerunt) tradit Ioannes Auentinus in Annalibus suis, libro tertio.

Fundatum est hoc monasterium, sicut & Altaich superius, ac pleraque alia, consilio S. *Pirminij*, Episcopi Metensis, ab *Vtilone* Duce Bauariæ, in honorem S. Mauritij anno 741. 741.
sub Zacharia Pontifice Maximo, Bellis tamen postea atque incendijs vastatum fuit; instauratum verò per Imperatores & Reges Romanos qui illud maximis muneribus & priuilegijs auxerunt, sicuti hocipsum testantur Annales eiusdem monasterij. *Tassilo*, filius Vtilonis, plurima prædia huic monasterio dedit, quorum magnam partem per discordiam Principum amisit. *Carolus Magnus* tradidit huic monasterio pri-

uilegia immunitatis, & prædium in *Spitz*
in *Bachouia*, in Auſtria anno 812. Chronico
monaſterij Altaichenſis per Georgiũ Abba
conſcriptum, tradit Carolum Magnum,
terram Auarorum ſiue Pannoniam, quæ nu
Auſtria eſt, octo annis perdomuiſſet, expu
ſis Auaris, totam inter Eccleſias Bauari
Pontifices, Abbates, Comites & Barones
uiſiſſe, & monaſterio Altaich magnam pa
tem tradidiſſe. *Ludouicus* item, Caroli Mag
nepos, Orientalis Franciæ Rex, tradidit E
clesiæ Altaichenſi quædam priuilegia an. 8
Huic monaſterio Altaichenſi incorpo
tum eſt monaſterium de *Rinichnach* an. 104
vt tradit Hundius in Metropoli Salisb
genſi.

Altha, *ſiue*

ALTAICH SVPERIVS, *ad Danubi in Bauaria.*

VTilo Dux Bauariæ, inſtinctu S. *Pirmi*
Epiſcopi Metenſis, qui tunc apud ipſ
erat, ſex monaſteria conſtruxit, vnum p
pe *Menem* lacum Noricorum (de quo ſu
diximus) quinque in inferiori Bauaria i
ta Danubium, Patauiæ *Nidernburg*, pro ſa
virginibus, *Oſterhouen*, *Pfaffen munſter*, *Alt*
ſuperius & *inferius*, quæ S. Pirminius dedi
uit. Althæ ſuperiori *Etæo* Argentorate
739. Epiſcopus dedit monachos S. Benedicti,
ca annum Domini 739. Aduocati Althæ
perioris fuerunt Comites de Pogen,

mu

multa beneficia ei contulerunt. Nam *Asvvinus* & *Fridericus*, Comites à Pogen, monasterium hoc ab Vngaris exustum anno 1102. instaurarunt; vnde non solùm pro Aduocatis, verùm etiam pro secundis fundatoribus illius monasterij habiti sunt. Sic idem Hundius in Metropoli Saliburgensi.

CAPVT XXXVIII.

Fuldense monasterium in Silua Buchonia in Germania

ANnalium litteræ annum signant conditi Fuldensis monasterij septingentesimum quadragesimum quartum ab ortu Christi. Testis Rodulfus historicus Fuldensis, his verbis: *Monasterium constituit* S. *Bonifacius monachorum anno ante passionem suam decimo, qui fuit ab Incarnatione dominica quartus & quadragesimus & septuagesimus annus*: quo nihil dici potuit rotundius. Passus est enim S. Bonifacius anno 755. in Iunio; Rudolfo assentitur Marianus Scotus, & alij: Neque interest biennio citius à Sigeberto vel serius ab alijs originem hanc litteris comendare. 744.

Consummando monasterio auctores exstitêre Carolomannus princeps, idem Pipini frater, Caroli Martelli filius & Caroli magni patruus, necnõ Zacharias Põtifex Romanus.

Carolomannum Bonifacius Christianis n
modò vitæ præceptis imbuerat, sed philos
phari iam tum quoque docuerat. vnde ipsu
ad omnia inchoatæ Religionis opera pro
ptum, & monasticæ in primis rei patronu
excellentem habuit. Iam verò Caroloman
per Turingos & Oriẽtales Francos, ob mo
Saxonicos frequens iter erat, vt ex faci
locum & sedem roganti Bonifacio apud F
dam concederet. Qua de re vide lib. 2. O
lonum Fuldensem monachum, qui prim
post S. VVilibaldum vitam S. Bonifacij a
curatius exposuit.

Ceterùm Abbas Fuldensis est Primas
Germaniam & Galliam, Princeps impe
& Imperatricis Archicancellarius; Ex mo
sterio ac schola Fuldensi quamplurimi E
scopi, Archiepiscopi & viri scriptis celeb
prodierunt: de quibus vide Christophor
Brotlerum Soc. Iesu presbyterum, qui lib
4. Antiquitatum Fuldensium conscripsit.

Thierhaubtense monasterium, tertio lapide
Augusta Videlicorum.

Est id non procul à Lico ad riuum
situm, fundatum in honorem SS. Pe
& Pauli Apostolorum, à potentissimo D
750. Bauariæ Tessalone, anno Domini 750.
fere tempore idem Dux *VVessespromen* ei
dem ordinis Abbatiam, inter Amperam
Lycum fluuios erexit; auctum verò & lo

ple

pletatum à *Lothario* Imperatore, Ludouici Pij filio, anno Domini 846. teste Ioanne Auentino lib. 4. Annal.

Tertiò demum est auctum à *Gebhardo* Ratisbonensi Episcopo, Comite Diessensi, & Hochenvvartensi, secundùm Ioannem Auentinum in Annalibus, non VVitlspacensi, vt Bruschius in sua Centuria opinatur, necnon à fratre dicti Gebhardi Episcopi Comite *Rapothone*, fundatore Hochenvvartensis monasterij, & *Hemma* eius coniuge, quam Bruschius alibi Ducissam Austriæ, alibi verò, Comitissam VVerdeæ vocat, quod verisimilius est, anno 1022. Contulerunt autem huic monasterio & VVitlspacenses Comites multa bona Matthęus Marscalęus Canonicus Augustensis, in libro suo de Palatinis, ca. 50. & 79. refert aliquas inscriptiones in hoc monasterio extantes, de Palatinis VVitlspacensibus, & eorum donationibus.

Sub Ioanne Abbate XIX. viro magni ingenij & consilij, Ludouici Bauariæ Ducis Consiliario incendio perijt monasterium, estque per eundem magnificè restauratum, anno Domini 1403.

In bello Bauarico hoc monasterium vnà cum pagis suis miserè vastatum est. Albertus Dux Bauariæ pro restauratione ipsius dedit Teloneum & Vngeltum, vt vocant, anno Domini 1506. Petrus Abbas ita restituit atque instaurauit, vt eius secundus fundator dici meruerit, qui anno 1511. obijt; Ita Hundius.

CAPVT XXXIX.

LAETIENSE

Monasterium, milliari vno ab Auenna Hanno opido, ad Helpram fl. situm.

An. 751. ANno ab incarnatione Domini sept gentesimo quinquagesimo primo, g riosissimus Princeps Pipinus, Car Martelli filius, singularem Francorum ac G maniæ monarchiam obtinuit. Inter cuius licos Francigenas enituit nobilissimus V bertus Comes, pago Pictauensi ex illustri tus familia, eiusque coniux Ada nomine, ris natalibus non minùs conspicua ex Fr corum nobilioribus. Is igitur honorem mulatissimum in aula Regis Pipini adep omnibus amabilis exstitit. Erat quippe supra modum & corporis viribus & an magnitudine præstans. Hic post varias stium strages, & crebras victorias, soli I seruire quietè desiderans, cogitauit rel natali solo, curisque bellicis valere iussis cedere, si modò cum venia Regis & mu centia sibi permissum foret. Regem ergò ens, quid animo gereret, aperuit. Rex eius titioni hilari vultu annuens, ei contulit ter Theoracēse & Hannoniense territori iure perpetuo possidendam totam terr Molhaimo vsque Senuescum, quæ nunc

VVibertus Comes, & fundator monasterij Latiensis.

lis dicitur. Comes de dono gratias egit, ac valedicens, paullò post vxorem ac liberos, totamque familiam ad locum sibi concessum aduexit. Vbi commorans cùm die quadam in venatibus aprum agitaret, contigit, vt eum comprehenderet super fluuium Helpram, in loco qui Lætitia dicebatur. Cumque luminibus latè circumductis loci situm & cõmoditatem peruidisset, credo non fortuitò, sed diuino instinctu animo incidit, vt locum illum, qui prius fuerat ferarum, habitationem faceret hominum, ac monasterium in honorem Dei ac sancti Lamberti martyris construeret. Quod Deo opitulante ad effectum vsque perduxit. Erant Vuiberto filij ac filiæ complures, inter quos erat Guntardus filius, vitæ sanctitate conspicuus, qui soli Deo vacare cupiens sanctæ religionis habitum adsumsit, ac primùm huius loci Abbas effectus est, nec non Hiltrudis & Berta filiæ. Interea Hugo Dux Burgundiarum adamauit virginem Hiltrudem, quam ardenti amore quæsiuit sibi matrimonio copulari. Ea quippe virgine nihil erat formosius, nihil amabilius, nihil modestius. Idcirco virginis tùm pulchritudine, tùm modestia Dux pellectus, nullum non mouit lapidem, quo frueretur cupitis amplexibus. At virgo sacra Christum solum amans, Christum sitiens, cui soli desponderi optabat, assiduis precibus & lacrymis suam Domino virginitatẽ cõmendabat. Quid multa? Die constituto dum cum parentibus sa-

Guntardus VViberti filius.

S. Hiltrudis virgo VViberti filia, quiescit Latijs.

cræ virginis collocuturi de matrimonij negotijs conueniunt, pertentatur à parentibus virginis animus. Quibus illa respondit: Si meam in hac re quæritis sententiam, paucis audietis: Christum iamdiu super omnia diligo, huic fidem feci, huic castitatem seruare cupio illibatam. Si mihi patres esse, si me filiam habere vultis, si me à meo, qui me amauit, sponso non seiungitis, vos mihi patres, me vobis filiam & agnosco & profiteor. Sin aliàs, nec vestram magni pendo paternitatem, nec meam vobis impendam filiationem. Interim conquiescunt, puellaria verba, & nullius momenti esse dicunt, mutandam, vt pote mobilis ingenij, puellarem sententiam putant, verbum in crastinum reseruandum decernunt. Humilis interim virgo, quid ageret, quò se verteret, ignorabat. Parentibus resistere non poterat, nec non eis obedire nefas ducebat, sed & immortali sponso nubere totis votis ardebat. Hoc tandem arripuit consilij. Intempesta nocte paucis admodum & fidis arbitris comitantibus, in proximam siluam confugit, ibique sibi latibulum quæsiuit, meliùs iudicans vitam omnem cum feris degere, quàm corpus illecebris carnalibus inquinare. In crastinum pijssimi genitores de fuga suæ sobolis certiores facti, non modicè turbantur, non modò propter filiam, sed & propter auctoritatem & amicitiam tanti Principis læsam. Suis tum mandant, vt factum silentio tegant. In verbo iterum conuenitur,

excusa-

excuſationem parentes in medium afferunt, Hiltrudem in interiore conclaui reſidentem in pridiana ſententia perſeuerare, ad emolliendum eius animum ſe non præualere, in id conuerſationis eam iamdiu animum induxiſſe, ex quotidiano vſu vitæ eius, qui nihil omnino leuitatis habebat, & multorum atteſtatione id ſe accepiſſe, ſaluam poſſe manere priorem amicitiam, ſi alteram ex filiabus, nomine Bertam, æquè nobilem, nec minùs formoſam illi in coniugium placeat aſſumere. His auditis Princeps Bertam ſuſcepit coniugem, ac ſecum in Burgundiam abduxit. Poſt cuius abſceſſum reuocatur è ſiluarum latebris virgo Hiltrudis, nuptura & ipſa, ſed immortali ſponſo. Accerſitusque Theodericus Cameracenſis Epiſcopus virginem Chriſti Hiltrudem conſecrat, eiq; velamen ſanctæ conuerſationis imponit. Moxque ſanctitate feruens cellulam ſibi fabricari fecit in Eccleſia, oratorio fratrum contigua, in qua decem & ſeptem annis, velut altera Anna, mundo mortua, ſoli Deo viuens, recluſa permanſit, non recedens de templo, die & nocte orationibus inſiſtens, corpuſculum aſſiduis vigilijs & ieiunijs in ſacco & cinere caſtigans. Poſt decem tandem & ſeptem annos ſoluto corporis ergaſtulo feliciter ad Chriſtum emigrauit. Cuius corpus in dextra parte Altaris ſancti Lamberti ſepelitur, ſimulque in eius tumba teſtamentum reconditur, quod ipſa Letienſi congregationi in donum perpetuum

contulerat. Fracta igitur terrea corporis laguncula, lampadum fulgor emicare cœpit, quantique apud se sua virgo esset meriti multis miraculis (quibus enarrandis breuitati studens supersedeo) Dominus ostendit, ita etiam, vt intempestâ nocte circa Diuæ virginis sepulcrum Angelorum voces audirentur dulcem melodiam resonantium. Quo certiùs cognito, famaque miraculorum vbique volitante, Erluinus, Deo dignus Cameracensis Episcopus, Deo gratias agens, quòd in sua diœcesi signorum virtus non deesset, venit ad locum, ac sacræ virginis ossa è tumulo reuerenter, & solemniter, magno omnium tripudio leuauit, & in locello nouo composita, super altare sancti Lamberti collocauit, anno tertio imperij Henrici secundi. Vbi meritis sanctæ Virginis multa coruscarunt miracula. *Hæc ex manuscripta B. Hiltrudis historia, quæ Lætijs exstat, depromsimus.*

De qua sancta virgine, varijsque Sanctorum reliquijs, ex Oriente Lætiam allatis, vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij.

Huius porrò cœnobij Lætiensis Abbas patrum memoria fuit Ludouicus Blosius, *cuius exstant scripta ascetica varia, quibus nihil ad homines à cura mortalium rerum abducendos, atque ad cælestis patriæ amorem inflammandos, inueniri potest ardentius. Obijt vir pientissimus* *An. 1566.* *anno seculi superioris sexagesimo sexto.*

CAP.

CAPVT XL.

VVessesbrunnense monasterium in Bauaria.

MOnasterium istud fundatur primò, cum septem alijs monasterijs, per *Landfridum*, *Elilandum* & *VValdramum* fratres, Comites ab Antorf & Loisa: ampliatur & instauratur postea, vt habent Chronica huius monasterij anno 753. per *Tassilonem* filium Vtilonis, Ducem Boiorum, qui 753.
in Marchia Ducatus tunc regni Boiorum in saltu foresti, qui *Nortvvald* dicitur, inter duo flumina Ampecam, & Lycum venationi operam dabat aprorum. Cumque noctu iuxta fluuium, à suo nomine *Tesselpach* dictum, sub tentorio dormiret, vidit in somnis scalam cælum extremitatibus & terram attingentem, Angelos Dei ascendentes & descendentes, & S. Apostolum Petrum scalæ innitentem & canentem ea, qua communiter in dedicationis officio cantari solent, venatorum Tassilonis alter, qui *VVesso* dicebatur, inuenit fontem in modum Crucis ebullientem, qui ab eo nomen obtinuit, & dicitur hodie *Fons VVessonis*.

Tassilo autem Dux monasterium eiusdem nominis, cōoperante sibi S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, in honorem SS. Petri & Pauli ædificauit, & possessionibus ampliauit, vbi primus Abbas Ilsangus Altaichensis monachus præfuit annis X L I.

Auentinus in Annalibus de hoc monaste rio sic ponit: *Hactenus à popularibus*, id es secularibus sacerdotibus, *postquam ab Vngar exustum fuit occupatum, his pulsis, sacris* D. Be *nedicti Henricus Imperator restituit, circa an num* 1050. Fuit olim ibi monialium quoqu cœnobium.

Henrico Hochenkurcher de Ifldorf, Ab bati Bonifacius Nonus dedit priuilegiu Pontificalibus vtendi, itemque infula & ba culo, anno 1402. Rexit XXX. annis lauda biliter. Resignat anno 1414. Ita Hundius i Metropoli Salisburgensi.

Elvvangense monasterium, in Franconia.

ELephanciacum aliàs Elefancense, hodi Eltbangense monasterium in Francon
764. fundatum est anno 764. ab Hariolfo Episcop Hingonensi, quem Pipinus & Carolus Ma gnus carissimum habuerunt.

Anno 1460. mutatum est hoc monasteriu ex Abbatia in Præposituram, & ex monach facti sunt Canonici seculares.

Vtenburra seu Ottenbura.

VTenburra seu Ottenbura in Gunti na valle ad Guntium amnem sita, oli oppidum & castrum Comitum Ilergoui nunc verò monasterium præpotens ac pu cherrimum ordinis D. Benedicti, fundatu

est sub Honorio Pont. Max. pro XII. monachis in honorem Dei Opt. Max. Principisque Apostolorum Petri, inuictissimique Martyris Alexandri, *à Sylacho* Francorum Duce, Alemanniæ Præfecto ac Ilergouiæ Comite eiusque coniuge *Ermisuuinda*, alibi *Ermentrude*, anno Christi 764. Diploma primæ fundationis tale habetur adhuc in eo ipso monasterio:

Anno incarnationis Dominicæ 764. regnante Carolo Magno glorioso Romanorum 764.
Imperatore, ego Sylachus ex Alemannia, vir nobilis ac præpotens, & vxor mea Erminsuuinda cum filijs nostris Gosberto in sancta Viennensi Ecclesia Episcopo, Tottone clerico simul, & Dagoberto laico, in domate proprio, quod diuisum ac separatum liberalissimè à cunctis heredibus contraximus & possidemus in loco qui vocatur Vttenburrha, secundum Ecclesiasticam institutionem & iudicum leges in Dei nomine construimus atque fundamus. Omnia igitur prædia vel mancipia, totamque familiam nostram omnipotenti Deo & B. Apostolorum Principi, nec non inuictissimo Martyri S. Alexandro ab hinc in legitimam ac perpetuam dotem pro incolumitate vtriusque vitæ & pro remedio animarum, parentum nostrorum, præfato monasterio delegamus, eo pacto eaque videlicet conditione, vt nulli homini liceat hanc donationem aliquatenus infringere, aut vmquam commutare: sed ad victum fratribus & vestitum summo & vero Regi Deo inibi mi-

litan-

litantibus perpetualiter deseruiant. Si quis autem inuasor (quod absit) aut tyrannus hanc nostrę donationis confirmationem irruperit, anathema sit à Deo, & mors super eum æterna veniat, viuensque in infernum per omnia secula cruciandus descendat, Amen.

CAPVT XLI.

Monasterium S. Martini de Ferran in regno Castellæ & Alterum S. Martini de Ihama.

FVndarunt id monsterium Paulus Abbas monasterij S. Aemiliani, Ioãnes presbyter & Munius clericus an. 772. in hono-
772. rem S. Martini, S. Iuliani & aliorum Sanctorum.

773. Anno sequenti fundatum est ab ijsdem monasterium S. Martini de Ihama. Vt tradit Sandouallus lib. de Fundationibus monasteriorum Benedictinorum in Hispania.

Ijdem fundarunt monasterium S. Romani
775. de Donifcle anno 775. testibus ijsdem.

CAPVT XLII.

Vinearum monasterium in D. Constantiensi.

POtentissimum istud cœnobium non procul à Rauenspurgo imperiali in Sueuis ciuitate, in perueteri pago Altorff ad Schussium amnem, eo ipso, sed paululum

editiore loco situm, in quo antiquitus patria, natale solum, & auita sedes Principum Altorffensium fuit, ac ex eorundem semine natorum Guuelphonum, potentissimorum olim Sueuiæ Regulorum; id, inquam, ex arce Ducali in domum Dei conuersum, pietatisque ac litterarum gymnasium esse cœpit anno Domini circiter 800. temporibus nimirum Caroli Magni, ex liberalitate ac mu- 800.
nificentia dominæ Irmentrudis, illustris Comitissæ, quæ nobilissimam voraginem Cronissam & primos Guuelphones edidisse dicitur; de quorum origine talis narratur siue historia siue fabella, Vidisse dominam Irmentrudim, quod paupercula quædam ciuis adiacentis oppiduli Altorffensis, no & eodem partu tres filios ederet; quibus visis, dixisse eam, impossibile esse, vt ine adulterij macula tot filios ex vno maito femina simul excipere potuerit, verè sse adulteram, & adulterij pœna dignam. bi sequente anno etiam illam grauidam actam, simul edidisse absente marito duoecim infantes admodum paruulos; timoe itaque & metu perculsam, ne & ipsa ım adultera esse existimaretur, iussisse t relicto vno tantùm filio, reliqui in roximum fluuium deportati abijcerenır. Hos dum ancilla in præterfluentem uum Scherchium portat, venit casu, aut ei potius ordinatione accitus Princeps Alorffensis infantum verus pater, quærens

quid

quid ferat ancilla; quæ cùm responderet catulos esse; Videamus quæso, inquit Princeps, videamus amabò, si qui nobis ex illis placerent, quos tolleremus. Ancilla ostensuram sese negans, ecquid istas sordes intueri velit Principem increpat. Is verò instat, pherosq; vndecim videns, paruulos quidem, sed egregia forma cõspicuos, mox cuius sint inquirit. Audiens verò & discens ab Ancilla totam rei seriem, & (quare expositum traditi essent) causam, puellos siue catulos istos (quos nos Germani materna nostra lingua Vuelpen vocamus) molitori cuidam in ea ipsa vicinia habitanti alendos & educandos tradidit: ancillam ad heram cui abiectos infantes diceret, redire iussit. Postea elapso sexennio pulchre vestitos pueros in arcam suam afferri Princeps iubens; coniugem ecquid agnoscat hos quærit. Ibi ipsa deportatorum infantium memor, mox ad genua mariti procedens, veniam comissi petit: maritus ignoscit, & gratitudinis ergô pro diuinitus seruata tam numerosa prole in ipso Altorphensi oppidulo cœnobium monialium initiò in tantæ rei perpetuam memoriam construit. Hanc istius monastici loci originem, hoc verum exordiũ esse nõ ex vllis quidẽ veteribus scriptis (Quid enim annotarũt? quid non potiùs neglexerũt somnolẽti & ignaui illi superiorũ temporum scriptores?) sed ex multorũ senũ (qui eadẽ sese à suis parentibus & maiorib. audiuisse narrobant) non falsa relatione cõpertũ habemus.

CAP.

CAPVT XLIII.

S. SALVII

Cluniacensis ordinis, monasterium, Prioratus titulo illustre, ad Scaldim fl. apud Valentianas Hannoniæ vrbem.

H*Abet id nomen à.* S. Saluio *Episcopo & martyre, ibidem cum socio* S. Superio *quiescente; quorum sacra ossa, feretro argenteo decenter inclusa, coràm aliquando venerati sumus.* Ceterùm nefariè vterque interemptus est, anno septingentesimo nonagesimo octauo in arce vicina, quæ Breuiticum, vulgò Bruuaige dicitur. Quorum corpora Carolus Magnus Imperator, anno pòst tertio, adstante clero eleuauit, atque ex loco martyrij ad vicinam sancti Martini basilicam honorificè transtulit, quæ hodieque parœcialis eius loci est basilica. Adiecit eidem mox alteram basilicam in honorem SS. Apostolorum Petri & Paulli & S. Saluij in eaque Canonicos seculares sex, sub vnius Præpositi regimine, instituit, fisci Valentiani parte iisdem assignatâ. Porrò beatus Bruno Coloniensis Archiepiscopus & Hannoniæ reformator, indulsit, vt emorientibus Canonicis, ad collegiatam S. Saluij basilicam Benedictini (quos in basilica S. Gaugerici, tunc extra muros vrbis Valentianæ sita, Pipinus Maior

An. 798. teste Sigeberto in Chron.

An. 801.

Iac. Guisianus in Chronicis Hannoniæ lib. 14.

domus Austrasiorum & postea Francorum Rex collocarat & dotarat) paullatim commigrarent.

Hæc ex manuscripta eius loci historia, à R. P. Theodorico Gisberto, Louaniensi, cœnobij huius Præfecto, conscripta, & Hannonicis Iacobi Guisiani Chronicis desumsimus. Operæ pretiũ fuerit his adiungere, quæ Chronographus Cameracensis commemorat: Non procul à castro Valentianensi olim quidem sancti Martini Ecclesiola, nunc autem monasterium Canonicale in veneratione etiam S. Saluij Episcopi & martyris constat. Ipso namque tempore, sanctus Saluius totus supernę patriæ inhians, caussâ peregrinationis habenas reliquit Episcopij, profectusque peregrè prædicationi operam dare æstimauit. Igitur de loco ad locum procedens verbum Dei populo suggerebat, & maximè celebrationibus Missarum instabat. Verum vbi ad ipsam viciniam deueniret ac quadam die de Valentianensi portu ad vicum Condatum transiret, à quodam pestifero, factis insidiis, captus, in custodia religatur, raptisque indumentis sacerdotalibus, & ornamentis Episcopalibus, quæ secum portauerat, obtruncatur. Sepultusque à viris religiosis in supradicta sancti Martini Ecclesia, tunc ad præsens & postea multis præconizantibus miraculis, quanti & qualis meriti exstitisset, apparuit, vt plenissimè in libro suæ passionis reperitur. Vnde attonitus Princeps regionis Carlo-Martellus, pro salute animæ

de ipso

de ipso fisco Valentianensi, & de aliis rebus locum augmentauit, sumptùmque stipendiarium deputans, Canonicos constituit. *Ita Chronographus Cameracensis; qui tamen memoriâ hîc lapsus videtur, dum Carolo Martello attribuit quæ Carolo Magno erat adsignanda, vt patet ex Sigeberto in Chronico, & ijs quæ paullò antè diximus.*

CAPVT XLIV.

VVerdenense monasterium, Germanicè VVerden, *in d. Coloniensi.*

VVerdena opidum est d. Coloniensis ad Ruram fluuium, in quo exstat illustris Abbatia monachorum Ordinis S. Benedicti à S. Hudgero primo Episcopo Monasteriensi, & Carolo Magno fundata: in qua, hodieque eiusdem S. Hudgeri sacrum corpus quiescit, de quo vide plura apud Ioannem Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij 26. Martij. Abbas est Princeps Imperij liber, atque Imperatori immediatè subiectus; estque vnus ex quatuor Imperij Abbatibus, vt nuncupant.

Cæsaris VVerda est itidem d. Coloniensis opidum ad Rhenum fl. situm, in quo nobile est Collegium Canonicorum, quod Sancti Suitberti Episcopi, qui Sancto VVil-

librordo in opere Apoſtolico coadiutor fui
ſacrum corpus adſeruat. De S. Suitberto vi
de pariter Molanum libro citato. Hæc fer
nobiſcum conuiuicauit Illuſtris ac Reueren
dus adinodum Dominus Abbas Vverdinenſi
cum Antuerpiæ anno 1613. nobiſcum verſa
retur.

Schvvarczachium monaſterium in Franconia ſeu Francia Orientali.

INſigne iſtud monaſterium, in eiuſdem nominis, apud Oſtrofrancos ad Mœnum amnem ſito oppido, fundatum & liberaliſſime dotatum eſt in honorem Chriſti Saluatoris, B. Virginis Mariæ. S. Sebaſtiani, ac Felicitatis Martyrum, ſub Epiſcopo ſexto Herbipo-
815. lenſi VVolfigero, anno Chriſti 815. imperante Ludouico Pio, à *Megnigaudo* Duce Oſtrofrancorum & Comite Ratemburgenſi ad Tubarum, & ab vxore eiuſdem, *Ima*, alibi *Imina* dicta, Genebaldi Regis Francorum filia: quorum amborum in eiuſdem cœnobij templo corpora humata ſunt. Dedit fundator ſtatim Abbati primo villam Schvvarczachianam, & præterea multa alia loca expreſſa in litteris fundatorijs, quarum colophon talis eſt: *Tradimus vobis & concedimus tibi Benedicto & monachis tuis præſentibus & futuris, ſolius Dei & peregrinorum hunc locum cum omnibus ibidem contentis, vt orare debeatis pro felici ſtatu*

S. Ma-

S. Matris Ecclesiæ, & pro incolumitate dominorum Regum imperantium, præsentium, & futurorum. Actum in Megnigaudenhausen super fluuio Leymbach. Data mense Martio, anno 816. regnante Ludouico.

Hirsaugiense monasterium, in Germania.

HVius monasterij fundatio facta est anno 830. per Erlafridum Comitem & filium eius Nottingum. Consecratio autem facta est in honorem S. Petri & S. Aurelij Episcopi anno 838. per Otgarium Archiepiscopum Moguntinum præsentibus Hildiboldo Archiepiscopo Coloniensi, Rabano Mauro Abbate Fuldensi, Hildeuiuo Abbate S. Dionysij, alijsque plurimis cùm sacri tum politici ordinis proceribus. De eo plura qui volet Hirsaugiensis monasterij Chronica per Ioannem Trithenium edita consulat.

CAPVT XLV.

Arremarensis Abbatia, vulgò Monstierameij, *in D. Trecensi, in Gallia.*

COenobium Arremarense siue Adremarense Ordinis S. Benedicti, quatuor dumtaxat leucis à Tricassina ciuitate subductum est, quod etiam Deruanse nuncupatur; eo quòd in Deruansi silua prima eius fuerint fundamenta collocata, auctorem

fundatoremque habuit quemdam cui nomen erat Arremarus, cuius hodieque tamquam primi parentis nuncupationem retinet, vt secernatur à Deruenensi monasterio, quod quidem aliquot ante annis exædificatum fuerat in eadem silua, quæ per id tempus longè lateque diffusa, maxima terrarum spatia occupabat. Illa autẽ institutio in vetustissimo dicti monasterij codice continetur, his paucis cõcepta verbis. *An. ab Incarnatione Domini 837. indict. 11. fundatum est cœnobium in silua quæ vocatur Derum, in loco qui dicitur Mansus Corbonis, postea noua cella in pago Tricassino à presbytero quodam Adremaro, existente tunc*
837. *Tricaßino Antistite Adalberto, Comite Aledrãno.*

Cùm verò post paucos annos cœnobij structura perfecta & absoluta esset, memoratus Arremarus ad summum Pontificem perrexit, ab eo suppliciter & obnixè efflagitaturus, vt domicilium illud ad perpetuum Dei honorem cultumque, in religiosam monachorum sedem dedicandum consecrandumque mandaret: qui ipsius pietate concitatus, rescripto suo (vt iam alibi dicere memini) Prudentium Tricassinum Antistitem hortatus est, vt cùm à dicto Arremaro rogaretur, consecrationem inaugurationemque dicti cœnobij obiret, quod quidem rescriptum illustrissimus Cardinalis Baronius in annales suos insuit, nos illud inde erutum eius fide proponemus his verbis:

Leo Episcopus seruus seruorum Dei, reuerendissimo & sanctissimo Prudentio Tricassinæ Episcopo salutem.

. Cognoscat prudentia sanctitatis tuæ qualiter hic religiosus Adremarus monachus cum monachis suis cum summa deuotione ad laudem & gloriam S. Trinitatis & remedium animæ suæ, suorumque omnium, in honorem B. Petri Apostolorum Principis, seu & S. Leonis eiusdem vicarij Papæ monasterium desiderat consecrare, & situm ac structuram eius S. cœnobij in rebus iuris dicti B. Petri Apostoli, quæ eius verè sunt, fundare ac construere. Quæ res prædictæ Guidani generosissimo Comiti per præceptum pontificale donatæ sunt. Quam ob causam iubemus ac hortamur sanctitatem tuam, vt quando ab illius monasterij prædictis monachis fueris cum humilitate postulatus, illuc accedere debeas, & locum quem vobis significauerit, ipsas illic reliquias supranominatorum sanctorum, quas à nobis accepit, eo tenore & conditione recondas atque consecres, vt semper ac perpetualiter sub iure ac potestate S. nostræ Romanæ Ecclesiæ iā fatum monasterium consistat atque permaneat. Sanctitatem tuam omnipotens Deus incolumem custodiat. Frater, Bene vale. Ita Nic. Camuzatius libro de Antiquitatibus Trecensibus.

(·.·)

Cœnobia S. Petri de Nigella; S. Sereni de Can-tumerula, & B. Mariæ de Bricolio, in diœcesi Trecensi.

SPerabam fore vt quædam documenta nan-sciscerer, ex quibus originem cœnobij S. Petri de Nigella abscondita, Ordinis S. Bene-dicti deprehenderem, necnon & S. de Can-tumerula Ordinis S. Augustini, quæ virili sexus monasteria sunt ac B. Mariæ de Brico-lio pariter Ordinis S. Benedicti, quod e[st] puellare cœnobium, sed frustra indagatio i[n] hanc rem à me impensa, sola enim nudaqu[e] nomina mihi datur edere. Id vnum dicam ciuilibus motibus & alijs causis ipsa mona-steria nunc pene deserta, nec eum numerum religiosorum & monialium in eis esse, qu[i] diuino officio persoluendo satis esse possi[nt] huic verò rei pastorali cura R. Episcop. Tre-cens. mederi debet, in idque incumbere, v[t] Ecclesiæ & septa præfatorum cœnobiorum collapsa restaurentur, quandoquidem ei[us] visitationi subiacent. Obseruandum insupe[r] festum eiusdem S. Sereni Confessoris in di-cto cœnobio de Cantumerula 2. Octob. di[e] celebrari, & ipsius reliquias in Prioratu d[e] Cella Ordinis S. Benedicti semileuca tantùm à præfato monasterio distante custodiri. Præterea F. Ioannem Oliuier dicti cœnobi[j] de Nigella quondam Abbatem, sibi & eis qu[i] in abbatiali cathedra successuri essent à Ge-

orgi-

orgio de Ambasia Cardinali in regno Franciæ S. Sedis Apostolicæ Legato ius facultatemque gerendæ mitræ ceterorumque Pontificialium insignium obtinuisse, in quem finem præscriptæ literæ apud Pontisaram Id. Sept. an. 1509.

CAPVT XLVI.

S. Petri consecrati monasterium, vulgò VVeys S. Peter, Scotorum extra muros Ratisbonenses, & S. Iacobi intra muros.

MOnasterium hoc dicitur tempore Caroli magni inceptum, & in colle victoriæ extra muros positum, vbi corpora interfectorum sepulta, consecratum miraculosè per sanctum Petrum cælitus, iuxta chronicon illius monasterij apocryphum, &c. Sed cùm iste locus arctior & angustior esset, quàm vt tot fratres caperet, ædificatum est in agro quodam plano & lato Domini Alberti nobilis viri de Midersil in montanis, qui residebat in proprijs possessionibus apud Phrandenhusen, monasterium Scotorum in honorem D. Iacobi; sub Dominico primo eius loci Abbate, tempore Erckanfridi Episcopi Ratisbonensis, & Lotharij Imperatoris, circa annum 845. Ita habent Chronica 845.
Episcoporum Ratisbonensium.

Verùm Auentinus libro 5. Annalium, ex diplomatibus quæ exstant longè aliter, nem-

pe D. Marianum cum socijs, seu Henrico quarto Imperatore, ac Ottone Episcopo Ratisbonam venisse, ab Hemma Abbatissa superioris monasterij hospitio exceptum, postea à Vvilla Abbatissa, quæ Hemmæ successit, templum D. Petri extra vrbem, quod Vveichs vocant, consentiente Ottone Episcopo, impetrasse, Mathildam inferioris monasterij zitum ac ceruisiam tribuisse, ibidem ope piorum domicilia contruxisse, in diem vixisse docendo ac interpretendo sacras literas, scribendo victum, & magnam gloriam conquisiuisse, ob eamque rem ab Imperatore Henrico quarto in tutelam receptos, & immunitati donatos esse, iuxta diploma, cuius datum Kalend. Feb. anno 1088. indictione 12. ordinationis Regis XXXVI. Imperij V. Factum in Rognia ciuitate. Idem Auent. in Annalib. suis lib. 6. ita scribit: Vbi Scoti Ratisbonæ propter multitudinem confluentium Scotorum, angustius habitare cœperunt, Fridericus Comes de Frontenhausen, Otto Comes Rietenburgensis, Burggrauius Ratisbonensis frater eius Henricus, cum vxore Bertha, quæ filia fuit Leopoldi, Austriaci Ducis, Luitgarda, vxor Friderici Comitis de Pogen, Aduocati Ratisbonensis Ecclesiæ, quam alibi Adelhaidam vocat, Gundackerus & Vvernherus de Laber grande monasterium D. Iacobo & Gertrudæ, intra mœnia vrbis, condunt, Comites de Laber & Rietenburg prædia apud Nariscos tribuunt, illo-

rum

rum ibi monumenta exſtant. Berchta ibidem ſepulta, vineas in Auſtria donauit, Hartvvicus Epiſcopus Ratisbonenſis templum dedicauit anno 1120. Primus Abbas fuit Mauritius, confirmatur per Calixtum Pontificem Maximum & Imperatorem Henricum quintum; Mauritio ſucceſſit Chriſtianus. Fabulæ igitur ſunt, hoc monaſterium à Carolo Magno conditum eſſe, qui ante trecentos annos obierat, &c. Durauit autem S. Petri Eccleſia extra vrbẽ ſub ſuo Priore. Super cuius electione & inſtitutione aliquãdo lis fuit inter Abbatiſſam ſuperioris monaſterij, & Abbatẽ S. Iacobi, ſopita & tranſacta per Conradũ tertium, Ratisbonenſem Epiſcopũ. Extat diploma de anno 1216. vſque ad annum Domini 1552. Quo in bello ſociali, quod Principum vocant, per Philippum Comitem ab Eberſtain, qui Cæſaris nomine præſidio militari Ratisbonæ præierat, prædicta Eccleſia S. Petri, quæ hoſtibus propugnaculi vice extra vrbem eſſe poterat, cum omnibus ſuis ædificijs penitus deiecta & exciſa eſt, conſtituto ibi publico cœmiterio, vulgariter eius Hokæter, &c.

De fundatoribus monaſteriorum pro Scotis in Germania, præſertim Ratisbonæ, Vide eundem Auentinum lib. 6. De qua re etiam duo diplomata extant Henrici quarti, & filij eius Henrici quinti, Imperatorum.

Einſi-

Einsidlense monasterium Vulgo Zum Eynsidlem *in D. Canstantiensi.*

860. MOnasterium istud non procul à Tiguro originem habuit anno Christi 860. Sacellum ac cellulam sibi, ibidem ædificante S. Megimado Bertholdi Comitis à Sulgovv filio.

CAPVT XLVII.

FOSVVERDENSE

Monasterium, sesquimilliari à Doccomio, Frisiæ Occidentalis opido, olim situm.

An. 866. ANno octingentesimo sexagesimo sexto, Haio Dominus Amalandiæ, ob votum Deo factum, in Amalandia monasterium fundauit, eo loco quo Fostæ templum conspiciebatur. Ad quod anno insequenti Odilbaldus XII. Episcopus Vltraiectensis, petente Haione, pios aliquot monachos Benedictinos transmisit. Stetit autem monasterium dicto in loco ducentis quadraginta tribus annis, indeque post in Frisiam, certas ob caussas, à quadam Comitissa est translatum. *Andreas Cornelius in Frisiæ Chronicis.*

Fostā *nonnulli* Festā *Deam interpretantur.*

Porrò Comitissa ista, nomine Anna, Domini Amalandiæ filia, & Adolfi Frenenburgij vxor exstitit, quæ Fosvverdense monasterium, ob iniurias piratarum, quibus erat obnoxium,

tium, ex Amalandia in Frisiam, anno millesimo centesimo nono, Conrado Vltraiectino Episcopo consentiente, transposuit. Estque templum S. Ioanni Baptistæ ab Episcopo consecratum, & cœnobium istud à loco B. Ioannis baptismate celebri, Bethabora nominatum. *Ista nobis vir eruditus, ac religiosus, ex vetusto quodam Frisiæ Chronico, transcripsit.* An. 1109. Aliàs Bethania.

Est autem Amalandia insula Frisiæ Occidentali opposita.

HAECMVNDANVM,

Vulgò Egmundanum, *monasterium, sesquimilliari ab Alcmaria* Hollandiæ *opido olim situm.*

THeodericus senior ex magno deuotionis adfectu construxit ligneum in Egmonda cœnobium, in quo sanctimoniales locauit, quibus vitæ necessaria copiosè tradidit. Ex eo verò collegio quædam puella diuinitùs inspirata Theodericum Comitem admonuit sarcophagum beati confessoris Adelberti quantocyùs aperire, & sanctas reliquias ad monasterium puellarum transferre. Et ecce quamprimùm clerus sepulcrum eiusdem almifici Patris aperuit, pallium sanctissimi corporis integrum ab omni labe incorruptũ apparuit. Crux etiam aurea supra pectus eius ibidem inuenta est, quæ contra varias ægritudines medicina salutaris est. Fons insuper *Theodericus J. Hollandiæ Comes.*

liquo-

liquoris limpidi sub ipsius tumba confestim exsilijt, qui vsque in præsentem diem copiosiùs emanauit.

Et infra: Theodericus, post obitum patris sui Theoderici, Frisonibus discordare cœpit, quos cum triumphali gladio ditioni suæ subegit. Quapropter idem Comes ædificauit lapideum in Egmonda monasterium, & amotis monialibus, plantauit ibidem de religione S. Benedicti monachorum collegium, qui continuè Deo deuotum obsequium impenderent, & cum opus esset diris Frisonum insultibus obsisterent. His ergò Comes, Egmondensem Ecclesiam largis dotando possessionibus, obtulit Historiam tripartitam, & textum quattuor Euangelistarum auro fuluo, pretiosisque lapidibus circumtectum. Nihilominùs Hildegundis Comitissa consimiliter obtulit eidem Ecclesiæ de liberali munificentia super altare * torquem aureum, cum multimodis gemmis incomparabilis pretij valdè fulgidum, de cuius cacumine lapis, vt fertur, * hostularius furtiuè sublatus fuit, qui nocturnis temporibus totum sacrarium radijs emicantibus illustrauit. *Ita Ioannes Becanus in manuscripto Vltraiectinæ Ecclesiæ Chronico.*

Theodericus II. Hollandiæ Comes.

* *In MS.* [h]*abetur.* [alt]um. *fortè* [d]omum.

* [h]ostularius, *vel* [r]ostratus.

Eadem tradit Ioannes Leidensis, in manuscripto suo Hollandiæ Chronico, additq́; Theodericum Iuniorem Comitem collocasse sanctimoniales Egmondanas non longè ab opido Harlemensi, prope villam Hirmste, in loco qui dicitur Bonnenbroec, & prohibuisse,

ne de

ne de cetero ſanctimonales adſumerētur aut inueſtirentur, vt ſic tandem, deficientibus perſonis, vita illarum ad finem deduceretur, & reditus ad monaſterium Egmondenſe redirent.

CAPVT XLVIII.

Metenſe monaſterium, vulgò Meten, *in Bauaria.*

SItum id eſt non procul à *Deckendorf* & Danubio, fundatum à Carolo Magno an. 882. vt vult Auentinus. Fuit primò Canonicorum, quos Henricus Pius, Dux Auſtriæ & Bauariæ Amōſt & *Phaffenmunſter* apud Straubingum collocauit, Benedictinis monachis ſubſtitutis, anno 1155. vel 1156. Ita Hundius.

CAPVT XLIX.

Monaſterium Regium S. Benedicti, prope opidum de Sahagun, Vulgò de S. Benito & Real de Sagagun.

DOtatum atq; inſtauratum eſt hoc monaſterium Sagaguntinum veteribus Cenonenſe per Regem Alfonſum cognomento Magnum eiuſque vxorem Ximenam.

nam. Era 943. hoc est anno Christi 905. Post
405. verò instauratum per Alfonsum VI. & Co
stantiam eius coniugem, in honorem
Martyrum Facundi & Primitiui, quor
corpora ibidem quiescunt. Hoc monasteri
Alfonsus VI. Legionensis Rex submisit A
batiæ Cluniacensi an. Domini 1090. Hugo
Abbate Cluniacensi, cum ipso Rege in
uitate *Durris* agente. Vt constat ex diplom
te, quod Sandouallius recitat parte pri
fundationum monasteriorum Benedictin
rum in Hispania. Huius Alfonsi Regis me
nit Petrus Cluniacensis: *Non parum imò m*
ximè veritati huius visionis attestatur, quo
mortuo dictum est, Alfonsum Regem à Clun
censibus monachis sublatum & à tormentis c
similium reorum ereptum. Nam quod omni
penè Hispanis & Gallis populis notum est, id
Rex Cluniacensis Ecclesiæ magnus amicus &
nefactor extitit, vt enim innumera alia piet
tis opera eidem monasterio ab eo impensa t a
am, magnificentissimus & famosus Rex censu
lense, regnumq́; suum Christi pauperibus e
sdem Christi amore fecerat; & tam à se qu
patre suo Ferdinando, constitutum censum d
centas scilicet & quadraginta auri vncias s
gulis annis, Cluniacensi Ecclesiæ persoluebe
Præter hæc duo monasteria in Hispanijs ex p
prio construxit, alia à quibusdam alijs perso
construi permisit, & vbi construerentur ad

uit

uit; in quibus Cluniacenses monachos ponens & vnde omnipotenti Deo regulariter seruire possent, Regia liberalitate affluēter argiens, & penè emortuum monasticæ religionis feruorem ex parte in Hispanijs reportauit, & sibi, hoc studio, post regnum temporale, regnum etiam sempiternum, vti dignum est crepere, comparauit. Obtemperauit benignus Regis æterni præcepto, faciens sibi amicos de mamona iniquitatis, à quibus amicis, finitâ regni villicatione secundum iam dictum visionis tenorem, & à pœnis ereptus, & in æterna tabernacula susceptus est.

In hoc suo monasterio conditus est Alfonsus VI. Rex.

Ceterum illustre hoc Abbatiale monasterium fuit occasio, cur opidum de Sahagun fuerit mirificè auctum atque amplificatum.

S. Attilanus Numantiæ seu Zamoræ Episcopus, huius loci olim Monachus, fuit ab Vrbano II. anno 1080. in numerum Sanctorum relatus. Vitam eius scripsit Lobera. Sunt qui dicant S. Froylanum Episcopum Legionensem eiusdem cœnobij olim monachum fuisse.

S. Aluitus siue Aloitus Episcopus Legionensis & S. Ordonius Episcopus Asturicensis, monachi hoc in loco hauddubiè fuerunt.

Huic illustri Abbatiæ annexi sunt Prioratus non pauci: Monasterium S. *Mariæ* de *Piasca*, fundatum à Comite Roderico Gonga-

les; à quo Comite illustrissima familia Gir
num genus suum ducit.

Monasterium S. *Bartholomei de Medina d*
Campo: Cuius loci Prior gaudet titulo Abb
tis. In eo loco visitur imago Christi cruci
xi, & frequentatur magna cum deuotione p
puli. Monasterium S. *Mancij* qui fuit discip
lus Christi vt traditur, & ibidem quiescit.

Monasterium S. *Saluatoris de Nogal* oli
Abbatia nunc Prioratus. Fundatrix fuit ill
stris matrona Eluira Sanchez Era 1001. Ex h
monasterio Nogalensi assumpti sunt prin
monachi ad fundandum monasterium O
dinis S. Benedicti in vrbe Vallisoletana p
tente Ioanne illius nominis primo Rege,
mittente Ioanne Abbate de Sagagun. Vall
soletanum istud monasterium nunc est cap
totius congregationis reformatæ in regn
Castellæ. Ita Prudentius Sandouallius prin
parte fundationum monasteriorum Bened
ctinorum in Hispania.

CAPVT L.

Cluniacensis ordo & monasterium, in d. Ma
sconensi.

DE Abbatiæ Cluniacensis origine sic l
gitur in Chronico Cluniacensi: *M*
nasterij Cluniacensis primus fundator f
Guarinus *aliàs* Gerinus, *Comes Cabilonensis*
Matisconensis; regnante Ludouico Pio *Caroli M*

gni

gni filio circiter annum 820. *quod postea ab Hungaris deuastatum, à Guilielmo Aquitoniæ Duce restauratum fuit.* Aiunt autem istam Guilielmi fundationem siue instaurationem toto orbe celeberrimam, factam fuisse anno 610. ipsumque in illo suo monasterio Bernonem primum Cœnobiarcham locasse; postea Guilielmum obijsse anno 918. sepultumque in Basilica S. Iuliani Biturigibus. Facillimè verò quisque sibi persuasum habebit Guarinum illic commemoratum eumdem esse qui Vvarinus à Genebrardo in Chronico dicitur: & is certè annis centum Ducem Aquitanicum præcessit. Addunt autem Petrum Venerabilem creatum Abbatem nonum an. 1122. ætatis suæ anno 28. & defunctum esse anno 1157. Ceterùm veteres ordine Abbates; si numerantur. Primus legitur *Berno*, secundus S. *Odo*; ille sub annum 895. hic ab anno 913. tertius *Adamarus* ab anno 938. quartus S. *Maiolus*, & quintus S. *Odilo* ad annum 993. per annos 56. sextus S. *Hugo* ex familia Principum Belliocensium anno 1109. septimus *Pontius*; octauus Hugo II. nonus Petrus Venerabilis: decimus Hugo III. &c.

{:o:}

Testamentum Guilielmi cognomento Pij, ... uernorum Comitis & Ducis Aquitanor... quem monasterij Cluniacensis fundato... alij instauratorem fuisse volunt, anno 91...

910. CVnctis sanè considerantibus liq... quod ita Dei dispensatio quibusqu... uitibus consulit, vt ex rebus quæ transit... possidentur; si eis bene vtantur, semper m... sura valeant præmia promereri. Quod v... licet diuinus sermo possibile ostendens... que ad hoc omnino suadens dicit: *Diuiti...*

Prou.13. *ri, redemptio animæ eius.*

Quod ego *VVillelmus* dono Dei Com... Dux sollicitè perpendens, ac propriæ sal... dum licitum est prouidere cupiens, rat... immo pernecessarium duxi, vt ex rebus... mihi temporaliter collatæ sunt, ad em... mentum animæ meæ aliquantulum im... tiar: quippe qui adeo in his videor excre... se, ne fortassis totum ad curam corpor... supremo redarguar expendisse, quin po... cùm suprema sors cuncta rapuerit, quid... mihi gaudeam reseruasse.

Quæ scilicet causa nulla specie vel m... congruentiùs posse fieri videtur, nisi vt i... Domini præceptum, *Amicos mihi faciam ...*

Luca 16. *peres eius*: vtque huiusmodi actio non ad t... pus, sed continuò peragatur, monastica ... fessione congregatos ex proprijs sumpt... sustentem; ea siquidem fide, ea spe, vt qu... uis ipse cuncta contemnere nequeam, ta...

dum mundi contemptores, quos iustos credo, susceperim, *Iustorum mercedem accipiam.*

Igitur omnibus in vnitate fidei viuentibus Christique misericordiam postulantibus, qui sibi successuri sunt, & vsque ad sæculi consummationem victuri notum sit. Quòd ob amorem Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi; res iuris mei, SS. Apostolis Petro videlicet & Paulo de propria trado donatione, *Cluniacam*, scilicet villam, quæ sita est super fluuium qui *Granna* vocatur, cum cortile & manso indominicato, & capella quæ est in honore Sanctæ Dei Genitricis Mariæ & S. Petri Apostolorum Principis, cum omnibus rebus ad ipsam villam pertinentibus, villis siquidem capellis, mancipijs vtriusque sexus, vineis, pratis, campis, siluis, aquis, aquarumue decursibus, farmarijs, exitibus, & regressibus, cultum & incultum cũ omni integritate: quæ etiam res sunt sitæ in Comitatu Matisconẽsi, vel circa, suis vnaquæque terminis conclusæ.

Matth. 10.

Dono autem hæc omnia iam dictis Apostolis ego *VVillelmus* & vxor mea *Ingelberga*, primùm pro amore Dei, deinde pro anima senioris mei Odonis progenitoris, ac genitricis meæ, pro me & vxore mea, salute scilicet animarum nostrarum & corporum: pro Auaceæ nihilominus quæ mihi easdem res testamentario iure concessit. Pro animabus quoque fratrum ac Sororum nostrarum, nepotumque, atque omnium vtriusque sexus propinquorum, pro fidelibus nostris, qui nostro

seruitio adhærent; pro statu etiam ac integritate Catholicæ religionis. Postremò verò, sicut omnes Christiani vnius compage charitatis ac fidei tenemur: ita pro cunctis, præteritorum scilicet, præsentium siue futurorũ tẽporum Orthodoxis, hæc donatio fiat.

Eo siquidem dono, tenore, vt in *Cluniaco*, in honore SS. Apostolorum Petri & Pauli monasterium Regulare construatur, ibique monachi iuxta regulam beati *Benedicti* viuentes congregentur, qui ipsas res perenni tempore possideant, teneant, habeant atque ordinent: ita duntaxat vbi venerabile orationis domicilium votis ac supplicationibus frequententur, conuersatioque cælestis omni desiderio & ardore intimo perquiratur & expetatur, sedulæ quoque orationes, postulationes, atque obsecrationes Domino dirigantur tam pro me, quàm pro omnibus, sicut eorum memoria superius digesta est. Præcipimus siquidem vt maximè illis sit hæc nostra donatio ad perpetuum refugium: qui pauperes de sæculo egressi, nihil secum præter bonam voluntatem attulerint, vt nostrum supplementum fiat abundantia illorum, sintque ipsi monachi cum omnibus præscriptis rebus sub potestate & dominatione Bernonis Abbatis, qui quamdiu vixerit, secundùm suum scire & posse eis regulariter præsideat: Post discessum verò eius, habeant ijdem monachi potestatem & licentiam quamcumque sui ordinis, secundùm placitum Dei atque re-

gulam S. Benedicti promulgatam, eligere maluerint Abbatem atque Rectorem, ita vt nec nostra, nec alicuius potestatis contradictione contra religiosam duntaxat electionem impediantur.

Per quinquennium autem Romæ ad limina Apostolorum, ad luminaria ipsorum continuanda, decem solidos præfati monachi persoluant habeantque tuitionem ipsorum Apostolorum, atque Romani Pontificis defensionem, & ipsi monachi corde & animo pleno prælibatum locum pro posse & nosse suo ædificent.

Volumus etiam vt nostris successorumque nostrorum temporibus, pro vt opportunitas atque possibilitas eiusdem loci sese dederit: quotidie misericordiæ opera pauperibus, indigentibus, aduenis, peregrinantibus, summa intentione exhibeantur.

Placuit etiam huic testamento inseri, vt ab hac die, nec nostro, nec parentum nostrorum, nec fastibus regiæ magnitudinis, nec cuiuslibet terrenæ potestatis iugo subijciantur ijdẽ monachi ibi congregati: neq; aliquis Principum sæcularium, non Comes quisquam, nec Episcopus quilibet, non Pontifex supradictæ sedis Romanæ, Per Deum, & in Deũ, omnesque sanctos eius, & tremendi iudicij diẽ contestor, deprecor, ne inuadat res ipsorum Dei seruorũ, non distrahat, non minuat, non procannet, non beneficiet alicui, non aliquẽ Prælatũ super eos, cõtra eorũ voluntatẽ cõstituat.

Et vt hoc nefas omnibus temerarijs ac in-
probis arctiùs inhibeatur, adhuc idem incu-
cans subiungo, Et obsecro vos ô sancti Ap-
stoli, & gloriosi Princepes terræ, Petre
Paule, & te Pontifex Pontificum Apostoli
Sedis, vt per auctoritatem canonicam &
postolicam quam à Deo accepisti, alienes
consortio sanctæ Dei Ecclesiæ & sempiter
vitæ prædones & inuasores, atque distract
res harum rerum, quas vobis hilari men
promptaq; voluntate dono, Sitisq; tutores
defensores iam dicti loci Cluniacensis, & s
uorũ Dei ibi cõmorantium ac cõmanentiu

Harum quoque omnium facultatum p
pter eleemosynam & clementiam, ac mi
ricordiam pijssimi Redemptoris nostri,
quis fortè, quod absit, & quod per Dei n
sericordiam & patrocinia Apostolorum
uenire non æstimo, vel ex propinquis
extraneis, vel ex qualibet conditio
siue potestate, qualicumque calliditate c
tra hoc testamentum, quod pro Dei am
re omnipotentis, ac veneratione Princip
Petri & Pauli fieri, sanciui, aliquam conc
sionem inferre tentauerit, primùm quid
iram Dei omnipotentis incurrat, auferat
Apo. 22. & 3. Deus *partem illius de terra viuentium*, & del
nomen *eius de libro vitæ*, fiatque pars illius
Iob.. dixerunt Domino Deo, *Recede à nobis, & c*
Num. 16. *Dathan & Abiron*, quos terra aperto ore
glutiuit & viuos infernus absorbuit, per
nem incurrat damnationem. Socius quo

Iu

Iudæ Domini proditoris effectus, æternis cruciatibus retrusus teneatur. Et ne ei in pręsenti sæculo humanis oculis impunè transire videatur, in corpore quidem proprio futuræ damnationis tormenta experiatur, sortitus duplicem direptionem cum *Heliodoro* & *Antiocho*, quorum alter acris verberibus coërcitus, vix semiuiuus euasit: alter verò nutu superno percussus, putrescentibus membris, & scatentibus vermibus, miserrimè interijt. Ceterisque sacrilegis qui ærarium domus Domini temerariè præsumserunt, particeps existat, habeatque, nisi resipuerit Archiclauum totius Monarchię Ecclesiarum, iuncto sibi S. Paulo, obstitorem, & amœni paradisi contradictorem; quos si vellet, habere poterat pro se pijssimos intercessores. Secundùm mundialam verò legem, his quibus intulerit calumniam, centum auri libras cogente iudicaria potestate compulsus exoluat, & congressio illius frustrata, nullum omnino obtineat effectum, sed huius firmitas testamenti omni auctoritate suffulta, semper inuiolata & inconcussa permaneat, cū stipulatione subnixa. Actum Bituricæ ciuitatis, Publicè. *Guilielmus*. Ego hanc authoritatem fieri, & firmari rogaui, ac manu propria roboraui. Signum *Ingelbertæ* vxoris eius. Madalbertus peccator, Bituricēsis Archiepiscopus.

Macch. l. 1. cap. 9.

Anno vndecimo regnante *Carolo* Rege, Indictione XIII. ego Oddo Leuita, ad vicem Cancellarij scripsi & subscripsi.

Ceterùm Guilielmus Paradinus Ann
Burgund. lib. 1. negat hunc Aquitaniæ Duce
Cluniacensis conuentus prima iecisse fund
menta, verùm Matisconensem quemdam C
mitem Vveranum seu Vvarinum, qui an. 88
permutatis cum Hildebaldo Matisconen
Præsule toparchijs suis *de Cotte*, & *de Geno*
lij, à dicto Antistite, Cluniacensi villa rec
proca compensatione recepta monasticoq
cœnobio eo loci, SS. Petri & Pauli Apost
lorum memoriæ constructo, dictus Hildeba
dus consecrasset, anno imperij Ludouici P
13. & reparatæ salutis 828. Ideoque halluc
nari eos maximè qui Bernonem à Burgund
Gigniacensem Abbatem, vel dictum Vville
mum ipsius fundatores primos asserunt.

Catalogus Abbatiarum & Prioratum, co
gregationis Cluniacensis.

ABBATIAE.

Abbatia Cluniacensis.
Abbatia Moïjssiacensis, apud Aruerno
Abbatia Figiacensis, in Argonia, regni Ga
liæ prouincia.
Abbatia Lozacensis, ibidem.
Abbatia Balmensis, ibidem.
Abbatia Monasterij noui, Augustoriti Picto
num. (amnen
Abbatia D. Benedicti ad Eridanum Itali
Abbatia Thierni apud Aruernos.
Abbatia Belliloci in Argonia.
Abbatia de Pasleto in Anglia.
Abbatia de Cosraquel, in Scotia.

Abb

Abbatia Paterniaci
Abbatia Varinensis in Germania.
Abbatia Amillani, fortè S. AEmiliani, in Hispania.
Abbatia Campi-Rotundi.
Abbatia S. Rigaldi, in d. Matisconensi.

PRIORATVS.

PRioratus de Caritate.
Prioratus S. Pancratij, in Anglia.
Prioratus S. Martini de Campis, Parisijs.
Prioratus Saluiniaci, apud Borbonios.
Prioratus Celsiniarum, vel Selceniarum, in Aruernia.
Prioratus Marcigniaci.
Prioratus de Gigniaco.
Prioratus de Cariloco.
Prioratus. S. Saturnini de Portu.
Prioratus B. Mariæ de Nazareto, in Hispania.
Prioratus Mantuaci.
Prioratus S. Marcelli Cabilonensis.
Decanatus de Vergeyo.
Prioratus de Coinciaco.
Decanatus de Lehuno vel Letzuno in sanguineterso.
Prioratus S. Petri, Abbatis-villę, in Picardia.
Prioratus S. Lupi de Asserento.
Prioratus S. Arnulphi de Crespeyo, in ducatu Valesiæ. Vide supra cap. 26.
Prioratus Valencenarum, fortè designatur.
Prioratus S. Saluij apud Valencenas seu Valentianas Hãnoniæ vrbẽ. De quo vide c. 43.
Prioratus de Volta.

Vide cap. 5. de Electione, VI. decretalium.

Prioratus de Tornaco.
Prioratus de Contamina.
Prioratus de Domena.
Prioratus S. Eutropij Sanctonensis.
Prioratus Insulæ Aquensis.
Prioratus de Barbisolio, seu Barbisilio.
Prioratus S. Albani Basiliensis.
Prioratus pe Alezaco.
Decanatus de Paredo, mensæ Cluniacensis Abbatis connexus.
Prioratus de Medicino.
Prioratus S. Margaretæ de Mergerijs, in Campania.
Prioratus S. Marcelli de Sangeto.
Decanatus de Roncenaco.
Decanatus de Carnaco.
Prioratus de Sezana. } sub Caritatis monasterio.
Prioratus S. Mariæ Senonensis. }
Prioratus S. Nicolai Siluanectensis. } sub S. Martini monaste.
Prioratus de Capy. }
Prioratus de Encra siue Ancra. }

Prioratus S. Martini de Luperciaco Burgo, apud Niueodunum ad Ligerim.

De his vide plura in Historia Martiniana seu monasterij S. Martini de Campis, Parisijs an. 1600. edita, & apud Choppinum lib. 2. Monasticon, tit. 1. §. 6.

Sunt & Prioratus aliquot monialium congregationis Cluniacensis, vt Marcigniacus diœcesis Matisconensis, Victorianus D Leo-

diensis,

cliensis, Sallesius d. Lugd. Croperius & S. Sepulchri d. Auernensis. De Marigniaco expressè ait Petrus Venerabilis lib. 3. Epist. 2.

CAPVT LI.

S. GERARDI BRONIENSE

Cœnobium, tertio milliari à Namurco, opido ad Mosam fl. sito, in Belgio.

S. Gerardus quiescit Bronij.

An. 913. vt habet MS. Chronici Sigebertini exemplar Lipsianum.

PIpinum secundum, cognomento Herstallium Broniensi in tractu oratorium, seu sacellum ædificasse, illudq; S. Lambertũ Tungrensem Episcopum dedicasse, tradunt. Hoc prædium Broniense, cum adiacentibus, à maioribus acceptum, possidebat vir Dei Gerardus, nobilissimâ Austrasiorum familiâ natus. Is iussu SS. Apostolorum Petri & Paulli, illô in loco cœnobium ædificauit, in quo clericorum sodalitatem instituit, qui more Canonico illic viuerent.

Talis relligio præcessit tempore primo,
Donec dante Deo, monachorum inducitur ordô,
Rebus & officio longè præclarior illo.

At postea Gerardus in Galliam profectus, in S. Dionysij cœnobio apud Parisios, monasticum vitæ genus est amplexus. Annis hîc nouem monasticis disciplinis egregiè instructus cum parte reliquiarum S. Eugenij Tole-

tani Episcopi & martyris Bronium rediit, & clericis amotis monachos substituit, eisdemque primus Abbas præfuit. Pòst ad S. Gisleni Cellense cœnobium reformandum, à Gisleberto Lotharingiæ Duce, euocatus, clericis ob vitam liberiorē amotis, monachos substituit. Inde in Flandriam ab Arnulfo Comite inuitatus, Blandiniense, Bertinense, Marchianense, aliaque monasteria reformauit, vt octodecim in Flandria monasteriorum rector, ac reformator esse meruerit. Omnibus denique ritè compositis, Bronium rediit, & piè in Christo obdormiuit.

Hæc ex vita Sancti Gerardi fundatoris Broneinsis, à monacho eius loci ad Gonterum Abbatem scripta, desumsimus. *Meyerus in Annal. Flādria ad an. 940.*

S. Gerardi obitum Sigebertus in Chronico refert ad annum nongentesimum quinquagesimum nonum: marmorei tamen sepulcri eius inscriptio notat annum nongentesimum quinquagesimum octauum.

Broniense porro monasterium Pius IIII. Pont. Max. & Philippus II. Hispaniarum Rex, Belgarumq; Princeps, Episcopatui Namurcensi, recens tum instituto, annexuerunt. *Exstat apud Suriū To. 5.*

DIPLO-

DIPLOMA STEPHANI PAPAE.

IN nomine Sanctæ & indiuid Trinitatis, & S. Mariæ semp virginis. Stephanus Sedis Ap stolicæ summus Episcopus, s uus seruorum Dei, fratribus filijs nostris per vniuersum orbem terrar in fide Catholica degentibus. Notum cu mus esse omnibus tam præsentibus, quàm turis, qualiter filius ac frater uoster, diu annuente clementiâ Gerardus, Abbas no innotuit de monasterio Broniensi, quod melius reformauit & restaurauit in hon sanctæ Dei genitricis semper virginis Mar sanctorumque Apostolorum Petri & Pau & sancti Ioannis Baptistæ. Post verò mul rum sanctorum pignora, congregauit cor etiam sancti Eugenij martyris, Archiepi pi Toletanæ sedis, discipuli & ordinati ẞi Dionisij Archiepiscopi, cum magna re rentia & honore inibi attulit, hereditat quoque propriam tam in agris, quàm ma pijs, & in omnibus iure hereditario adia tibus deuotè ac voluntariè ad præfatum dit monasterium. Postquam autem nobis indicauit, prouolutus pedibus nostris pe

In Bronio quiescit pars corporis S. Eugenij Episcopi Toletani. Vide Molani Natales SS. Belgij.

quatenùs auctoritate Apostolorum Petri & Paulli malediceretur omnis, qui de eodem monasterio aliquid conaretur, tam de reliquijs Sanctorum, quàm de vestimentis & libris & de territorijs auferre, atque de mancipijs, vel de alijs quibuslibet rebus, quas nunc habet sibi datas, vel vltrà possit Dei misericordiâ obtinere. Hoc quoque magnopere expetijt, vt eodem cõstringatur anathemate, quicumque priuilegium, quod de eodem loco & monasterio iam regia magnificentia & imperialis sanxerat auctoritas, aliquatenùs præsumeret infringere: scilicet vt nullus Episcopus, nullus Comes, nullus Aduocatus, nullus Iudex publicus, nec quilibet ex iudiciaria potestate, in Ecclesias aut loca, vel agros, seu reliquas possessiones memorati monasterij præsumat ingredi, aut ad caussas audiendas, aut precaturas faciendas, aut freda vel tributa aut obsonia quælibet exigenda, vel mansiones, aut siluas, vel paradas faciendas, aut fideiussores tollendos, aut homines eiusdem monasterij, tam ingenuos, quàm seruos super terram ipsius commanentes iniustè distringendos, nec ad vllas redhibitiones aut illicitas occasiones requirendas nostris & futuris temporibus. Sed liceat memorato Dei seruo Gerardo, suisque successoribus res prædicti monasterij, cum monachis suis, sub immunitatis nostræ defensione, quieto ordine possidere & ordinare absque cuiuslibet arbitri communione, nisi ipso Abbate, & suis

monachis id rationabiliter fieri petentib
Hoc quoque firmare expetijt nihilomin
vt eâdem damnetur maledictionê, quicu
que locum ipsum, & loci incolas infra s
terminos hostili incendio vel cæde aut ali
iniustâ oppressione præsumserit aliquaten
depopulari, vel infringere. Adstantibus i
tur Episcopis, & confratribus huius san
Romanæ Sedis, & consentientibus, petiti
famuli Dei Gerardi Apostolicâ auctorit
firmari decreuimus. Igitur auctoritate
tris, & Filij, & Spiritus sancti, & sanctę Ma
semper Virginis Dei genetricis, & omni
cælestium virtutum, & sancti Ioannis Bap
stæ, & sanctorum Apostolorum Petri & Pa
li, quorum vices licèt indigni tenemus,
sancti Eugenij martyris, eiusdem loci pat
ni & prouisoris, & Sanctorum, quorum r
quiæ inibi sunt, simulq; omnium Sanctoru
quorum nomina scripta sunt in libro vi
excommunicamus, anathematizamus, da
namus omnes, qui horum quidpiam, qu
immunitate & libertate Broniensis Eccle
& loci prælibata sunt, irritum fecerint
infregerint, nisi resipuerint & pœnituer
& ab Abbate & fratribus eius veniam pro
ruerint, & de cetero emendauerint. At v
qui obseruator existiterit huius nostræ p
ceptionis, & regiæ sanctionis, gratiam &
sericordiam, vitamque æternam à miseric
dissimo Domino Deo nostro consequi me
atur. Ego Castorius Notarius regionar

S

Scriniarius sanctæ Romanæ Ecclesiæ, corroborante Apostolicâ auctoritate, & sancto Papa Stephano suggerente, recognoui. Data V. Kal. Maij anno ab incarnatione D.CCCC. XIII. regnante Henrico in regno Lotharij, imperante in Italia Hugone, anno II. Indictione VI. Actum Romæ feliciter, Amen.

GEMBLACENSE

Monasterium, in Brabantia, inter Bruxellam & Namurcum.

GEmblacum, veteribus Gemmelacum, peruetustum est Brabantiæ opidum, olim Leodicensis, hodie Namurcensis diœcesis, Louanio & Bruxella milliaribus sex, Namurco tribus dissitum. Intra opidi mœnia nobilissimum est cœnobium, à sancto Guiberto, (quem Romani Martyrologij tabulæ Gilbertum nuncupant) exstructum, ac dotatum. Fuit is ex antiqua Regum Austrasiæ prosapia, qui militiæ secularis cingulo deposito, castrum suum Gemmelaus, siue Gemblacum, cum omnibus appendentibus, Erluino viro pio hortante, Deo & Apostolorum Principi B. Petro obtulit. in eoq; cœnobium suo ære exædificauit, Erluino eodem primo Abbate constituto. Meminit huius nobilissimæ fundationis Platina in Stephano VII. Annum verò erectionis indicat hoc distichon, quod hodieq; in Gemblacensis cœnobij basilica parieti inscriptum legitur:

S. Guibertus quiescit Gemblaci.

Febr. 4.

Vnum D. ſcribis, C. quatuor X. bis & I. bis,
An. 922. Dũ clauſtrum per te ſit Gemblacẽſe Guiberte.
Ceterum Guibertus, in Gorzienſi iuxta Meta Lotharingiæ vrbem cœnobio celeberrimo, X. Kal.
An. 962. *Iunij, anno nongenteſimo ſexageſimo ſecundo in Domino obdormiuit; inde mox Gemblacũ tranſ-*
An. 1110 *latus, atq; è terra eleuatus IX. Kal. Octobris, anno milleſimo centeſimo decimo, procurante id Sigeberto Gemblacenſi Chronographo. Eſt autem Gemblacenſe monaſterium, hodièq; cum ob antiquitatem, tum ob inſignem codicum omnis generis manuſcriptorum bibliothecam, admodum celebre: gaudetq; Abbas eius loci titulo Comitis & meritò primum inter proceres ſeculares, in comitijs Ordinum Brabantiæ, locum obtinet. Hoc*
An. 1112. *in cœnobio vixit, obijtq; anno milleſimo centeſimo duodecimo, Sigebertus monachus, inde Gemblacenſis dictus, cuius Chronicon exſtat nominatiſſimum; ex quo libet apponere quæ de ſui mona-*
An. 921. *ſterij origine atq; Abbatibus is refert:* Anno nongenteſimo vigeſimo primo, clarebat inter nobiles Lotharingiæ, ſanctus Pater Guicbertus, qui noſtrum Gemmelacenſe cœnobium fundauit, qui diuitijs, nobilitate, & potentia cla-
An. 948. rus, cingulum mundanæ militiæ deponens, cingulo ſanctæ religionis in monachico habitu ſe accinxit. An. nongenteſimo quadrageſimo octauo immunitas noſtræ Gẽmelacenſis Eccleſiæ imperiali Othonis confirmatur edicto, & anuli impreſſione corroboratur Erlu-

i nusp rimus eius loci Abbas, à Petre nostro Guicberto electus, in sanctitate & religionis feruore claret. Anno nongentesimo quinquagesimo quarto, immunitas nostræ Gemmelacensis Ecclesię etiam Apostolica auctoritate à Benedicto Papa coroboratur, anno septimo Pontificij eius. Anno nongentesimo quinquagesimo octauo Erluinus primus Abbas Gemmelacensis à quibusdam contrarijs sanctæ religioni lumine oculorum priuatur. Anno nongentesimo sexagesimo secundo sanctus Pater noster Guicbertus, fundator nostri Gemmelacensis cœnobij, apud Gorziam, vbi Deo militabat, propter amorem feruentis ibi sanctæ religionis, in Christo dormiuit, & qui omnia reliquerat, centuplum & vitam æternam recepit. Corpus verò eius relatum est ad cœnobiū Gemmelacense an. nongentesimo octuagsimo septimo, Erluinus primus longo in longa cæcitate martyrio cruciatus, moritur. Succedit Herivvardus. Anno nongentesimo nonagesimo primo obijt Herivvardus Abbas. Succedit Erluinus Iunior. Anno millesimo duodecimo Abbas Erluinus Iunior obiit. Olbertus Gemmelacensis Ecclesiæ ordinatur Abbas, vir moribus, religione, bonis doctisque viris aut conferendus aut præferendus. Anno millesimo quadragesimo octauo, in Christo dormit Olbertus sanctæ memoriæ Abbas Gemmelacensis. Abbati Olberto succedit Mijsac. Anno millesimo septuagesimo secundo obijt Abbas Mijsac

An.954. *An.958.* *An.962.* *An.987.* *An.991.* *De olbert vide infra. ap.32 Anno 1040.* *An.1072.*

succedit Tietmarus: *& sic ex ordine ceteri.* *Hactenus ex Sigeberti Gemblacensis Chronica.* *Ceterùm præter Olbertum & Sigebertum, fuere & scriptis illustres Lambertus & Guibertus Abbates Gemblacenses, quorum prior Appendicem ad Sigeberti Chronicon breui à nobis edendam, alter multa de S. Martino Turonensi Episcopo, itidem inedita, conscripsit, obijtq́ anno saluti*
An. 1208. *millesimo ducentesimo octauo.*

Porrò Gemblacenses olim Abbates cudendæ monetæ ius habuerunt: è quorum numero Arnulfus Abbas anno millesimo centesimo quinquage-
An. 1153. *simo tertio, opidum muris & fossa muniuit: Arnoldus verò Abbas, anno millesimo quingentesimo tertio, cœnobium suum Capitulo vt vocant, Bursfeldensi submisit.*

Gemblacum omnibus suspiciendum reddun
An. 1503. *corpora SS. Martyrum Exuperij & Marij, S. Macloui Episcopi, S. Guiberti fundatoris, vnius item virginis & martyris ex parthenio S. Vrsulæ sodalitio, & alterius martyris ex illustri S. Gereonis collegio. De quibus Molanum consule in Natalibus Sanctorum Belgij.*

{:o:}

CA

CAPVT LII.

Rassonis Comitis Diessensis monasterium, vulgò zu S. Grafrath.

ANno 904. Rasso Comes ex Andecensi familia, Dux Boiarici regni limitis Orientalis, vir nobilis & strenuus, cœnobium in honore Saluatoris omnium VVerdee, iuxta Amperam construxit, in pede sui castri Razenberge, & illic monachos collocauit: quod etiam S. Vdalricus Episcopus consecrauit. In hac Ecclesia Comes iste functus vita sepultus requiescit, ad cuius tumulum signa fuerunt edita. 954.

Hæc Ecclesia postea ab hostibus Ecclesiarum penitus deuastata est. defuncto Comite Rassone, successit Fridericus comes, frater ipsius, armis strenuus, qui ad sanctam terram iter faciens obijt, ibique sepultus est. alius verò ac tertius Fridericus, dictus Roch, apud S. Blasium, sepultus est in nigra silua, secundùm Ioannem Auentinum.

Eberspergense monasterium, vulgò Ebersperg.

EBersperg castrum olim inter Oenum & Senonas, nunc Sempta amnes situm in silua, quam Ioannes Auentinus lib. 4. Cornodunensem olim appellatam dicit, nunc Eber-

ſpergenſis vocatur à Sighardo, Comite de Sempta, aduerſus Vngarorum irruptiones, admonentibus ſacris vatibus, Conrado de Hevva ex Hegouia, & Gebhardo Argentinenſi, ſanctiſſimis ac facundiſſimis eius temporis viris, conditur. Ab apro, quem ibi inuenit, Eperſperg nomen accepit, circa annum 900. Eberhardus & Adalbero, Comites de Sempta, nepotes Sighardi ex Ratholdo filio, poſt bellum Vngaricum, cui anno Do-
955. mini 955. interfuere cum ſorore Vvilpriga templum D. Sebaſtiano in arce ſua Eberſperg conſtruxerunt, anno Domini 970. Ipſi paucis pòſt diebus mortui ſunt, & hæc ſunt principia huius monaſterij.

Vlricus, filius Adalberonis, cum coniuge ſua Richarda, ſorore Marquardi, Carinthiæ Marchionis, Eberſpergij collegium pro monachis Auguſtinianis inſtituerunt, ipſa obijt 1013. ipſe 1019. ambo ibidem ſepulti.

Adalbero tertius, filius Vlrici, cum coniuge Richildi, ſorore Vvelphonis tertij, Ducis Carinthiæ, cum liberis carerent, Eberſperg, arcem in ædem D. Benedicti commutauerunt tradideruntque monachis inter alia Peſſenhauſen. Item in Auſtria Poſenboig, & Ibs, quæ cum monaſterio longius ſita eſſent, longo poſt tempore, nempe anno 1180. Ducibus Auſtriæ, pro commodioribus ac propinquioribus prædijs data & commutata ſunt.

Fundationem ſeu inſtitutionem huius monaſterij per Adalberonem tertium cum con-

iuge

iugefactam, Henricus tertius Imperator, & idem Dux Boiorum confirmauit anno 1040.

Idem quoque Adalbero comes monasterium Beurn ad radices Alpium, in superiori Bauaria situm, ab Vngaris vastatum, cuius curator seu Aduocatus erat refecit, ac eiectis Augustinianis, Benedictinis monachis reddidit, ac duodecim monachos Tegernseenses eò transtulit. Obiêre isti coniuges fundatores eodem anno, nempe 1045. atque in his defecit nobilissima hæc familia Comitum à Sempta & Ebersperg.

CAPVT LIII.

VVALCIODORENSE

Monasterium, *vulgò* Vualor, *ad Mosam fl. inter Dionantum & Giuetum opida.*

SAnctus Eloquius Abbas & Confessor ex Hibernia in Galliam circa annum Christi sexcentesimum quinquagesimum veniens, cum S. Furseo Latiniacum struxit monasterium, ibidemque sanctissimè vixit. Itaque B. Furseus ad Christum migraturus, monasterij curam B. Eloquio reliquit. At cum postea discipulorum suorum animos inique in se concitatos Eloquius intelligeret, cum paucis fratribus Grimacum ad Isaram secessit, vitam ducturus eremiticam. Cumque S. Eligio Nouiomensi Episcopo sincera eius re- *An. 165.*

ligio innotesceret, ipsum presbyterum c
nauit, & per suam diœcesim prædicandi
tiam dedit. Peruenit autem ad multam s
ctutē, vitæ sanctitate ac miraculis lógè
q; clarissimus. Corpus eius religiosè hu
est in monticulo iuxta aggerem publicu
bi Sommeron & Isara confluunt. Estque
lica in eius memoriam ædificata, quæ ma
fidelium deuotione frequentata fuit, vsqu
tempora Odonis Regis, sub quo Dano
sæuiente crudelitate, cum aliis basilicis,
mata est; sic tamen vt diuinâ clementiâ
pus saluum manserit in secreto sacropha
Contigit autem postea sæpe eo in loco
ces audiri psallentium, & luminaria vid
Quo præsignificabatur sanctum virum
quãdo exaltandū. Quod circa annū nōgēt
An. 960. mum sexagesimum præstitit religiosus
mes Eilbertus. Cum enim huius sancti
corpus sub dio in quadam solitudine relict
esset, pius Comes hoc pignus sacrum à Ro
hardo Laudonensi Episcopo petiit & ol
nuit. Sicque deportatū est, ad basilicam Vu
ciodorensem, à dicto Comite fundatam, &
ipsa trãslatione plurimi à variis languori
sunt curati. *Hæc ex S. Eloquij vitæ historia*
sumsimus, quæ à S. Forannano Archiepiscop
tempore quo sacrum corpus ex Francia Vual
dorum est translatum, scripta creditur. Cæter
de hac translatione plura habet liber fundati
cœnobij Vualciodorensis, ante trecentos anno
Roberto monacho Stabulensi, pòst Abbate V

ciodor

ciodorensi conscriptus. Ex illo itaque nonnulla libet hîc subiungere.

Regressus à summo Pontifice sanctus Forannanus, honoris incrementa suæ Ecclesiæ cœpit desiderare, sed & Comitem Eilbertum conuenit, vt communi deliberatione & consilio, alicuius Sācti nominati reliquias obtinerent: futurum autem esse dicebant, vt ex præsentia alicuius Sancti, & recens basilica honorabilior haberetur, & populi caterua augeretur, & locus abundantiori benedictione sanctificaretur. Cui rei animum apponens Comes, coniugem suam participem fecit cōsilij, vt & meriti particeps esset. Priùs itaque Ecclesiæ S. Michaelis in Tharascia à se fundatæ acquisierat memorabile corpus beati Adalgisi: quod cum idem præstare vellet Vualciodorensi, cōmodè obtinuit corpus sancti Eloquij, Idque aliquot diebus deposuit in basilica B. Michaelis in Tharascia, vt in die, qua cælos petiit in Francia, transportaretur Vualciodorum. Dum autem per Famennam deferretur, à portatoribus depositum in Morthusin, resumi non potuit, nisi fusis precibus, & Vuiderico duos mansos terræ sancto Eloquio legante. Et sic Vualciodorum est peruentum III. Nonas Decembris, quo translationis, & depositionis & basilicæ consecrationis memoria festiua agitur. *Consule Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij*, III. *Decembris.*

An. 944. monasterij Vualciodorensis iacta esse fundamenta ab Eilberto Comite, legi in MS. quodam codice cœnobij S. Trudonis.

Huic cœnobio Vualciodorensi annexa est cella vicina, seu Prioratus, vt vocant, Hasteriensis.

Hanc

Hanc Basilicam Hasteriensem ab Alberone Metensi Episcopo constructam, in eaq́; primùm moniales resedisse, ac demùm, permutatione quâdam initâ, ad Vualciodorenses deuenisse, ex loci eius monumentis traditur, in manuscripto quodam codice monasterij Trudonensis, quo olim vsi sumus.

CAPVT LIV.

Tegernseense monasterium in Bauaria.

ALbertus & Ottogerion illustres Boiariæ Comites, ita in diplomate appellantur isti duo fratres, in superiori Vindelicia intra Isaram & Oenum in faucibus Alpium, prope lacum Tigurinum, contubernium monachis fundarunt, quorum Præsul, Boiariæ Antistites omnes dignitate antecellit. Nam cœnobium fossa, mœnibus, tormentis bellicis, & alijs huiuscemodi instructum, instar Regiæ possidet, more Principum equestris ordinis officiales perpetuos habet. Instauratur hoc monasterium ab Vngaris exustum per Ottonem Imperatorem secundum & Ottonem filium Luitolphi, fratris Ottonis secundi, Ducem tum Boiariæ & Sueuiæ, qui monachis cœnobium cum prædijs restituunt, Hartuicum præficiunt, & prophanos qui religiosorum locum occuparant,
979. migrare iubent, anno 979. Fuerunt isti fundatores

tores Comites de Vvarngevv & Tegernsee; quidam suspicantur fuisse filios Grimoldi Ducis Superioris Bauariæ, ex famma primorum Ducum & Regum Bauariæ, occisi in tumultu. Diploma Henrici sexti astipulatur, in quo hos fundatores regali prosapia ortos dicitur his fratribus has ditiones inter Isaram & Oenum Alpibus subditas, scilicet Vvarngevv & Tegernsee, à Carolo Marcello fuisse traditas, auctor est Auent. lib.3. Anual. Diploma Ottonis secundi, cuius exemplum infra in fine ponitur, habet, hos duos germanos fratres & illustres Comites in suo & de suo patrimonio temporibus Pipini Regis Francorum ipsius permissu, condidisse hoc monasterium; vnde præsumitur, hos de antiqua nobilitate Bauariæ fuisse, qui vnà cum fratre Vttone etiam alias ditiones in Bauaria & in Austria tenuerunt. Vtto enim ad Ilmum huiuũ monasterium Illmunster instituit, quò ossa S. Arsatij transtulit Ioan. Auent. Superiores duo fratres infra Anassum instituerunt monasterium S. Hypoliti, vulgò *Sant Pelten*. De fundatione huius monasterij exstant quædã in libro quodã scripto monasteriorũ Bauariæ, & Indice Abbatũ huius monasterij de filio Ottocari in Gallia, à filio Regis Pipini in ludo Schachorum occiso, quę tamquam fabulosa Auent. in Chronica omisit. Ego de hac re nihil certius puto inueniri quàm quod in privilegijs tũ Octonis secũdi, tum Henrici sexti, & Friderici secundi Imperatorum cõtinetur.

Petri

Petri domus vel Peterschusium, in diœcesi Constanciensi.

SItum est hoc monasterium ad Rhenum è regione vrbis Constanciensis in Sueuia, fundatumque à S. Gebhardo XXVI. Episco-
980. po constantiensi, an. 980. Monachis è Cella Menradij accitis. Obijt S. Gebhardus fundator anno 996. cum præfuisset annis sedecim, de cuius rebus gestis vnde libros duos per Felicem Manilium conscriptos, editosque à Ioanne Pistorio in chronico Constantiensi.

CAPVT LV.

S. Pantaleonis monasterium in vrbe Coloniensi.

S. Bruno Coloniensis Episcopus, (cuius diem festum peculiari officio celebrat Ecclesia Tornacensis) etsi grauissimis Reipublicæ negotijs distineretur, vtpote vicarius Imperij, à fratre Othone Imp. constitutus, vitâ tamen solitariâ ac monastica quamplurimum delectabatur. Quare per Hadamarium Abbatem Fuldensem reliquias S. Pantaleonis Coloniam Vbiorum adferri iussit, & in eius honorem insigne monasterium anno
954. 954. construxit ex castro Tuitiensi, quod destruxit, & ponte Rhenano, quem demolitus est. Pons ille à Constantino Magno super Rhenum constructus putabatur. Obijt autem

S. Bru-

S. Bruno anno Christi 965. in suo D. Pantaleonis monasterio conditus: de cuius sanctitate vide Baronium in Annalibus, tomo 10. ad annum citatum, & Erardum Vvinhemium in Sacrario Coloniæ Agrippinæ. 965.

Gladbacense monasterium vulgò Gladbach, *in d. Coloniensi.*

MOnasterium istud, construxit Gero Archiepiscopus Coloniensis XXVIII. & multis Sanctorum reliquijs idipsum exornauit. Inter alias adseruant ibi magna cum reuerentia S. Laurentij martyris caput, non semel à Philippo II. Hispaniarum Rege expetitum, sed frustra: quod nollent illius loci monachi tam precioso thesauro priuari.

S. Martini Maioris cœnobium, in vrbe Coloniensi.

S. Martini Coloniense monasterium, in insula Rheni olim, hodie in continente, non procul à Rheno, intra vrbis mœnia situm, fundatum legitur primùm ab *Odgero* Daciæ Duce; tandem verò reparatum & auctum, postq; primam eius euersionem quasi de nouo instauratum anno Christi circiter 986. sub Imperatore Othone tertio. Ita Bruschius. 986.

In hoc

mendicantium pauperum, vt inutilem multitudinem, in horreum ruri ſitum conuocatam, incendio cùm deleuiſſet; ſceleris tanti pœnitentia tandem ductus, Romam ad Pontificem iuit: à quo abſolutus cum iuberetur cœnobium conſtruere pro tanti peccati ſatisfactione, Coloniæ fratrem Archiepiſcopum conuenit, cuius conſilio pariter atque auxilio in perueteri oppidulo Tuitienſi, eoq; ipſo loco, vbi antiquitus *Tuiſconis* primi Germanorum Regis caſtrum fuiſſe affirmant, oratorium & domum Dei condidit, in qua pietatis, & litterarum florerent ſtudia, Deoq; rectè ſeruiret, & probè etiam inſtitueretur ſcholaſtica iuuentus, Eccleſiæ & Reipub. aliquando ſeruitura.

Hoc in monaſterio ſpectatur tumulus dicti Epiſcopi Hereberti, in quo tabula plumbea inuenta eſt, hac inſcriptione:

Anno ab Incarnatione Domini noſtri milleſimo viceſimo primo, XVII. Kalend. Aprilis, Obijt Heribertus ſanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, qui de ſuo proprio ſumptu hoc monaſterium fecit.

Heribertus Colonienſis Epiſcopus constructor huius Eccleſiæ, anno incarnati Verbi milleſimo viceſimo, ipſam conſecrauit in honorem Saluatoris mundi, eiuſque genitricis.

CAPVT LVI.

Monasterium S. Petri de Eslonza in agro Legionensi.

999. SItum est hoc monasterium tertio lapide ab vrbe Legionensi in valle, quam vocitant Elisonciæ, fuitque primum dedicatum in honorem S. Eulaliæ virginis & S. Vincentij Leuitæ. Est autem antiquius temporibus Garsiæ Regis, qui illius monasterij fundator non fuit, sed benefactor & amplificator, vt ex vrbis ipsius diplomatis colligitur.

Nos Garcia Princeps & Munia Dona Regina offerimus venerandis martyribus (quorum reliquiæ hic conditæ requiescunt) S. Eulaliæ virgini & S. Vincentio Leuitæ, in cuius honorem basilica ab antiquis fundata esse dignoscitur in suburbio Legionensis ciuitatis, in valle quam vocitant Elisonciæ &c. Datum III. Kal. Septemb. Era D. CCCC. L. Creditur verò hoc monasterium fundatum ante Maurorum incursionem in Hispaniam. Huius item monasterij Abbas fuisse putatur Florentius, qui Concilio Toletano I. interfuit, sub Rege Vvamba, & his verbis subscripsit *Florentius Ecclesiæ monasterij S. Eulaliæ Abbas hæc gesta synodica, à nobis diffinita consentiens, subscripsi.*

Tempo-

Temporibus prædicti Regis Garziæ monasterium istud dedicatum est in honorem SS. Apostolorum Petri & Pauli, vt constat ex diplomate Vxacæ, Ferdinandi Regis & Lantiæ Reginæ filiæ, Dato II. Idus Martij Era CXXXVII. In quo quidem diplomate fit mentio trium insuper monasteriorum, nempe S. *Ioannis*, intra munitionem muri Legionensis siti, S. *Adriani* in Montanis, & S. *Ioannis*, quod vocatur Viruio in Asturijs. Ita Sandouallius. An. 999.

CAPVT LVII.

Prioratus S. Sepulcri, Ord. Cluniacensis, in d. Tricaßina, in Gallia.

PRioratus S. *Sepulcri*, octauo ab vrbe Tricassina lapide situs est, cuius prima fundamenta iecit S. *Aderaldus* Tricassinæ quondam Ecclesiæ Canonicus & Archidiaconus, qui animam cælo dignam exhalauit an. 1004. vt in veteri chronico cœnobij S. Petri Viui Senonensis memoratur. Cum quo facit & Chronicon Roberti monachi Autissiodorensis, quod anno 1005. in publicum Trecis emissum est. Cùm enim ipse *Aderaldus* siue 1004. *Adroldus* aut *Arraldus* Ierosolymitanum iter, gloriosi & augusti Christi sepulchri visendi gratia, dare Deo absoluisset, sacrã dictã ædẽ, vt peregrinationis suæ monumẽtũ esset, insti-

tuit, in quo hodieque sacræ dignissimi omni veneratione eius corporis reliquiæ asseruantur, festusque eius dies in diœcesi Tricassina 20. Octobris agitur. Ita Nic. Camuratius in Antiquitatibus Trecensibus.

CAPVT LVIII.

S. PAVLLI

Cœnobium, in vrbe Vltraiectina, olim in Monte sancto situm milliari vno ab Amersfurto, ditionis Vltraiectinæ opido.

n. 949. ANno Domini nongentesimo nonagesimo quarto, defuncto Balduino Pontifice Traiectensi, Anfridus cum pridem ex seculari Comite clericus esset attonsus, nunc Ecclesiæ Traiectensis decimus octauus est ordinatus Episcopus. Hic de nobili genere Caroli Magni progenitus, fuerat priùs Comes Hoijensis, Teysterbandiæ, Bratuspantiæ, & Dominus de * Holtena. Is Comes Anfridus solitus erat residere in territorio suo Driel apud Bommel, quia erat Dominus ferè illius insulæ. Et habuit nobilem ac deuotam vxorem, quæ nocturnis horis sub silentio de castro descendere consueuerat, viro suo ignorante quò iret. Quod attendens quidam

Vulgò [A]ltenae.

[Qu]*am alij* [H]ilsmon[d]am, *alij* [H]ilsindem [n]*uncupant*.

domi-

domino suo familiaris, dixit ei; Ecce domina nostra comitissa omni nocte sola exit è castro sub silentio, & nescio quò; fortè ad illos, quos in secreto cordis sui nequiter amat, vt amori suo satisfaciat. Quod audiens Comes obseruabat callidè excubias, vt sciret quò iret, ac tantas faceret moras. Et ecce quâdam nocte secundum suam consuetudinem in profundâ noctis caligine descendit de castro, & ipse cœpit silenter ire post vestigia eius. Et ecce vidit eam ante fores capellæ sub sambuco genibus prouolutam, atque ipsam diutissimè ac deuotissimè ibidem in oratione persistentem. Et statim vidente Comite totus aër firmamenti circa eam tanto lumine radiabat, ac si luna suo splendore tota splenduisset. Quod videns Comes valdè expauit, & de cetero magno honore & amore eam excoluit. Is denique cum vxore suâ seculum reliquit, & attonsus est in Ecclesiasticum. Idem inspirâte Deo, ad instantiam Notgeri Leodiensis Episcopi, dedit Comitatum Hoyensem Ecclesiæ Leodiensi, & Otho Secundus Imp. confirmauit. Insuper Comitatum Teysterbandiæ, & Bratuspantium donauit ad vsum Ecclesię Traiectensis. Item dedit adhuc alias terras Ecclesiæ Traiectensi de quibus dedit tales literas.

Anfridus Ecclesia Vltraiectensi dat VVesterlo pagũ Campania Brabantia &c.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, operæ pretium duximus, quæ subsequuntur scriptis inserere, ne posteros lateret, quod præsens ætas faceret. Quapropter desidera-

mus notum esse cunctis sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, tam futuris quam modò præsentibus, quod ego Anfridus, Dei solummodò gratiâ sanctæ Traiectensis Ecclesiæ Præsul, indignus iure, confisus in Domino cum transitoriis acquirere perennis vitæ gaudia, quandam mei iuris hereditatem, quam antea potestatiuè possederam, infra Comitatum Rien nuncupatum, quorum locorum hæc sunt nomina, VVesterlo, Odlobolo, Nierbeke, Hoybeke, Burente, pro me, meorumùe parentum remedio, cum omnibus ad hæc pertinentibus Ecclesiis, ædificijs, agris, mancipiis, pascuis, pratis cultis & incultis, siluis, aquis, aquarum ve decursibus, trado ad Ecclesiã S. Mariæ semper Virginis, sanctique Martini in Traiecto, ad restaurandũ ibidẽ Dei seruitiũ. Si quis huius rei traditionẽ infregerit, laqueum omnipotẽtis Dei iræ, eiusque genitricis Mariæ, sanctique Martini incidat, & quasi profanus à sanctę Ecclesiæ liminibus sequestratus existat. Et vt veriùs credatur firmiusque obseruetur, sigilli nostri impressione propria manu designauimus.

Notant antiquitatis Brabantiæ studiosi.

An. 1005.

Et infra: Anno millesimo quinto Anfridus Episcopus Traiectensis, tanquam filius castigatus & dilectus Deo, oculorum suorum lumen amisit, & venerabile collegium ordinis S. Benedicti supra Montem sanctum prope Amersfordiam, in honorem S. Dei genitricis construxit, in quo sacræ religionis habitum suscepit, & ad vitæ suæ terminum deuotissi-

Ansfridus construit cœnobium in Monte Sancto.

mè per-

mè preduravit. Obijt autem anno Domini millesimo octavo, V. Nonas Maij, ac sepelitur in eodem monasterio, postquam Episcopatum Traiectensem sapienter gubernasset annis XIV. Igitur post dormitionem Anfridi, Adelboldus natione Friso XIX. electus, est Episcopus. *...oritur.* *An.1008.*

Et *infra iterum*: Anno millesimo vicesimo septimo, V. Kal. Decemb. Adelboldus Episcopus migrauit ad Dominum. Post hunc Bernoldus vicesimus ordinatus est Episcopus. Is Abbatiam reuerendi patris Anfridi de Monte sancto Traiectum transtulit, vbi conuentualem Ecclesiam in honore S. Paulli condidit. Anno Domini millesimo quinquagesimo quarto XIII. Kal. Augusti Bernoldus migrauit ad Dominum, *Sic Ioannes Leidanus Carmelita in manuscriptis Hollandiæ Chronicis. Eadem tradunt Ioannes Becanus, & Guilielmus Heda Vltraiectensis Ecclesiæ Historiographi.* *An.1027.* *...cœnobium ...ab Anfrido ...n Monte sancto, con-structum ...ransfertur Vltraiecti. An.1054.*

Libet his subiungere, quæ de huius cœnobij initijs ac progressu, nobis vir pius atque eruditus Vltraiecto transmisit. Dominus Anfridus secundum seculi dignitatem Comes Teysterbandiæ, Bratuspantium, & Hoyensis, & Dominus de Altenae, vxorem habuit Hilsmondam; qui postea diuino nutu in XVIII. Episcopum Vltraiectensem promotus, construxit in loco Hohorst, prope Amorsfordiam collegium Ord. S. Benedicti, in honorem Dei genitricis Mariæ, tulitque duodecim monachos *Anfridum Comitem Bratuspan-...ium Sige-bertus in Chron. an 997. voca...*

ex S. Viti martyris Gladbacensi monasterio, & instituit Dominum Vueringerum, doctum pariter & pium, primum Abbatem, & liberalissimè dotauit, anno CIↃ. VI. ipso dedicationis die, scilicet XIV. Kalend. Decembris. Qui Anfridus & habitum religionis in Monte S. Mariæ suscepit, & vitam deuotissimè finiuit an. CIↃ. VIII. vel vt aliqui volunt CIↃ. IX. V. Nonas Maij. Itaque Vueringerus Abbas fuit in monte sancto, & claruit an. CIↃ. XXVIIj. cui Anfridus Episcopus multa bona, vt supra dictum est, tradidit, & Adelboldus itidem Episcopus decimas.

An. 1006.

An. 1028.

Adelbertus II. Abbas in Monte sancto claruit anno CIↃ. L. Huic Bernoldus seu Bernulphus Episcopus dedit bona, & monasterium in vrbem Vltraiectinam transtulit anno Domini CIↃ. L.

An. 1050.

An. 1050.

Geruicus tertius Abbas, & primus monasterij S. Paulli, claruit anno CIↃ. CXVI. sub Burchardo & Godebaldo Episcopis.

An. 1116.

Bartoldus secundus Abbas S. Paulli claruit sub Godebaldo Episcopo, an. CIↃ. CXVII. Et sic alij ex ordine Abbates, vsque ad Dominum Gerardum à Mierlo, qui XXXVI. Abbas, obijt anno CIↃ. IↃLXXXIIIj. *Hactenus ille.*

An. 1117.

An. 1584.

Quod ad Thorense *monasterium, Ansfridi pariter opibus fundatum, attinet, est illud hodie nobilissimarum virginum Canonicarum illustre ac potens collegium, in vico Thoren, qui sesqui-*

Thorense *virginum Canonicarum collegium, apud Maseicam.*

milliari distat à Maseica ditionis Leodicensis ad Mosam fl. opido, fixam habens sedem. Quibus quidem virginibus, in sacris muneribus obeundis subseruiunt sex Canonici seculares, amplissimè itidem dotati. De Thorensis huius monasterij initijs ita legitur in Chronico Leodicensi, à monachis Aureæ vallis conscripto: Ab Anfredo Comite, de consilio Notgeri Episcopi Leodiensis, fundatum est cœnobium monialium in villa, quæ dicitur Turne, quam tenet Comes Brabantinus à Leodiensi Episcopo. Hic Anfredus in Episcopum inferioris Traiecti per Deum electus, suam coniugem Hilsindem in Turne constituit, vbi filia eorum Benedicta primò regimen animarum sub regula B. Benedicti suscepit, & ibi sepultæ sunt. Notgerus Comitatum Hoyensem Leodiensi Ecclesiæ ab Anfredo Comite acquisiuit, & ea quæ Otho Imp. habebat ibi, acquitauit Episcopo, & anulo priuilegium sigillauit.

S. IACOBI

Cœnobium, in insula Mosæ fluminis, intra muros vrbis Leodicensis.

OLbertus Abbas IIII. Gemblacensis, Ledernæ in confinio pagi Sambrensis natus puer in cœnobio Laubiensi liberalibus artibus, ac disciplinâ monasticâ, ab Herigero eius loci Abbate, est instructus. Pòst Lutetiæ Parisio-

Tritthemius lib. de Script. Eccles. eum nuncupat: Albertum.

Parisiorum, in cœnobio sancti Germani, deinde Tricassinæ studijs triennium operam dedit. Sed & Fulberti Carnotensis Episcopi auditor fuit. Ex Gallia ad Laubiense cœnobium suum reuersus, ibidem magnâ pietatis ac doctrinæ gloriâ floruit. Cumque eâ tempestate Burchardus Vuormatiensibus datus esset Episcopus, is à Baldrico, eo nomine secundo Leodicensi Episcopo, petijt, ad se mitti aliquem, cuius operâ ac præsidio vlteriores sacris in litteris progressus facere posset. Missus est itaque Vuormatiam Olbertus, qui Burchardum diligentissimè instituit. Quantum verò is ex Olberti doctrina profecerit, ex actibus eius æstimandum erit; de quo satis constitit, quòd illa ætate in Scripturarum eruditione vnicè claruerit. Quod vel in hoc probari poterit, quòd opus sanctæ Ecclesiæ nimis vtile elaborauit, dum Olberto dictante & magistrante, magnum illud Canonũ volumen centonizauit, & quasi collectis floribus omniformis generis de prato scripturarum, coronam pretiosiorẽ auro & topasio, in edito Ecclesiæ collocauit. Olbertus Vuormatia Laubium reuersus, à Baldrico Episcopo supra nominato, paullò post euocatur, & Gemblacensis Abbas constituitur, consecraturque XI. Kal. Octob.
An. 1012. an. millesimo duodecimo. Vtq; erat vir sacris profanisque apprimè eruditus, Bibliothecam insignem, vt alter Philadelphus Gemblaci instruxit, plurimis cùm diuinarum, tum humanarum disciplinarum libris comparatis.

Scri-

Scripsitque inter cetera historiam vitæ & translationis sancti Veroni cõfessoris, rogante Raginero Hannoniæ Comite. Ceterum cum eâ tempestate, S. Iacobi cœnobium in insula Mosæ fl. apud Leodicenses, patrimonij sui ære fundasset idẽ Baldricus II. Episcopus, ipsoque viuis erepto cœnobium istud nemini adhuc commissum esset, Guolbodo eius in Episcopatu successor, illud Olberto regendum tradidit, qui primus ibi monachos congregauit, & Leodicensi, simul & Gemblacensi cœnobijs, ad vsque vitæ exitum, laudatissimè præfuit, mutatis sæpe vicibus, nunc Gemblaci, nunc Leodici residens. Cumque Gemblacensi annos triginta septẽ, Leodicẽsi verò cœnobio annos circiter triginta præfuisset, Leodici demùm obijt II. Idus Iulij, anno millesimo quadragesimo octauo, ibidem ad D. Iacobi conditus, hac inscriptione. An. 1048.

Hic iacet Abbatum speculum, decus & monachorum,
Abbas Olbertus, flos, paradise, tuus.
Præfuit Ecclesijs normali tramite binis,
Legia corpus habes, Gembla carẽdo doles.

Hæc ex manuscripto Abbatum Gemblacensium catalogo, à Sigeberto chronographo & monacho Gemblacensi conscripto, hausimus; quem pro suo in nos adfectu nobis transmisit Illustris et Reuerendus D. Ludouicus Sonbechus, Abbas et Comes Gemblacensis.

Sigebertus porrò Gemblacensis in Chronica suo, tradit hoc cœnobium à Baldrico an. Christi

mille-

An. 1014. *millesimo decimo quarto fundatum. Quæ autẽ instituendi eius caussa seu ratio fuerit, breuiter narrat Rodulphus Abbas Trudonensis, in manuscripto sui cœnobij Chronico:* Anno Domini CIↃ. XIIj. Baldricus Secundus Leodiensis Episcopus, ad arcendum maleficos, cœpit ædificare castrum apud Hugardis villam, quæ est allodium Ecclesiæ S. Lamberti, intra Brabantiam ad confinia sitam. Cui obsistente Lamberto Barbaro, Louaniensi Comite, conflictu belli commisso, Episcopus, cæsis suorum trecentis, vincitur; qui Leodium rediens, de suorum strage lęsam conscientiam habens, consilio discreti viri N. Episcopi ex Italia venientis, ad placandum omnipotentem, pro redemtione animarum occisorum, cœnobium fundare deuouerat. Sequenti igitur anno voti compos, intra muros ciuitatis, in insula, cœnobium in honorem S. Iacobi Minoris ædificauit, ad quod idem Comes Lambertus de proprio allodio, pro satisfactione, larga dotalitia contulit; vbi & primus Abbas Olbertus nomine præfuit. *Et paullò infra.*

An. 1017. Anno Domini CIↃ. XVIj. Baldricus secundus obijt, & in crypta monasterij S. Iacobi, quod ipse fundauerat, sepelitur. Cui Vuolbodus succedens anno eodem, cœnobium præfatum nuper incœptum, mandato Henrici Imperatoris, perfecit; qui in Episcopatu quinque* annis præfuit.

Alij tribus

Hactenus ex Chronico Trudonensi.

S. LAV-

S. LAVRENTII

Cœnobium, apud muros vrbis Leodicensis.

DE *huius cœnobij institutione ita Sigebertus Gemblacensis in Chronico*: Anno CIↃ. XXV. Ragiginardus Leodicensium ordinatur Episcopus, qui Leodij in monte publico cœnobium S. Laurentij instituit, eiq; Stephanum Abbatem primum præfecit. *Longè tamen vetustius esse hoc cœnobium patet ex historia vitæ Notgeri Leodicensis Episcopi, quam ex tabula membranea, ad D. Ioannis Euangelistæ Leodici pendente, descriptam, in suo Itinerario Belgico edidit Abrahamus Ortelius. In ea autem sic legitur*: Eraclius fundamenta monasterij B. Laurentij, iuxta muros Leodienses, iecit. Itaque feriatim fiebat opus, iamque ex parte surrexerant à fundamento murorum parietes. Opus itaque incœptum per Eraclium, eo defuncto permansit imperfectum, donec Notgerus, qui successit, Episcopus, æquatis tamen parietibus murorum, tectum superponi fecit. *Est itaque cœnobium hoc primùm ab Heraclio (qui anno circiter nongentesimo sexagesimo creatus Episcopus, obijt an. nongẽtesimo septuagesimo primo) inchoatum; pòst à Notgero, qui Heraclio immediatè in Episcopatu succedens anno millesimo septimo obijt, auctum; à Guolbodone item Episcopo ædificijs exornatum (vt alibi* An. 960.

me le-

me legere memini) ac demùm à Raginardo perfectum absolutumq́; Obijt autem Notgerus anno Christi millesimo septimo, Raginardus verò anno millesimo tricesimo sexto.

Manuscriptum porro Chronicon Leodicense notat Stephanum, quem Virdunensem nominat, à Raginardo Episcopo, ad preces Hermanni Comitis, et pòst monachi S. Vereni, Abbatem primum fuisse creatum, eumq́; nemora propter latronum insidias succidisse, et annis tribus ac viginti præfuisse.

FLORINENSE

Monasterium, in finibus agri Leodicensis, sesquimilliari à Philippopoli, Hannoniæ opido situm.

CAmeracenses inter Episcopos Gerardus, eo nomine primus, enituit, qui apud Florinas patre Arnulfo, viro nobilissimo, eiusq́; tractus Domino natus, Florinense istud cœnobium, in honorem S. Ioannis Bapt. suo ære construxit. De quo Chronographus Cameracensis: Gerardi, inquit, Episcopi patre defuncto, ipse Dominus Episcopus apud Florinas, pro reuerentia siquidẽ loci, quo natus fuerat, imò & pro salute animæ patris, & monasterium S. Gingulfi quod pater imperfectum reliquerat, ad finem perduxit, & alterum S. Ioannis, ex rebus suis & fratrum suorum, non tam pulchra ædificiorũ, quàm forti operositate fundauit. Sed hoc quidem

Lib. 3.

De S. Gingulfo, seu Gengulfo vide Molanum in Natal. SS. Belgij Maij XJ.

dem clericorum, illud verò monachorum, vtrumq; annuente Baldrico Leodicensium Episcopo, in cuius parochia sunt, consecrauit. Deniq; illa Abbatia Domini Abbatis Richardi regimonio commendata, sed & magni Imperatoris (Henrici) auctoritate firmata, cœpit florere, ac postea magis magisq;, Deo gratias, tam affluentia rerum, quàm sanctitate monachorum effloruit. *Hactenus ille.*

Richardus iste fuit primum Abbas S. Vedasti apud Atrebates, pòst Laubiensis à Gerardo Episcopo constitutus.

De huius item cœnobij origine legitur in manuscriptis Leodicensium Chronicis, à monachis Aureæ vallis olim concinnatis. In diebus Notgeri Episcopi Leodiensis Ecclesia S. Gengulphi martyris in Florinis incœpit per Arnulphum de Ruminaco. Qui Arnulphus duos habuit filios, Godefridum scilicet & Gerardum Cameracensem Episcopũ. Hic Gerardus sciens beatum Ioannem Baptistam apparuisse deuoto viro, conquerentem quòd non fiebat sibi Ecclesia, sicut multis alijs Sanctis, in Episcopatu Leodiensi, ex voto fecit eidem de patrimonio suo cœnobium de Florenes.

Porrò Gerardus iste I. Cameracensis Episcopus obijt an. Christi millesimo quadragesimo octauo, teste Iacobo Guisiano in MSS. Hanoniæ Cronicis. *An. 1048*

Ceterùm ex Cameracensis Chronographi verbis effici videtur, in Florensi cœnobio primũ clericos, non monachos, à Gerardo Episcopo collocatos esse. Quibus consonant manuscripta Sigebertini Chronici exẽplaria Gemblacense & Lipsianum, in quibus sic legitur: Anno millesimo decimo *An. 1010.*

in cœ-

in cœnobio Floriensi, pro clericis, qui ad hoc vsque tempus Deo seruiebant ibi, monachi sunt constituti. Anno millesimo decimo
An.1015. quinto Baldricus Episcopus Florinẽsem Abbatiam acquisiuit ei, cui præerat, Leodicensi Episcopatui.

CAPVT LIX.

Mons monachorum, extra muros vrbis Bambergensis.

ABbatiam hanc amplissimam an. 1008. aut circiter in honorem S. Michaëlis Archangeli, excitauit S. *Henricus* Imp. eiusque conthoralis S. *Cunigundis*: qui & Episcopatum Bambergensem instituerunt ac dotarunt, teste Bruschio.

S. Vdalrici monasterium in vrbe Augustana.

S. Vdalrici cœnobium, intra Augustanæ vrbis mænia, versus meridiem, sublimi & augusto loco situm, ex D. Afræ vetustissimo templo in monasterium conuersum est ab ipso S. *Vlrico* Augustano Episcopo, post cæsos ibi ab imperatore Othone Magno Hunnos anno Domini 965. Instituit verò S. Vlricus ibi Canonicos primùm Regulares; postea verò à *Brunone* Episcopo, Imperatoris Henrici secundi germano fratre Abbatia Benedictinorum monachorum, eiectis Canonicis,

insti-

instituta, S. Vlrico angustum templum dedicatum est, quod priùs S. Afræ exiguum tantùm fuerat sacellum, idque factum legitur anno Christi 1012. 1012.

VVeichenstephense monasterium, in d. Frisingensi.

POsitum est hoc monasterium in excelso monte prope Frisingam, vbi olim fuisse dicitur castrum Pipini, Galliarum & Alemanniæ Regis, in quo postea etiam Carolomannus habitauit. Mons ille dictus est *Fetmons* siue *Thetonis mons*, cuius amplissimæ fossæ arcis magnificentiam adhuc hodie satis ostendunt: Hoc castrum postea anno 746. à 746.
Marsilio Sueuorum Rege euersum esse, historia monasterij tradit; sed Auentinus lib. 3. meminit *Landfridi* & *Diepoldi* Ducum Sueuiæ, qui cum Vtilone circa Lycum multa bella gesserint; sed de Marsilio Rege & de vastatione castri Testmons, nihil.

In hoc loco *Hitto* Episcopus Frisingensis constituit Præpositum cum sex Canonicis circa annum Domini 830. Post annos verò 830.
100. imperante S. *Henrico* secundo, Egilbertus Episcopus Frisingensis, ex familia Comitum Mospurgensium, eundem Præpositum cum suis Canonicis transtulit in vmbilicum montis ad monasterium *S. Viti*, quod ipse fundauit, & loco ipsorum instituit ordinem D. Benedicti, & monasterium S. Stephani

1021. protomartyris construxit, circa annum 102 constituto ibi primo Abbate *Arnolpho*. Episcopus *Hitto* sepultus est in Ecclesia cathedrali in crypta, transtulitque Frisingam corpora *Alexandri* Papæ & Martyris, *Iustini* Cardinalis, & *Nonnosij* monachi, de quo scribit B. Gregorius in Dialogis. Imperator Henricus sanctus donauit monasterio Vveichenstephensi, ad preces Egilberti Episcopi castrum *Saxaganck* in Austria, cum suis attinentijs: pro quo Engelbertus per commutationem monasterio dedit villam *Hegelhausen*. In diplomate Henrici Imperatoris sunt hęc verba; *partem cuiusdam insulæ Sahsonaganc, &c. in prouincia Orientali & in Marchia Adelberti Comitis sitæ, anno Domini* 1021. *sic ferè Hundius.*

CAPVT LX.

Tinecense & Lubensense monasteria in Polonia.

ILlustria hæc Poloniæ monasteria, originem suam debent *Casimiro* eius nomini primo Regi Poloniæ, qui olim in Cluniace monachus fuerat, non modò religionem professus, sed etiam ordine diaconus. Atque hunc quidem Poloni, professionis & Sacrament religione à Pontifice Romano solutum, a

vacan

vacans maiorum suorum regnum reuocarũt. 1058.
qui ducta vxore & liberis procreatis cum annos octodecim regnasset, Posicaniæ an. 1058. viuere desijt. Ceterum de vtriusque monasterij supra nominati fundatione ita Martinus Cromerus lib. 4. de Rebus gestis Polonorum.

Parato per circuitum regno Casimirus memor pristinæ conditionis, & vitæ monasticæ, victoriamque contra Maslaum atque barbaros diuino beneficio acceptam referens, Cluniacum vbi monachus fuerat legationem cum amplis muneribus mittit, benignitatem erga se Dei prædicat, sodalitati vniuersæ se suosque comendat, aliquot monachos ad se mitti postulat, qui sectæ illius, quasi colonias quasdam in Poloniam deducant. mittuntur duodecim. His partim Tineciam arcem, vno à Cracouia milliario supra Vistulam cum centum amplius pagis: partim Lubensium opidum ad Odram situm, cum compluribus itidem pagis & pro ventibus alijs attribuit, domicilia monachis exstruxit, atque templa eaque perampla, supellectili ad cultum diuinum apta, ornauit. Fuit autem primus Abbas Triuerensis, Aaron Gallus, cuius integritas, pietas & industria Cluniaci adhuc Cazimiro perspecta erat. Atque is deinde Rachelino sexto Archiepiscopo siue

Episcopo Cracouiensi vita defuncto à sacro eius basilicæ collegio postulatus septimus successit, regis fauore & commendatione adiutus, decimas, quæ ex bonis, Tiuecensis monasterij Episcopo Cracouiensi præbebantur Abbati & monasterio iure sempiterno addixit & adscripsit: diæcesim psalmodijs et precationibus, ijs, quæ Graduum vulgò dicuntur, onerauit. Multa item alia Cazimirus Rex fecit et instituit, quæ ad religionis et reip. instaurationem pertinere existimabat: pace perpetua post Maslaicum bellum fatigatam superioris temporis malis Poloniam mirum in modum recreauit, eoque Instauratoris pacifici cognomentum meruit.

CAPVT LXI.

SACRI SEPVLCRI DOMINICI

Cœnobium, in vrbe Cameracensi.

n. 1047. ANNO Christi millesimo quadragesim septimo, cum pestis acriter Camerac sæuiret, Gerardus eo nomine primus eius vrbis Episcopus, nouum extra muro vrbis cœmiterium constituit, vt peste subla ti, quibus vetera cœmiteria vix sufficiebant in eo sepelirentur. Eodem in loco & sacel lum in honorem sancti Nicolai, atque in sa

cri sepulcri Dominici memoriam exstruere cœpit, morte tamen præuentus, perficere non potuit. *Tradit hæc Iacobus Guisianus in manuscriptis Hannoniæ Chronicis.*

Ceterùm Lietbertus, Gerardi in Episcopatu successor, incohata perficiens, cœnobium eo ipso in loco fundauit an. millesimo sexagesimo quarto, teste Meyero in Annalibus Flandriæ. De his rebus ita legitur in historia vitæ B. Lietberti, quæ manuscripta isto in cœnobio adseruatur: Cũ Lietbertus vix impetratâ dimissione, Hierosolymam tenderet, comites habuit ferè ad tria millia, tanta coëunte copiâ populi, vt exercitus Domini diceretur. Ductus tamen per varia loca, & reductus, spe videndi sepulcrum Domini frustratus est, fraude nautarum declinantium insidias paganorum. Ceterùm reuersus, ex consuetudine nudis pedibus noctu Ecclesias & cœmiteria circuibat, pro se, suis & defunctis Dominum exorans. Inter quæ loca erat oratoriolum Dominici sepulcri. Cum enim fames Cameraci multos enecaret, vt vrbis cœmiteria non sufficerent, Gerardus Lietberti antecessor, extra muros cœmiterium, & Ecclesiam in honorem Dominici sepulcri pro sepultura pauperum & peregrinorum consecrauit. Vbi Lietbertus magistri animatus exemplo, ampliori schemate monasterium cõstruxit, quod ampliatis mœnibus intra vrbem est inclusum, vbi etiam ante quinquenninum, quàm vita discederet, ef- An. 1064

fodi sibi sepulcrum fecit. *Obijt autem B. Lietbertus anno millesimo septuagesimo sexto, conditusque est in hoc cœnobio à se constructo, itemque in tumulo iampridem sibi parato; pòst ab Alberico Remorum Archiepiscopo, anno millesimo ducentesimo vndecimo in locum honorificentiorem translatus. Vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij.*

An. 1076.

An. 1211. Iunij 23.

Præpositura CAPELLENSIS *in vrbe Bruxellensi.*

A*B isto S. Sepulcri cœnobio dependet cella, seu Præpositura, vt vocant, B. Mariæ Capellensis, olim extra, nunc intra muros vrbis Bruxellensis sita, quam monachi aliquot, è Cameracensi S. Sepulcri cœnobio euocati, sub vnius Præpositi regimine, obtinent, & sacra officia in Capella B. Mariæ (sic istam Bruxellensis vrbis parœcialem basilicam vulgò nuncupant) ex instituto peragunt. Huius Præpositura auctor fuit Godefridus I. cognomento Barbatus, Lotharingiæ ac Brabantiæ Dux, cuius diploma hîc vides.*

Obijt anno 1140. cum annis 44. imperasset.

In nomine Domini nostri Iesu Christi, ego Godefridus Lotharingię Dux, ab Ecclesiarum Doctoribus intelligens omnium hominum salutem, ab eleemosynarum largitione plurimum constare, Principibus verò huius seculi, vtpote, qui amplius acceperunt à Deo, vt retribuant ei ad ipsum magis congruere: eò quod eleemosyna peccatum exstinguat, &

animam

animam viuificet, & quia Prophetæ Danielis testimonio Rex quondam ille eleemosynis à peccatis redimi potuisset, si tam acquieuisset. Doctrinis horum & exēplis operam dedi, & quorumdam fidelium meorum salubri vsus consilio, quæ aure perceperam, opere adimplere curaui. Denique caussa salutis animæ meę patrumq́; meorum, ac filiorum, allodium quoddam meum, Bruxellæ opido adiacens, & capellam in eo, ad honorem Dominici Sepulcri, Dominique genitricis Mariæ constructam, cum omnibus suis appenditijs Paruino Abbati, ac monachis S. Sepulcri Cameracensis Ecclesiæ, in eleemosynam dedi; in tantum videlicet liberè, vt nullus clericorum, siue laicorum, aut potentum, illud omnino in perpetuum violare præsumat, vt sui iuris aliquid ex eo vendicare queat: eâ tamen consideratione, vt ibidem Deo, & eius genitrici, die noctuque obsequia diuina impendantur, nec non & obitus mei memoria, in prælibata capitali Ecclesia, à fratribus annualiter habeatur. Et, vt hæc donatio mea in æternum inconuulsa permaneat, sigilli mei impressione, ac legitimorum testium subscriptione confirmo & corroboro. ¶ Signum Godefridi Ducis. ¶ Signum filiorum eius Godefridi & Henrici.

(∴)

S. ANDREAE

Cœnobium, in Castello Cameracesij, quinto lapide à Cameraco.

COenobium istud in Castello Cameracesij (quod opidum est ditionis Cameracensis) situm, à fundamentis inchoauit, et anno millesimo vicesimo primo dedicauit Gerardus, eo nomine primus, Cameracensis Episcopus, eiusq; successor Lietbertus perfecit, vt eius loci monumenta testantur.

Quiescunt isto in cœnobio S. Maxellendis Virgo et martyr, itemque S. Sarius presbyter, quorum reliquias idem Gerardus Episcopus Cameraco honorificè istuc transtulit. Vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij.

CAPVT LXII.

Cauense monasterium, in regno Neapolitano.

CAuense S. Trinitatis monasterium in Metelliana Caua, septimo à Salerno
1050. milliari, constructum est à S. *Alferio*, primo illius loci Abbate, circa annū 1050. vt Ioannes Capuanus Abbas in huius vita tradit. Ab hoc monasterio nomen habuit Con-

grega-

gregatio Cauensis, illo in tractu olim celebris. Vide Vvionum Lib. 5. Ligni Vitæ cap. 11.

CAPVT LXIII.

S. Martini de Campis monasterium, in vrbe Parisiensi.

HEnricus eo nomine primus Rex Galliæ anno 1056. cœpit instaurare ac reædificare monasterium S. *Martini de Campis*, tunc extra, nunc intra muros vrbis Parisiensis situm: vt Guilielmus Nausiacus in sua Chronographia, & Gaguinus lib. 5. testantur. 1056.

Anno 1060. diploma dedit, in quo hæc inter alia legũtur. *Ante Parisiacæ vrbis portam in honore Confessoris Christi Martini Abbatia fuisse dignoscebatur, quam tyrannicâ rabie (quasi non fuerit) omnino deletam ab integro ampliorem restitui, Canonicos regulari conuersatione ibidem Deo famulantes attitulaui:* Et paullò post; *Canonici etiam hanc potestatem habeant, vt Abbate obeunte, assensu fratrum, boni testimonij virum, nemine perturbante restituant.* Ex his constat ante Henrici I. tempora fuisse hoc in loco monasterium Abbatiale, quod cum instaurandum curasset, Abbatem & canonicos regulares ordinis S. Augustini in eo collocauit.

Hos, anno 1079. amouit *Philippus* I. Rex
1076. Henrici filius, & monasterium ipsum S. *Hugoni* Abbati tunc Cluniacensi subiecit. Atque ex eo tempore Martinianum hoc monasterium cœpit esse Prioratus à Cluniacensibus dependens. De monasterio isto plura qui volet, legat librum cui titulus *Martiniana*, Parisijs sine nomine auctoris, anno 1606. excusum, & Iacobum Breulium libro de Antiquitatibus Parisiensibus.

CAPVT LXIV.

Grandimontensis Abbatia, in d. Lemonicensi.

POst reformationem Cluniacensem annis ferè centum, surrexit, & alia ordinis monastici in Gallia, restrictio, à monte, in quo inchoata est, *Grandimontensis* vocata. Hæc agente S. *Stephano* Abbate, legitur propagata. Natus Stephanus in Aruernia nobilibus parentibus, patre Stephano, Mureti oppidi domino (quod est in suburbano Lemonicensi, à quo & familia Mureta, vt refert, Franciscus Bencius in laudatione funebri M. Antonij Mureti, nomen accepit) ad Milonem Beneuentanum Archiepiscopum, in lege Domini, & monastica disciplina, erudiendus missus est. Hîc spatio duodecim annorum probè edoctus & instructus cum fuisset, desi-

derio

derio eremiticæ vitæ inflammatus, discessit, & multis eremis peragratis, locum tandem aliquem, quo liberiùs DEO vacare posset, sibi deligere cupiens, patriam repetijt, Muretum montem ascendit, eumque suo desiderio & voto aptum inueniens, pedem ibi fixit, & paruo tuguriolo constructo, ibidem monasticam eremiticamque simul vitam asperrimam ducere cœpit, anno Christi Saluatoris 1006. Panis ei obsonium, potus aqua, requies nudæ tabulæ, vestes viles & leues, quas nullo calore minuebat, nullo frigore perangebat, indumentum fuisse perhibentur. Talibus armis per quinquaginta annos diabolo deuicto, carne domata, & mundo triumphato, plurimis monachis, sanctitatis suæ fama, miraculorumque gloria allectis, & præceptis ad S. Benedicti regulam optimè informatis, congregationem suam inchoauit. Hanc cùm aliquot annis sanctè & sapiẽter rexisset, tandẽ pietate mirificus in Dño quieuit anno, qui erat ab eius natiuitate 1056. ætatis suæ 80. & in monasterio suo sepultus, apotheosi donatus est, ad Idus Februarias festo dicato. At non multo pòst tempore, diuino monitu *Petro* Abbati, eius successori, facto, monachi in eum, quem nunc habitant, Grandimontensem locum migrarunt: à quo, & monasterio, quod tunc nouum construxerunt, in eoque S. *Stephanum*, quem secum asportauerant, condigno honore sepelierunt, & toti congregationi nomen aptatum.

Prio-

Prioratus conuentuales à Grandimontensi Abbatia, ordinis capite dependentes.

ESpoissæus, in diœcesi catalauensi. *De Expoisse.*

Fayensis, in tractu Niuenensi, ad Ligeim. *De la faye, en Niuernois.*

S. Mauritij, in d. Senonensi: *de S. Mamire,* aliàs *Vieux pont, vers Sens.*

Dymonensis, in d. Senonensi. *De Dymon* aliàs *Lensourche, vers Sens.*

Castronouanus, in d. Bituricensi. *De Chasteanneuf en Berry.*

Haijus, siue Hayensis in d. Andegauensi. *De la Haye, en Aniou.*

Primauderius siue Primauderiensis, ibidem. *De la Primanderie, en Amiou.*

Monguidonus siue Monguidonensis, in d. cenomanensi. *Monguidon, an Maÿne.*

Berseyus, ibidem *Bersaÿ.* an Mayne.

Grandimontensis, ibidem. *Grauimont, au Mayne.* (*thezor.*

Villerius, in d. Turonensi. *Villiers pres Mon-*

Bosrahierus, ibidem. *Bosrahier, pres le Bourg S. Auerin sur Cher.* (*non.*

Pomeregrensis, ibidem. *Pomieregre pres Chi-*

Puteocraprarius, in d. Pictonensi. *Puycheurier en Poicton.*

Chesnogalonensis, in d. Sagiensi. Chesnegallou, vers *Sees.*

Bellomontanus, in d. Ebroicensi. *Beaumont, à Eureux.*

Grandimontensis, apud Potomagum. *Granmont pres Ponen.*

Loyensis seu Louyensis, apud Dordanum Belgiæ opidum. *Louye pres Dourdan.*

Bolonens siue Boloniensis, in tractu Blesensi. *Boulogne, pres, Chamboit vers Blois.*

Razans, in d. Meldensi. *Razary pres Meaux.*

Chauanonius, in d. Claromontana. *Chauanoy au diœcese de Clermont.*

Bonorum hominum monasterium, in neruore Vicenarum apud Parisios. *Les Bonshommes, du Bois du Vincennes.*

Maynelensis, in saltibus Escouanis: *Du Maynel, dans la foret d'Esconan.*

Montherbedoensis, in d. Magalonensi siue Montis Pressulani. *Montherbeidu diocese de Magnelone, on Montpellier.*

Francouensis, in d. Cadurcensi. *Francou, au diocese de Cabois.*

Pinellus seu Pinelensis. *Pinel au* d. *de Tholose.*

S. Martialis, in d. Tudelensi. *De S. Martial de Tudelle, en Nauarre.*

Er Fordiensis, apud Eboracum Angliæ vrbem. *d'Erford, du diocese d'Toick.*

Auberbisterensis, aliàs Grandimontensis, in Anglia. *Aubercister en Angleterre.*

Ita Choppinus lib. 2. Monasticωn, tit. 1.

De Fratribus & monachis Grandis Montis fusè agit Iacobus Vitracius cap. 19. historiæ Occidentalis. Est inquit, *altera fratrum Religio seu regularis institutio, quæ de Grandimon-*

te no-

te nominatur, quorum caput & originale monasterium in partibus est Aquitaniæ. Hi siquidem Grandismontis fratres à principio ordinis prudenter instituerunt, quod monachi spiritualibus & diuinis officijs tantummodo intenderent, temporalium administratione & prouidentia laicis fratribus credita & relicta. Regulam autem & instituta Cisterciensis ordinis in alijs omnibus penè obseruant, excepto quod numquam carnes, postquam professionem fecerunt, de cetero licet eis manducare, quantacumq; ægritudine prægrauentur.

Ordo & monasterium Vallis-Caulium, Gallicè Le Prioré du Grand Val de Choux, *in Ducatu Burgundiæ.*

VAllis caulium sita est in siluis, inter Diuionem & Augustodunum Ducatus Burgundiæ opida, in diœcesi Lingonensi, à qua ordo seu congregatio quædam Reformata monachorum ordinis S. Benedicti nomen accepit. De cuius quidem origine agit Chassenæus in Catalogo gloriæ Mundi parte 4. consid. 58. Sunt autem in Burgundia Prioratus huius ordinis circiter triginta: Vt *Vallis Benedicti* iuxta Augustodunum, *Vallis-Crescens*, prope Sedelocum & alij. Sic ferè Choppinus lib. 2. monasticon tit. 2. §. 20.

De monachis Vallis-caulium, (corruptè legitur callium) sic Vitriacus historiæ Orienta-

entalis cap. 17. *Sunt alij fratres in Episcopatu Lingonensi, monachi Deo amabiles, & valde Religiosi, qui de Valle Callium nominantur. Hi Cisterciensis ordinis instituta victu & vestitu & Diuinis officijs & in omnibus alijs distinctè & diligenter obseruant, excepto, quod cellulas modicas, causa maioris tranquillitatis & pacis sibi construxerunt, vt in eis, tempore meditationis, lectionis, orationis, tanto deuotius, quantò secretius clauso sensualitatis ostio intra cubiculum suum soli Deo vacare queant. Adeo autem ab omni exterioris curæ præputio, corda sua circumcidere studuerunt, quod nec greges, nec armenta, nec terras arabiles nec alias habent possessiones, nec temporalibus occupati sollicitudinibus & curis huius seculi, ab intentione spiritualium retardentur. Præfixerunt autem extra septa monasterij sui terminos, quos non licet eis euagando, præterire. Solus autem Prior cum aliquo de fratribus suis, vt subiecta sibi visitet monasteria, vel alia necessaria causa potest exire, reliquis simplicibus fratribus in domo velut Iacob commorantibus.*

{:o:}

CAP.

CAPVT LXV.

Monasterium S. Crucis, iuxta Aretium Italiæ opidum.

MOnasterium S. *Andreæ de Auellana*, quòd nunc S. *Crucis* dicitur, institutum est à *Ludolpho*, qui ob morum simplicitatem *Columbinus* vocabatur. Atque hinc
1060. originem sumpsit Congregatio Columbæ, circa annum Christi 1060. à dicto Columbino sic dicta. Produxit ea multos insignes viros, vt S. *Petrum Damiani*, *Guidonem Aretinum*, *Guimundum* & alios.

CAPVT LXVI.

EINHAMENSE

Monasterium, ad Scaldim fl. apud Aldenardam Flandriæ opidum.

An. 1063. HVius originem ita describit Meyerus in *Flandriæ Annalibus*: Anno CIↃ. LXiij. constructum à Balduino Pio, Flandriæ Comite monasterium Einhamense, illique attributum castellum Einham, eâdem, qua ipse ab Hermanno Montensium Comite acceperat, libertate: permanente tamen eius loci patrocinio apud Comites Flandros. Institutus est ibi primus Abbas Vvalterus, ex

cœnobio Diui Vedasti accitus. *Ita Meyerus.*

At verò monasterium istud longè antiquius, idemque à clericis, seu Canonicis regularibus primo inhabitatum testatur Chronographus Cameracensis, his verbis: Est locus super Scaldim fluuium, quem dicunt Iham, vbi modernis temporibus honorabilis vir Comes Godefridus & vxor sua Mathildis, matrona videlicet memorabilis (erat enim suum prædium suis vsibus oportunum) castro quidem munito nauigium, mercatum, teloneum, ceteraque negotia statuerunt. Infra castrum verò monasterium in honore sanctæ Mariæ, deputatis Canonicis, fundauerunt. Extrà autem Herimannus filius duo monasteria struxit, vnum sancto Laurentio, alterum verò sancto Saluatori. Nunc igitur locus, vtpote nouiter instructus, ex omni sufficientia floret, & tamē esset vberior, nisi crebro hostili incursione quateretur, quod maximè ab inimicis Dei patitur, pro stabilitate regni & fidelitate Imperatoris. *Hactenus ex Chronico Cameracensi, quod desinit ad annum Christi millesimum tricesimum.*

Consule & Sigeberti Chronicō à nobis cum MSS. exemplaribus collatum.

An. 1030.

DE *Einhamensis, siue, vt veteres appellant, Eihamensis castri antiquitate atque excidio, haud abs re fuerit commemorare, quæ in manuscripto Sigebertini Chronici exemplari Lipsiano leguntur:*

Anno CIↃ. V. mortuo Othone Duce, Du- *An.* 1005.

catus Lotharingiæ datur Comiti Godefrido, filio Godefridi Ardennensis. Iste Dux Godefridus dictus est Eihamensis. Erat autem Eiham opidum & castrum munitissimum, & sedes principalis Ducatus regni Lotharici. Qui Dux Godefridus duxit Mathildem, filiam Herimanni Ducis Saxonum, filiam relictam Baldeuuini Comitis (Flandriæ) qui erat filius Arnulfi Magni Marchionis (Flandriæ) De qua idem Godefridus genuit tres filios Godefridum, Gozcelonem, Hezcelonem. Hezcelo Comes, post mortem Ducis castrum Eiham cum prouincia Brabantensi suscepit, & diu tenuit Hic enim genuit filium nomine Herimannum, & filiam nomine Berthildem, qui dum adhuc iuuenes essent, defuncti sunt, & in Ecclesia apud * Felsekam sepulti: qui postea multis miraculorum signis claruerunt, sed à Virdunensibus monachis furtiuè ablati sunt. Alteram quoque filiam tradidit nuptui Reginero Montensi Comiti, simul cùm tota prouincia Brabantensi. Deinde cum omnia sua ad votum ordinasset, relicto in manus Regineri castro & Comitatu, apud Verdunum effectus est monachus.

Herimannum Godefridi & Mathildis filium nominat Chronographus Cameracensis, cap. 6. à nobis citatus.

** De Velsica vide Marchant Flandriam lib. 1.*

An. 1033.

Anno CIↃ. XXXiij. in diebus Ragineri Longicolli traditum est fraudulenter castrum, quod dicitur Eiham, & datum est Baldeuuino Barbato, qui castrum funditus destruxit.

Anno CIↃ. LXiij. cœnobium Einhamense

à Bal-

à Balduuino Comite, & Athela Comitissa constructum est.

Anno CIↃ.CXXXIX. deiecta est vetusta Eihamensis Ecclesia, & incœpta est noua à Snellardo Abbate.

Einhamense porrò monasterium multa in agro Antuerpiensi, nominatim in vico Turnino, vulgò Duerne, *olim prædia habuit, quæ Antuerpiense S. Michaëlis cœnobium, ordinis Præmonstratensis, titulo permutationis siue emtionis, nunc possidet. Ex quo videri fortasse queat, Turninenses S. Fredegandi monachos, quorum cœnobium, circa annum Christi octingentesimum octogesimum secundum, à Normannis vastatum tradunt, ad munitum Einhamense castrum aliquando aut confugisse, aut domicilium collocasse.* An. 882.

De S. Fredegando, eiusque apud Turninum monasterio, Molanum lege in Natalibus Sanctorum Belgij. 17. Iulij.

ALCIACENSE S. SILVINI

Monasterium, apud Hesdinum Artesiæ opidum.

A QVo *cœnobium istud sit inchoatum, nondum certò comperi. Loci antiquitatem ex eo colligas, quòd S. Siluinus Episcopus (cuius nomen Martyrologij Romani tabulis, ad diē XVII. Febr. est adscriptum) in Alciaco obijsse legatur* An. 715. Cæ uia br

Anno Christi septingentesimo decimo quinto, ibidemq; tunc conditus sit à monachis Centulensibus, qui S. Richarij hodie nuncupantur. Ex quo effici videtur, Alciacum olim cellam seu Prioratum fuisse, Centulensi cœnobio annexum.

die S. Richarij Abbatia, ord. S. Bened. in tractu Caletano.

De Alciacensis autem cœnobij primis Abbatibus hæc recitat Iperius in Chronico suo Bertinensi Anno millesimo septuagesimo secũdo Abbas noster Heribertus Suelgerum huius loci monachum, misit ad Alciacum locum nostrum, & eum ibidem primum Abbatem instituit, sed vix duobus annis abbatizauit. Quo defuncto Heribertus successorem ibi statuit Geruinum, huius loci monachum. Quo deposito Heribertus instituit ibi Norbertum monachum nostrum, anno millesimo septuagesimo septimo.

An. 1072.

An. 1077.

Solet enim Alciacensibus Abbas præfici è numero monachorum Bertinensium; qua de re exstat Rescriptum Innocentij Tertij Pontificis Maximi.

Lib. V. Decretal.

Meminit & S. Bernardus Clareuallensis, Abbatis & Ecclesiæ de Alchi, *incultam ei terram in eleemosynam dari postulans.*

Epist. 350.

Quomodo autem Cluniacense institutum apud Alciacenses sit introductum, ita narrat idem Iperius: Lambertus Abbas noster duabus primariis Ecclesiis huius diœcesis, scilicet Morinensi, & Sithiensi reformatis, totum se Cluniacensibus indulgens, ad vicinas Ecclesias

refor-

reformandas, mentem intendit, oportunitatem nanciſcens, nunc ex Eccleſiarum vacationibus, nunc ex monachorum diſſenſionibus. Anno itaque milleſimo centeſimo primo, Eccleſiæ Alciacenſis (cui de iure, conſuetudine, ac priuilegio conſueuit, & debet, ex iſto monaſterio Abbas prouideri) Lamberto Abbate defuncto, Odonem Cluniacenſem monachum, virum exemplarem, ad ordinem hîc reformandum pridem miſſum, diligentiâ Hugonis, tunc Cluniacenſis Abbatis, Alciacenſibus Abbatem præfecit. Qui multa ibidem per religionis aduerſarios aduerſa perpeſſus, illis fugientibus ipſe cum viris timoratis, ſibi adhærentibus, idem cœnobium ferè viginti annis, ſecundum regulam, & exteriorem abundantiam honorificè rexit. *Hactenus Iperius.* *An.* 1101.

CAPVT LXVII.

Bantum vulgo Bantz *in d. Herbipolenſi.*

FVndatum id legitur in honorem S. Dionyſij anno 1071. ab *Abberarde* Comitiſſa de Bant quæ ibidem ſepulta eſt. Fuit primum ſexus vtriuſque cœnobium; ſed virginibus amotis, poſt vaſtationem rurſus pro monachis ædificatum eſt anno 1127. ab Othone Epiſcopo Bambergenſi & Pomeranorum Apoſtolo. Ita Bruſchius citato loco. 1071.

Rota, seu Rotense monasterium, ad Oenum fl. supra Vvasserburgium.

DE fundatione huius monasterij nihil certius potest tradi, quam ipsum Henrici quarti Imperatoris diploma, quod ibi integrum ac illæsum extat.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Hēricus diuina fauente clementia quartus Romanorum Imperator Augustus; ideo fidelis nostri Cononis Palatini memoriam posteris transmittimus, quæ præterea semper in benedictione erit, quòd Deum & S. Petrum omnium rerum suarū heredem reliquit. Habuit enim duos liberos, quibus substantiam suam diuisit, Cononem scilicet & Irmingardam, quæ cum marito traderetur, portionem sibi debitam accepit, & de parte reliqua omnē calumniam legitime refutauit. Deinde filius quoque duxit vxorem, celebratisq; nuptijs, dum multi conuenissent, inierunt consilium parentes cum filio & nuru sua, ne in die bonorum immemores essent malorum, & vt illi, qui omnia dedit, aliquid tribuerent. Conuenerunt ergo in hoc, vt in loco & fundo, qui dicitur Rota, quem præterfluit Oenus fluuius, qui etiam in Comitatu Arnolphi Comitis monasterium construerent, ibiq; monachos Deo famulantes congregarent. Placuit sic filio, placuit nurui, simulq; cum parentibus ad altare Sanctorum Martini et Aniani, procedentes tradiderunt Deo & SS. eius

quidquid in regno nostro posséderunt, si absq; liberis obirent. Nurus quoq; dotem quam ex marito acceperat, monasterio in legitimam possessionẽ tradidit, cum omni patrimonio quod in Lotaringia posséderat, si ex eodem marito Conone liberos non generaret. Euolutis autem aliquot diebus, filius ad seruitium nostrum vocatus, in bello cecidit, & sic omnis hereditas ad monasterij ius, cui traditum fuerat, rediit. Orbatus verò pater totamente ad Deum conuertitur, sublatoq; corpore filij, & assumpta nuru, quæ sine prole remanserat, ad monasterium properat, exequias celebrat, celebratisq; exequijs traditionem renouauit. Dat socer hereditatem, nurus dotem non conditionaliter, vt prius, sed perfectè Deo & Sanctis eius in perpetuum; offeruntur viri militares, qui dicuntur ministeriales, cum prædijs & possessionibus suis, quos domi forisq; custodes lateris habebat, quibus etiam iura statuit, vt monasterij gloriam teneant, & Abbatibus libere ac regulariter substituendis honesto loco, gradu & ordine deseruiant. Traduntur familiæ diuersæ sexus & ætatis, quibus etiam tertiam partem seruitij sui relaxauit; hisq; dispositis, traditionem consummat, & prædia plurima Deo & fratribus regulariter viuentibus confert &c. Confirmauit hæc omnia Henricus Imp. Ratisbonæ anno 1073.

Ita Hundius.

Schyrense monasterium, vulgò Scheyrn, *in Germania.*

SChyrum siue Schyrense monasterium, supra *Pfaffenhouen* situm Comitum initio Schyrensium magnificum castrum fuisse legitur, quod construxit *Arnolphus* Comes Chirensis, filius Arnoldi mali. In monasterium verò conuersum est hoc modo; Inchoata erat ab *Ottone* & *Alberto*, nobilibus viris, solitudinemque amantibus hominibus, in dictorum Comitum ac Principum Schyrensium ditione, montanis videlicet Bauariæ, iuxta altissimum eius prouinciæ iugum, quod accolæ *den Vvendelstein* vocant, Eremitica quædam cella & Ecclesiola, annum Christi circi-
1077. ter 1077. consentientibus Ottone Schyrensi Comite, eiusque vxore *Haziga*, Aragonum Regis filia, & vtriusque filijs, *Ecchardo*, *Bernhardo*, & *Ottone*, Principibus Schyrẽsibus. Hæc cella, iussu *Ellenhardi*, Frisingensis Episcopi, ea tempestate ægrotantis ac grauiter decumbentis, à Pontifice quodam Polensi consecrata est. Decedente verò paulò pòst ex hac vita Principe *Ottone*, anno nimirum Christi 1079. *Haziga*, vidua Ottonis cum filiorum suorum consensu, ex humili ac Eremitarum domo celebre monasterium construere, ac dotare decreuit.

Transtulit verò monasticam sedem in paulò amœniorem locum, qui hodie adhuc à præ-

terfluente piſculentiſſimo fluuiolo *Viſch-bachavp* dici ſolet, & quatuordecim miliaribus à Schyro, ſeptem à Monachio, duobus à S. Quirini Tigurino monaſterio abeſt, ad pedem montis *Khnezagel* cognominati in Aibligenſi diſtrictu ſitum; vbi adhuc hac tempeſtate duo ſunt templa, quorum aliud S. Martino, alterum B. Virgini dicatum eſt, & Præpoſitura monaſterio Schyrenſi incorporata. Hunc locum Haziga fundatrix & pagis & vineis plurimis ditauit: in eoque cœpit monaſtica D. Benedicti congregatio. In hoc fundatrix mortua & humata; at poſtea Schyrum translata eſt. Sed nec iſte locus diu ſatis placuit: poſt ſex enim annos à prima translatione iterum mutata eſt ſedes: & ſecundò translatum monaſterium è montanis in paulo liberiorem agrum ad Glauum fluuium, qui non procul inde in Ambram cadit, *Vſenhofium*, antiquitus *Glanek* à fluuio dictum, tribus milliaribus à Schyrenſi monaſterio ſitum. Illic in monte S. Petri (vbi hodie adhuc templum viſitur ab Ottone Hazigæ fundatricis filio & à Bertholdo Comite de Burgheim ante duas aras ibidem ſepultis, conſtructum) tertiò inchoatum eſt monaſterium, ſub primo adhuc Abbate *Erchenboldo*. Sed poſt ſedecim annos propter aquarum in ſublimi monte S. Petri defectum, locus iſte etiam parum commodus monachis viſus eſt; quartoque translatum eſt cœnobium nuper inceptum, in ipſam Principum Schyrenſium, vnanimi eorundem

omnium consensu auitam arcem ac sedē, amplam illam quidem, sed, admodum ruinosam ac ferè desertam. Hæc Scyrensis monasterij initia sunt & exordia certissima. In media Ecclesia sublimis est tumulus *Ottonis* fundatoris, ac *Hazigæ* fundatricis.

In ingressu domus capitularis est alius de terra eleuatus tumulus, sub quo 120. vtriusq; sexus Comitum ac Principum Schyrensium corpora sita, & in subterranea crypta, quasi ordine collocata esse dicuntur.

CAPVT LXVIII.

AQVICINCTVM

Ad Scarpum fl. secundo milliari à Duaco.

An. 1079. ANno millesimo septuagesimo nono, incœptū est cœnobium sancti Saluatoris in insula, quæ dicitur Aquicinctus, à viris illustribus Sichero videlicet atq; Vvaltero. Qui Sicherus habebat vxorem nomine Mathildem, nobilem quidem natalibus, sed nobiliorem moribus. Quæ coniugem suum crebriùs monendo, ad hoc opus aggrediendum incitauit, ideò maximè, quod sanctum quendam Gordanium inibi quondam eremiticam vitam duxisse ferebatur. Vnde factum est, vt præfati viri hinc crebro colloquentes se mutuò hortarentur, & deliberantes An-

De quo vide Molanū in Natal.

sellum

ſellum de Ribodimonte, nobiliſſimum virum adeunt, & ab eo inſulam illam, quæ eius erat iuris, depoſcunt. At Anſellus auditâ petitione eorum, gauiſus eſt valdè, & ſine dilatione gratis, quod petebatur, conceſſit. Itaque ex condicto pariter properantes, Gerardum II. Cameracenſis vrbis Præſulem aggrediuntur, ad cuius diœceſim tunc locus ille pertinebat, quid animo gerant, pandunt, & quia eius parochiani erant, vt voto eorum aſſentiat, expoſcunt. Quibus auditis venerandus Pontifex libentiſsimè annuit, receptoque fundo de manu Anſelli, quem ab eo in beneficium tenebat, cum arundineto adiacēte, eis tradidit. Quo accepto, cœnobium illic conſtruere cœperunt, & de ſuis allodijs competenter, pro vt poterant, ditauerunt. Aggregantur ibi Deo deuoti viri, ſe cum facultatulis ſuis Chriſto deuouentes, eius grex puſillus eſſe geſtientes. Quorum curam memoratus Præſul gerens, duos ex monachis Haſnonienſis cœnobij, honeſtæ vitæ, ad inſtituendos eos eis miſit; è quibus vni, Alardo nomine, curam commiſit, & Abbatem ordinauit. De quo quia ſe occaſio præbuit, libet paucis aperire, cuius ſimplicitatis, cuiuſque bonitatis fuerit. Is etenim, ſi res exigeret, vt quoquam progredi debuiſſet, non meliorem equum ſibi eligebat, ſed & ſæpe animal, quo vehebatur, capiſtro pro freno regebat. Reſidentibus monachis in clauſtro, in medio eorum ſedebat, & veluti quilibet ex eis, cum ſobrietate

agebat,

SS. Belgij. 9 Octob. Alij Anſelmu[m] nuncupan[t]

agebat, familiariter cum eis colloquens, & Dominum eorum se esse obliuiscens. Si quis ei veneratione̅ impendere voluisset, osculando manus, vel genua, seu alio quolibet modo, cum quadam animaduersione prohibebat, dicens, se eis hunc morem indulgere, futurosque post se adserebat huiusce exactores reuerentiæ. Nec ista tamen referentes, in eos inuehimur, qui hæc more Ecclesiastico sibi congruenter sinunt fieri. Præfatus Pontifex cernens eosdem fratres haud segniter instare rebus cœptis, eamdem Ecclesiam omnimodis, quantum perualuit, libertauit; propter quod baculum regiminis in manu sua retinuit vt ei daret, quem sibi congregatio canonicè eligeret. Præterea contulit eis quædam altaria, sed & innumera impendit beneficia. Erat enim in Ecclesia sanctæ Mariæ Cameracensis, cui idem Gerardus præerat Episcopus, venerabilis Decanus nomine Hugo, qui tam eumdem Episcopum, quàm alios fideles viros Cameracenses vtriusque ordinis animabat, vt liberales existerent præscripto cœnobio. Ipse quoque omnem pœnè substantiam suam illò conuehebat, vnde monasterium & habitacula fratrum primitùs ædificauit.

Hæc ex manuscripto Sigeberti Gu̅blace̅sis Cronico, quod Aquicincti, à quoda̅ eius loci, vt apparet, monacho auctu̅ adseruatur, fideliter hausim⁹.

Quomodo autem Cluniacensis instituti reformatio apud Aquicinctinos sit introducta, narrat

Iperius in Chronico suo Bertinensi: Anno Domini millesimo centesimo decimo, monasterium Aquicincti ad religionem reparatum est & reductum per Domnum Lambertum Abbatem nostrum, cum ex monachorum dissensionibus nactus esset oportunitatem, monachis Aquicincti inter se tumultuantibus, in tantum, vt suum Abbatem expellentes deponerent. Hoc itaque Domnus Lambertus considerans, per secretos internuntios illos induxit, vt virum venerabilem, moribus egregium, ac prudentia, facundiaque decoratum sibi sumant in Abbatem, quò collapsa eorum Ecclesia releuetur. Et eis nominari fecit Domnum Aluisum monachum nostrum reformatum, Ecclesiæ sancti Vedasti tunc intendentem. Igitur Aquicinctenses monachi Aluisum, instinctu Lamberti Abbatis nostri, in suum Abbatem elegerunt, qui consilio & auxilio eiusdem Lamberti, eandem Ecclesiam reformauit, & in spiritualibus ac temporalibus sic exaltauit, vt eius nomen celebre fieret vbique, & idem Aluisus tandem eligeretur in Episcopum Atrebatensem. *Hactenus Iperius.* An. 1110. *De Lamberto Abbate Bertinensi plura vide.* Cap. 17. 11. & 40.

Est verò cœnobium istud longè notißimum à Gymnasio Aquicinctino, quod in Duacena Academia R. P. Ioannes Lentaillerus huius loci Abbas excitandum curauit, & Patribus Societatis Iesu regendum commisit.

D*E Aquicinctensis, siue Aquicinẽsis, vt veteres nuncupant, cœnobij primis Abbatibus,* Cap. 41.

eorum-

eorũq; rebus gestis, in manuscripto Sigeberti-Chronici exemplari, quod Aquicincti ab eius loci monacho auctum exstat, ista me legere memini:

An.1086. Anno CIↃ. LXXXVI. consecrata est Ecclesia huius Aquicinensis cœnobij, in honore Domini nostri Iesu Christi, eiusdemque genitricis S. Mariæ, à Domno Gerardo Cameracensi Episcopo, decretumque ab eodem Præsule, vt festiuitas illorum Sanctorum, quorum pignora hunc allata fuerant, omni anno agatur in hoc loco.

An. 1087. Anno CIↃ.LXXXVII. obijt Alardus primus Abbas huius Aquicinensis Ecclesiæ. Cui successit Alelmus, ex Normannia, de cœnobio Becci.

An. 1088. Anno CIↃ.LXXXVIII. obijt Alelmus II. Abbas Aquicinẽsis cœnobij, qui quantæ bonitatis fuerit experti sunt febricitantes, dum ad tumulum eius dormientes, febrim cum somno sæpius deposuerunt. Cui successit Haimericus, Atrebatẽsis monachus, litteris eruditus.

An. 1090. Ea tempestate venit Aquicinctum quidam nomine Gelduinus, qui ex monacho Laudunensi Abbas S. Michaëlis de Terrascia, relictâ Abbatiâ ob amorem Domini reclusus vixit Aquicincti.

An. 1092 Anno CIↃ. XCII. Gerardus Episcopus Cameracensis obijt, qui nostrum cœnobium valdè dilexit, & sublimare studuit. Gualcherus ei succedit.

Alij Gualtherus.

An. 1093. Anno CIↃ. XCIII. Ecclesia S. Georgij Hesdinensis traditur Ecclesiæ Aquicinensi.

Anno CIↃ. XCV. expulſo ab Epiſcopatu Gualchero, Manaſſes ei ſuccedit, *Obijt Rainoldus Remenſis Archiepiſcopus.* An. 1095.

Anno CIↃ. XCVI. Anſellus de Ribodimonte, fundator Aquicinenſis Eccleſiæ, *cum Godefrido Bullonio, Duce Lotharingiæ, alijſq; Principibus Chriſtianis, ad terram ſanctam Turcis eripiendam proficiſcitur.*

Anno CIↃ. C. Robertus Comes Flandrienſium ab Hieroſolymis repatrians, detulit ſecum brachium S. Georgij martyris, quod Eccleſiæ Aquicinenſi tranſmiſit, per venerandum Haimericum Abbatem ipſius loci, illatum Aquicincti III. Kal. Iulij. An. 1100.

Anno CIↃ. CII. Obijt Haimericus tertius Abbas Aquicinenſis, cui ſucceſſit Gelduinus. An. 1102.

Anno CIↃ. CV. Manaſſe Cameracenſi Epiſcopo accepto monachico habitu, Odo primus Abbas ex cœnobio S. Martini Tornacenſis Eccleſiæ, in Epiſcopatu ei ſuccedit. An. 1105.

Anno CIↃ. CIX. Gelduinus quarto loco Aquicincti Abbas, faſtidiens onus regiminis, potiuſque eligens otium olim actæ reclusionis, reliquit curam animarum, & iterum effectus eſt reclusus apud S. Bertinum. Cui ſucceſsit in cura paſtorali Rotbertus, eiuſdem cœnobij monachus. An. 1133.

Anno CIↃ. CXI. Robertus Aquicinenſis cœnobij quintus Abbas, ægrè ferens inſectatione quorumdam ſæculariũ vexari Eccleſiam ſibi creditam ſimul quia hoc ei imputaba- An. 1111.

tur,

tur, consilio accepto dimisit Abbatiam, succedente ei Domno Aluiso.

An 1130. Anno CIↃ. CXXX. defuncto Domno Roberto Atrebatensi Episcopo, succedit ei in Pontificatu Domnus Aluisus Aquicinensis Ecclesiæ sextus Abbas, vir magnæ religionis & singularis seueritatis: Cui in in Aquicinensi Ecclesia substituitur Domnus * Gozuinus septimus Abbas.

* De B. Gosuino Molanus in Natal. SS. Belgij ... ius vita Aquicincti & apud ... nos MS. est.

Anno CIↃ. CLI. in ciuitate Atrebatensi post beatæ memoriæ Domnum Aluisum Episcopum, qui in expeditione Hierosolymitana obierat, ordinatus est Godescalcus IV. Episcopus.

Anno CIↃ. CLV. in insula Aquicinensi dedicata est Ecclesia beatæ Dei genitricis Mariæ à Godescalco Atrebatensi Episcopo, mense Iulio.

An. 1166. Anno CIↃ. CLXVI. piæ memoriæ Domnus Grozuinus, Abbas Aquicinensis septimus, caritate illustris, amator pacis & religionis, VII. Id. Octobris circa mediam noctem, die Dominica de hoc sæculo transijt. Quo in Ecclesia B. Mariæ semper virginis, in loco vbi orare consueuerat, cum magno filiorum suorum gemitu tumulato, Alexander, Prior eiusdem Ecclesiæ, ei octauus succedit.

An. 1173. Anno CIↃ. CLXXIII. Alexander Abbas Aquicinensis pretiosas plurimorum Sanctorum reliquias de diuersis Ecclesiarum locis congregauit, quas in theca auro & argento ad hoc præparata decenter locauit.

Anno

Anno CIↃ.CLXXIX.Simon Abbas istius loci,in reditu à Concilio Romano Clareuallem diuertit, & reliquias Domini Bernardi, eiusdem cœnobij Abbatis,petitas obtinuit, & in hoc Aquicinensi monasterio decenter reposuit. *An.*1179.

Anno CIↃ.CLXXX.Dominus Simon abbas Aquicinensis nonus, communicato cum fratribus suis consilio, Ecclesiam S. Saluatoris, mense Septembri deponit, eò quod non sufficeret tam parua basilica magno conuentui Aquicinensi.

Anno Christi CIↃ.CLXXX. anno à constructione eiusdem Ecclesiæ centesimo III. mensis Martij die II. iacta sunt fundamenta istius nouę Aquicinensis Ecclesię. Primum lapidem in fundamento Balduinus Comes istius pagi,manibus suis cum cæmento posuit. *An.*1181

Hugo, Cameracensis quondam Decanus, qui Ecclesiæ Aquicinensi in principio suæ prouectionis,magno fuit adminiculo, à proprio remouetur sepulchro.Nam nouæ Ecclesiæ fundamentum per ipsum recto tramite suum dirigebat cursum.Lapis in sepulcro eius repertus est, in quo hoc scriptum continebatur:

Hic est sepultum corpus Hugonis Decani S. Mariæ Cameracensis Ecclesiæ, qui construxit claustrum,cum porticu eiusdem Ecclesiæ, capellamque S. Gingulsi. Insuper, vt cætera taceamus, multis annis à carne abstinuit, super plumam non iacuit,nisi fortè in hoc mo-

nasterio, iussu Abbatis. Hic construxit claustrum, porticum, Eleemosynariam, capellamque B. Mariæ, & multa alia beneficia fratribus contulit. Hic in festiuitate omnium Sanctorum, postquam Missam celebrasset graui infirmitate percussus, monachus effectus, obijt in bona confessione & vera fide anno Domini CIƆ.XCIII. VI. Idus Decembris.

An. 1202. Anno CIƆ. CCII. Obijt Domnus Simon Abbas nonus; cui successit Domnus Adam decimus.

Anno CIƆ. CCIV. Domnus Adam obijt. Cui successit Domnus Vuillelmus vndecimus, postmodùm Abbas sancti Amandi, & Romam profectus & inde rediens factus est monachus Clareuallensis.

Ipso autem facto Abbate S. Amandi, Dominus Simon Abbas XII. ei successit. Is incœptam Ecclesiam ab auunculo suo Simone nono Abbate feliciter cōsummauit, & duobus campanilibus cum vndecim campanis studiosiùs insigniuit.

Anno CIƆ. CCVIII. Vuillelmus noster Abbas vndecimus, Abbas S. Amandi efficitur. Cui successit Domnus Simon Abbas XII. de quo supra diximus.

An. 1219. Anno CIƆ. CCXIX. Honorius Papa III. concessit Domino Simoni Abbati Aquicinctensi XII. & successoribus eius, vsum mitræ & anuli.

Hactenus ex manuscripto Sigibertini Chro-

nic-

nici exemplari Aquicinctino, quod pro sua humanitate nobiscum communicauit vir Ecclesiasticarum Belgij antiquitatum peritißimus, Franciscus Barrus, *Prior Aquicinctinus; cuius varia* de Belgicorum monasteriorum exordijs *scripta vtinam typis aliquando euulgentur.*

CAPVT LXIX.

AETLENSE *monasterium, vulgò* AEtl.

EST id situm in ripa Oeni, supra VVasserburgium, & fundatum ab *Arnolpho,* Comite Damasiano, amicissimo Henrici quarti Imperatoris, ibidem cum vxore Gisala sepulto circa annum 1080. quod quidem per fratrem eius *Fridericum* dictum *Rocho,* ad tantam egestatem redactum est, vt egrè tres monachos alere posset. Engelbertus Comes VVasserburgensis postea refecit, ac collapletauit: Limpurgium arcem seu castrum suum vicinum solo æquauit, quod otio & solitariæ vitæ ac disciplinæ strepitus ciuiles atque aulici minimè conuenirent: demum VVasserburgium cum toto famulitio migrauit, atque ibidem de cetero habitauit: Et hoc circa annum Domini 1160. 1080.

CAPVT LXX.
FIDEMIVM,

Vulgò Femy, *in finibus agri Cameracensis, se*
quimilliari à Landresio Hannoniæ opido.

An. 1081. HVic cœnobio initium dedere, ann
Christi millesimo octogesimo, nobil
Angli duo, qui patriis sedibus abierunt, vt in
cogniti pacificè Deo alicubi seruirent. Cum
que Romam sese contulissent, Pontifex Max
mus Benedictinam ipsis regulam præscripsi
Alter eorum, Stephanus nomine, primus hu
ius loci Abbas fuit, estque basilica eiusde
loci S. Stephano protomartyri dedicata.

Hoc porrò cœnobium egregiè auxit Nic
laus Episcopus Cameracensis, eo nomine pr
mus, vt arbitror, itemque Cathedrale Cano
nicorum eius vrbis collegium: adeò vt ep
scopus iste, & Canonici Cathedrales, secu
darij (vt sic loquar) fundatores habeantur. F
it autem ab annis ampliùs centum viginti, i
ter Francorum Reges & Belgarum Principe
lis & quæstio de cœnobij huius situ? vtroru
videlicet in ditione illud situm existat. Vu
gò ditionis Cameracensis esse creditur; sicqu
arbitri, siue legati partis vtriusque cum Mo
An. 1603. diderij anno millesimo sexcentesimo terti
conuentum agerent, iudicarunt.

Hæc ex manuscripto quodam codice, alii

qu

qúe monumentis, Iulianus Lignæus, ſacerdos Cameracenſis, vir eruditus, nobis per literas ſignificauit.

AFFLIGEMIVM,

Tertio milliari à Bruxella, vrbe regia.

VVetherico monacho S. Petri Gandenſis, Romani Pontificis auctoritate, per Flandriam ac Brabantiam, ad clericorum præſertim concubinariorum, populique mores emendandos, prædicante; inter alios quinque * milites ad pœnitentiam ſunt conuerſi: quos inter Gerardus, cognomento Niger, eminebat. Qui quidem ſeculo renuntiantes Affligemienſis in Brabantia cœnobij principia incoharunt anno milleſimo octogeſimo tertio. *An.1083.* Fuerat is locus antea non niſi latrocinantium conuenticulis aptus, tertio verò poſt anno Gerardus Cameracenſis Epiſcopus baſilicam Affligemienſem dedicauit. Sexto autem anno primus Abbas Fulgentius ibidem eſt conſtitutus. *Hæc Balduinus Niniuenſis in Chronico ſuo manuſcripto. Meyerus in Annalibus Flandriæ, concionatorem illum vocat Gedericum, dicitq; monachum fuiſſe Blandinienſem; ex verbis tamen Balduini Niniuenſis videri fortaſſe queat, eum monachum fuiſſe ad D. Bauonis, quòd cœnobium iſtud propriè ſancti Petri Gandenſis nuncupari ſoleat.*

* *Mediæ ætatis ſcriptoribus milites ſunt quos hodie equites nũcupamus.*

Idem Meyerus milites, siue Equites sex nominat, Geldulphum, Theobaldum, Emelinum, Hargerum, Vlboldum, & Gerardum: quos ait ad Hannonem Episcopum Coloniensem, pro criminum remissione, à Gederico primum missos esse, indeq; reuersos, consilio eiusdem, in Affligemiensi solitudine cellam ædificasse. Ceterùm de anno fundationis legi olim solent apud Affligemienses versiculi isti:

Annus millenus octogenus, queque ternus
Dum fertur, locus hic principium reperit.

Vide Sigeberti Chronicon à nobis cum MSS codicibus comparatum.

DIPLOMA HENRICI COMITIS BRACBATENSIS, ET fundatoris cœnobij Affligemiensis, qui Tornaci in hastiludio an. 1096. occubuit.

olent antiquitatis ...abantia ...adiosi.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego Henricus diuinâ propitiante clementiâ * Bracbatensis patriæ Comes & Aduocatus, omnibus tam præsentibus quàm futuris fidelibus, omne datum optimum & omne donum perfectum descendens à patre luminum. Notum vobis facimus qualiter miles quidam meus Gerardus nomine, cum alijs quibusdam, quos æquè diuina gratia & præuenit & subsecuta est, balteo militari deposito, vt melio-

rem

rem inuenirent hereditatem, militiam Iesu Christi professi sunt, & in Comitatu meo, loco ab antiquis Haffingem vocato, modo autẽ Nouo monasterio appellato, habitationẽ saltuosam adhuc & desertã elegerunt, vt quantò amplius remoti à secularibus, tantò sub regula beati Benedicti Deo seruirent familiariùs. Erexerunt autẽ Ecclesiam in honore beati Petri Apostolorum Principis, vt, vbi antea erat spelunca latronum, habitatio inciperet tandẽ rectè viuentium, & qui erat locus rapinæ & homicidij, mutaretur in possessionem pacis, & fructus eleemosynarum. Quoniam verò locus ipse ad Comitatum nostrum hereditario iure videbatur pertinere, ego fraterq; meus Godefridus ab eisdẽ exorati fratribus, & pro remedio animarum nostrarum omniumq; antecessorum nostrorum, legitimè, & ex toto liberè ad altare ipsius Ecclesiæ tradidimus: præterea quoniam sæpissimè probata valdè nobis placuerit militaris eorum industria, tam pro seculari eorum amicitia, quàm pro remuneratione diuina, de eodem allodio adiacente, & ad seruitium nostrum remanente, in siluis & pratis, in campis & pascuis, in piscationibus & venationibus omnem eis vsum habere nobiscum. Vt autem per amplius beneficium maius ad Dei seruitium cresceret eis desiderium, capellam nostram liberã in Vuauera subteriùs sitam, cum tota decimatione superioris Ecclesiæ, cum debita instituendi presbyteri subiectione, cum terris

Vuauerensis capella datur Afsligemensibus.

insuper aliquibus nostræ culturæ subsistentibus, cum telonio & maceria cum molendinis & curtibus ad nos in eadem villa pertinentibus, huic traditioni legitimè addidimus, Quod si, vt verè de misericordia Dei præsumimus, ad meritum eorum accesserit & * numeris Abbatem eligere, baculumque super altare positum ipsi comittere, nullo Principe, nullo Episcopo contradicente, in eorum erit potestate, quatenùs secundum eorum regulam eligatur, qui eligendus est, & per ostium Iesu Christi ingrediatur qui ordinandus est, remotâ omni alienâ contradictione & suspectâ occasione. Nos verò de aliqua sibi illata iniuria si appellare voluerit, quasi pro animabus nostris, pro eis nos exponemus, nec quidquam aliunde de loco illo nisi orationes fratrum, & Dei retributionem recipere volumus. Et vt hæc nostra traditio, vel condictio omnibus retrò seculis rata & inconuulsa permaneat, charta & atramento rem vti est, notamus & roboramus. Ante omnia Dominum omnipotentem & Sanctos eius citamus, & fideles nostros, qui huic traditioni interfuerunt, idoneos testes subtersignamus. Steppo Brussellensis, & frater eius Vualterus, Balduinus de Alost, Gerardus de Cumbersaca, Adalbertus Snakart, Theodericus de Budengem, Anselmus de Erpe, Sigerus frater eius, Herebrand de Hordingoschen, Folcardus & Godescalcus filij eius Ingelbertus Kaluastert, Sigerus Sanderlensis Onulfus

* muneris.

de Mil-

de Miluerſchen, Gislebertus pe Laca, Arnulfus & Obertus de Ordengehem, Henricus Cameracenſis Eccleſiæ Canonicus, Alardus Canonicus, & Godero & Meinerus Clerici de Louania, Ioannes Canonicus de Petingehem, Gerardus de Leneça, Godefridus de Lathem, Franco, Amandus, Hugo de Bruſſelle, Amulricus de Beckenſele, Higerus de Aloſt, Vualterus de Aſca, Vualterus de Hamme. Actum eſt hoc anno ab incarnatione Domini CIↃ.LXXXVI. Regni verò Henrici Regis 35. Præſulatus Gerardi Epiſcopi X. *An. 1089.*

DIPLOMA GODEFRIDI PRIMI, COGNOMENTO BARBATI, Ducis Lotharingiæ & Comitis Louanienſis, qui fuit frater Henrici Comitis Bracbatenſis.

IN nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, ego Godefridus, Dei miſeratione Dux & Marchio Lotharingiæ, & Comes Louanij, audiens Apoſtolum exhortantem, dum tempus habemus operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei, fratres in cœnobio Affligimienſi, Deo & ſancto Petro ſeruientes, terrenæ meæ hereditatis participes facere diſpoſui, vt in cælo heredum Dei, & coheredum Chriſti conſortio merear aggregari. Quia enim idem cœnobium in meo allodio fundatum, à me & fratre meo Comite Henrico libertate donatum, Deo incre-

mentum dante, in breui plurimum creuit, tam fratrum numero, quàm religionis testimonio, congaudens eius prouectui, & cooperari volens profectui, in quibuscumque sciui, vel potui, illud honorare, exaltare, & munire dignum duxi. Veniens igitur ad altare sancti Petri, cum duobus filijs meis Godefrido & Henrico, plurimis hominum meorum, tam liberis, quàm seruis præsentibus, astante etiam Petro, loci ipsius Abbate, cum tota congregatione, quod immunitatis siue libertatis iam olim cum fratre meo donaueram, filijs meis collaudantibus, innouaui. Quidquid etiam ex meo allodio, vel emtione vel hominũ meorum collatione fratres acquisierant, cum omni vsu, iure & seruitio ad ipsam terram pertinente, in siluis, pratis, aquis, & pascuis liberè tradidi. Cellam quoq; sanctæ Mariæ in VVauera, sicut etiam cum suis appenditijs præfatus frater meus donauit, item cellam sanctæ Mariæ in Fliderbeca, quam ego eidem Ecclesiæ subieci, terram in Selleka, quam à Stephano de Bunlar fratres acquisierant, terram apud Cobengẽ, quam Arnulfus de Rode cum vxore sua Mabilia eis vendiderat. Item terram in * Itte, quam à VValtero Amandi filio emerant, & cetera omnia, de quibus ego, vt liber Ecclesiæ aduocatus donum susceperam, super prædictum altare legitimè reddidi. Licentiam etiam eis indulsi, emendi, & acquirendi, quę possent ex allodio meo, quod homines mei à me in beneficio tenebant,

VVauera.

Fliderbeca.

* *forte* Ictto.

& à telonio meo in omni terra absolui. In electione Abbatis eorum nihil iuris me habere recognoui, nihil dominationis, seu violentæ potestatis super locum ipsum mihi retinui. Si autem de aliqua iniuria sibi illata fratres me appellauerint, ibi aduocatum, iudicem, & vindicem me recognoscam, & contra malefactores eorum, ac si pro anima mea, me eis opponam. Nec fas sit in posterum vlli successorum meorum, ad hoc exequendum, aliquem personæ suæ vicarium subrogare, sed quicumque Comes terræ Bracbatensis fuerit, ipse mihi sicut honore & potestate, ita beneuolentiâ & affectu ad defensionem Ecclesiæ succedere debebit. Hæc ergò statuens, pro redemptione animæ meæ, & fratris mei, & parentum meorum, in tutamen etiam salutis, & honoris filiorum meorum, & omnium successorum meorum, nullum aliud munus vel seruitium exegi, nisi orationes fratrum, easdemq; solas posteris meis pro omni munere exigendas, & seruitio dereliqui. Quæ vt nota fiant omnibus & præsentibus, & post nos venturis, scripto ea mandari, & sigilli nostri impressione, & testium adstipulatione, filiorum quoque meorum voluntario consensu, roborari feci, & ne à quoquam temerè violentur, in præuaricatores anathematis sententiam ab Abbate promulgari postulaui. Testes horum omnium fuerunt, duo filij mei, Godefridus & Henricus, Onulfus Presbyter, Godezo Capellanus, Vual-

terus

terus de Crainhem, Henricus de Allcha, Hugo Rampart, Vualterus de Merbeca, Arnulphus de Oppendorp, Gosuinus Hirundo, Vualterus de Vvembleue, Nicolaus de Ozkerka, Arnulfus de Bigardis, Arnulfus de Rode, Lambertus de Sauenthem, Giselinus de Hunzeghem, Anselmus de Capella, Franco Pincerna, Gosuinus Clubbiue, Rinerus de
An. 1138. Hauerel, Gosuinus filius Modebaræ, Franco filius Mariæ. Acta sunt hæc anno ab incarnatione Domini CIↃ. C. XXXVIII. Indictione prima, in Pontificatu Innocentio, in regno Conrado præsidente.

DIPLOMA B. IDAE, MATRIS GODEFRIDI BVLLONII, Ducis Lotharingiæ, & pòst Regis Hierosolymorum.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego Ida Boloniensis Comitissa, humilis Christi ancilla, cunctis in fide manentibus gaudia promereri promissa fidelibus. Notum fieri cupio, tam præsentibus, quàm futuris, signum meæ dilectionis, erga Dominos meos, & fratres, videlicèt monachos cœnobij Noui monasterij, cui vocabulum Hafflingem inditum erat ab antiquis. Quoniam mihi, multisque eorum complacuit conuersatio, & religionis effectus, dignum duxi me commendare talium orationibus, nec in incerto

diuiti-

diuitiarum sperare, sed has potiùs cum eis participare. Igitur in allodio meo, & villa, quæ vocatur Genapia, pro salute animæ meæ, patris quoque mei Ducis Godefridi, & Comitis Eustathij Domini mei, Ecclesiam cum decimis & vniuersis eius redditibus, firmiter perpetuoque iure tenendam dedi supradictis fratribus; in idipsum filijs meis Godefrido, Eustathio, Balduino mihi cooperantibus. Filius quoque meus Dux Godefridus in eadem villa Genapia quinque mansos terræ donauit ijsdem fratribus, ad quos ego postea in augmentum concessi quasdam partes circumiacentes, planè sextum mansum continentes, ab omni comitatu, & censu tributario liberas & expertes. Insuper autem quidquid, sibi vendicabant, quippe quod à prioris doni tempore possederant, & vsibus suis assignauerant, siue in siluis, siue in pascuis, siue in * sartis, eis concessi eâdem libertate, quâ tenui, sed & omne participium in silua, & reliquo vsuario communi, in hoc nihilominus filijs meis consentientibus mihi. Factum est autem hoc apud Traiectum in Ecclesia S. Seruatij confessoris, præsentibus etiam reliquijs sanctæ Gertrudis virginis pro simili negotio illuc tunc allatis. Vt autem hæc traditio omnibus retrò seculis rata & inconuulsa permaneat, omnem rem, vti gesta est, literarum memoriæ commendamus, & sigillis nostris ego & Godefridus filius meus roboramus, & testes idoneos, qui huic rei interfuerunt, subtersi-

Ida Genapiensem Ecclesiam at Affligemensibus.

* Satis.

tersi-

tersignauimus. ¶ Signum Lamberti nostri capellani, S. Roberti capellani. S. Gerardi comitis de Gelre, & fratris eius Henrici. S. Godescalci de Iacen, S. Henrici de Cuc. S. Arnulfi de Rede, S. Cononis de Montaut. S. Theoderici de Bemel. S. Hende Birbaica, S. Balduini de Ostruic. S. Vualteri de Grimberges, S. Reyneri Aduocati Leodicensis. Denique de scriptis testibus, & illud notum facimus, quod comes Henricus qui eandem villam in beneficium à nobis tenuit, duobus annis antequam hæc donatio confirmaretur, nobis reddiderit ad opus fratrum, quod ad eum pertinuit. Factum est autem hoc incarnationis Domini anno mille-
An. 1096. simo nonagesimo sexto, Indictione quarta; regnante Domino nostro Iesu Christo: anno etiam profectionis Christianorum contra paganos Ierusalem.

DE *Affligemiensis cœnobij exordijs, deq; eius filiabus, &, vt sic dicam, traducibus, puta* VVauerensi, Fraxinensi, Andreano, Forestensi, Bornehemiensi, Bigardiensi, & Fliderbecano *monasterijs siue cellis, distincta temporum serie, leguntur ista in manuscripto Sigebertini Chronici exemplari* Lipsiano.

An. 1083. Anno CIↃ. LXXXIII, Affligemense cœnobium tale, auxiliante Deo, sumsit exordiũ. Prædicante Vuetherico seruo Dei, qui quasi stella matutina in medio nebulæ, effugandis obscuritatibus erroris apparuit, conuersi quinq; milites suis integrè renuntiant. Inter

quos Gerardus Niger, qui cæteris excellentior videbatur, doctoris sui consilio animatus, cum socijs locum Afflighem dictum, sicut nomine, sic omni barbarie incultum (quippe qui latrocinantium tantùm conuenticulis aptus erat) ædificare, & claustrum in eo exstruere aggreditur.

Anno CIↃ. LXXXVI. Affligemensis cœnobij fundatores, qui omnibus abiectis ita nudi ad ędificandum claustrum conuenerant, vt nihil secum, præter panes tres, dimidium caseum & pauca ferramenta detulerint, vix tribus annis exactis, à Gerardo II. Cameracensi Episcopo, in honore Apostolorum Petri & Paulli, Ecclesiam dedicari faciunt. *An.1086.*

Comitissa Adela, cum duobus filijs suis, Henrico & Godefrido, ad ædificandum inibi cœnobium, eumdem locum libertate donauit.

Prædicti fratres monachos, à quibus monachicum ordinem discerent, sibi adsociauerunt.

Anno CIↃ. LXXXVII. Domnus Fulgentius huius cœnobij primus Abbas hoc anno electus est in festiuitate S. Martini. *An.1087.*

Anno CIↃ. LXXXVIIj. Domnus Fulgentius primus huius cœnobij Abbas consecratus est in festiuitate S. Gregorij.

Anno CIↃ. XCI. nobilis vir Heribrandus diuinâ reuelatione admonitus à S. Petro apud Afflighē ad conuersionem venit; qui XXX. die mox à Deo vocatur. Quem secuti quinque *An. 1091.*

filij

filij eius, frater quoque magni nominis & potentiæ, nomine Ingelbertus, omnes tonsurati ad cœlestes thesauros terrena patrimonia transtulerunt.

Genapia. Anno CIↃ. XCVI. Ida Boloniensium Comitissa tradidit nobis Ecclesiam, quæ est in villa Genapia, cum decimis & vniuersis eius reditibus, consentientibus filijs suis, Godefrido Duce, Eustathio & Baldeuuino.

* Godefridus Bulloniensis. Idem * Godefridus Dux, filius in eadem villa quinque mansos terræ nobis donauit ad quos ipsa postea quasdam partes circumiacentes, planè vnum cōtinentes, in augmentum concessit.

Fraxinensis cella. Anno CIↃ. XCIX. cellam Fraxinam Domnus Fulgentius Abbas suscepit regendam. *Porrò Fraxina seu Fraxinea cella, Gallicè* Fresne, *Prioratus est in Gallo-Brabantia, cuius initia Eremburgi piæ matronæ debentur.*

Cella S. Andreæ. Anno CIↃ. C. cellam sancti Andreæ prope Brugas sitam Domnus Abbas Fulgentius suscepit regendam. *De ea fusè egimus cap. xlviij.*

Anno CIↃ. CV. immunitas Affligemensis Ecclesiæ etiam Apostolicâ auctoritate à Paschali Papa corroboratur, anno VI. Pontificatus eius.

Forestum. Domnus Fulgentius Abbas locum, qui Forest dicitur, suscipit. *Vide cap. lvij.*

An. 1120. Anno CIↃ. CXX. cellam in Bornehem Domnus Abbas Fulgentius suscepit regen-

dam, tradente Abbate, & Canonicis eius monachis factis, quia per eos regi non poterat.

Est autem Bornehemium Flandriæ municipium, titulo Baronatus illustre, inter Antuerpiam & Teneramondam opida, ex opposito Tamisiæ, ad veterem alueum Scaldis fl. situm; in quo Abbatiale Canonicorum regularium olim cœnobium, circa annum millesimum centesimum fundatum exstitit, cuius hodieq; rudera ac vestigia spectantur. Sed N. Bornehemiensi Abbate secundo, cum sodalibus suis, institutum Benedictinum in Affligemio amplectente, vniuersa eius loci prœdia Affligemiensibus accesserunt. Hodie Bornehemium Præpositura est ac parœcia, Affligemiensi Abbatiæ annexa. **Bornehemiēsis olim Abbatia.**

Anno CIↃ. CXXV. Domnus Fulgentius Abbas locum, qui Fliderbeke dicitur, suscipit. *Vide cap. l.* **Fliderbeca.**

Anno CIↃ. CXXXIII. Domno Fulgentio Abbati locus Bigardis commendatur. *Vide cap. lxi.* **Bigardia.**

Anno CIↃ. CXXXIX. Godefridus Louaniensis, Dux Lothariensium moritur, & Affligemiensis templi sepultura honoratur. **An. 1139.**

Anno CIↃ. CXL. Henricus Comes, filius Ducis Godefridi, superiori anno defuncti, militiæ cingulo deposito, Affligemiensis monachus factus, cælestis militiæ signaculum accepit, & citò vocatus à Deo migrauit.

An.1152.

Bruxella in basilica S. Nicolai meritis B. Mariæ plurima patrantur miracula.

* *Capellam B. Mariæ in Vuauera Henricus Comes Brabātēsis dedit Affligemiensibus an.1096. Vide cap. xliij.*

Anno CIↃ CLII. in Ecclesia S. Nicolai, quæ constructa est in opido Brusellensi, S. Maria mater Christi operata est tanta miracula, quod à temporibus Apostolorum adeò magna & frequentia, in tam breui tempore nusquam sunt audita. Dum enim consensu Abbatis Affligemensis, & consilio fratrum, feretrum illud in honore S. Mariæ auro & argento operiendum, ab Ecclesia* Vuauerensi, cum cæteris reliquijs, quæ in eadem continentur, fuisset allatum, & in Ecclesiam S. Nicolai reuerenter locatum; statim operante diuina virtute, per merita gloriosæ virginis, cæci visum, surdi auditum, claudi gressum receperunt, & tot infirmi variis languoribus oppressi, à Paschali hebdomada vsque in diem natiuitatis S. Ioānis sanitatē optatā consecuti sunt. Si fratres supradictæ Ecclesiæ hæc per singula stili officio fideliū memoriæ commendassent, non paruum volumen posteris profuturum conscripsissent.

Hoc bono odore tota prouincia in breui respersâ, non solum ex nostris, sed & ex valdè remotis partibus factus est concursus diuitum & pauperum: diuersæ ætatis, & vtriusque sexus fideles cum oblationibus suis conuenerunt, & tantam pecuniam, quæ non facilè æstimari potest, hac ratione diuidendam obtulerunt; partim scilicet in sustentationem pauperum, partim in restaurationem Ecclesiarum, partim in vsus fratrum in Ecclesia Affligemiensi, vel Vuauerensi Deo seruienti-

um. Ab-

um. Abbas etiam Affligemiensis, & fratres eius, pedites vsque ad ipsum opidum conuenerunt, vbi albis vestiti &cappis induti, processionem multitudine monachorum compositè & honestè ordinauerunt, & sic cantando, Deum & eius Genitricem collaudando, cum magna gloria & applausu totius populi: qui ea die dicuntur fere ad x x x. millia conuenisse, Ecclesiam S. Nicolai intrauerunt. Attestati sunt fideles, numquam se aliquo conuentu, qui factus sit aliquando, siue Imperatoris, siue iussu Romani Pontificis, tam honestam, & tam bene ordinatam processionem vidisse.

Quoddam insuper beneficium, quod non esset silentio prętereũdum, imò super cetera commendandum, ipsa gloriosa Domina contulit toto illo tempore fidelibus suis, per quod bella multa, quæ iam, instigante maligno, concitata fuerant, & seditiones consopitæ quieuerunt. Dum enim ex diuersis partibus multi conuenissent, de quibus auditum est, quòd inimici essent ad inuicem, statim sine vlla exactione pecuniæ, vel qualibet satisfactione, quæ inter sæculares in huiusmodi negotiis solet fieri, solo Dei timore, & amore piissimæ Matris correpti, interuentu fidelium in pace reconciliati sunt.

Hoc finito tempore relatũ est feretrũ illud in supra nominatam Ecclesiam cum reliquiis; nec tamen toto illo anno desijt Mater misericordiæ à cœptis circa infirmos beneficiis.

An.1153. Onse Lieue Vrouvve van VVaueren.

Anno CIↃ. CLIII. Brusellenses opidani Dominam nostram (sic enim aiunt) de Ecclesia Vvauerensi deuotè & humiliter tollentes, cum honore susceperunt, & suo tempore pacificè & cum gaudio remiserunt.

Hactenus ex MS. Sigeberti Gemblacensis Chronico, quod à monacho Affligeminensi auctum, V.Cl. Iustus Lipsius è sua ad nos bibliotheca transmisit.

Affligemiense porrò cœnobium, inter Bruxellam & Alostum opida loco amœnißimo situm visitur; cuius quidem loci dignitas Abbatialis, Apostolicâ ac Regiâ auctoritate, Archiepiscopatui Machliniensi, patrum memoriâ instituto, est annexa.

CAPVT LXXI.

MVNSTERIENSIS

Seu Monasteriensis, *B. Virginis Abbatia, olim extra, nunc intra muros vrbis Luceburgensis sita.*

HAud longè à muris vrbis Luceburgensis, in iugo montis, inter ruinas castri Veteris Luceburgensis, & castri Mansfeldici, à Petro Ernesto Mansfeldio, anno millesimo quingentesimo nonagesimo, exstructi, celebre olim exstitit cœnobium, BB. Apostolis Petro & Paullo primitùs dicatum, pòst Deiparæ Virginis cognomento donatum, quod ob excellentiam præ

ceteris

ceteris eius tractus cœnobijs vulgò Munster *est nuncupatum. Istud an. Christi millesimo octogesimo tertio à Conrado Comite Luceburgensi cui vxor fuit Clementia, Henrici IIII. Imp. filia, conditum esse, mihi per literas R.P. Ioannes Bertelius, huius olim cœnobij, nunc Epternacensis Abbas significauit.* An. 1083.

Bellis porrò sæuientibus inter Carolum V. Imp. & Franciscum I. Galliæ Regem, Munsteriense cœnobium à nostris hominibus, ne Gallis hostibus domicilium præberet, incendio absumptum est. Estque id temporis in sepulcro fundatoris inuenta tabula plumbea, cuius hanc fuisse inscriptionem testatur Gaspar Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ:

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, quiescit hic Comes Conradus. Hic cũ inter seculi principes famâ probitatis esset celeberrimus, sepulcrum vitæ principis adijt amore diuino succensus, indeque rediens, diuinâ vocante clementiâ, obijt peregrinus, sepultus in terra decenter, non sua: indeque anno dormitionis suæ secundo sublatus, an. quarto, ipso die annuæ migrationis suæ de seculo, hîc fuit repositus, præsente coniuge sua Clementia, per manus filiorum suorum, Adelberonis Primicerij Metensis, Henrici Comitis, Conradique Comitis, præsente Rodolpho Abbate, filio Comitis, quem ipse prouisorem & ordinatorem huius loci statuerat. Facta sunt

hæc regnante permissu Dei, Henrico tyranno damnato, ac piæ memoriæ Gregorio Pontifice Romano. Obijt autem VI. Idus Augusti,
An. 1086. anno Dominicæ incarnationis 1086.

Ceterùm Carolus V. Imp. monachis Munsteriensibus Xenodochium pauperum, basilicæ S. Ioannis Baptistæ contiguum, atque in ipsa vrbe Luceburgensi situm, cœnobio nouo excitando, postmodùm donauit, quod hodie ædificijs ac disciplinâ monasticâ est illustre. De Munsteriensis cœnobij origine atque Abbatibus, plura qui volet, Ioannem Bertelium, in Historia Luceburgensi nuper edita consulat.

ALDEBVRGENSE

Monasterium, secundo milliari ab Ostenda, Flandriæ opido olim situm.

Aldeburgum primæ olim notæ apud Flandros opidum fuisse constat. Sed Attila Hunnorum Rege Galliam vastante, cum alijs opidis excisum est; & monstrant hodieq; castrorum Attilæ locum, primo lapide ab Aldeburgo, quem vernaculè Attilaghem *nuncupant. Tradunt autem à Balduino Caluo, Flandriæ Comite, ad annum Christi octingentesimum sexagesi-*
An. 865. *mum quintum,* burgum Brugense, *cum à patre eius muniri cœptum esset, Aldeburgi ruderibus eo aduectis, cinctum fuisse.*

In hoc porrò Flandriæ tractu S. Vrsmarum, *Episcopum & Abbatem Laubiensem, Euangelij*

olim doctrinam sparsisse, tradit Anso Abbas Laubiensis, in historia vitæ eius, quæ à Ratherio Veronensi Episcopo emendata, & à Laur. Surio, quamquam non plenè, typis est edita. Nos eam integram ex manuscriptis codicibus Laubiensibus nacti sumus, in qua sic inter alia legitur: ipse prouinciæ dominus Aldo nomine, B. Vrsmari prædicatione ad fidem Christi conuersus, donauit de suo dictum vocabulo Aldeburch vicum, in quo construxit, atque consecrauit Ecclesiam in honore Petri Apostoli, & mille passus vndique per circuitum: de quo postea dotauit Ecclesiam Laubiensem, quatenùs ipse B. Petrus Apostolus, cui à Domino ligandi atque soluendi collata est potestas, patrocinaretur Flandrensibus atque Menapensibus, qui de diuersis idolorum cultibus reuocati, facta erant vna Ecclesia Christi. *Sic Anso & Ratherius.* *Anso obijt an. 713.*

Alij tamen Aldeburgum, siue Oudeburgum, quasi vetus castrum, ab antiquitate sic dictum volunt. Vtut sit, illud cōstat an. Christi millesimo octogesimo quarto, à S. Arnulfo Suessionum Episcopo monasterium insigne Aldeburgi, in honorē SS. Petri & Pauli Apostolorum, exstructū. De his rebus fusè Meyerus in Annalibus Flandriæ: An. CCCC. LIII. factum est memorabile illud prælium ab Aetio Romano aduersum Hunnos in campis Catalaunis. Stabant pro nomine Romano, præter Aetij exercitum, *An. 1084.* *An. 453.*

Visigothi, Alani, Burgundiones, Frãci & Saxones, magis Attilæ Regis odio, quàm Romanorum studio adducti. Attilæ præter Hunnos aderant Ostrogothi, Quadi, Rugi, Gepidæ & Marcomanni. In his Reges sex nominatim memorati, Attila Hunnorum, Valamirus Ostrogothornm, Theodericus Visigothorum, cum filio Thurismundo, Ardaricus Gepidarum, Meroueus Francorum, & Sigebar Alanorum. Ceciderunt C L X X X. millia hominum, in quibus Theodericus Rex Visigothicus. Victus Attila de morte sibi consciscẽda cogitauit, sed eo omisso consilio, in Pannoniam se recipit. Eâ tempestate vix vlla per Gallias ciuitas Hunnicam subterfugit rabiem. In hac nostra Belgica Tornacum & Taruanam & Aldenburgum excisa lego. Tum Colonia Agrippina, (teste Rhenano) Tungrorum opidum, Nouesium, Vtricesium, Castra Herculis, Vetera, Asciburgum, Nouiomagum, Antennacum, Bingium, Magõtiacum, Argentaria, Augusta Rauricorum, multaque alia opida partim ab Hunnis, partim à Francis funditus destructa sunt, quorum de vastatione Sidonius Apollinaris,

Etiam terrificis diffuderat Attila campis
In campos se, Belga, tuos: (cundum
Francus Germanum primùm, Belgàmque se-
Sternebat.

An. C I Ɔ. L V I. Aldenburgẽses collapsum lõgâ ætate D. Petri templũ, lapidibus opidi iam olim euersi reædificarunt: quâ tempestate eo

in opi-

in opido tantus est cœmiterio Virginis Matris habitus honos, vt in illo nisi nobiles non sepelirentur, aliique omnes, qui obscuri essent generis, ad D. Petri humarentur. Pro eius templi restituti memoria hos fecere versiculos:

Anno milleno quinquageno quoque sexto,
Huius opus templi cœptum cognoscitur esse.
Lignea Basilica fuerat quo condita primùm.

De miraculis, quibus est illustratum anno CIↃ.LXXXI. templum Aldēburgense, vide Epistolas quas edidimus de Viris illustribus.

Anno CIↃ.LXXXIV. Conon Roberti Flandriæ Comitis cubicularius, Aldenburgensis Ecclesiæ gentilitium tenebat sacerdotium. Cæterum Hasecca eius vxor, mulier religiosa templum tantis miraculis insignitum diutius retinere formidabat. Quapropter Conon suasu vxoris Roberto Comiti, Robertus Episcopo Rabodoni, Rabodo autem S. Arnulfo Episcopo Suessionum id ipsum tradidit: quod ipsum Arnulfus, assentiente Roberto Comite, statim conuertit in cœnobium Benedictinorum monachorum. *An.1084.* *Fuit iste Rabodo seu Ratbodo Nouiomensis ac Tornacensis Episcopus.*

Anno CIↃ.LXXXVij. XViij, Kal. Septembris Aldenburgi defunctus est diuus Arnulfus Episopus Suessionum, sepultusque ibi in æde D. Petri. Tunc Arnulfus eius nepos ex Aszela sorore primus factus est Abbas Aldenburgensis. *Hactenus Meyerus.* An.1087. *Eius vita exstat apud Surium To.4.*

Porrò Aldeburgense monasterium, anno Christi, millesimo quingētesimo septuagesimo octauo, *An.1578.*

à Caluinianis pœne funditus est euersum; loci verò huius monachi hodie Brugensi in vrbe agunt, pacatiora aliquando tempora exspectantes.

Cæterùm inter Abbates Aldeburgenses olim Hariulfus *emicuit, qui vitam* S. Arnulfi *Suessionensium Episcopi litteris consignauit, quæ manuscripta exstat integra in Vrsicampo, Ord. Cistertiensis monasterio, apud Nouiomum Picardiæ vrbem, cuius hoc est initium:* Domino Lamberto Dei gratia Tornacensi Episcopo filiorum vltimus Hariulfus. *Hanc ipsam Surius* To. IIII. *edidit sed præfatione triplici omissa*

Hariulfus Abbas Aldebur. gensis,

Huius etiã Aldeburgensis cœnobij alumnus fuit Arnoldus VVionus *patria Duacensis, qui bellis ciuilibus apud Belgas renascentibus, in Italiam se contulit, optimeque de vniuersa familia Benedictina est meritus, libris aliquot, de illius origine, progressu ac viris illustribus, in lucẽ editis, quos* Ligni vitæ *titulo prænotauit.*

Arnoldus Wionus.

HAMMENSE

Monasterium, inter Aeriam & Lilariam, Artesiæ opida.

An. 1018.

IOannes Bertinensis Abbas XXXIX. consecratus est an. Domini millesimo octogesimo primo. Huius Abbatis anno tertio Balduinus Ghisnarum Comes, & Ingelramus Lilariensis Dominus à peregrinatione S. Iacobi redeuntes per Pictauiam, hospitati sunt in mo-

nasterio Carosenum. Et videntes ibi religionem bene vigere, de monachis Carosensibus secum ad has partes adduxerunt. Et quidem Balduinus Andrense, Ingelramus vero Hammense monasteria in honorem S. Saluatoris fundauerunt, an. Domini millesimo octogesimo quarto. *Sic Iperius in Chro. MS. Bertinensi. Cui Meyerus in Annalibus Flandriæ subscribit:* Anno cIↃ.LXXXIV. Balduinus Comes Ghisnensis, & Engerannus Lilariensis, reuersi ex Hispania à Compostella D. Iacobi, monachos secum deportauerunt ex monasterio Carosensi in Pictonibus, permissuque Gerardi Morinorum Epscopi, Ghisnensis Andriense, Lilariensis verò Hammense condidit cœnobium. *Hactenus Meyerus. Haud abs re fuerit hoc loco subnectere fundationem cœnobij, Capellensis seu Merkensis, ex Iperij eiusdem citato Chronico:* Anno Domini millesimo nonagesimo Eustathius Boloniæ Comes, & vxor eius Ida parentes ac genitores illius clarissimi atque illustrissimi Godefridi de Bullione, ac Balduini postea Regum Hierusalem, fundauerunt monasterium B. Mariæ de Capella, intra terminos de Merck, iuxta Calesium, in loco, qui prius dicebatur Broucham, & monachos ibi Hāmenses instituerunt. Vbi & ipsa Ida Comitissa XI. de capillis B. Mariæ virginis, quos ab Hastulfo Rege magnis precibus impetrauerat, cum aljis Sanctorum reliquiis obtulit. *Idem tradit Meyerus in Annalibus Flandriæ.*

An. 1084.

Cœnobij B. Mariæ Capellensis seu Merkensis erigit.

Porrò

Porrò Merckense seu Capellense hoc cœnobium secundo ferè milliari à Caleto olim situm, postea adiunctum est cœnobio Morinensi S. Ioannis in Monte, de quo supra diximus. Cap. 19.

S. DIONYSII

Monasterium, in Broqueroia, *secundo lapide à Montibus Hannoniæ metropoli situm.*

RIchildis Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, & filius eius Balduinus, pijs operibus & eleemosynis intendentes, in suo allodio Ecclesiam S. Dionisij construxerunt, in qua monachos S. Benedicti instituerunt, & ipsam villam, multisque in locis terras cultas & incultas, siluas, & aquas, & prata, seruos & ancillas eidem Ecclesiæ contulerunt, & qua potuerunt libertate, atque honore adfecerunt. In diebus illis Montibus Hannoniæ in Ecclesia sancti Petri tredecim erant canonici, quorum præbendæ ad donationem capituli sancti Germani, eiusdem vrbis, pertinebant. Vnde Richildis Comitissa, & Balduinus eius filius tantum effecerunt, vt illæ præbendæ in vsus monachorum sancti Dionysij conuerterentur. Et cum omnes oblationes altarium Montensium, & capellaniarum ad Sacellanos sanctæ Vualdetrudis, scilicet ad canonicos sancti Germani, excepto monasterio S. Petri, pertinerent, composi- Obijt illa. An. 1086.

tum

tum fuit vt Ecclesia sancti Germani monasterium sancti Petri, ab Ecclesia S. Dionysij sub annuo censu sex denariorum in ipsius S. Dionysij festo soluendorum, in ipsa Ecclesia S. Dionysij, susciperet perpetuò tenendum. *Hæc ferè Iacobus Guisianus in MS. Hannoniæ Chronico.*

CAPVT LXXII.

Zuiphaltense monasterium in d. Constanciensi.

ZViphaltum siue Zuifaltaha, Latinè *Ad duplices aquas*, cœnobium à duobus riuis Aych cognominatis, in ipso monasterio concurrentibus sic dictum, Constanciensis diœcesis, non procul à Danubio inter Hanigum & Riedlingum oppida, tribus miliaribus supra Vlmam in Alpibus Sueuiæ situm, fundatum amplissimeque dotatum est anno Christi 1088. in honorem B. Mariæ 1088.
Virginis, pro XII. monachis ex Hirsaugia adductis, ab illustribus comitibus de Achalm *Luitholdo* & *Chunone* duobus germanis fratribus, pontificatum Vrbano secundo, imperium verò Henrico quarto tenentibus. Dotatum est mox ab *Adalberto* quodam Comite Calevvensi Sindelfingiacensis cœnobij fundatore.

CAP.

CAPVT LXXIII.

S. MARTINI

Cœnobium, in vrbe Tornacensi.

S. Eligius Nouiomensis ac Tornacensis Episcopus, dentes duos Sancti Martini Turonensis Episcopi cum haberet, quos pio adfectu, ex maxilla beati Præsulis extraxerat, cum sacrum eius corpus à Lothario Galliæ Rege aureæ capsæ includendum accepisset, indignum iudicans sacratissimos hosce dentes, diutiùs apud se, sine honore publico, retinere, statuit eos publicè in basilicis honorandos deponere. Cum itaque apud Tornacum Neruiorum, prædicationis Euangelicæ munus obiret, montem amœnissimum reperit, in quo sanctum Martinum olim orasse, mortuumque ad vitam reuocasse, constanter incolæ adfirmabant. Ratus itaque optimam propositi sui exequendi occasionem sibi oblatam, in dicto monte, opidi muris nunc incluso, basilicam & monachorum cellas exædificauit, eoque in loco alterum beati Martini dentem (alterum enim Nouiomensi Ecclesiæ dedit,) quem hodieque monachi piè adseruant, reliquit. Destructum est autem hoc S. Martini cœnobium à Normanis Belgicam vastantibus, anno octingentesimo
An. 882. octogesimo secundo, soloque æquatum, præter sacellum quod inter ruinas, miritis haud

dubiè

dubiè beatorum Præsulum, subsistens, pòst instaurationi occasionem dedit. Anno namque Christi millesimo nonagesimo secundo postquam Odo, summæ vir eruditionis, Aurelijs Tornacum à Collegio Canonicorum B. Virginis euocatus, scholisque præfectus annos quinque Rectoris munere laudatissimè functus fuisset, & sanctioris vitæ genus cum discipulis suis aliquot, amplecti iam statuisset, Radbodi Nouiomensis ac Tornacensis Episcopi rogatu, B. Martini sacellũ, apud muros vrbis inter rudera adhuc subsistens, comitante clero, populoque applaudente, postridie Kal. Maias (qui dies tunc Dominicus erat) cum socijs possidendum accepit. Vixit autem cum suis primùm iuxta regulam S. Augustini: at postmodum, Haimerici III. Abbatis Aquicincti consilium secutus, S. Benedicti habitum atque institutum adsumsit. Anno verò millesimo centesimo quinto, ab instauratione monasterij decimo quarto, dictus Odo Abbas, ad Episcopatum Cameracensem raptus est; relictis in monasterio, à se nuper exstructo, monachis Benedictinis amplius octoginta, quibus abiens Segardum virum optimum præfecit, qui annis viginti & vno, magna cum laude, præfuit. *Hæc ferè ex loci istius monumentis desumta nobis transmisit* R. P. Pe*trus Loherius, eiusdem cœnobij Abbas, noster olim in studijs* Theologicis *Louanij collega. Ceterum*

Meyerus in Annal Flandriæ tradit id factum an. 191.

An. 1105.

Odo

Odo sede sua Episcopali postmodum pulsus, quod virgam & anulum, quæ consecratus ab Ecclesia acceperat (vt ipsemet scribit,) ab Henrico IIII. Imp. iteratò nollet accipere, ad Aquicinctinum cœnobium se contulit, vbi & obijt anno millesimo centesimo decimo quarto. Scripsit is varia, quæ Tritthemius, Henricus Gandauensis, & nos in Bibliotheca Belgica recensemus: ex quibus exstat Commentarius in Canonem Missæ ad Vulbodonem monachum Affligemiensem conscriptus.

Lib. de blasphemia in S. Sanctum.

In Bibliotheca SS. Patrum.

Est autem in hoc Martinensi cœnobio pulcherrima atque amplißima librorum manuscriptorum Bibliotheca, quam aliquando cum admiratione lustrauimus.

Varios inter manuscriptos codices, ad quos Sigeberti Gemblacensis Chronicon à nobis cum Appendice Anselmi Abbatis Gemblacensis evulgatum, comparauimus, & Ortelianum exemplar à Tornacensis huius cœnobij, vt apparet, monacho auctum vsui nobis in primis fuit. In eo autem non pauca de monasterij istius instauratione leguntur inserta, quibus nostratis Ecclesiasticæ antiquitatis studiosum nequaquam duximus frustrandum:

An. 1092. Anno cIↃ. XCII. in suburbio Tornacensi ad septemtrionalem plagam vrbis, monasterium sancti Martini construere incipit

Odo

Odo Aurelianensis, VI. Non. Maij, die Dominico. Ex condicto namque prædicta die eò adueniens, comitante eum solemni processione Domno Radbodo eiusdem vrbis Episcopo, & clericis Ecclesiæ beatæ Dei genitricis Mariæ, cum populi maxima multitudine, locum ab eodem suscepit Episcopo, vnà cum IV. fratribus secum ibidem Deo militaturis regula Canonica, sub habitu clericali. Qui Odo Aurelianis oriundus, Tornaci tunc temporis Scholasticus, nullo Cisalpinorum inferior famâ celebrabatur, Dialecticæ artis, ceterarumque liberalium scientiâ. Qua ex re, vndequaque ad eum clericis confluentibus, vnus è peregrina superueniens regione, annulum aureum illi obtulit, in quo monostichon hoc insculptum fuit:

Annulus Odonem decet aureus Aureliensem. Hæc retulimus, vt ex ijs côijciatur, quantum apud vnam regalium Ecclesiarum honorem habere potuisset, si illò tetendisset, dum maluit Christo adhærere in loco pauperiei & indigentiæ.

Anno CIↃ. XCIII. Odo Aurelianensis, inualescente religionis feruore, monachicum habitum vnà cum ceteris fratribus suscipit, secum in hoc monasterio S. Martini Tornacẽsis constitutis. Et quia tanta fama viri, vt prædiximus, circumquaq; diffusa, tantumque lumen sub modio latere diu non potuit, Dei ordinatione, qui eum altiùs in posterũ sublimare disponebat, cuncta congregatio iam, Deo *An. 1093.*

 lar-

largiente, numerosior adulta, vnanimi volũtate parique voto, eumdem Odonem Abbatem sibi præficit, assensu Radbodi iam prædicti Episcopi. Cui in tantum diuina gratia adfuit, vt cum ante eius aduentum, idem locus per CCC. ferè annos desertus fuisset, nec quidquam omnino appendiciorum haberet plusquam LXX. monachos infra XII. annos in eo congregauerit, constructis sufficientibus eis officinis, tantâ agrorum amplitudine acquisitâ, tantaque substantiâ, quæ superabundaret ad necessarios vsus, tam superuenientium hospitum, quam inhabitantium monachorum.

An. 1105. Anno CIↃ. C V. Manasse Cameracensi Episcopo accepto monachico habitu, Odo primus Abbas ex cœnobio sancti Martini Tornacensis Ecclesiæ in Episcopatu ei succedit. *Hactenus ex manuscripto Sigebertini Chronici exemplari quod olim Abrahami Ortelij, Cosmographi Regij fuit, nunc in bibliotheca Soc.* IESV *Antuerpiæ adseruatur.*

Obijt autem Odo XIII. Kal. Iulij, an. Christi millesimo centesimo decimo tertio, (non decimo quarto, vt alibi legitur:) quod ex libello seu * *Epistola longiore, de eius vita & obitu à N. monacho Aquicinctino scripta certò didici. In qua de scriptis eius hæc inter alia leguntur:* Exstant apud nos quędã eius opuscula, quę digna habentur memoria, scilicet de Canone Euangeliorum, & Canone Missę libelli duo, Dispu-

Exstat ea MS. apud me & alibi.

tatio-

tatio contra Iudæum, Homilia de Villico, Liber vnus de originali peccato, & alius de blasphemia in Spiritum sanctum, quem interrogationi meæ dignatus est respondere, meoque nomini consecrare.

Commentarius porrò in Canonem Missæ scriptus est ad Vuolbodonem monachum Affligemiensem, vnum è sex illis primis militibus, qui cœnobij Affligemiensis fundamenta iecerunt.

CAPVT LXXIV.

Formpachense monasterium, vulgò Formpach, *in Bauaria.* 1094.

DE fundatione istius monasterij scribit Auentinus, quod omnino non conuenit cum infra scriptis monumentis & confirmatione Lotharij Imperatoris, ex quibus, quomodo se res habeat, certius comprobatur. *Incipit commemoratio traditionum cœnobij siue monasterij S. Mariæ, quod est ad Formpach. Ego Berengerus, Formpachensis cœnobij primus non meis meritis Abbas, & hi, qui mecum congregati sunt fratres, animaduertimus, alternæ charitatis & debitæ esse retributionis illos describi, qui primùm, & qui deinceps suæ hereditatis heredem fecerunt Ecclesiam nostram, quæ est ad Forempach consecrata in honore S. Dei Genitricis Mariæ, paríterque loca, à quibus & quomodo ad hanc*

tradita sint, adnotari, vt notitiam illorum, qui ea tradiderunt, successoribus nostris relinquamus, & per hanc memoria eorum nominatim fiat & longa. Tradidit namque in primis Domina Himelrud, venerabilis matrona. ad eandem Ecclesiam, cum manu Aduocati sui, in vsus ibidem Deo seruientium, hæc suæ proprietatis loca, quæ hîc sunt nominata, villam scilicet Themnaten, Vvinehartesheimin, Mackingen, Hartheim, Rischermin, Minicheimin. Accepit quidem ea ipsa materfamilias Thiemonem Comitem in Aduocatum sibi, etiam dictæ Ecclesiæ, & his omnibus, qui vel quæ ad hanc pertinent; ea ratione & complacitatione, vt nunc post illum eiusdem aduocationis curam & regimen susciperet, qui in filijs eius primus esset ætate, & sic simili modo de filijs in filios suæ posteritatis huius tutelæ procuratio transiret, quatenus eò propensiori cura susceptis in patrocinatum patrocinaretur, quo se vicem & locum patris, aui, etiam proaui procurare sciret: postea Eckpertus Comes quarto loco à prænominato auo Thiemone eiusdem procurationis debitor effectus, consilium habuit cum Abbatibus, cũ Marchionibus, & alijs honestioribus religiosis viris religionis, & maximè cũ Episcopo Patauiẽsi Vdalrico, & ex fiducia & auctoritate cônsilij eorum, congregatis, in eodẽ loco Formpach monachis, effecit Abbatem Berngeram, monachum expertum atque probatum,

quem

quem Episcopus Pataulensis ille, qui suprà, anno Incarnationis Dominicæ 1094. indictione secunda, 16. Calend. Ianuarij, Abbatem consecrauit, & faciens sermonem pro eo ad populum, enunciauit ea, quæ ipse Aduocatus Eckpertus, & cunctus qui aderat populus collaudauit videlicet, vt ea ipsa Abbatia ad Formpach sit libera, & monachi illi post mortem Abbatis sui liberam potestatem habeant ad eligendum sibi Abbatem, vndecumque huic nomini idoneum inuenire possint, siue in suo siue in alio vicino, seu longinquo monasterio, & is qui electus fuerit, ad designationem suæ electionis baculum ab altare sui monasterij sumat, & si fortè monachi illi in electione dissentiant, tunc adueniens Episcopus Pataulensis, cum Aduocato ipsorum eos suis exhortationibus coadiuuet, & vt mediator sanioris partis sententiam tenere persuadeat; moxq; idem Præsul hæc ita suo decreto cum clericis & Abbatibus, qui præsto erant, stabiliuit, & Episcopali banno confirmauit. Aliunde hæc firmari non erat propter schismata & dissensiones, quæ tunc temporis in sede Romana erant, & in regno. 1094.

Burrhonium siue Burrhense monasterium, in d. Constanciensi.

MOnasterium istud situm est in Ducatu Vvirtembergensi, secundo lapide ab

Vlma Sueuiæ metropoli, fundatumque circa
1095. annũ 1095. ab *Anselmo*, eiusque filijs *Henrico* & Hugone, Palatinis Tubingensibus.

In eadem d. Constantiensi visitur *Biblin-*
1099. *gum*, cœnobium pariter Ordinis Benedicti-
ni, in honorem S. Martini anno 1099. ab Othone & Hermano, fratribus, Comitibus de Hirchberch.

Castellum monasterium, in Palatinatu Superiore.

1098. IN honorem Dei ac S. Petri fundatum est hoc monasterium anno Christi 1098. à *Frederico* Comite de Castelberch & *Bertha* eius coniuge.

Abbatiæ Ordinis S. Benedicti, quæ hodieq. perstant ac florent ex Chronico Constantiensi Ioannis Pistorij Præpositi Vratislauiensis anno 1607. edito.

PEtri-domus, aliàs *Petershausen*, in vrbe Constantiensi.

Augia maior vulgò Reichenovv.

Zuuyfalten.

S. Georgij in nigra silua.

Alberspach.

Blauubeuren.

Ochsenhausen.

VViblingen.

VVeingarten.

Engel-

Engelberg cœnobium tam monachorum quam monialium Ord. S. Benedicti in tractu Lucernensi.

Augia Prigantina.

Ysni siue Isni.

Cella B. Mariæ.

S. Truperti in Nigra silua prope Friburgum.

S. Petri in Nigra silua.

Rynouu.

S. Ioannis in Turtaal.

S. Galli.

Muri S. Benedicti A.

Truob.

S. Georgij in Stain.

Thuregum, monialium.

S. Blasij.

Omnium Sanctorum in Schafhusen.

Isnense monasterium.

SItum est hoc monasterium, intra muros Isnæ, opidi Imperialis apud Sueuos, & fundatum in honorem SS. Iacobi & Georgij an. 1096. à *Mangoldo* Comite Veringensi, eiusq; filijs *Vualtero* & *VValfrado*, vt scribit Bruschius libro citato. 1096.

Neresheimium, tertio lapide à Nordlingiaco Sueuiæ opido.

FVndatum ac dotatum legitur an. 1095. ab *Hartmanno* comite Dillingensi & *Adelheide* eius coniuge: consecratum verò ab *Vlrico* Hartmanni comitis filio, Episcopo Constantiensi. 1095.

Ochsenhusium, in Sueuia.

ESt in Sueuia quoque Ochsenhusiensis Abbatia, duobus milliaribus à Memmingiaco, totidemque ferè à Biberaco sita: cuius primi fundatores ignorantur. Fuit olim non nisi Præpositura, à S. Blasij monasterio in Hercynia silua dependens, sed anno 1420. facta est Abbatia libera & à S. Blasij iugo prorsus exempta.

Anno 1540. totum cœnobium incorporatum est, vt loquuntur, Episcopatui Constantiensi.

CAPVT LXXV.

Augia maior Germanicè Reichenovv *ad locum inferiorem, in d. Constantiensi.*

ILlustris hæc Abbatia, olim vtriusque sexus, nunc solummodò monachorum, fun-
1098. data legitur anno Christi 1098. ab *Vdalrico* Rhetorum & Brigantiæ Comite, templumq; dedicatum est ab *Vlrico* Constantiensi Episcopo. Fuit hoc monasterium exemptum, nunc verò Episcopatui Constantiensi est incorporatum. In Augia maiore quiescunt reliquiæ S. *Marci* Euangelistæ, Venetijs eò aduectæ ante annos sexcentos: vt tradit Io. Pistorius in Chronico suo Constantiensi, itemque S. *Pirminij* huius loci Abbatis, vt idem commemorat.

Alba Augia Narcostorum aut potius Norici, Germanice Vveissenavv im Nordgevv, *in diœcesi Bambergensi.*

FVndatum legitur hoc monasterium an. 1053. à Gebhardo Comite, qui Eistetensis Ecclesiæ Episcopus, ac tandem post Leonem IX. consanguineum suum, Romanus Pontifex factus, Victor II. cognominatus est. 1053.

Postea anno circiter 1130. quasi postliminio renouatum atque ampliatum est à S. *Otthone* Bambergensis Ecclesiæ Episcopo, Pomeranorum Apostolo. Ita Bruschius lib. de monasterijs Germaniæ.

Est & Alba Augia Sueuiæ, hoc est Album Pratum, siue vt alij vocant minor Augia vulgo *die Minderovv*, magnificum ordinis Præmonstratiensis monasterium prope Rauenspurgum opidum Imperiale, de quo vide chronicon nostrum Præmonstratense.

Augia diues, vulgò *die Reichenovv*, monasterium amplissimum in insula fundatum est circa annũ 724. à *Pirminio* Episcopo Meldensi eiusque loci primo Abbate, auxilijs Caroli Martelli; ad quod non nisi Principes, Comites, ac Barones olim admitti solebant. Ceterum Abbatia ista Constantiensi Episcopatui est incorporata circa annum 1544. consentiente Romano Pontifice. 724

CAPVT LXXVII.

Casale Benedicti, vulgò Chezaubenoist, *in Francia.*

1098. TEmporibus Leodegarij Archiepiscopi Bituricensis qui sedit anno 1098. fundatum fuit *Casalis Benedicti* cœnobium ac dotatum, auctore Andrea, illius monasterij primo Abbate, qui obijt anno 1120.

Est hoc monasterium caput Congregationis reformatæ in regno Galliæ. Exstatque Bulla Leonis X. de erectione Congregationis Casalis Benedicti, ad instar Congregationis Montis Cassini, aliàs S. Iustinæ de Padua, reformatæ, data Kal. decembris anno 1516. Sunt autem Abbatiæ quinque ex reformatione Casalis Benedicti in Francia satis notæ: quarum Pontificia Regiaque priuilegia citat Choppinus lib. 2. de Domanio Franciæ tit. 10.

Ceterum Casalis Benedicti Abbates non nisi triennales sunt.

Sub congregatione Montis casalis, quot monachorum, totidẽ Virginũ sunt monasteria, nimirum *Bituricense* S. Laurentij, *Lugdunense* S. Petri, *Niuernense* Nostræ Dominæ, *Iseuriense* seu *Molinense* in Borbonia, & *Charentonense* in prouincia Bituricensi: Vide Choppinum lib. I. Monasticωn tit. I. & tit. 2.

(·:·)

CAPVT LXXVIII.

S. Crucis monasterium in opido Imperiali Donauuerda.

PRæclarum hoc monasterium fundatum initio legitur pro virginibus Deo dicatis anno 1100, à *Mangoldo* comite Dillingensi & Hiburgensi, eiusque coniuge *Tuta*, & auctum postea à duobus alijs Mangoldis eiusdem stemmatis comitibus. Quorum omnium communis exstat tumulus, hac epigraphe. 1100.

Tres fundatores Mangoldi, Tutaq; flores
Cælestis prati, pausant simul hîc tumulati.

CAPVT LXXIX.

S. ANDREÆ

Cœnobium, apud Brugas Flandrorum.

ANno CIↃ. XCVIII. Robertus Hierosolymitanus, Flandriæ comes, iubet per litteras vxori Clementiæ, cœnobium aliquod construat in honorem D. Andreę, ideo quòd is Diuus Petro Massiliensi sacerdoti apparuerat, auctorque exstiterat sacræ inueniendæ lanceæ. Clementia statim impetrauit ab Baldrico (*alijs Balduino*) Tornacensi Episcopo, & Lamberto Archidiacono, Reineroque Personâ gentilitiâ, altare in Stratis, alio nomine Bertferkerck, iuxta *An.* 1098.

Brugas

Brugas cœpitque mox ibi construere cœnobium nationis Benedictinæ.

An. 1100. Anno CIↃ. C. Robertus Comes ex Syria rediјt domum, acceptus à suis popularibus incredibili lætitiâ, & cellam à se constructam iuxta Brugas in honorem D. Andreæ, Fulgentio commendauit, Abbæ Hafflіgemensi, eâ conditione, vt is ex sua domo monachos eò mitteret.

An. 1188. Anno CIↃ. CLXXXVIII. Andreani cœnobitæ iuxta Brugas, qui hactenus sub Haffligemensibus fuerant, agente Philippo Elsatio, Flandriæ Comite, Hugonem sibi peculiarem ac proprium acceperunt Abbam.

An. 1206. Anno CIↃ. CCVI. obijt Hugo primus Abbas. *Meyerus in Annalibus Flandriæ. Eadem fere tradit Chronographus Affligemensis, cuius verba, fidei apud Lectorem augendæ, subiungam:* Locus iste datus fuit nobis à Clementia Flandrensium Comitissa, confirmante Balduino Tornacensium & Nouiomensium Episcopo, vt ibidem monasterium cõstrueretur. Actum anno Domini millesimo centesimo. Confirmauit nobis cellam istam Paschalis secundus Papa, anno Pontificatus sui sexto, Christi verò millesimo C V. Item rogante Frandrensium Comite Roberto, Episcopus Tornacensis liberam eam nobis fecit. Item Callistus II. anno sui Pontificatus primo, Domini vero millesimo centesimo nono decimo, cum suis pertinentijs, nobis eam confirmauit. Item Eugenius tertius, anno sui Pontificatus quarto, Chri

to, Christi millesimo centesimo quadragesimo octauo. Item ab Alexandro diuisum est hoc monasterium ab Haffligemiensi, de consensu Abbatis Haffligemiensis, vt idem Abbas eligatur, per Guilielmum Remensem Archiepiscopum. Actum anno Domini millesimo centesimo octogesimo octauo. Item præsente Philippo Flandrensium Comite, monasteriũ Haffligemiense quitauit Ecclesiam prędictã & liberam ab omni iurisdictione penitùs, & absolutam clamauit, consentiens super electione Abbatis ibidem. Actum an. Domini millesimo centesimo octogesimo octauo. *Hactenus ille.*

CAPVT LXXX.

Monasterium S Petri in monte Matrona. apud Bauaros.

IN vertice Matronæ montis, qui in superiori Bauaria D. Petro dicatus, Oeno continuatur, supra castrum *Falckenstein*, atque in illius ditione situm monasterium *Berchtoldus* Comes *ab Andechs & Dissen*, Monachis S. Benedicti ædem condidit, circa annum 1100. Sic Auentinus. Alibi sic ponit, *Arnulphi* 1100.
Comitis filij, Poppo, Berchtoldus primus, Otto Vvolfratshusius, & Gebhardus, hoc monasterium fundarunt. Defecit hoc monasterium postea, atque excisum est eo bello, quod Rudolphus Dux Bauariæ, iussu soceri, sui Adolphi, Rom.

Regis, contra Menardi Ducis Carinthiæ & Comitis Tyrolensis filios rebelles Imperij, gessit. Monachis in exilium actis, Conradus ad *Hornstam* eiusdem religionis, sacras reliquias ac librum Missalem peruetèrem (quæ adhuc hodie monstrantur,) secum abstulit, anno 1296, atque in sanctum montem *Andex* portauit, iuxta Auentinum lib. 7. Annalium. Deinde monasterium hoc in Præposituram abijt, quam Princeps plerumque alicui ex aulicis sacerdotibus confert, qui ibi vicarium habet, absque vlla animarum cura, quæ ad parochiam *Flinspach* ditionis prædictæ in Falckenstein pertinet. Ita Hundius.

Spanheimense seu Sponheimense monasterium in d. Moguntina.

ANno Christi 1044. *Euerardus* comes de
1044. Sponheim Ecclesiam in loco qui *Mons Campi* dicebatur antiquitus, fundauit. Anno 1101. Stephanus comes de Sponheim Eccle-
1011. siam in Monte Campi à suis progenitoribus fundatam in cœnobium monachorum Ordinis D. Benedicti erigendum curauit. An. 1123. Megenhardus comes, Stephani filius Ecclesiam & monasterium Sponheimense, dedicandum curauit in honorem B. Mariæ & S. Martini Turonensis Archiepiscopi. Plura vide in Chronico Sponheimensi Ioannis Tritemij huius loci Abbatis qui obijt Abbas S. Iacobi maioris apud Herbipolim

S. Dysibodi monasterium, in d. Moguntina.

ANno 1108. cœptum est monasterium construi in honorem S. Dysibodi. 1108.
Piæ namque memoriæ Burchardus Abbas D. Iacobj Moguntiæ, quem Ruthardus Archiepiscopus Ecclesiæ S. Dysibodi primum Abbatem præfecerat, II. Kal. Iulij primum fundamenti lapidem iussu præfati præsulis posuit. ita Dodechinus in Chronico: Vide Serarium lib. 5. Rerum Moguntiacarum in Ruthardo Archiepiscopo.

Malharstorf, aliàs Malharzdorf, & Madilhartistorf.

MOnasterium istud fundatur per *Henricum* & *Ernestum* filium, comites de Kirchperg, anno 1109. Auentinus in Anna- 1109.
libus ita ponit: *Eadem tempestate Henricus & filius eius Ernestus Comites à Kirchperg, arcem suã Mallerstorf, in inferiori Bauaria prope Laber amnem sitam, in templum commutant; Hartvvicus Ratisbonensis Episcopus dicat, sacris D. Benedicti initiat, Burchardum Magistrum, id est, primum Abbatem legit.* Primò ibi iuxta castrũ, in quo comites illi residebant, ædificata est capella in honorẽ S. Burchardi, quæ adhuc hodie vetus & prima fundatio appellatur, *die alt Stifft*, & non tantùm pro Abbate & monachis, sed etiam pro Priorissa & monialibus

S. Be-

S. Benedicti Ordinis, quæ postea defecerunt; sicque totum castrum in monasterium transiuit. Sunt autem in illa capella S. Burchardi non solùm fundatores sepulti, verùm etiam sex alij illius familiæ; quod testatur vetustus lapis ibi cum hac inscriptione.

Hic fundatores Comites tumulus capit iste,
In cœlis Christe, facies tibi proximiores.

Hoc monasterium fuit per manum liberi hominis Eberhardi Ecclesiæ Bambergensi collatum, confirmatumque per Innocentium Pontificem anno 1139.

CAPVT LXXXI.

Regni Scotiæ monasteria varia.

MVlta olim Benedictini Ordinis monasteria in regno Scotiæ exstiterunt, multique ex eo regno viri Apostolici in Germaniam superiorem atque inferiorem transmigrarunt: Vt ex Ioanne Molano in Natalibus Sanctorum Belgij; ex Vigileio Hundio in Metropoli Salisburgensi, ex Gaspare Bruschio in Chronologia monasteriorum Germaniæ, alijsque discere licet.

Inter Scotiæ monasteria hæc celebria fuêre, *Dunelmense*, *Dunsermelinense*, *Scouense*, *Nouocastrense* vt alia.

Dunsermilinensem Abbatiam excitauit *Edgarus* LXXXIX. Scotiæ Rex, & frater eius,

atque

atque in regno successor Alexander fastigio imposito perfecit; multisque prædijs locupletauit; Edgarus anno Christi 1109. & regni sui nono viuere desijt; Dunfermelini sepulturæ traditus. 1109.

In Nouo Castro *Dauid* I. eo nomine Rex duo monasteria exstruxit, vnum ordinis S. Benedicti, alterum ordinis Præmonstratensis. Hæc tradit Io. Lesleus lib. VI. de rebus Scotorum.

CAPVT LXXXII.

Michaëlis campus, Germanicè Michelsfelt.

Monasterium istud generis nobilitate conspicuis destinatum circa annum Christi 1119. excitauit *Otho* VIII. Episcopus Bambergensis & Pomeranorum Apostolus, vt ex illius diplomate constat, quod Bruschius recitat in Chronologia monasteriorum Germaniæ. 1119.

Monasterium & Congregatio Bursfeldensis in Germania.

ANno 1420. quo Constantiæ in Germania Synodus est celebrata, Capituli, vt loquuntur seu Congregationis Bursfeldensis reformatio sumpsit exordium. Huius auctor

fuit *Ioannes Rodius*, Abbas cœnobij S. Matthiæ apud Treueros, qui generalis ordinis Visitator à Constantiensi Synodo constitutus, seipsum inprimis ac monasterium suum reformauit, & decretorum à se editorum confirmationem à Romano Pontifice impetrauit. Inter cetera vero ordinis huius monasteria *Bursfeldia*, pauperculum Saxoniæ cœnobium, Reformationis istius decreta primùm suscepit, & in *Reinhausense*, aliaque vicina aliquot Saxoniæ monasteria deriuauit. Mortuo deinde Ioanne Rodio, *Ioannes Hagensis*, Abbas Bursfeldensis, qui in monasterijs aliquot veterem disciplinam iam instaurarat, agente Iacobo Treuerensi Archiepiscopo, successor illi datus est. Sed cùm nollet pauperculum Bursfeldense suum cœnobium relinquere, alius in Rodij locum, vt generalis Reformator est suffectus; sed exiguo admodum fructu. Itaq; temporibus istis in Germaniam venit *Nicolaus Cusanus* Cardinalis & Sedis Apostolicæ Legatus, qui Ioannem Hagensem, pietatis opinione celebrē, ad se euocatum, generalem Ord. Reformatorem pronuntiauit. Quo factum est; vt idem Cusanus conuentū, seu Capitulū, vt vocāt, annuum pro cōseruatione Reformationis institueret, Præsidis seu Præfecti domicilium è S. Matthiæ Treuerensis cœnobio Bursfeldiā transferret, omniaque Reformationis decreta à Romano Pontifice curaret approbanda. Huic porrò Bursfeldensi Congregationi pleraq; Germa-

niæ

niæ ac Galliæ Belgicæ monasteria sese olim aggregarunt: quæ Congregatio siue societas hodieque perdurat.

CAPVT LXXXIII.

OSTBROVCANVM

Cœnobium, milliari vno ab Vltraiecto, Germaniæ inferioris opido.

ANno Domini millesimo centesimo vicesimo secundo, Godebaldus Episcopus Traiectensis XXIV. superædificauit in palustri solitudine de Oestbroeck cœnobium monachorum, & monialium in honore sanctæ Mariæ perpetuæ Virginis, & sancti Laurentij pretiosi martyris. Quod monasterium propter arctam religionis obseruantiam, dicebatur olim Carcer Ordinis. Ibidem enim congregatio maxima fuit, & rigor monasticæ disciplinæ secundum regulam S. Benedicti districtissimè pullulauit. An. 1122.

Et infra: Anno millesimo centesimo vicesimo octauo, Godebaldus Episcopus morbo grauatus, in Oestbroeck habitum religionis accepit postquam Traiectensem Ecclesiam annis XV. in pace rexisset. Qui demum II. Idus Nouembris defunctus est, & in eodem monasterio satis honorificè sepultus. *Ita Ioannes Becanus in manuscripto Vltraiectensis Ecclesiæ Chronico. Eadem narrat Ioannes Leidanus in suo manuscripto Hollandiæ Chronico: vult tamen, anno millesimo centesimo vicesimo primo,* An. 1128.

cœnobium istud à Godebaldo ædificatum. Quamquam alij notant Godebaldum non tam incohasse, quàm ea, quæ ab Hermanno, Theoderico & Henrico Equitibus, alijsq; nobilibus viris incohata, & à Machtilde Imperatrice, anno millesimo cẽtesimo vicescimo secũdo, erãt dotata, perfecisse, & auctoritatis suæ munimine stabiliuisse, anno millesimo cẽtesimo vicesimo quinto. Fuit itaque principiò monasterium hoc sexus vtriusq; sed an. millesimo cẽtesimo tricesimo octauo monialium prædia à monachorum prædijs sunt diuisa; virginumque cœnobium in silua haud procul dissita à fundamentis ædificatum, & Deiparæ Virgini dedicatum Belgicè Vrouvvenclooster, Latinè Dominarum monasterium dixeris.

An.1125.
An.1138.
Dominarũ monasterium vulgò Vrouvven clooster, Abbatia monialium, Ord. S. Benedicti, apud Vltraiectum.

Primus Abbas Ostbroucanus fuit Berengerus, quo præside miraculum insigne contigisse Rupertus Abbas Tuitiensis commemorat. Qui quidem* Rupertus ex S. Laurentij apud Leodicenses cœnobio, ipsis initijs, ad hoc Ostbroucanum se contulit, indeq; postea Tuitium, quod ad Rhenum flu. est, ex aduerso Coloniæ Agrippinæ est situm; vbi & Abbas creatus demùm obijt.

** Lib.8. de diu.Offi. cap.3.*

(·:)

CAPVT LXXXIV.

Viennense Scotorum monasterium in Austria.

BEnedictini monachi, cum Scotam monasterijs refarcissent nec Britannicæ insulæ angustijs diutius coërceri possent, in Germaniam latè redundarunt, & varijs in locis vt *Viennæ* in Austria, *Herbipoli* in Franconia, *Coloniæ* in Vbijs, & alibi liberalitate principum suorum popularium seminaria excitarunt. *Henricus* certè Austriæ Dux anno Christi 1121. monasterium, censu lautissimo auctum, Viennæ in fauorem Scotorum excitauit, atque edicto cauit, nequis extra Scotos in illo monasterio vel Abbas crearetur, vel monachus, adsciseeretur vt tradit Ioannes Lesleus Episcopus Rossensis lib. 6. de rebus Scotorum. 1121.

Eichenbrunnum, in d. Augustana.

EXstructum est hoc monasterium in honorem SS. Petri & Pauli à *Gumberto* domino de Fochberg, eiusque filio *Chrinone*, idque Calixto II. P. M. anno 1122. confirmante. 1122.

Mellicense monasterium in Austria.

FVndatum est hoc monasterium anno 1122. 1122.
non procul à Vienna Austriæ atque à Ca-

nobium, item pauperibus atque egenis Xenodochium ædificare cœperunt, & octauo anno compleuerunt, hoc est, anno 1131.

Quo etiam anno in die Simonis & Iudæ, *Otto* Bambergẽsis Episcopus, & *Henricus* Comes de Vvolffratshausen, cognatus Berthæ, vxoris Henrici superioris, Pontifex Ratisbonensis, templum Biburgense consecrarunt. *Eberhardus*, monachus Prufelingensis, eo tempore frater fundatorum fit Abbas; frater eius *Vlricus de Stain*, Aduocatus, qui cum vxore Halica & filio Burchardo villam Perchach dono dedit monasterio. Innocentius secundus, Pont. Max. comprobauit hanc fundationem, & diplomate confirmauit.

D. *Eberhardus*, primus Abbas, Canonicus Bambergensis, deinde monachus à D. Ottone, Episcopo Bambergensi, translatus in Prufeling, mansit ibi vsque ad consecrationem monasterij à fratribus suis conditi, cui ipse præfuit annis tredecim. Deinde Cunrado primo Archiepiscopo Salisburgensi, de Abensperg oriundo, cognato ac vicino suo in Episcopatu successit, electus anno 1147. Præfuit annis septemdecim, obijtque anno 1164. sepultus in maiori Ecclesia, vbi adhuc religiosè colitur. Sic Hundius in Metropoli Salisburgensi.

CAPVT LXXXV.

FLIDERBECANVM,

Seu Vlirbacense cœnobium, olim extra, nunc intra muros urbis Louaniensis.

HVius cœnobij auctor fuit Godefridus, eo nomine primus, cognomento Barbatus, Dux Lotharingiæ & Comes Louaniensis, de cuius initijs ac progressu Chronographus Affligemiensis audiatur; *Iste locus traditus* fuit monasterio Haffligemiensi à Godefrido Louaniensium Comite, vt ibidem cella construeretur, & monachi ponerentur. Deinde vsum tam in siluis, quàm in pascuis & aquis, fratribus ibidem annuit, atque à telonio & omni exactione eos liberos fecit. Datum anno Domini millesimo centesimo vicesimo quinto, & confirmatum ab eodem, anno millesimo centesimo tricesimo octauo.
a. 1125.

Idem locus ab Henrico Leodiensi Episcopo nobis confirmatus est anno Domini millesimo centesimo quadragesimo septimo, anno Præsulatus eius tertio, & ab Eugenio Papa tertio anno Pontificatus eius quarto, Domini mellesimo centesimo quadragesimo octauo. Diuisum est autem hoc monasterium ab Hafligemensi cœnobio, cum consensu vtriusque conuentus, sub certis conditionibus, anno Domini millesimo centesimo septuagesi-
a. 1147.

mo tertio, Indictione sextâ. *Hactenus ille.*

Fliderbecanum itaq; cœnobium primitùs non nisi cella seu Præpositura, vt vocant, Haffligemiensi monasterio annexa exstitit. Primusque eius loci Præpositus N. à Godeschalco Abbate Affligemiensi, anno millesimo centesimo quinquagesimo octauo, est constitutus. Cuius successor Arnulfus, N. Lotharingiæ & Brabantiæ Duce rogante, ipsis indulsit, vt Abbatem sibi, sed ex Affligemiensium monachorum cœtu, deligerent. Demùm prædijs cœnobij paullatim imminutis, Alexandri I V. Pont. Max. iussu Vliderbacenses ab omni subiectionis iure, quo Affligemiensibus erant obnoxij, an. 1259. sunt absoluti, concessumque vt Abbatem suo è corpore adsumerent. An. 1158. An. 1259.

Porrò Bursfeldensis Capituli reformatio apud Vliderbecanos introducta est per N. S. Iacobi Leodicensis Abbatem, & Sedis Apostolicæ Commissarium, Ioannes Langrodij Abbatis æuo, qui an. 1484. creatus Abbas, an. 1519. viuere desijt. Ioanni Langrodio succeſsit alter Ioannes Panhusius, qui primus infulam seu mitram à Rom. Pontifice impetrauit, obijtque an. 1543. Fuit cœnobium istud olim dimidio ferè milliari à muris Louaniensibus situm, quod cum anno 1572. Sept. 25. propemodùm in cineres ab hæreticis redactum esset, Vliderbecanis Louaniense Beggardorum cœnobium, anno 1590. Apostolicâ & Regiâ auctoritate est concessum; Beggardis qui supererant, Benedictinum institutum ample-

ctentibus. *Hæc fere Ioannes Bapt. Grammaius, vir eruditus, ex eius loci monumentis nobiscum communicauit; cuius & Brabantiæ historiam, plura qui volet, legat.*

DIPLOMA GODEFRIDI EO NOMINE PRIMI, DVCIS Lotharingiæ & Comitis Louaniensis.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego Godefridus Dei ordinatione, Dux & Marchio Lotharingiæ, atque Comes Louaniæ, omnibus fidelibus cælestes mercari diuitias. Considerans omnem mundi gloriam instar fluminis raptim præterfluere, & omnes amatores suos subitò inanes & vacuos relinquere, vtile mihi fore perspexi, & necessarium, vt de diuitijs, diuinâ mihi largiente bonitate concessis, aliqua seruis Dei viuens impartirer, quæ moriens integra inuenirem. Locum itaque quemdam Fliderbeca appellatum, ab omni potestate, tam mea, quàm Ecclesiæ Louaniensis, liberum, beato Petro Haffligemiensis Ecclesiæ (sicut moris est Principibus) cum omnibus pertinentijs suis liberè tradidi, vt Abbas Haffligemiensis cellam ibi, Dei & meâ meorumque opitulatione, exstrueret, monachos poneret, qui die noctuq; pro mea, meorumque salute Deo supplicarent. Vt autem firma pax & concordia, inter clericos & monachos, sicut decet, inuiolabiliter perseue-

ret,

ret, ex vtraque parte immutabiliter decretum est, ne altera pars quidquam, quod iuris sit alterius partis, sibi vsurpet. Aduocatus verò loci erit, quicumque Louaniæ Comes fuerit, qui Aduocatum alium pro se numquam constituet, nec de Aduocatia illa aliud beneficium exiget, aut recipiet, nisi deuotas à fratribus orationes, & æternam à Christo remunerationem. Præterea omnem vsum tam in filuis quam in pascuis, & aquis meis, fratribus libenter annui, & vt à telonio, & omni huiusmodi exactione, in omni loco mei iuris, perpetuò sint liberi. Vt autem hæc traditio nostra firma & inconuulsa perseueret, præsentem paginam sigillo meo signaui, & idoneis testibus, quorum subscripta sunt nomina confirmaui. ¶ Signum Meuronis Decani S. Richesonis Scholastici, S. Euerardi, S. Ioannis & Henrici de Bierbeke. S. Henrici de Landen. S. VVilhelmi de Becheuoort. S. Arnulfi de Oppenthorp. Datum est hoc Louaniæ anno incarnationis CIↃ.CXXV.

{:o:}

CAP.

CAPVT LXXXVI.

GERARDI-MONTENSE S. HADRIANI

Cœnobium, in Flandria.

FVit hoc cœnobium primò situm ac fundatum in vico quodam Decliuio, seu Decliuim nũcupato, per Manassem Episcopum Cameracensem, circa annum millesimum nonagesimum quintum; sed consentiente Manasse Archiepiscopo Remensi, eiusdeque Coëpiscopis, propter loci angustias à Decliuio ad Gerardi montem translatum est, anno millesimo nonagesimo sexto, petente id Roberto Hierosolymitano Flandriæ Comite, & Hinrincboldo eiusdem opidi Castellano. *Hæc nobiscum* R. P. *Hieronymus Moncaius, eius loci Abbas, Francisci MoncaI viri scriptis editis clari frater, communicauit. Ceterùm Gerardi-mons opidum est Flandriæ, ad quod S. Hadriani, martyris Nicomediensis reliquiæ ex Raulicuria Hannoniæ pago, ab Eubaldo sacerdote, an. millesimo centesimo decimo, sunt translatæ. Quæ quidem reliquiæ hoc in cœnobio hodieq; adseruantur, tantoq; piorum hominum concursu frequentantur, vt & cœnobium & opidum ipsum S. Hadriani cognomento ferè innotescant.*

An. 1095.

An. 1110. Meyerus annal. Flandriæ.

(∴)

CAP.

CAPVT LXXXVII.

Abusium corruptè & vulgò Anhusium in d. Augustana.

DIstat hoc monasterium quarto milliari ab Vlma Sueuorum metropoli, & constructum est in honorem S. Martini Episcopi à *Manogoldo* Comite Palatino Tubingensi eiusque filijs, *Gualtero* Episcopo Augustano, *Mangoldo, Adalberto* & *Vdalrico* Comitibus, sub annum Christi 1125. vt tradit 1125.
Gaspar Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

Est & Anhusium cœnobium monachorum Ordinis Benedictini in Marchionatu Brandeburgensi fundatum anno Christi 958. in d. 958.
Aureatensi, ab *Ernesto* comite de alto Truhendingen eiusque Sororio *Hartmanno* Barone de Lodenburg.

ASPACHENSE *monasterium, vulgò* Aspach, *in Bauaria.*

EST istud cœnobium fundatum à *Christiana*, vidua *Geroldi* Comitis, consecratum ab *Ottone*, Episcopo Babenbergensi anno
1127. Auentinus in Annalibus suis ponit, Geroldum & Christinam coniugem prætorium suum Benedictinis tradidisse. Pertinebat autem hoc monasterium iure Aduocatiæ, ad di- 1127.

tionem

ctionem *Fraunstain* & *Ering*, quæ olim ad Ecclesiam Bambergensem spectabant. Vnde superioribus annis, tempore Vvillelmi & Ludouici, Ducum Bauariæ, Episcopi Bambergēses prætendebant nescio quæ iura ad istud monasterium, volebantque Prælatos iura temporalia & Episcopis in feudum recipere annuamque pensionem soluere. Sed renuebant Principes, & sub sua ditione ac protectione sicut ipsorum antecessores, retinuerunt. Ita Hundius.

CAPVT LXXXVIII.

S. ODOLPHI STAVRIENSE

Monasterium, in Frisia Occidentali.

ita S. Odulphi extat apud urium to. 3. Iunij 2.

Coenobium istud institutionem suam debet B. Odulpho presbytero, Orscoti in Campania Brabantica nato; qui cum esset Canonicus Vltraiectensis, in S. Saluatoris basilica, à *B. Frederico*, eius vrbis Episcopo, apud Frisios prædicante, circa annum Christi octingentesimum tricesimum, in Frisiam, ad hæresim Arianam, quâ tunc ea prouincia laborabat, exstinguendam, & Catholicam religionem propagandam, est euocatus.

In. 830.

Itaque B. Fredericus ad suos rediens Staurienſem Odulpho Ecclesiam gubernandam commisit, qui ea in vrbe, tum celeberrimo Frisiæ emporio, insigne clericorum, seu Canonicorum coenobium instituit. Canonicorum, in-

quam,

quam, cœnobium, non regularium propriè, vt hodie loquimur, sed liberè, & sine professione, intra claustrum tamen, in communi, secundum regulam, sub Episcopi obedientia viuentium. Tale enim constat ab ipsis initijs fuisse Vltraiectinum sancti Saluatoris monasterium, in quo s. Odulphus est institutus. *Hæc ferè Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij, & in lib. de Canonicis.*

Amotis porrò ob liberiorem vitam Canonicis, Andreas Cuquẽsis. X X V. Episcopus Vltraiectinus, Benedictinum sexus vtriusq; cœtum Ostbrucano cœnobio tum florentissimo euocatum, substituit. Qua de re Ioannes Becanus in manuscriptis Vltraiectinæ Ecclesiæ Chronicis: Præsul, *inquit,* Andreas amouit duodecim presbyteros Staurienses propter eorum demeritum, adducens ibidem ab Oestbroeck vtriusque sexus conuentuale collegium. *Videturq; Becanus id referre ad annum Christi millesimum centesimum tricesimum secundum, aut quartum. Ioannes tamen Leidanus in manuscripto suo Hollandiæ Chronico signanter ait,* Andream Præsulem paucis diebus ante mortem suam *id fecisse. Obijt verò Andreas anno* 1138.

Quidam notant id factum an. 1132. *in festo Pëtecostes.*

An. 1138.

Fuit autem hoc cœnobium primò situm extra muros vrbis Stauriensis ad Occidentem quod hostili incursu vastatum, inde in vrbem à Frederico Vltraiectensi Episcopo anno 1415. *siue, vt alij volunt, anno* 1419. *est translatus.*

CAP.

CAPVT LXXXVIII.

S. AEgidij monasterium, apud Noribergam.

1140. ERectum est hoc monasterium anno Christi 1140. à *Conrado* III. Imp. Sueuorum duce.

S. Viti monasterium, in d. Salisburgensi.

FVndauit id *Diethmarus* comes de Leonberg ac Lungionum. Leonburg, nunc Leonberg arx est inferioris Bauariæ, quam Isera præterfluit, Lungionum Charinorum pagus est vltra Taurum montem, vulgariter *Im Lungavv.* Diethmarus filius fuit Babonis comitis Abenspergensis, prole 32. filiorũ inclyti. Hic Diethmarus inferiori Bauariæ, ad amnẽ *Rot*, in loco qui *Elsenpagen* dicitur, instituit monasterium pro Benedictinis; translatum deinde anno 1171. per huius filium aut nepotem *Volframmum* comitem de Dornberg, ad montem S. Viti, prope vicum *Neumerckt*
1171. (vnde hodie S. Viti monasterium dicitur) idque cum consensu Adalberti Salispurgensis Archiepiscopi & Henrici Abbatis Elsenpa-
1171. censis; quia locus hic multò commodior erat monasticæ quieti ac deuotioni. Hac tamen lege, vt in Elsenpacensi Ecclesia nihilominus duo vel plures fratres ad exsequenda ibi diuina officia permanerent.

Astipulati sunt huic translationi Eberhar-

dus de Iulbach, & Henricus de Schaunberg, prædicti Vvolframi vxoris fratres, ad quos aduocatia eius loci spectabat, qui aliquot prædijs & alijs adminiculis monasterium iuuarunt. Ita Hundius.

Vrsinium siue Irsingum, in Germania.

VRsinium vel (vt nunc corruptè dicitur) *Irsingum*, olim castrum eo ipso loco conditum, vbi hodie S. Stephani templum in editiore colle conspicitur, nunc verò monasterium ordinis Benedictini amplissimum ac pulcherrimum, paululùm infra Khauffburnium oppidum Imperiale, non procul à Vvertachio amne, in medijs densissimisque nemoribus situm: fundatum & locupletatum est anno Christi 1182. regnante *Friderico Barbarossa*, Sueuorum Duce, & Imperatore, ab *Henrico* Marchione de Rumsperg & eius filijs *Godefrido* ac *Bertholdo*, & *Irmelgarde* filia, in media Ecclesia ibi sepultis, cum tali inscriptione: 1182.

Hic generosorum feliciter ossa quiescunt.
A Rumsperg Comitum Bertholdi, & Godfederici
Irmelgarde simul dilecta cumque sorore,
Huius cœnobij qui primi ritè fuerunt
Auctores, vera commoti relligione.
Ergo Deo viuant æterna pace fruentes.

Henricus fundator profectus cum Friderico Barbarossa ad recuperandam terram sanctam, obijt Neapoli anno Christi 1188. qui exceperat ex Vdilhilde coniuge Godefridum primum filium, qui mortuus est Augustæ sub cura medicorum; & reuectus inde ad Vtenburram, ibi honorificè est sepultus; postea ex Vtenburra ad Vrsinense monasterium relatus vnà cum fratre Bertholdo honorifico mausolæo conditus est, sub Abbate eius loci XXIII. Paulo Neccharo. Secundus Henrici filius fuit Bertholdus, qui obijt in quodam conflictu prope Rhenum. Irmelgardis autem filia nupsit Baroni cuidam de Vltimis, genuitque Vdalricum de Vltimis, magnum inprimis Vrsinensis cœnobij benefactorem, habitantem in Adelburgo Athesinæ regionis castro.

CAPVT LXXXIX.

Seon siue Seun, monasterium in Germania.

EST illustre monasterium *Sein* in valle *Sein*, prouinciæ Treuerensis, conditum ab *Henrico* Comite de Sein, quod confir-
1202. mauit Ioannes Archiepiscopus Treuerensis. anno 1202.

Aliud à Seiensi monasterio, est Bauaricum monasterium *Seon* siue *Sevvm* vel *Sevven*, secundum vetera diplomata nuncupatum, & fundatum ab *Arbone* Comite Damasiano ac Andecensi, qui in Bauarica Norica, non pro-

cul à Chiemensi lacu, Burgilium castellum suum in templum vertit, D. Lamperto dedicauit, tradiditque Benedictinis monachis. Incolæ à lacubus, qui ibi sunt frequentes, vocant *Socum*. Henricus Sanctus, hoc & alia monasteria largiter locupletauit.

Vlricus Abbas Seunensis & conuentus elegerunt Ludouicum Palatinum Rheni, Ducem Bauariæ in Aduocatum & protectorem suum vigore priuilegiorum suorum, tam Pontificiorum quàm Imperialium, ita vt post illius obitum siue pater, siue alij ipsius proximi agnati eandem aduocatiam irreuocabiliter tenerent, alij verò nemini eandem concederent, monasterij priuilegia & iura defenderent. Extat latinum diploma, datum anno 1247. Ita Hundius.

Munichmunsteriense Monasterium, in Bauaria.

ISTud monasterium ad Danubium infra Vohburg fundauit *Diepoldus* Marchio de Vohburg, huius nominis quartus, qui duo insuper alia monasteria, *Reichenpach* & *Vvaldsassen*, fundauit: secundum Laurentium Hochvvart, in Catalogo Episcoporum Ratisbonensium.

Hoc monasterium olim ab Vgris exustam, Henricus nonus, Dux Bauariæ & Deipoldus Vohburgensis Marchio, pro Benedictinis monachis instaurarunt: vt scribit Auentinus.

Ludouicus Dux Boiariæ confirmauit huic

monasterio parochiam in Moching, quæ antiquitus huc pertinebat. In illis literis nominat Arnoldum Ducem Boiariæ tyrannum, propterea quòd monasterium magnis malis adfecerat. Testes Albertus Lenzmannus, Albero de Prugperg, Hadmarus de Laber, Meinhardus Comes de Roteneck, Vvinhardus de Rorbach, Otto & Vlricus fratres de Lapide, Albertus Schilvvaz, Iordanus de Starzhausen, Otto de Vverd, Dietricus de Sanderstorf, Berchtoldus de Vvackerstein, Marquardus de Gruenharzhouen, Henricus
1264. & Vlricus, fratres de Otling, Vlricus Marschalcus dictus de Perge, Conradus de Munster. Datum Ilmendorf anno 1264.

Extitit in hoc monasterio liber antiquissimus in membranis cõpactus, in quo descriptæ sunt vitæ Sanctorum, à Paschasio è Græca lingua in Romanam translatæ. Item Hilarion D. Hieronymi adeò antiquis litteris, vt lectori repuerascendum, & ad prima elementa redeundum sit. In fine hæc verba leguntur: *Hic liber fuit inchoatus in Hunia in exercitu, anno Domini 918. IV. Non. Iunij, & perfinitus apud S. Florianum, pridie Idus Septembris in hebdomada quinta decima.* Meminit Ioannes Auetinus lib. Annalium 4. quem post diligentem inuestigationem anno 1580. ibi non reperi; puto autẽ translatum esse Monachium ad bibliothecam Ducalem vnà cum quibusdam alijs libris.

Ita Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

CAPVT XC.

S. Nicolai de Arenis monasterium, in Sicilia.

FVit hoc monasterium olim extra, nunc intra vrbem Catanensem situm: à quo nomen olim habuit Congregatio S. Nicolai de Arenis circa annũ Christi 1300. Sed desijt ea anno 1506. quando dictum Catanense monasterium, cum alijs quinque, Congregationi Cassinensi accessit. 1300.

CAPVT XCI.

Etalense monasterium, vulgò Etal *in d. Frisingensi.*

IMp. Ludouicus quartus (vt habet historia monasterij, sed Ioannes Auentinus in Annalibus suis, lib. 7. non meminit historiæ sequentis, fortè non satis fide dignæ,) cùm propter nimias impensas, quas in Italia fecerat, ita vt ei iam necessarij sumptus pro reditu in Germaniam deficerent, admodum sollicitus esset, veniente quadam die ad se monacho, & spem facienti, illum ex his malis emersurum; ea conditione, si postquam in Germaniam redijsset, monasterium in loco suæ ditionis, *Ampherang* dicto, in honorem Dei & beatissimæ virginis Mariæ exstrueret; fidem

CAPVT XCII.

Monasterium S. Iustinæ de Padua, caput Congregationis Italicæ, quæ nunc Caßinensis dicitur.

LVdouicus Barbo, natione Venetus, fuit primum Prior monasterij S. Georgij de Alega, quod est Canonicorum secreariium Ord. S. Augustini apud Venetos. Anno
1408. 1408. creatus postea Abbas cœnobij S. Iustinæ de Padua, à Gregorio XII. Papa, mox de reformando ordine monastico cogitare cœpit, à suo monasterio Paduano exorsus. Vnde natum mox nomen Congregationis seu Vnionis S. Iustinæ de Padua, quæ nunc Cassinensis dicitur ob reuerentiam illius archimona-
1504. sterij, quod anno 1504. à Iulio II. Papa Congregationi S. Iustinæ incorporatum fuit, ea lege vt deinceps Congregatio Cassinensis dicitur. Ceterum Ludouicus Barbo, tandem ab Eugenio IV. quamquam inuitus, factus Episcopus Turnisinus, obijt anno. 1443. in suo monasterio Paduano conditus.

Ceterum monachi huius Reformatæ Congregationis à carnibus perpetuo abstinent, nisi ægri sint. Eorum Generales seu Præsidentes non perpetui, sed annales sunt.

(∴)

Cata

Catalogus monasteriorum Abbatialium Congregationis Caßinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua.

MOnasterium S. Iustinæ de Padua.
Monasterium S. Fortunati, iuxta Bassanum.
S. Mariæ de Carupta, in diœcesi Veronensi.
S. Iacobi de Agriano, ibidem.
Monasterium de Tortona.
S. Nicolai de Buschetto, in districtu Genuensi, ad vnionem accessit anno 1417.
S. Spiritus de Papia, an. 1417.
S. Benedicti de Padolyrone, in agro Mantuano.
S. Pauli de Roma, an. 1425.
S. Sixti de Placentia. an. eodem.
S. Georgij Maioris, de Venetijs. 1429.
S. Petri Mutinense monasterium, an. 1434.
S. Mariæ Florentinum 1436.
S. Petri Perusinum, anno eodem.
Ingessati Mediolanense, anno eodem.
S. Proculi Bononiense, anno eodem.
S. Seuerini Neapolitanum, anno 1438.
S. Angeli Caietanum; anno eodem.
S. Nazarij Veronense, anno 1443.
S. Eugenij Senense, anno 1447.
S. Mariæ de Pratalea, anno 1448.
S. Mariæ de Pera, apud Constantinopolim, an. 1449.

CAPVT LXXXVI.

GERARDI-MONTENSE S. HADRIANI

Cœnobium, in Flandria.

FVit hoc cœnobium primò situm ac fundatum in vico quodam Decliuio, seu Decliuim nűcupato, per Manassem Episcopum Cameracensem, circa annum millesimum nonagesimum quintum; sed consentiente Manasse Archiepiscopo Remensi, eiusque Coëpiscopis, propter loci angustias à Decliuio ad Gerardi montem translatum est, anno millesimo nonagesimo sexto, petente id Roberto Hierosolymitano Flandriæ Comite, & Hinrincboldo eiusdem opidi Castellano.

[In. 1095.]

Hæc nobiscum R. P. Hieronymus Moncaius, eius loci Abbas, Francisci MoncaI viri scriptis editis clari frater, communicauit. Ceterùm Gerardi-mons opidum est Flandriæ, ad quod S. Hadriani, martyris Nicomediensis reliquiæ ex Rauli-curia Hannoniæ pago, ab Eubaldo sacerdote, an. millesimo centesimo decimo, sunt translatæ. Quæ quidem reliquiæ hoc in cœnobio hodieq; adseruantur, tantoq; piorum hominum concursu frequentantur, vt & cœnobium & opidum ipsum S. Hadriani cognomento ferè innotescant.

[..n. 1110. ..yerus ..annal. ..ndria.]

(∴)

CAP.

CAPVT LXXXVII.

Abusium corruptè & vulgò Anhusium in d. Augustana.

DIstat hoc monasterium quarto milliari ab Vlma Sueuorum metropoli, & constructum est in honorem S. Martini Episcopi à *Manogoldo* Comite Palatino Tubingensi eiusque filijs, *Gualtero* Episcopo Augustano, *Mangoldo*, *Adalberto* & *Vdalrico* Comitibus, sub annum Christi 1125. vt tradit 1125.
Gaspar Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

Est & Anhusium cœnobium monachorum Ordinis Benedictini in Marchionatu Brandeburgensi fundatum anno Christi 958. in d. Aureatensi, ab *Ernesto* comite de alto Truhendingen eiusque Sororio *Hartmanno* Barone de Lodenburg. 958.

ASPACHENSE *monasterium*, *vulgò* Aspach, *in Bauaria*.

EStistud cœnobium fundatum à *Christiana*, vidua *Geroldi* Comitis, consecratum ab *Ottone*, Episcopo Babenbergensi anno 1127. Auentinus in Annalibus suis ponit, Geroldum & Christinam coniugem prætorium suum Benedictinis tradidisse. Pertinebat autem hoc monasterium iure Aduocatiæ, ad di- 1127.

tionem

tionem *Fraunstain* & *Ering*, quæ olim ad Ecclesiam Bambergensem spectabant. Vnde superioribus annis, tempore Vvillelmi & Ludouici, Ducum Bauariæ, Episcopi Bambergẽses prætendebant nescio quæ iura ad istud monasterium, volebantque Prælatos iura temporalia & Episcopis in feudum recipere annuamque pensionem soluere. Sed renuebant Principes, & sub sua ditione ac protectione sicut ipsorum antecessores, retinuerunt. Ita Hundius.

CAPVT LXXXVIII.

S. ODOLPHI STAVRIENSE

Monasterium, in Frisia Occidentali.

Vita S. Odulphi exstat apud Surium To. 3. Iunij 12.

COenobium istud institutionem suam debet B. Odulpho presbytero, Orscoti in Campania Brabantica nato; qui cum esset Canonicus Vltraiectensis, in S. Saluatoris basilica, à *B.* Frederico, eius vrbis Episcopo, apud Frisios prædicante, circa annum Christi octingentesimum tricesimum, in Frisiam, ad hæresim Arianam, quâ tunc ea prouincia laborabat, exstinguendam, & Catholicam religionem propagandam; est euocatus. Itaque B. Fredericus ad suos rediens Stauriensem Odulpho Ecclesiam gubernandam commisit, qui ea in vrbe, tum celeberrimo Frisiæ emporio, insigne clericorum, seu Canonicorum cœnobium instituit. Canonicorum, inquam,

An. 830.

quam, cœnobium, non regularium propriè, vt hodie loquimur, sed liberè, & sine professione, intra claustrum tamen, in communi, secundum regulam, sub Episcopi obedientia viuentium. Tale enim constat ab ipsis initijs fuisse Vltraiectinum sancti Saluatoris monasterium, in quo s Odulphus est institutus. *Hæc ferè Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij, & in lib. de Canonicis.*

A motis porrò ob liberiorem vitam Canonicis, Andreas Cuquēsis. X X V. Episcopus Vltraiectinus, Benedictinum sexus vtriusq; cœtum Ostbrucano cœnobio tum florentissimo euocatum, substituit. Qua de re Ioannes Becanus in manuscriptis Vltraiectinæ Ecclesiæ Chronicis: Præsul, *inquit,* Andreas amouit duodecim presbyteros Staurienses propter eorum demeritum, adducens ibidem ab Oestbroeck vtriusque sexus conuentuale collegium. *Videturq; Becanus id referre ad annum Christi millesimum centesimum tricesimum secundum, aut quartum. Ioannes tamen Leidanus in manuscripto suo Hollandiæ Chronico signanter ait,* Andream Præsulem paucis diebus ante mortem suam *id fecisse. Obijt verò Andreas anno* 1138.

Quidam notant id factum an. 1132. *in festo Pentecostes.*

An. 1138.

Fuit autem hoc cœnobium primò situm extra muros vrbis Stauriensis ad Occidentem quod hostili incursu vastatum, inde in vrbem à Frederico Vltraiectensi Episcopo anno 1415. *siue, vt alij volunt, anno* 1419. *est translatus.*

CAP.

CAPVT LXXXVIII.

S. AEgidij monasterium, apud Noribergam.

1140. ERectum est hoc monasterium anno Christi 1140. à *Conrado* III. Imp. Sueuorum duce.

S. Viti monasterium, in d. Salisburgensi.

FVndauit id *Diethmarus* comes de Leonberg ac Lungionum: Leonburg, nunc Leonberg arx est inferioris Bauariæ, quam Isera præterfluit, Lungionum Charinorum pagus est vltra Taurum montem, vulgariter *Im Lungavv*. Diethmarus filius fuit Baboni comitis Abenspergensis, prole 32. filiorũ inclyti. Hic Diethmarus inferiori Bauaria, ad amnẽ *Rot*, in loco qui *Elsenpagen* dicitur, instituit monasterium pro Benedictinis; translatum deinde anno 1171. per huius filium aut nepotem *Volfrannum* comitem de Dornberg ad montem S. Viti, prope vicum *Neumerck*
1171. (vnde hodie S. Viti monasterium dicitur) idque cum consensu Adalberti Salispurgensis Archiepiscopi & Henrici Abbatis Elsenpacensis; quia locus hic multò commodior
1171. erat monasticæ quieti ac deuotioni. Hac tamen lege, vt in Elsenpacensi Ecclesia nihilominus duo vel plures fratres ad exsequenda ibi diuina officia permanerent.

Astipulati sunt huic translationi Eberha-

dus de Iulbach, & Henricus de Schaunberg, prædicti Vvolframi vxoris fratres, ad quos aduocatia eius loci spectabat, qui aliquot prædijs & alijs adminiculis monasterium iuuarunt. Ita Hundius.

Vrsinium siue Irsingum, in Germania.

VRsinium vel (vt nunc corruptè dicitur) *Irsingum*, olim castrum eo ipso loco conditum, vbi hodie S. Stephani templum in editiore colle conspicitur, nunc verò monasterium ordinis Benedictini amplissimum ac pulcherrimum, paululùm infra Khauffburnium oppidum Imperiale, non procul à Vvertachio amne, in medijs densissimisque nemoribus situm: fundatum & locupletatum est anno Christi 1182. regnante *Friderico Barbarossa*, Sueuorum Duce, & Imperatore, ab *Henrico* Marchione de Rumsperg & eius filijs *Godefrido* ac *Bertholdo*, & *Irmelgarde* filia, in media Ecclesia ibi sepultis, cum tali inscriptione: 1182.

Hic generosorum feliciter ossa quiescunt.
A Rumsperg Comitum Bertholdi, & Godfederici
Irmelgarde simul dilecta cumq; sorore,
Huius cœnobij qui primi ritè fuerunt
Auctores, vera commoti relligione.
Ergo Deo viuant æterna pace fruentes.

Henricus fundator profectus cum Friderico Barbarossa ad recuperandam terram sanctam, obijt Neapoli anno Christi 1188. qui exceperat ex Vdilhilde coniuge Godefridum primum filium, qui mortuus est Augustæ sub cura medicorum; & reuectus inde ad Vtenburram, ibi honorificè est sepultus; postea ex Vtenburra ad Vrsinense monasterium relatus vnà cum fratre Bertholdo honorifico mausolæo conditus est, sub Abbate eius loci XXIII. Paulo Neccharo. Secundus Henrici filius fuit Bertholdus, qui obijt in quodam conflictu prope Rhenum. Irmelgardis autem filia nupsit Baroni cuidam de Vltimis, genuitque Vdalricum de Vltimis, magnum inprimis Vrsinensis cœnobij benefactorem, habitantem in Adelburgo Athesinæ regionis castro.

CAPVT LXXXIX.

Seon siue Seun, monasterium in Germania.

EST illustre monasterium *Sein* in valle *Sein*, prouinciæ Treuerensis, conditum ab *Henrico* Comite de Sein, quod confir-
1202. mauit Ioannes Archiepiscopus Treuerensis. anno 1202.

Aliud à Seiensi monasterio, est Bauaricum monasterium *Seon* siue *Sevvm* vel *Sevven*, secundum vetera diplomata nuncupatum, & fundatum ab *Arbone* Comite Damasiano ac Andecensi, qui in *Bauarica* Norica, non pro-

cul

cul à Chiemensi lacu, Burgilium castellum suum in templum vertit, D. Lamperto dedicauit, tradiditque Benedictinis monachis. Incolæ à lacubus, qui ibi sunt frequentes, vocant *Socum*. Henricus Sanctus, hoc & alia monasteria largiter locupletauit.

Vlricus Abbas Seunensis & conuentus elegerunt Ludouicum Palatinum Rheni, Ducem Bauariæ in Aduocatum & protectorem suum vigore priuilegiorum suorum, tam Pontificiorum quàm Imperialium, ita vt post illius obitum siue pater, siue alij ipsius proximi agnatì eandem aduocatiam irreuocabiliter tenerent, alij verò nemini eandem concederent, monasterij priuilegia & iura defenderent. Extat latinum diploma, datum anno 1247. Ita Hundius.

Munichmunsteriense Monasterium, in Bauaria.

ISTud monasterium ad Danubium infra Vohburg fundauit *Drepoldus* Marchio de Vohburg, huius nominis quartus, qui duo insuper alia monasteria, *Reichenpach* & *Vvaldsassen*, fundauit: secundum Laurentium Hochvvart, in Catalogo Episcoporum Ratisbonensium.

Hoc monasterium olim ab Vgris exustam, Henricus nonus, Dux Bauariæ & Deipoldus Vohburgensis Marchio, pro Benedictinis monachis instaurarunt: vt scribit Auentinus.

Ludouicus Dux Boiariæ confirmauit huic

monasterio parochiam in Moching, quæ an tiquitus huc pertinebat. In illis literis no minat Arnoldum Ducem Boiariæ tyran num, propterea quòd monasterium magni malis adfecerat. Testes Albertus Lenzman nus, Albero de Prugperg, Hadmarus de La ber, Meinhardus Comes de Roteneck, Vvin hardus de Rorbach, Otto & Vlricus fratre de Lapide, Albertus Schilvvaz, Iordanus d Starzhausen, Otto de Vverd, Dietricus d Sanderstorf, Berchtoldus de Vvackerstein Marquardus de Gruenharzhouen, Henricu
1264. & Vlricus, fratres de Otling, Vlricus Mar schalcus dictus de Perge, Conradus d Munster. Datum Ilmendorf anno 1264.

Extitit in hoc monasterio liber antiquissi mus in membranis cōpactus, in quo descript sunt vitæ Sanctorum, à Paschasio è Græca lin gua in Romanam translatæ, Item Hilario D. Hieronymi adeò antiquis litteris, vt le ctori repuerascendum, & ad prima element redeundum sit. In fine hæc verba leguntur *Hic liber fuit inchoatus in Hunia in exercitu anno Domini 918. IV. Non. Iunij. & perfinitu apud S. Florianum, pridie Idus Septembris i hebdomada quinta decima.* Meminit Ioanne Auetinus lib. Annalium 4. quem post diligen tem inuestigationem anno 1580. ibi non re peri; puto autē translatu m esse Monachium ad bibliothecam Ducalem vnà cum quibus dam alijs libris.

Ita Hundius in Metropoli sua Salisburgens

CAPVT XC.

S. Nicolai de Arenis monasterium, in Sicilia.

FVit hoc monasterium olim extra, nunc intra vrbem Catanensem situm: à quo nomen olim habuit Congregatio S. Nicolai de Arenis circa annũ Christi 1300. Sed desijt ea anno 1506. quando dictum Catanense monasterium, cum alijs quinque, Congregationi Cassinensi accessit. 1300.

CAPVT XCI.

Etalense monasterium, vulgò Etal *in d. Frisingensi.*

IMp. Ludouicus quartus (vt habet historia monasterij, sed Ioannes Auentinus in Annalibus suis, lib. 7. non meminit historiæ sequentis, fortè non satis fide dignæ,) cùm propter nimias impensas, quas in Italia fecerat, ita vt ei iam necessarij sumptus pro reditu in Germaniam deficerent, admodum sollicitus esset, veniente quadam die ad se monacho, & spem facienti, illum ex his malis emersurum; ea conditione, si postquam in Germaniam redijsset, monasterium in loco suæ ditionis, *Ampherang* dicto, in honorem Dei & beatissimæ virginis Mariæ exstrueret; fidem

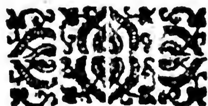
dedit, se illud sedulò exsecuturum, & cœnobium in prædicto loco conditurum. Quamobrem illico à quodam Regulo Italiæ, quem vnà cum ditione sua libertatis iure donauit, magnam pecuniæ vim accepit; ita vt oppignorata omnia redimere posset: In Germaniam itaque reuersus, in *Partenkirchen* à quodam venatore, Henrico *Vend* nomine, exceptus est, ex quo de loco illo *Ampherang* quæsiuit. Cumque ille in vicinia iam esse diceret, eoque Imperatorem deduceret iussit Imperator illic ligneam domunculam pro venatore ædificari, siluamque olim latronum receptaculum extirpari, & ita monasterium, quod promiserat erigo, in honorem B. Mariæ Virginis, posuitque primum lapidem simul quoque offerens effigiem B. Virginis ex alabastro factam, quam illi monachus in Italia dederat, quæ vsque hodie adhuc ibi ostenditur in die Vitalis Martyris, anno 1330. Instituitque Abbatiam S. Benedicti pro 20. monachis, quorum 14. sacerdotes esse deberent
1330.
Primus Abbas ex monasterio Reichenpach hîc positus, nomine Fridericus Heinrichcenter. Ita Hundius.

AN-

ANDECHENSE *Monasterium, vulgò* Auff dem Heiligen Berg Andech, *in Bauaria.*

LVdouicus, Boiariæ Princeps, pater Ludouici Imperatoris, *Andechs* ædem, quæ cum arce ante quinquaginta annos diruta erat, refecit. Vide Comites Andecenses, & tractatum singularem de fundatione & sacris reliquijs Andecensibus impressum: item Vitum Arnpeck in Chronicis Bauariæ. Anno 1388. sacra, quæ ibi diutius sub terra latuêre, (hinc mons *Andechs* sacer appellatus) à Iacobo Dachauer Franciscano reperta, iussu Principũ Monachiũ translata sunt, ibidemq; ostẽsa populo: postea ad montẽ sanctum *Andechs* relata sunt per Ernestum Ducem, qui ibi collegium pro septem mystis instituit. Albertus Dux Bauariæ, Comes Vochburgensis, filius Ernesti, auctoritate Summi Pontificis amotis Præposito & Canonicis secularibus, ibi substituit monachos Benedictinos. Ita Hundius. 1388.

Catalogus monasteriorum Abbatialium Congregationis Cassinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua.

MOnasterium S. Iustinæ de Padua.
Monasterium S. Fortunati, iuxta Bassanum.
S. Mariæ de Carupta, in diœcesi Veronensi.
S. Iacobi de Agriano, ibidem.
Monasterium de Tortona.
S. Nicolai de Buschetto, in districtu Genuensi, ad vnionem accessit anno 1417.
S. Spiritus de Papia, an. 1417.
S. Benedicti de Padolyrone, in agro Mantuano.
S. Pauli de Roma, an. 1425.
S. Sixti de Placentia. an. eodem.
S. Georgij Maioris, de Venetijs. 1429.
S. Petri Mutinense monasterium, an. 1434.
S. Mariæ Florentinum 1436.
S. Petri Perusinum, anno eodem.
Ingessati Mediolanense, anno eodem.
S. Proculi Bononiense, anno eodem.
S. Seuerini Neapolitanum, anno 1438.
S. Angeli Caietanum; anno eodem.
S. Nazarij Veronense, anno 1443.
S. Eugenij Senense, anno 1447.
S. Mariæ de Pratalea, anno 1448.
S. Mariæ de Pera, apud Constantinopolim, an. 1449.

S. Columbani Bobiense, in Insubria, anno eodem.
S. Saluatoris Papiense seu Tirinense, an. 1451.
S. Nicolai de Littore, Venetijs, anno eodem.
S. Mariæ de monte, prope Ceseam, anno 1453.
S. Euphemiæ Brixiense, an. 1457.
S. Petri de Sauiliano, an. 1459.
S. Hieronymi de Siluaria, an. 1460.
S. Fuliani de Albario, an. eodem.
S. Benigni, Genuense, an. eodem.
S. Mariæ de Maguzano, an. 1462.
S. Fortunati de Vincentia, an. eodem.
S. Mariæ Lachromæ, iuxta Ragusium in Dalmatia, an. 1466.
SS. Floræ & Lucillæ, de Aretio, anno 1474.
S. Vitalis Pauennense, an. 1476.
S. Ioannis Euangelistæ, Parmense, anno 1477.
S. Bartholomæi, Astense, an. 1479.
S. Benedicti Maioris Ferrariense, anno eodem.
S. Prosperi de Rheigo, an. 1481.
S. Michaëlis de Caueoso, an. 1484.
S. Iacobi de Pontida, an. 1487.
SS. Faustini & Ionitæ Brixiense, anno 1491.
S. Mariæ de Pomposia, Ferariæ, anno 1492.

S. Tri-

S. Trinitatis, Cauæ, an. 1495.
S. Pauli de Argon, iuxta Bergianum, anno 1494.
S. Benedicti monasterium in Monte Cassino situm Iulius II. Papa anno 1504. vniuit cum Congregatione S. Iustinæ de Padua. Ob cuius reuerentiam voluit eam Congregationem deinceps vocari Cassinensem, quæ antea S. Iustinæ de Padua vocabatur.

Anno 1505. die 12. Ianuarij Patres congregationis Paduanæ monasterium Cassinense solemniter intrarunt, suntque in eo centum monachi collocati sub Abbate Eugenio Mutinensio.

Anno 1506. Congregatio Sicula, quæ vocabatur S. Nicolai de Arenis, & sex monasteria complectebatur, vnita est cum Congregatione Cassinensi, aliàs S. Iustinæ de Padua, per Iulium II. Papam. Sunt autem ista sex monasteria.

S. Nicolai de Arenis monasterium, tunc extra, nunc intra vrbem Messanensem, Congregationis Siculæ olim caput.
S. Martini de Scalis, Panormi.
S. Placidi, extra Messanam.
S. Mariæ de Monte Regali.
S. Mariæ de Gangis.
S. Mariæ de Fondrono.

Anno 1513. S. Catharinæ Genuense

mona-

monasterium accessit Congregationi Cassinensi.

S. Laurentij Auersanum, anno 1514.

S. Mariæ de Gratijs, in diœcesi Placentina, anno 1515.

SS. Benedicti & Scholasticæ monasterium Sublacense, siue de Sublaco, anno 1516.

S. Honorati monasterium Lerinense, in regni Galliæ prouincia, anno eodem:

S. Simpliciani Mediolanense, anno 1517.

S. Mariæ de Ponte viuo, anno 1520.

S. Mariæ de Farsa, anno 1567.

S. Benedicti Castrouillarum, an. 1577.

S. Mariæ de Andria, anno eodem.

Monasterium *S.* Mariæ de Calatauixetta, quod est opidum Siciliæ, haud procul à Naro opido.

CAPVT XCIII.

S. Benedicti monasterium in vrbe Vallisoletana, in regno Castellæ.

REformatę Congregationis in Hispania, quæ ab hoc monasterio *Vallisoletana* nũcupatur, primarius auctor exstitit circa annũ Christi 1520. *Garsias Cisnerus*, monasterij
1520. S. Mariæ in Monteferrato Abbas, in districtu Barcinonensi. Scripsit is inter alia *Exercitatorium vitæ Spiritualis*, in 69. capita partitum, varijsque locis sine nomine auctoris editum:

quem librum Soc. Iesu Patres in primis commendatum habent. Obijt Cisnerus circa an. Christi 1540. Ceterum monasterij huius Vallisoletani auctor exstitit *Ioannes* I. Castellæ Rex, vtpote qui veterem arcem in monasterij Benedictini formam conuertit; teste Ioanne Mariana in historia Hispaniæ. Obijt autem Ioannes Rex anno 1390.

CAPVT XCIV.

HVLSBERGENSE

Monasterium, apud Hattemum Geldriæ opidum.

F*Ratrum, seu Clericorum Hieronymianorum in communi viuentium Ordo, à Gerardo Magno Dauentriensi, anno circiter millesimo trecentesimo septuagesimo nono institutus, illustrium virorum, & gymnasiorum, in quibus & iuuentutem optimis & moribus & litteris imbuebant, copiâ apud Germanos, Belgasque ad nostram vsque ætatem, mirificè floruit. Inter illustres viros fuere* Gabriel Bielius, *celebris apud Tubingenses Theologus,* Gerardus Sutphanius, *scriptor asceticus,* Christianus Massæus, Georgius Macropedius, *aliique plurimi, à Thoma Kempensi, & à nobis alibi commendati.* Inter *gymnasia fuere apud Belgas, seu Germanos infe-* *An. 1379.*

riores,

riores, Dauentriense, Hulsbergense, Groningense, Vltraiectinum, Bruxellense, Siluiducense, Gandense, Cameracense *& alia. Ad* Hulsbergense *quod attinet, situm illud fuit in Velania apud Hattemum, munitum Geldriæ oppidum, quod Isalæ fl. impositum quarto distat à Dauentria milliari. Quod quidem cœnobium, Henrico Bauaro, Vltraiectensi Episcopo consentiente, à Carolo Egmundano Geldriæ Duce bellicosissimo, & Catholicæ religionis augendæ, atque aduersus hæreses, id temporis exsurgentes, stabiliendæ studiosissimo, anno millesimo quingentesimo vicesimo quinto, die VII. Maij, in monasterium ordinis S. Benedicti est commutatum. Abbas verò eius loci primus, anno eodem, XIII. die mensis Maij, electus est* Paullus Becanus, *presbyter, & Benedictini instituti vetus assecla, monachis aliquot aliunde euocatis.*

An. 1525.

Porrò fratres Hieronymiani, cùm indictâ causâ monasterio sese pulsos quererentur, defuncto Carolo Duce, postliminiò pristinum in locum sunt restituti.

CAPVT XCV.

S. Benedicti monasterium Olisiponense, in Portugallia.

EST hoc monasterium in vrbe Olisiponensi an. 1566. exstructum, à quo reformata

Lusi-

Lusitaniæ Congregatio, nomen S. *Benedicti de Olisipona* accepit. Cuius quidem congregationis primus auctor fuit *Iacobus de Murcia* Ordinis S. Hieronymi, & S. Nicolai in Portugallia Abbas commendatarius, qui anno 1549. obtentâ à Paullo III. facultate Ordinem Benedictinum ad veterem disciplinam reuocauit. 1540.
Reformationis suæ fundamenta iecit Conimbricæ, in qua vrbe an. 1555. nobile monasterium excitauit, & iuuenes duodecim sub regula S. Benedicti alendos atque instituendos collegit: qui postmodum virtute ac doctrina crescentes congregationem istam admodum illustrem reddiderunt.

Fauit huic sacro instituto in primis *Sebastianus* Portugalliæ Rex, & *Henricus* Infans S. R. E. Cardinalis, qui an. 1566. à Pio V. Facultatem impetrarunt, Abbatias Portugalliæ vacaturas huic nouellæ congregationi adiungendi.

Idem anno eodem in vrbe Olisiponensi, regni totius metropoli amplum ac magnificum S. *Benedicti* Cœnobium à fundamentis excitarunt; & ab eo congregationem istam S. Benedicti de Olisipona nomen trahere voluerunt.

CAP.

monasterio parochiam in Moching, quæ antiquitus huc pertinebat. In illis literis nominat Arnoldum Ducem Boiariæ tyrannum, propterea quòd monasterium magnis malis adfecerat. Testes Albertus Lenzmannus, Albero de Prugperg, Hadmarus de Laber, Meinhardus Comes de Roteneck, Vvinhardus de Rorbach, Otto & Vlricus fratres de Lapide, Albertus Schilvvaz, Iordanus de Starzhausen, Otto de Vverd, Dietricus de Sanderstorf, Berchtoldus de Vvackerstein, Marquardus de Gruenharzhouen, Henricus
1264. & Vlricus, fratres de Otling, Vlricus Marschalcus dictus de Perge, Conradus de Munster. Datum Ilmendorf anno 1264.

Extitit in hoc monasterio liber antiquissimus in membranis cópactus, in quo descripta sunt vitæ Sanctorum, à Paschasio è Græca lingua in Romanam translatæ, Item Hilarion D. Hieronymi adeò antiquis litteris, vt lectori repuerascendum, & ad prima elementa redeundum sit. In fine hæc verba leguntur: *Hic liber fuit inchoatus in Hunia in exercitu anno Domini 918. IV. Non. Iunij, & perfinitus apud S. Florianum, pridie Idus Septembris in hebdomada quinta decima.* Meminit Ioannes Auentinus lib. Annalium 4. quem post diligentem inuestigationem anno 1580. ibi non reperi; puto auté translatum esse Monachium ad bibliothecam Ducalem vnà cum quibusdam alijs libris.

Ita Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

CAP.

CAPVT XC.

S. Nicolai de Arenis monasterium, in Sicilia.

FVit hoc monasterium olim extra, nunc intra vrbem Catanensem situm: à quo nomen olim habuit Congregatio S. Nicolai de Arenis circa annũ Christi 1300. Sed 1300.
desijt ea anno 1506. quando dictum Catanense monasterium, cum alijs quinque, Congregationi Cassinensi accessit.

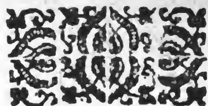
CAPVT XCI.

Etalense monasterium, vulgò Etal *in d. Frisingensi.*

IMp. Ludouicus quartus (vt habet historia monasterij, sed Ioannes Auentinus in Annalibus suis, lib. 7. non meminit historiæ sequentis, fortè non satis fide dignæ,) cùm propter nimias impensas, quas in Italia fecerat, ita vt ei iam necessarij sumptus pro reditu in Germaniam deficerent, admodum sollicitus esset, veniente quadam die ad se monacho, & spem facienti, illum ex his malis emersurum; ea conditione, si postquam in Germaniam redijsset, monasterium in loco suæ ditionis, *Ampherang* dicto, in honorem Dei & beatissimæ virginis Mariæ exstrueret; fidem

ANDECHENSE *Monasterium, vulgò* Auff dem Heiligen Berg Andech, *in Bauaria.*

LVdouicus, Boiariæ Princeps, pater Ludouici Imperatoris, *Andechs* ædem, quæ cum arce ante quinquaginta annos diruta erat, refecit. Vide Comites Andecenses, & tractatum singularem de fundatione & sacris reliquijs Andecensibus impressum: item Vitum Arnpeck in Chronicis Bauariæ. Anno 1388. sacra, quæ ibi diutius sub terra latuêre, 1388. (hinc mons *Andechs* sacer appellatus) à Iacobo Dachauer Franciscano reperta, iussu Principũ Monachiũ translata sunt, ibidemq; ostẽsa populo: postea ad montẽ sanctum *Andechs* relata sunt per Ernestum Ducem, qui ibi collegium pro septem mystis instituit. Albertus Dux Bauariæ, Comes Vochburgensis, filius Ernesti, auctoritate Summi Pontificis amotis Præposito & Canonicis secularibus, ibi substituit monachos Benedictinos. Ita Hundius.

Catalogus monasteriorum Abbatialium Congregationis Cassinensis, aliàs S. Iustinæ de Padua.

MOnasterium S. Iustinæ de Padua.
Monasterium S. Fortunati, iuxta Bassanum.
S. Mariæ de Carupta, in diœcesi Veronensi.
S. Iacobi de Agriano, ibidem.
Monasterium de Tortona.
S. Nicolai de Buschetto, in districtu Genuensi, ad vnionem accessit anno 1417.
S. Spiritus de Papia, an. 1417.
S. Benedicti de Padolyrone, in agro Mantuano.
S. Pauli de Roma, an. 1425.
S. Sixti de Placentia. an. eodem.
S. Georgij Maioris, de Venetijs. 1429.
S. Petri Mutinense monasterium, an. 1434.
S. Mariæ Florentinum 1436.
S. Petri Perusinum, anno eodem.
Ingessati Mediolanense, anno eodem.
S. Proculi Bononiense, anno eodem.
S. Seuerini Neapolitanum, anno 1438.
S. Angeli Caietanum; anno eodem.
S. Nazarij Veronense, anno 1443.
S. Eugenij Senense, anno 1447.
S. Mariæ de Pratalea, anno 1448.
S. Mariæ de Pera, apud Constantinopolim, an. 1449.

S. Columbani Bobiense, in Insubria, anno eodem.
S. Saluatoris Papiense seu Tirinense, an. 1451.
S. Nicolai de Littore, Venetijs, anno eodem.
S. Mariæ de monte, prope Ceseam, anno 1453.
S. Euphemiæ Brixiense, an. 1457.
S. Petri de Sauiliano, an. 1459.
S. Hieronymi de Siluaria, an. 1460.
S. Fuliani de Albario, an. eodem.
S. Benigni, Genuense, an. eodem.
S. Mariæ de Maguzano, an. 1462.
S. Fortunati de Vincentia, an. eodem.
S. Mariæ Lachromæ, iuxta Ragusium in Dalmatia, an. 1466.
SS. Floræ & Lucillæ, de Aretio, anno 1474.
S. Vitalis Pauennense, an. 1476.
S. Ioannis Euangelistæ, Parmense, anno 1477.
S. Bartholomæi, Astense, an. 1479.
S. Benedicti Maioris Ferrariense, anno eodem.
S. Prosperi de Rheigo, an. 1481.
S. Michaëlis de Caueoso, an. 1484.
S. Iacobi de Pontida, an. 1487.
SS. Faustini & Ionitæ Brixiense, anno 1491.
S. Mariæ de Pomposia, Ferariæ, anno 1492.

S. Tri-

S. Trinitatis, Cauæ, an. 1495.
S. Pauli de Argon, iuxta Bergianum, anno 1494.
S. Benedicti monasterium in Monte Cassino situm Iulius II. Papa anno 1504. vniuit cum Congregatione S. Iustinæ de Padua. Ob cuius reuerentiam voluit eam Congregationem deinceps vocari Cassinensem, quæ antea S. Iustinæ de Padua vocabatur.

Anno 1505. die 12. Ianuarij Patres congregationis Paduanæ monasterium Cassinense solemniter intrarunt, suntque in eo centum monachi collocati sub Abbate Eugenio Mutinensio.

Anno 1506. Congregatio Sicula, quæ vocabatur S. Nicolai de Arenis, & sex monasteria complectebatur, vnita est cum Congregatione Cassinensi, aliàs S. Iustinæ de Padua, per Iulium II. Papam. Sunt autem ista sex monasteria.

S. Nicolai de Arenis monasterium, tunc extra, nunc intra vrbem Messanensem, Congregationis Siculæ olim caput.
S. Martini de Scalis, Panormi.
S. Placidi, extra Messanam.
S. Mariæ de Monte Regali.
S. Mariæ de Gangis.
S. Mariæ de Fondrono.

Anno 1513. S. Catharinæ Genuense

mona-

monasterium accessit Congregationi Cassinensi.
S. Laurentij Auersanum, anno 1514.
S. Mariæ de Gratijs, in diœcesi Placentina, anno 1515.
SS. Benedicti & Scholasticæ monasterium Sublacense, siue de Sublaco, anno 1516.
S. Honorati monasterium Lerinense, in regni Galliæ prouincia, anno eodem:
S. Simpliciani Mediolanense, anno 1517.
S. Mariæ de Ponte viuo, anno 1520.
S. Mariæ de Farsa, anno 1567.
S. Benedicti Castrouillarum, an. 1577.
S. Mariæ de Andria, anno eodem.

Monasterium S. Mariæ de Calatauixetta, quod est opidum Siciliæ, haud procul à Naro opido.

CAPVT XCIII.

S. Benedicti monasterium in vrbe Vallisoletana, in regno Castellæ.

REformatę Congregationis in Hispania, quæ ab hoc monasterio *Vallisoletana* nūcupatur, primarius auctor exstitit circa annū Christi 1520. *Garsias Cisnerus*, monasterij
1520. S. Mariæ in Monteferrato Abbas, in districtu Barcinonensi. Scripsit is inter alia *Exercitatorium vitæ Spiritualis*, in 69. capita partitum, varijsque locis sine nomine auctoris editum:

quem librum Soc. Iesu Patres in primis commendatum habent. Obijt Cisnerus circa an. Christi 1540. Ceterum monasterij huius Vallisoletani auctor exstitit *Ioannes* I. Castellæ Rex, vtpote qui veterem arcem in monasterij Benedictini formam conuertit; teste Ioanne Mariana in historia Hispaniæ. Obijt autem Ioannes Rex anno 1390.

CAPVT XCIV.

HVLSBERGENSE

Monasterium, apud Hattemum Geldriæ opidum.

FRatrum, seu Clericorum Hieronymianorum in communi viuentium Ordo, à Gerardo Magno Dauentriensi, anno circiter millesimo trecentesimo septuagesimo nono institutus, illu- *An. 1379.* *strium virorum, & gymnasiorum, in quibus & iuuentutem optimis & moribus & litteris imbuebant, copiâ apud Germanos, Belgasque ad nostram vsque ætatem, mirificè floruit. Inter illustres viros fuere* Gabriel Bielius, *celebris apud Tubingenses Theologus,* Gerardus Sutphanius, *scriptor asceticus,* Christianus Massæus, Georgius Macropedius, *aliÿque plurimi, à Thoma Kempensi, & à nobis alibi commendati.* Inter *gymnasia fuere apud Belgas, seu Germanos inferiores,*

Lusitaniæ Congregatio, nomen S. *Benedicti de Olisipona* accepit. Cuius quidem congregationis primus auctor fuit *Iacobus de Murcia* Ordinis S. Hieronymi, & S. Nicolai in Portugallia Abbas commendatarius, qui anno 1549. obtentâ à Paullo III. facultate Ordinem Benedictinum ad veterem disciplinam reuocauit. 1540.
Reformationis suæ fundamenta iecit Conimbricæ, in qua vrbe an. 1555. nobile monasterium excitauit, & iuuenes duodecim sub regula S. Benedicti alendos atque instituendos collegit: qui postmodum virtute ac doctrina crescentes congregationem istam admodum illustrem reddiderunt.

Fauit huic sacro instituto in primis *Sebastianus* Portugalliæ Rex, & *Henricus* Infans S. R. E. Cardinalis, qui an. 1566. à Pio V. Facultatem impetrarunt, Abbatias Portugalliæ vacaturas huic nouellæ congregationi adiungendi.

Idem anno eodem in vrbe Olisiponensi, regni totius metropoli amplum ac magnificum S. *Benedicti* Cœnobium à fundamentis excitarunt; & ab eo congregationem istam S. Benedicti de Olisipona nomen trahere voluerunt.

CAP.

CAPVT XCVI.

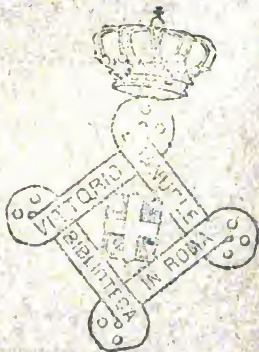
Melidæ insulæ monasterium in Dalmatia.

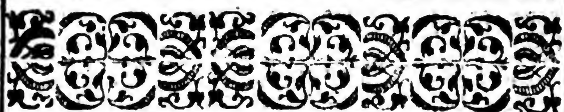
IVxta Ragusium Dalmatiæ opidum, Republicâ libera nobile visitur insula nomine *Melida* & monachorum in ea Benedictinorum cœnobium. Ab isto congregatio reformata Melidæ nomen habet, quæ circa an.
1560. Christi 1560 incohata est à *Chrysostomo* monacho Cassinensi & postea Archiepiscopo Ragusino: vt tradit Arnoldus Vvionus lib. 5. Ligni vitæ cap. 11.

{:o:}

FINIS.

INDEX.

A.

B.

C.

Came-

D.

E.

F.

G.

H.

I.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

FINIS.